

Algemeen Ambtsbericht Afghanistan

Maart 2019

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Cluster Ambtsberichten (CAB)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding	5
1 Landeninformatie	7
1.1 Politieke ontwikkelingen.....	7
1.1.1 Regering van Nationale Eenheid.....	7
1.1.2 Verkiezingen	9
1.1.3 Corruptie bij de overheid.....	16
1.2 High Peace Council (HPC).....	17
1.2.1 Vredesbesprekingen met de Taliban.....	18
1.2.2 Wapenstilstand gedurende het Suikerfeest	19
1.3 Machtsfactoren	20
1.3.1 Macht van oude (mujahedin) facties/politieke partijen.....	20
1.4 Militaire ontwikkelingen	21
1.4.1 De Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten	21
1.4.2 Opstandelingengroepen	23
2 Veiligheidssituatie	30
2.1 Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie.....	30
2.2 Burgerslachtoffers.....	34
2.3 Veiligheidssituatie in regio's van Afghanistan	39
2.3.1 Noord (Badakhshan, Takhar, Baghlan, Kunduz, Samangan, Balkh, Sar-e Pul, Jawzjan, Faryab)	42
2.3.2 Zuid (Helmand, Kandahar, Uruzgan, Nimroz, Zabul)	43
2.3.3 Oost (Nuristan, Kunar, Laghman, Nangarhar, Logar, Paktia, Khost, Paktika)	43
2.3.4 West (Badghis, Herat, Ghor, Farah)	45
2.3.5 Centraal (Bamyan, Daikundi, Pansjir, Ghazni, Parwan, Kapisa, (Maydan) Wardak, Kaboel)	45
3 Mensenrechten	49
3.1 Juridische context	49
3.1.1 Het nieuwe Wetboek van Strafrecht.....	49
3.1.2 Nationaliteitswetgeving	53
3.2 Documenten	54
3.3 Toezicht en rechtsbescherming	57
3.3.1 Afghan Independent Human Rights Commission (AIHRC).....	58
3.3.2 Transitional Justice.....	58
3.4 Naleving en schendingen	59
3.4.1 Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.....	61
3.4.2 Vrijheid van vereniging	63
3.4.3 Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging	63
3.4.4 Rechtsgang	64
3.4.5 Arrestaties, bewaring en detenties.....	65
3.4.6 Foltering, mishandeling en bedreiging	68
3.4.7 Buitengerechtelijke executies en verdwijningen	71
3.4.8 Bloed- en eerwraak	72
3.4.9 Doodstraf	74
3.5 Positie van specifieke groepen	75

3.5.1	Personen die worden geassocieerd met of ondersteunend zijn aan de Afghaanse overheid.....	75
3.5.2	Mensenrechtenactivisten	77
3.5.3	Journalisten en mediamedewerkers	78
3.5.4	Etnische en/of religieuze minderheden	79
3.5.5	Kinderen.....	83
3.5.6	Vrouwen.....	88
3.5.7	LHBTI	103
3.5.8	Ex-communisten.....	104
4	Migratie	105
4.1	Ontheemden	107
4.2	Vluchtelingen	107
4.2.1	Opvang in de regio.....	108
4.3	Terugkeer	108
4.4	Activiteiten van internationale organisaties	114
4.5	Standpunt UNHCR.....	115
5	Bijlagen	116
5.1	Rapporten en publicaties.....	116
5.2	Nieuwsberichten	121
5.3	Websites	122
5.4	Afkortingen	123
5.5	Verklarende woordenlijst.....	124
5.6	Kaart van Afghanistan	126

Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Afghanistan beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Afghanistan en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Afghaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Afghanistan. Onder verwijzing naar het thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie van mei 2018, gaat dit ambtsbericht in op ontwikkelingen sinds juni 2018. Dat geldt met name voor de politieke en de veiligheidssituatie alsmede het migratievraagstuk. De situatie van de mensenrechten wordt beschreven voor de periode november 2016, de datum van het vorige algemene ambtsbericht, tot en met december 2018. Informatie die sedert begin 2019 werd uitgebracht over geheel 2018, kon slechts ten dele en op hoofdlijnen worden meegenomen in het onderhavige verslag.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties en andere deskundigen alsmede vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Daarnaast liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Afghanistan aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In oktober 2018 vond een fact-finding missie plaats naar Afghanistan waarbij een bezoek werd gebracht aan Kaboel en aan Mazar-i Sharif. Een bezoek aan Herat bleek om logistieke redenen gedurende de missieperiode niet mogelijk. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen. Indien bij bepaalde passages wordt verwezen naar voorgaande ambtsberichten, kan ervan worden uitgegaan dat de in deze berichten beschreven situatie nog steeds van toepassing is.

Hoofdstuk één geeft een overzicht van de recente politieke ontwikkelingen, machtsfactoren en de ontwikkelingen met betrekking tot het Afghaanse leger en politie.

Hoofdstuk twee schetst de veiligheidssituatie in het land, onderverdeeld naar de verschillende regio's.

Hoofdstuk drie geeft een overzicht van de mensenrechtensituatie in Afghanistan. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Afghanistan partij is, komen de mogelijkheden van toezicht op naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van mensenrechten. Ten slotte wordt de positie van specifieke groepen, waaronder kinderen belicht.

In hoofdstuk vier is de aandacht vooral gericht op migratiestromen, opvang van vluchtelingen in de regio en opvang van binnenlandse ontheemden alsmede de terugkeer van Afghanen uit de regio en vanuit Europa.

1 Landeninformatie

1.1 Politieke ontwikkelingen

Onder verwijzing naar het thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018, behandelt dit hoofdstuk belangrijke politieke ontwikkelingen sinds juni 2018.

1.1.1 Regering van Nationale Eenheid

De effectiviteit van president Ghani en diens regering om beleid te ontwikkelen en uit te voeren was ook in deze verslagperiode beperkt. De regering bleef sterk afhankelijk van buitenlandse militaire en economische hulp. Ook was de regering van Nationale Eenheid, de *National Unity Government* (NUG), niet in staat om wetten en besluiten uit te voeren in delen van het land onder controle van de Taliban en andere opstandelingen.¹ Het functioneren van de regering bleef gehinderd door verdeeldheid en spanningen als gevolg van het nastreven van en voorrang geven aan persoonlijke en/of groepsbelangen en wegens interne verdeeldheid over belangrijke strategische vraagstukken. In de verslagperiode werd de binnenlandse politiek gedomineerd door de voorbereidingen op de parlementaire verkiezingen en door een geschil over de geldigheid van een deel van de uitgebrachte stemmen (zie paragraaf 1.1.2).²

De *Asia Foundation* onderzoekt jaarlijks de opinie van de Afghaanse bevolking over de situatie in hun land. Hierbij wordt de publieke opinie onderzocht over de veiligheidssituatie, verkiezingen, bestuur, basisvoorzieningen, de economie, corruptie, vredesonderhandelingen, de situatie van jongeren, de rol van vrouwen, toegang tot de media, politieke participatie en migratie. Het percentage van de geïnterviewde personen dat aangaf dat het land zich in positieve zin ontwikkelde, bleef gelijk ten opzichte van 2017 (32,8%). Het percentage aan personen dat aangaf dat de situatie zich in negatieve zin ontwikkelde bleef ongeveer gelijk (61,3% ten opzichte van 61,2% in 2017). De belangrijkste redenen die aangegeven werden voor pessimisme waren onveiligheid (72,5% ten opzichte van 69,5% in 2017), zorgen over de economie (37,6%, waaronder een groot aantal respondenten dat expliciet wees op werkeloosheid), slecht bestuur (33%) en corruptie (14,3%). Respondenten die aangaven positief te zijn over de ontwikkeling benadrukten verbeterde veiligheid (51,8%), wederopbouw (47,9%), gevolgd door beter bestuur (28,8%), verbetering in de positie van vrouwen (11,7%) en economische vooruitgang (11,2%). 71,1% van de respondenten gaf aan bang te zijn voor de eigen veiligheid (70,7% in 2017).³

¹ Zie voor achtergrond informatie over de totstandkoming van de Regering van Nationale Eenheid het algemeen ambtsbericht Afghanistan van november 2016. Rijksoverheid.nl; Vertrouwelijke bron, geraadpleegd op 1 augustus 2018.

² UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 2-4, 7 december 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/374-S/2018/824, pagina 2-4, 10 september 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/165, 27 februari 2018. Zie ook Ministerie van Buitenlandse Zaken. Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan. Mei 2018. Pagina 5.

³ The Asia Foundation. *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2018*. 4 december 2018. https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/12/2018_Afghan-Survey_fullReport-12.4.18.pdf. Pagina 2 - 5; Het betreft een landelijk onderzoek. In totaal werden 15.000 interviews gehouden met respondenten van 18 jaar en ouder, ongeveer evenveel mannen als vrouwen. 80 % van de geïnterviewden kwam van het platteland en bijna 20% uit de stad. De interviews vonden plaats in juli 2018, ongeveer een maand na drie dagen durende het staakt-het-vuren tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban. Gevraagd naar de grootste lokale problemen noemde 45,3% van de respondenten basisvoorzieningen en overheidsdiensten. Dit percentage omvat ook de 22,4% geïnterviewden die drinkwater en de 20,1% die de elektriciteitsvoorziening als lokale problemen benoemden. Een derde van de respondenten gaf misdaad en onveiligheid en gebrek aan werk als lokale problemen aan. Vrouwen gaven als belangrijkste lokale problemen aan analfabetisme en gebrek aan

Op 3 mei 2018 kondigde de regering de uitrol aan van de elektronische nationale identiteitskaart (e-tazkera). Deze mededeling leidde tot felle kritiek van politieke leiders, in het bijzonder van niet-Pashtun leiders. Velen waren tegen het woord 'Afghaanse' op de e-tazkera als definiëring van burgerschap. Hun argument luidde dat dit bijvoeglijk naamwoord historisch gezien refereerde aan de Pashtuns. Chief Executive Officer (CEO) Abdullah, die deze etnische controverse eerst opgelost had willen zien voordat met uitgifte gestart zou worden, reageerde met een toespraak waarin hij de regering op een aantal punten bekritiseerde, waaronder het gebrek aan electorale hervormingen.⁴

President Ghani verzocht op 25 augustus 2018 zijn veiligheidskabinet, de *National Security Council*, op te stappen. Het veiligheidskabinet bestaat uit de ministers van Defensie en Binnenlandse Zaken, de directeur van de *National Directorate of Security* (NDS) en de veiligheidsadviseur van Ghani. De directe aanleiding voor dit besluit zou het Talibanoffensief tegen de stad Ghazni zijn tegen de achtergrond van een algemeen verslechterende veiligheidssituatie. Veiligheidsadviseur Hanif Atmar gaf direct gehoor aan het verzoek van de president en stapte op. Hij werd opgevolgd door Hamdullah Mohib, de door de president aangestelde ambassadeur van Afghanistan in Washington. De anderen dienden hun ontslag wel in maar dat werd niet geaccepteerd door president Ghani.⁵ Op 2 oktober 2018 volgde per presidentieel decreet het ontslag van generaal Din Mohammad Jurat, de plaatsvervangend directeur van de nationale veiligheidsraad. Een aantal hoge veiligheidsadviseurs nam op 18 oktober 2018 ontslag.⁶ Op 23 december 2018 stelde president Ghani, Assadullah Khalid als waarnemend minister van Defensie en Amrullah Saleh als waarnemend minister van Binnenlandse Zaken aan. Beiden zijn voormalige hoofden van de veiligheidsdienst.⁷

onderwijsmogelijkheden (45,7%) gevolgd door beperkingen in hun rechten (31,1%), gebrek aan mogelijkheden voor werk (25,6%) en geweld tegen vrouwen (met name huiselijk geweld, 19,3%).

⁴ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 3, 6 juni 2018; Vertrouwelijke bron, geraadpleegd op 1 augustus 2018; AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018; Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie, pagina 7, november 2016; De functie van CEO zou op termijn worden geformaliseerd tot premier, een functie die in het Afghaanse bestel nog niet bestaat en een grondwetswijziging vereist.

⁵ Vertrouwelijke bron, 27 augustus 2018; Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018; Washington Post, *Turmoil in Afghan government raises worries about stability*, 28 augustus 2018; The Guardian, *Afghanistan: national security adviser quits, sparking cabinet resignations*, 25 augustus 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/aug/25/four-senior-members-afghan-government-resign>; <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/afghan-president-ghani-rejects-ministers-resignations-180826095117753.html>. Naar verluidt zag president Ghani af van het ontslag van de andere leden van het veiligheidskabinet omdat een collectief vertrek een te groot risico voor de stabiliteit van het land impliceerde; Office of the President. National Security Council. <https://president.gov.af/en/national-security-council-members/?q=council>. Geraadpleegd 20 februari 2019. De president kan, al naar gelang de omstandigheden, het aantal leden van de NSC vergroten of verkleinen.

⁶ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/73/624-S/2018/1092, pagina 4, 7 december 2018.

⁷ The New York Times, *To Curb Taliban, Afghan President Replaces Security Chiefs*, 23 december 2018, <https://www.nytimes.com/2018/12/23/world/asia/afghanistan-taliban-ghani.html>; vertrouwelijke bron, 24 december 2018; Amrullah Saleh trad na 27 dagen af vanwege zijn kandidatuur voor vice-president, in het team van president Ghani voor de komende verkiezingen. Zie: Reuters. *Afghan interior minister resigns to join President Ghani's election team*. 19 januari 2019. <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-politics-election/afghan-interior-minister-resigns-to-join-president-ghanis-election-team-idUSKCN1PD0CK>; Saleh was hoofd NDS van 2004-2010; zie: http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=1571&task=view&start=2571&Itemid=2 Geraadpleegd 20 februari 2019; Khalid was in 2012 benoemd als hoofd van de NDS vlak voor hij door een bomaanslag zwaar gewond raakte. http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=877&task=view&total=2584&start=1166&Itemid=2 Geraadpleegd 20 februari 2019.

1.1.2

Verkiezingen

Nadat in september 2016 een nieuwe wet over de verkiezingen door het parlement was aangenomen, werd in november 2016 een nieuwe onafhankelijke verkiezingscommissie, *Independent Election Commission* (IEC), ingesteld. Volgens de wet dient de IEC op evenwichtige wijze stembureaus in te stellen in geheel Afghanistan, ook in gebieden gecontroleerd of beïnvloed door gewapende opstandelingen.⁸

De IEC kondigde op 1 april 2018 aan dat 20 oktober 2018 de nieuwe datum was voor de parlementaire en districtsraden verkiezingen⁹, nadat eerder 7 juli 2018 was genoemd. De parlementaire verkiezingen waren al meerdere keren uitgesteld, sinds de laatste in 2010. Oorspronkelijk waren deze verkiezingen gepland voor 2015. De termijn van het parlement is vijf jaar. De presidentsverkiezingen waren oorspronkelijk aangekondigd voor 20 april 2019¹⁰ maar werden op 31 december 2018 door de IEC met drie maanden uitgesteld tot 20 juli 2019.¹¹

De voorbereidingen voor beide verkiezingen verliepen uiterst moeizaam, mede doordat de Afghaanse regering voor het eerst volledige verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie. Vrijwel alle deadlines in de verkiezingskalender (identificeren van stemlokalen, registratie van kiezers, registratie van kandidaten, etc.) werden overschreden.¹² De districtsverkiezingen, die tot op heden nooit hebben plaatsgehad in Afghanistan, werden uitgesteld naar 20 juli 2019.¹³ Er waren te weinig (vrouwelijke) kandidaten. Bovendien bestond er nog geen juridisch raamwerk voor deze verkiezingen. Ook zijn de kiesdistricten nog niet afgebakend. Het is evenwel duidelijk dat de districtsraden essentieel zijn om grondwetswijzigingen door te voeren met een *Constitutional Loya Jirga*. Het gegeven dat die districtsverkiezingen vooralsnog niet hebben plaatsgevonden, betekent ook dat één derde van de zetels in de *Meshrano Jirga* (Eerste kamer van het parlement) niet zijn bezet.¹⁴

Registratie van kiezers

De kiezersregistratie voor de parlementsverkiezingen ging op 14 april 2018 van start.¹⁵ De IEC startte met een campagne voor het hele land om kiezers te registreren. De voorbereidingen op de verkiezingen werden negatief beïnvloed door trage besluitvorming en aanvallen op kiezersregistratiecentra en hun medewerkers

⁸ UNHCR, *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 16, 30 augustus 2018.

⁹ Freedom House, *Freedom in the World 2018. Afghanistan Profile*, pagina 4, 2018; Het Afghaanse parlement bestaat uit een lager huis en een hoger huis. Het lager huis, de Wolesi Jirga (House of the people) met maximaal 250 leden. De leden worden voor een periode van vijf jaar gekozen. Het hoger huis, de Meshrano Jirga (House of the Elders), telt 102 leden. Twee derde van de leden worden door de provinciale raden gekozen voor een drie tot vierjarige periode. Een derde van de leden wordt door de president aangesteld voor een periode van 5 jaar; Zie ook de grondwet van Afghanistan voor informatie over verkiezingen voor het Afghaanse parlement en de samenstelling van het lager en hoger huis: <http://wolesi.website/pve/page.aspx?Cat=2>.

¹⁰ IGC, *A dangerous escalation in Afghanistan*, 31 januari 2018, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/dangerous-escalation-afghanistan>; Aljazeera, *Afghanistan to hold presidential elections in April next year*, 1 augustus 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/afghanistan-hold-presidential-elections-april-20-2019-180801082206475.html>.

¹¹ Vertrouwelijke bron, 7 januari 2019; Washington Post, *Afghan election delayed until July*, 31 december 2018;; <https://unama.unmissions.org/un-statement-new-presidential-election-date-afghanistan>.

¹² Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

¹³ <http://www.iec.org.af/pdf/timeline-1397.pdf>.

¹⁴ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018; AAN, *Afghanistan Election Conundrum (10): Failure to hold the first ever district council elections?*, 7 augustus 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistan-election-conundrum-10-failure-to-hold-the-first-ever-district-council-elections/>; AAN acht het aannemelijk dat deze districtsverkiezingen gehouden zullen worden gelijktijdig met de provinciale en presidentsverkiezingen. Volgens de grondwet moet een derde (34) van de 102 leden van het hoger huis van het parlement, de Meshrano Jirga gekozen worden door de districtsraden en meer dan de helft van de leden van een Constitutional Loya Jirga (het enige orgaan dat de Afghaanse grondwet kan wijzigen) dient te bestaan uit leden van districtsraden.

¹⁵ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 3, 6 juni 2018.

alsmede op kandidaten (zie hoofdstuk 2 en 3). De IEC ondervond grote problemen om medewerkers te rekruteren, zowel voor haar hoofdkantoor als op provinciaal niveau. Ook leek sprake te zijn van verdeeldheid binnen de IEC en tussen de Commissie en het Presidentieel paleis over de voorbereidingen op de verkiezingen.¹⁶

Op 6 juli 2018 kwam de periode van kiezersregistratie ten einde. Er vonden bijna negen miljoen registraties plaats. Deze werden vervolgens geregistreerd in een databestand, waarna 800.000 dubbele en onvolledige registraties door de IEC werden verwijderd. Er bleven ongeveer acht miljoen geregistreerde kiezers over, van wie 35% vrouwen.¹⁷

In de steden Herat, Mazar-i Sharif en Kandahar werden in september 2018 de IEC-kantoren gesloten, onder druk van oppositiepartijen die verenigd zijn in de *Grand National Coalition of Afghanistan* (GNCA). Deze partijen drongen aan op uitstel van de verkiezingen aangezien zij van mening waren dat de voorwaarden voor eerlijke en vrije verkiezingen niet waren vervuld. Het aantal door de IEC geregistreerde kiezers was volgens deze partijen onrealistisch hoog en het gevolg van fraude. De regering bleef vasthouden aan het houden van parlementaire verkiezingen op 20 oktober 2018.¹⁸

Een van de heikele punten tijdens de voorbereidingen van de verkiezingen was het gebruik van biometrische systemen om fraude tegen te gaan. In oktober 2017 besloot de IEC van het gebruik hiervan af te zien omdat zij het niet realistisch vond om dit op tijd te implementeren. Het bleef echter een belangrijke eis van de oppositie, die meermaals dreigde de verkiezingen te boycotten als er geen biometrische verificatie van stemmers zou plaatsvinden.¹⁹

Het registreren van kiezers voor de verkiezingen gebeurde op basis van een papieren proces. Kiezers konden zich laten registreren indien zij in bezit waren van een identiteitsbewijs (*tazkera*). De overheid versnelde hiertoe de uitgifte van *tazkera*'s.²⁰ Kiesgerechtigden kregen bij registratie een sticker geplakt op hun identiteitsdocument. Nadat opstandelingen burgers bedreigden die een dergelijke sticker op hun identiteitsdocument hadden, besloot de IEC op 16 mei 2018 tot afgifte van duplicaat identiteitsdocumenten met als doel registratie als kiesgerechtigde.²¹ De directeur-generaal van Afghanistan's Central Civil Registration Authority (ACCRA) Humayoun Mohtat meldde op 14 september 2018 dat er recentelijk meer dan vijf miljoen identiteitsbewijzen aan mensen in het gehele land waren verspreid. Hij gaf aan dat er geconstateerd was dat er vervalsingen van de identiteitskaarten in omloop waren, maar dat het om een beperkt aantal zou gaan en dat dit geen bedreiging voor eerlijke verkiezingen zou vormen. Een aantal politieke partijen en parlementariërs spraken hun zorg uit en waren van mening dat er sprake was van omvangrijke vervalsingen.²²

¹⁶ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 1, 3 en 4, 6 juni 2018.

¹⁷ Vertrouwelijke bron, 9 juli 2018; Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

¹⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2018; The Independent, *Protestors shut down election offices in Afghanistan ahead of vote delayed by three years*, 16 september 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/protest-afghanistan-election-offices-taliban-balkh-kandahar-herat-a8540016.html>.

¹⁹ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

²⁰ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd op 3 augustus 2018.

²¹ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 4, 6 juni 2018; Vertrouwelijke bron, 16 januari 2018. De duplicaat *tazkera* was een kopie die alleen gebruikt kon worden voor stemregistratie en had geen vergelijkbare status als de *tazkera* zelf.

²² Tolonews, *ACCRA Almost Ready To Enter ID Details Into Database*, 23 augustus 2018, <https://www.tolonews.com/elections-2018/accra-almost-ready-enter-id-details-database>.

Uiteindelijk ging de regering ruim een maand voor de verkiezingen alsnog akkoord om op de verkiezingsdag gebruik te maken van biometrische verificatie. Er werden twee vingerafdrukken afgenomen, een foto gemaakt, alsook een foto van het identiteitsbewijs, waarna een sticker met een unieke QR-code werd aangebracht op het stembiljet ter voorkoming dat mensen meerdere keren zouden stemmen. De IEC gaf aan dat vrouwen niet verplicht waren zich te laten fotograferen.²³

Er waren ongeveer 2.500 kandidaten (van wie 406 vrouwen) voor het 250 zetels tellende Lagerhuis van het parlement. Naast de IEC werd een *Independent Electoral Complaints Commission* (IECC) ingesteld. Beide commissies dienden mede te zorgen voor enige vorm van controle. Zo werden 35 parlamentskandidaten van de kandidatenlijst gehaald, omdat ze niet aan de gestelde voorwaarden voldeden of de kieswet hadden overtreden.²⁴ De officiële campagneperiode voor politieke partijen en hun kandidaten startte op 28 september 2018 om steun op provinciaal en districts niveau te werven.²⁵

In de aanloop naar de verkiezingen en ook op de verkiezingsdag zelf zijn veel slachtoffers gevallen. Het *Armed Conflict Location Event Data* project (Acled) registreerde over een periode van zeven maanden sinds de start van de registratie van kiezers in april 2018 dertien aanvallen samenhangend met de verkiezingen met elk meer dan tien slachtoffers. Veel van die aanvallen vonden plaats op kiezersregistratiecentra in gebieden waar gewapende opstandelingen actief waren. Zowel de Taliban als de *Islamic State of Khorasan Province* (ISKP) verwierpen de verkiezingen en gaven aan kiezersregistratie- en stembureaus aan te zullen vallen²⁶ (zie hoofdstuk 3). Voor het eerst waren de Afghan National Defense and Security Forces (ANDSF) zelf verantwoordelijk voor de veiligheid tijdens de verkiezingsdagen zelf. Er werden naar schatting 54.000 politie en militairen ingezet en 10.000 reservisten. De NAVO-missie Resolute Support (RS) had slechts een ondersteunende rol. Het aantal incidenten op de verkiezingsdagen zelf wordt door meerdere bronnen ingeschat op rond de 190 waarbij meer dan 70 aan de verkiezingen gerelateerde doden zouden zijn gevallen (er zijn meer doden gevallen, maar die worden niet toegeschreven aan de verkiezingen). In vergelijking met de verkiezingen van 2010 en 2014, waarbij veel meer (internationale) veiligheidstroepen waren ingezet, was aantal incidenten volgens RS relatief laag. RS schatte in dat in vergelijking met 2014 nu slechts een-vijfde van het aantal aanslagen plaats had gevonden. Het optreden van de ANDSF bij de verkiezingen was georganiseerd en gedisciplineerd.²⁷

²³ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

²⁴ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018; Zie ook de grondwet van Afghanistan voor informatie over verkiezingen voor het Afghaanse parlement en de samenstelling van het Lager- en Hogerhuis:
<http://wolesi.website/pve/page.aspx?Cat=2>.

²⁵ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 2, 7 december 2018.

²⁶ Acled, *Fighting bullets with ballots. Afghanistan's chaotic election*, geraadpleegd op 14 november 2018, https://www.acleddata.com/2018/10/26/fighting-bullets-with-ballots-afghanistans-chaotic-election/?utm_source=Armed+Conflict+Location+%26+Event+Data+Project&utm_campaign=1cc9624e3d-EMAIL_CAMPAIGN_2018_09_21_06_50_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_26a454684a-1cc9624e3d-75092283; Andere benamingen voor ISKP zijn Islamic State (IS), ISIS of Daesh. Ook wordt de afkorting Islamic State's 'Khorasan' (IS-K) gebruikt. In de meeste bronnen wordt de afkorting ISKP gehanteerd.

²⁷ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018. December 2014 eindigde de door de NAVO aangestuurde International Security Assistance Force (ISAF) haar gevechtsmissie in Afghanistan. De ANDSF kreeg vanaf begin 2015 de volledige verantwoordelijkheid voor de veiligheid in Afghanistan. De VS met een gevechtsmissie en de NAVO met de Resolute Force Mission door middel van trainingsactiviteiten bleven de Afghaanse regering en strijdkrachten ondersteunen. Zie: US Department of Defense. *Report on enhancing security and stability in Afghanistan*. Juni 2015. https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/June_1225_Report_Final.pdf

Verloop parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen vonden plaats op 20, 21 en 27 oktober 2018.

Op 20 oktober 2018 werden in 32 provincies parlementsverkiezingen gehouden, waarbij het overal een chaos was. De IEC besloot daarom om zeker 441 stembureaus (ongeveer tien procent van het totale aantal) ook op 21 oktober te openen. De chaos werd onder andere veroorzaakt door het laat of niet openen van stemlokalen, afwezigheid van of onvolledige kiezerslijsten, ontbrekende of niet-functionerende apparatuur voor biometrische verificatie, onvoldoende getraind personeel, officiële waarnemers die niet werden toegelaten in de stemlokalen en partijwaarnemers (aantal wordt geschat op 200.000) die in de weg liepen en zich bemoeiden met de gang van zaken.²⁸

De verkiezingen in de provincies Ghazni en Kandahar werden uitgesteld. De verkiezingen in de provincie Kandahar werden opgeschort na een door de Taliban opgeëiste aanslag op 18 oktober 2018 waarbij o.a. generaal Raziq, het hoofd van de provinciale politie omkwam. Raziq was een aartsvijand van de Taliban, voor wie de succesvolle aanslag een enorme overwinning was. Raziq, die een bedenkelijke reputatie op het gebied van mensenrechten had, was niettemin populair omdat hij de veiligheid in de zuidelijke regio wist te waarborgen²⁹ (zie ook paragraaf 2.1.). Op 27 oktober vonden de verkiezingen alsnog plaats in de provincie Kandahar. Ook in Kandahar waren er net als bij de parlementsverkiezingen op 20 oktober 2018 op diverse stembureaus problemen met de biometrische verificatie, onbekwaam personeel, lange wachtrijen en onvolledige kiezersregistratielijsten.³⁰

Voor de provincie Ghazni speelde, naast onveiligheid, dat er onenigheid was over de indeling van de kiesdistricten binnen de provincie.³¹ Overigens waren de meeste districten in deze provincie in handen van de Taliban met als gevolg dat daar de verkiezingen om veiligheidsredenen onmogelijk waren;³² een situatie die zich ook in een aantal andere districten in andere provincies voordeed. Bovendien bleek dat, in districten waar wel verkiezingen plaatsvonden, lang niet altijd de stembureaus opengingen. De IEC overweegt de verkiezingen in Ghazni gelijktijdig te organiseren met de presidentsverkiezingen.³³

Het *Afghanistan Analysts Network* (AAN) analyseerde het verloop van de parlementsverkiezingen in een van de betwiste gebieden tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban, het Zumat district in de provincie Paktia met een geschat inwonersaantal van 95.000. Dit district, dat in de provincie het meest geraakt was door de strijd, is vrijwel geheel -met uitzondering van de districtshoofdstad Tamir- onder controle van de Taliban. De analyse van AAN geeft een beeld over hoe de verkiezingen in een betwist district verliepen en met name hoe de Taliban de verkiezingen trachtte te verstoren.

²⁸ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018; Acled, *Fighting bullets with ballots: Afghanistan's chaotic election*, https://www.acleddata.com/2018/10/26/fighting-bullets-with-ballots-afghanistans-chaotic-election/?utm_source=Armed+Conflict+Location+%26+Event+Data+Project&utm_campaign=1cc9624e3d-EMAIL_CAMPAIGN_2018_09_21_06_50_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_26a454684a-1cc9624e3d-75092283, geraadpleegd op 14 november 2018.

²⁹ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018; New York Times, *An Afghan Police Chief Took On the Taliban and Won. Then His Luck Ran Out*, 18 oktober 2018, <https://www.nytimes.com/2018/10/18/world/asia/kandahar-afghanistan-attack.html>.

³⁰ Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018.

³¹ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

³² Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

³³ Tolonews, *Ghazni Elections Could Be Held With Presidential Elections*, 28 oktober 2018, <https://www.tolonews.com/elections-2018/ghazni-elections%C2%A0could%C2%A0be-held-presidential-elections>.

De verkiezingen konden slechts worden gehouden in een heel klein deel van het district en gingen volgens de AAN gepaard met onregelmatigheden. Naar verluidt zouden stemmen zijn gekocht en zou betaald zijn voor het gebruik van tazkera's om te stemmen voor bepaalde kandidaten. Van de 22 stembureaus openden er maar drie hun deuren op de eerste verkiezingsdag. De opkomst was gering, ook nadat de overheid op 21 oktober 2018 een aantal stembureaus alsnog opende. In de aanloop naar de verkiezingen waarschuwde de Taliban de bevolking om niet deel te nemen aan de verkiezingen. Pamfletten – zogenaamde *shabnama* (nachtbrieven) - werden opgehangen in scholen en moskeeën in Tamir en andere dorpen. In gebieden buiten Tamir verspreidde de Taliban hun boodschap via de luidsprekers van moskeeën. De overheid had lokale leerkrachten geworven als medewerkers voor de verkiezingen. De Taliban zette hen onder druk, onder andere door hun tazkera's in beslag te nemen, om niet mee te werken en om niet te stemmen. Gedurende de verkiezingsdag vuurde de Taliban raketten af op Tamir, waardoor enkele personen omkwamen en gewond raakten alsook enkele winkels en huizen werden beschadigd.³⁴

Cijfers over de opkomst lopen sterk uiteen. De *Independent Election Commission* (IEC) zelf schat in dat ongeveer vier miljoen kiezers hebben gestemd op een totaal van ongeveer zeventien miljoen kiesgerechtigden. Kiezers stonden vaak uren voor dichte stembureaus of meermaals in de rij vanwege eerdere drukte.³⁵

De IEC werd naar aanleiding van de gang van zaken bij de parlementsverkiezingen overstelpd met kritiek. De *Independent Electoral Complaints Commission* (IECC) is verantwoordelijk voor het afhandelen van de klachten, er waren eind oktober 2018 naar schatting elf duizend klachten binnengekomen. De meeste klachten gingen over het biometrische verificatie systeem en de late opening van stembureaus.³⁶

Uitslag van de parlementsverkiezingen

De IEC en de IECC hadden een openlijk meningsgeschil over de geldigheid van uitgebrachte stemmen waarbij geen biometrische kiezersverificatie had plaatsgehad. Op 3 november 2018 brachten beide commissies een gezamenlijke verklaring uit dat de resultaten van niet-biometrisch gecontroleerde stemmen onder bepaalde voorwaarden geaccepteerd konden worden.³⁷

Op 3 november 2018 meldde de IEC dat de publicatie van de voorlopige resultaten van de verkiezingen werd uitgesteld van 10 november naar 23 november 2018 voor 32 provincies en voor de provincie Kaboel naar 1 december. Op 23 november 2018 maakte de IEC slechts de uitslagen van vijf provincies bekend.³⁸ Eind december 2018 waren voor 30 van de 33 provincies de voorlopige uitslagen bekend gemaakt.

³⁴ Afghanistan Analysts Network, *Election Days in Zariat, Paktia: real voting only in the districts centre*, 29 oktober 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/election-days-in-zariat-paktia-real-voting-only-in-the-district-centre/>. Naar schatting door de auteur zouden slechts 500 stemmen zijn uitgebracht bij de drie stembureaus.

³⁵ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018; Acled, *Fighting bullets with ballots: Afghanistan's chaotic election*, https://www.acleddata.com/2018/10/26/fighting-bullets-with-ballots-afghanistans-chaotic-election/?utm_source=Armed+Conflict+Location+%26+Event+Data+Project&utm_campaign=1cc9624e3d-EMAIL_CAMPAIGN_2018_09_21_06_50_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_26a454684a-1cc9624e3d-75092283, geraadpleegd op 14 november 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 3, 7 december 2018. UNAMA noemt als aantal geregistreerde kiezers 8,5 miljoen, van wie naar schatting 35% vrouwen. Volgens de IEC hebben 4,2 miljoen kiezers een stem uitgebracht; Vertrouwelijke bron, 16 januari 2018. De schatting van de IEC van 4 miljoen kiezers is gebaseerd op niet-verifieerbare informatie zoals foto's op social media.

³⁶ Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018; Vertrouwelijke bron, 1 november 2018.

³⁷ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 3, 7 december 2018.

³⁸ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 3, 7 december 2018.

De definitieve uitslagen lieten eind december nog altijd op zich wachten en zijn afhankelijk van onder andere hertellingen en het verwerken van de klachten door de IEC.³⁹

Presidentsverkiezingen

De presidentsverkiezingen staan gepland voor 20 juli 2019. Op 2 november 2018 kondigde president Ghani aan dat hij zich verkiesbaar stelt voor een tweede termijn.⁴⁰ De registratie van kandidaten voor de presidentiële verkiezingen ging op 22 december 2018 van start.⁴¹

Politieke partijen en bewegingen

In de grondwet is vastgelegd dat Afghanistan een meer partijen democratie is. Het verkiezingssysteem zelf is echter individu-gebaseerd. Politieke partijen spelen geen officiële rol bij verkiezingen. Kandidaten voor de parlementaire verkiezingen zijn vrij om aan te geven dat ze lid zijn van een bepaalde politieke partij (velen doen dit overigens niet). Politieke partijen leveren geen lijsten aan van hun kandidaten, er zijn geen parlementszetels gereserveerd voor politieke partijen en partijen mogen geen fracties in het parlement creëren. Deze gang van zaken is niet vastgelegd in wet of regelgeving. Partijen fungeren vooral als middel om kiezers te mobiliseren in tijden van verkiezingen. Sommige van de partijleiders zijn overigens als individuen heel invloedrijk.⁴² In de verslagperiode werd geen vooruitgang geboekt met de hervorming van het verkiezingssysteem met als gevolg dat politieke partijen vooralsnog geen plaats in het parlement hebben.⁴³

De belangrijkste politieke en veelal militaire organisaties of bewegingen in Afghanistan, waarvan sommige dateren uit de oorlog tegen de Sovjet-Unie in de tachtiger jaren, zijn: de Taliban (soennitisch- Pashtun) als politieke beweging en militaire organisatie (zie paragraaf 1.2.1 en 1.4.2); de *Jamiat-i-Islami* (Tadzjiek); de *Hezb-i-Wahdat* (voornamelijk sjiiitisch Hazara); de *Jombesh-e-Milli Islami Afghanistan* (voornamelijk Oezbeek); het *National Islamic Front*; *Hezb-e-Haq wa Edalat* (Right and Justice Party); *Jabha-e Milli-e Afghanistan* (National Front of Afghanistan); *Hezb-i-Islami* (Pashtun) en de *Grand National Coalition of Afghanistan*. Tussen haakjes staat de etnische groep die vooral de sociale basis vormt van de organisatie.⁴⁴

³⁹ Tolonews. *IEC Criticized For Delay In Announcing Election Results* 28 december 2018.

<https://www.tolonews.com/elections-2018/iec-criticized-delay-announcing-election-results>. Voor Kaboel werden de voorlopige uitslagen op 14 januari 2019 bekend gemaakt.

⁴⁰ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 4, 7 december 2018; <https://unama.unmissions.org/un-statement-new-presidential-election-date-afghanistan>.

⁴¹ Tolonews. *IEC Begins Registration Of Presidential Candidates*. 3 januari 2019. <https://www.tolonews.com/elections-2018/iec-begins-registration-presidential-candidates>.

⁴² AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/inside-and-outside-the-system-new-aan-report-on-afghanistans-political-parties/>.

⁴³ Ministerie van Buitenlandse Zaken. Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan. Mei 2018.P.5.; AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/inside-and-outside-the-system-new-aan-report-on-afghanistans-political-parties/>; AAN. *Afghanistan's Incomplete New Electoral Law: Changes and controversies*. 22 januari 2017. <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-incomplete-new-electoral-law-changes-and-controversies/>.

⁴⁴ EIU, *Country Report 2nd Quarter 2018*, <http://www.eiu.com/>, http://www.eiu.com/FileHandler.ashx?issue_id=826810066&mode=pdf. Het United National Front vooral bestaand uit de Jamiat-i-Islami; Hezb-i-Wahdat, Jombesh-e-Milli Islami en National Islamic Front bestaat niet meer.

De grootste politieke partijen in Afghanistan zijn de Islamistische Hezb-e Islami en de Jamiat-e Islami. Beide partijen worden gekenmerkt door interne verdeeldheid, resulterend in facties.⁴⁵

Na het vredesakkoord uit 2016, dat door bemiddeling van de *High Peace Council* (HPC)⁴⁶ tot stand kwam met de regering, keerde Gulbuddin Hekmatyar, leider van de Hezb-e Islami Gulbuddin (HIG), in mei 2017 terug naar Afghanistan. De meeste vleugels en facties van de Hezb-e Islami herenigden zich onder Hekmatyar's leiding.⁴⁷ De leiding van de partij bleef vooralsnog verdeeld. Er zijn twee kampen. Eén kamp bestaat uit Hezb-e Islami aanhangers rondom Abdul Hadi Arghandiwal, die na de val van de Taliban vanuit de Verenigde Staten naar Afghanistan terugkeerde, en Khalid Faruqi -een Hezb-e Islami commandant uit de provincie Paktia. Arghandiwal richtte samen met Faruqi de Hezb-e Islami Afghanistan (HIA) partij op en registreerde deze om deel te nemen aan de parlementsverkiezingen van 2015. Het andere kamp bestaat uit Hezb-e Islami kaders en hun achterban die steun gaven aan Hekmatyar en zijn zoon Habib ur Rahman.⁴⁸ De sociale basis van de Hezb-e Islami wordt gevormd door Pashtun⁴⁹ gemeenschappen in delen van het land. Enerzijds komen de leiders uit de stedelijke, geschoolde klasse werkzaam aan universiteiten en hogescholen alsmede uit het overheidsbestuur in Kaboel en in de provincies. Anderzijds zijn er militaire leiders zoals commandanten uit rurale gebieden.⁵⁰

Binnen de Jamiat-i Islami was sprake van interne strubbelingen over de opvolging van de vermoorde leider Ustad Borhanuddin Rabbani.⁵¹ De Jamiat Islami is een politieke partij waar CEO Abdullah deel van uitmaakt.⁵² Verschillende politieke partijen, hiertoe opgeroepen door de Jamiat-i Islami, lobbyden bij de regering voor wijzigingen in de kieswet, in het bijzonder dat het electorale systeem een element van proportionele vertegenwoordiging krijgt.⁵³

In de verslagperiode herpositioneerden politieke groeperingen zich in aanloop naar de parlementaire verkiezingen, splitsen zich af van bestaande partijen, gingen nieuwe allianties aan of vernieuwden allianties. In mei 2018 was het aantal politieke partijen dat zich had laten registreren bij het ministerie van Justitie gestegen tot 74 (vergeleken met 57 midden 2016).⁵⁴ De *Afghan Mellat*, een van de oudste politieke partijen, viel uiteen.

⁴⁵ USIP, *The political deal with Hezb-e Islami*. pagina 20, juli 2018. Dit zijn de twee partijen die de laatste veertig jaar het politieke landschap hebben gedomineerd. Dan gaat het niet zozeer om zetels, maar meer om invloed / macht. De achterban van beide partijen is gekoppeld aan bevolkingsgroepen (Pashtoen en Tadzjiek).

⁴⁶ USIP, *The political deal with Hezb-e Islami*. pagina 16-17, juli 2018.

⁴⁷ AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018.

⁴⁸ USIP, *The political deal with Hezb-e Islami*. pagina 3 en 13, juli 2018.

⁴⁹ Cultural Atlas, *Afghan culture*, <https://culturalatlas.sbs.com.au/afghan-culture/core-concepts-2b0de7af-9011-4807-be1a-adb8910ab0cb#core-concepts-2b0de7af-9011-4807-be1a-adb8910ab0cb>, geraadpleegd op 31 augustus 2018; De Pashtun vormen de belangrijkste etnische groep in Afghanistan. Zij maken vooral deel uit van de de soennitische stroming van de islam en spreken merendeels Pashtun. Zie ook: <https://www.globalsecurity.org/military/world/afghanistan/society-distribution.htm>.

⁵⁰ USIP, *The political deal with Hezb-e Islami*, pagina 8, juli 2018.

⁵¹ AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018.

⁵² EIU, *Country Report 2nd Quarter 2018*, http://www.eiu.com/FileHandler.ashx?issue_id=826810066&mode=pdf.

⁵³ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 3, 6 juni 2018.

⁵⁴ AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018. De wet op de politieke partijen geeft aan dat elke partij een duidelijk zichtbaar, eigenstandig kantoor dient te hebben in tenminste vierentwintig provincies. AAN betwijfelt dat zelfs de meest welvarende partijen de financiële of organisatorische capaciteit heeft om aan deze vereiste te voldoen.

Haar leider, oud-minister Anwar-ul-Haq Ahadi, ging een samenwerking onder de naam *New National Front* aan met de voorheen mujahedin partij 'Harakat-e Enqilab-e Eslami-e Afghanistan Islamic Revolution Movement of Afghanistan'. Deze alliantie riep op tot een beëindiging van de regering van nationale eenheid (NUG) en een *Loya Jirga* voor een herlancering van het politieke bestel in Afghanistan. Aan de linkerzijde van het politieke spectrum werd een partij onder de naam Hezb-e Watan (Fatherland Party) opnieuw opgericht. Een partij onder diezelfde naam was in 1990 de opvolger van de Hezb-e Dimokratik-e Khalq-e Afghanistan (People's Democratic Party of Afghanistan, PDPA). De PDPA bestuurdde het land na een coup in 1978 en gedurende de bezetting door de Sovjet-Unie.⁵⁵ (zie ook hoofdstuk 3, paragraaf 3.5.8.)

Op 26 juli 2018 vond de lancering plaats van een nieuwe politieke coalitie, de *Grand National Coalition for Afghanistan* (GNCA). De coalitie heeft prominente leden zoals Atta Noor (van de politieke partij *Jam'iyat-i Islami*), vicepresident Generaal Abdul Rashid Dostum en diens zoon (politieke partij *Jombesh*), Hazaraleider en vice CEO Mohammad Mohaqeq (leider politieke partij *Hezb-i-Wahdat*), vicevoorzitter van het parlement Hodayoun, invloedrijk parlamentslid Qadir en voormalig hoofd van het National Directorate of Security (NDS) majoor-generaal Rahmatullah Nabil. Het is een omvangrijke coalitie, met brede etnische en geografische vertegenwoordiging. Voormalig president Karzai is geen lid van de coalitie maar heeft wel zijn steun uitgesproken.⁵⁶

1.1.3

Corruptie bij de overheid

Volgens Wereldbank indicatoren (2017) is Afghanistan één van de slechtst bestuurde landen ter wereld en Transparency International stelde voor 2017 dat Afghanistan de op drie na meest corrupte overheid ter wereld kent. In de *corruption perceptions index* voor 2018 staat Afghanistan op plaats 172 van de 180 landen; een lichte verbetering.⁵⁷ In een onderzoek uitgevoerd door de *Asia Foundation* uit 2017 geeft 83,7% van de ondervraagde Afghanen aan dat corruptie een groot probleem is in Afghanistan. Vooral bij de rechterlijke macht/rechtbanken, bij sollicitaties voor een baan en bij kantoren van de provinciale gouverneurs moeten veel steekpenningen worden betaald.⁵⁸

⁵⁵ AAN, *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*, 6 mei 2018. AAN onderscheidt drie relatief stabiele stromingen binnen de Afgaanse politieke partijen: islamisten, links georiënteerde partijen en etnisch-nationalisten.

⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 30 juli 2018; Afghan Biographies, *Who is who in Afghanistan*, Maj-gen, Ramatullah Nabil, http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=1165&task=view&total=3339&start=2012&Itemid=2, geraadpleegd op 30 juli 2018. Zie ook thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018. Hierin werd melding gemaakt van de vorming van de Coalition for the Salvation of Afghanistan, geleid door onder andere de voormalige gouverneur van de provincie Balkh, Atta Mohammad Noor en vicepresident Dostum.

⁵⁷ Center for Strategic and International Studies (CSIS), *A Cordesman, Telling the Truth About the War in Afghanistan*, september 2018; World Bank indicators for governance: voice and accountability; political stability and absence of violence/terrorism; government effectiveness; regulatory quality; rule of law; control of corruption; Transparency International, <https://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=worldwide-governance-indicators>, geraadpleegd op 5 november 2018; Corruption perceptions index 2017, 21 februari 2018, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017, geraadpleegd 5 november 2018. Van de 180 landen in de index staat Afghanistan op plaats 177; alleen Syrië, Zuid-Soedan en Somalië scoorden nog slechter; Corruption perceptions index 2018. <https://www.transparency.org/cpi2018>. Geraadpleegd 12 februari 2019.

⁵⁸ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 2 augustus 2018; Asia Foundation, *Afghanistan in 2017. A survey of the Afghan people*, geraadpleegd 17 augustus 2018. https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/11/2017_AfghanSurvey_report.pdf.

Het thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018 beschrijft de corruptie bij de overheid alsmede de maatregelen die de regering heeft genomen ter bestrijding ervan, zoals de instelling in 2016 van een *Anti-Corruption Justice Centre*. Het ambtsbericht geeft aan dat corruptie een diepgeworteld fenomeen is in de Afghaanse samenleving⁵⁹ en dat door etnische en tribale diversiteit lastig op de korte termijn te bestrijden is. Sinds de oprichting heeft het ACJC 567 zaken behandeld. Het ACJC veroordeelde onder andere gouverneurs, generaals en viceministers voor corruptie en machtsmisbruik. Er zijn o.a. vijftien generaals dertien kolonels en drie viceministers veroordeeld.⁶⁰

De Afghaanse autoriteiten arresteerden begin juli 2018 in de provincies Faryab (zie hoofdstuk 2), Uruzgan, Badakhshan en Bamyan een aantal lokale leiders van milities en criminele groepen. Naar verluidt volgden deze arrestaties na een order van president Ghani om lokale krijgsheren en criminelen harder aan te pakken.⁶¹

De oprichter van de Kabul Bank, Sheer Khan Farnood, overleed in augustus 2018 onder verdachte omstandigheden in de gevangenis van Baghram. Onder zijn leiderschap ontstond in 2012 een grote staatsschuld. Een bedrag van één miljard USD zou verdeeld zijn over bevriende politici. De man was nog altijd zeer machtig en speelde een belangrijke rol in de benoeming van onder andere ministers.⁶²

Op 25 november 2018 werd Abdul Ghani Alipur, een leider van een Hazara militie, gearresteerd op beschuldiging van corruptie. Dit leidde tot gewelddadige protesten door Hazara. Alipur werd kort daarna op voorspraak van vicepresident Sarwar Danish, eveneens een Hazara in vrijheid gesteld (zie paragraaf 3.5.4.).⁶³

1.2 High Peace Council (HPC)

De High Peace Council (HPC) werd in 2010 opgericht op nationaal en provinciaal niveau om besprekingen met de Taliban en andere opstandelingen te organiseren en te begeleiden.⁶⁴ In het thematisch ambtsbericht over de veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018 wordt nadere informatie gegeven over de werkzaamheden van de HPC en de resultaten ervan.

⁵⁹ Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, pagina 6 en 7, mei 2018; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 9, 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 10, 6 juni 2018.

⁶⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, pagina 24, 2 juli 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/05/antwoorden-op-vragen-over-nederlandse-inzet-in-afghanistan-2018-2021>.

⁶¹ Vertrouwelijke bron, 9 juli 2018.

⁶² Vertrouwelijke bron, 27 augustus 2018; Who is who in Afghanistan, *Farnood, Sher Khan Shirkhan Farnud died*, http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=2236&task=view&total=10&start=3&itemid=2%20afghan%20biographies%20farnood,%20sherkhan%20shirkhan%20farnud, geraadpleegd 18 december 2018.

⁶³ Washington Post, *In Afghanistan, an anti-Taliban militia hero or a rogue criminal?*, 26 november 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fasia_pacific%2fin-afghanistan-an-anti-taliban-militia-hero-or-a-rogue-criminal%2f2018%2f11%2f26%2fab34ba4c-f16f-11e8-aeaa-b85fd44449f5_story.html%3f&utm_term=.eb25707f2ca4, Reuters, *Protest at arrest of Afghan Hazara commander turns violent*, 25 november 2018, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-protests/protest-at-arrest-of-afghan-hazara-commander-turns-violent-idUSKCN1NU0LI?feedType=RSS&feedName=worldNews>.

⁶⁴ Zie voor achtergrondinformatie over de HPC het algemeen ambtsbericht Afghanistan van november 2016, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2016/11/15/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>; Voor recente ontwikkelingen, zie het thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>.

President Ghani kondigde bij de *Geneva Conference on Afghanistan* (zie hoofdstuk 4) op 28 november 2018 een herstructurering van de HPC aan. De HPC kreeg een adviesfunctie. De president meldde ook de instelling van een twaalf personen tellend team van mannen en vrouwen voor onderhandelingen met de Taliban. De leiding van dat team kwam in handen van het hoofd van de presidentiële staf, de heer Rahimi.⁶⁵

1.2.1 *Vredesbesprekingen met de Taliban*

Gedurende de tweede bijeenkomst van het *Kabul Process for Peace and Security Cooperation*⁶⁶ op 28 februari 2018 bood de Afghaanse regering aan om zonder voorwaarden directe vredesonderhandelingen te beginnen. De Taliban reageerde hier formeel niet op, maar kondigde wel een voorjaarsoffensief aan. Er volgde een serie aanvallen door de Taliban op districtsbestuurscentra (zie hoofdstuk 2).⁶⁷

President Ghani riep de Taliban op 14 april 2018, bij de start van de kiezersregistratie voor de parlementsverkiezingen, opnieuw op om deel te nemen aan vredesonderhandelingen, de gewapende strijd te beëindigen en zich te laten registreren als politieke partij. De Taliban wees diezelfde dag in een verklaring deelname aan de verkiezingen af met als argument dat Afghanistan bezet zou zijn met duizenden buitenlandse troepen in het land en dat belangrijke politieke en militaire beslissingen door de 'bezetters worden genomen'.⁶⁸

Na een zware aanslag in Helmand in maart 2018 ontstonden er in de provinciehoofdstad Lashkar Gah spontaan demonstraties voor vrede, die al snel naar andere steden uitbreidden. In twintig van de vierendertig provincies zette de bevolking vredestemmen op. Bij de start van de Ramadan medio mei 2018 begon een van de eerste groepen die een vredestemmer had opgezet aan een mars van meer dan vijfhonderd kilometer van Helmand naar Kaboel. Gedurende deze tocht zochten de deelnemers steun voor een staakt-het-vuren en voor vredesonderhandelingen. Begin juni 2018 kwam een groep van twee duizend religieuze leiders (*ulema*) in vergadering (*shura*) bij elkaar in Kaboel. Zij gaven aan dat zelfmoordaanslagen tegen de leer van de islam zijn, riepen op tot een staakt-het-vuren en tot de start van vredesonderhandelingen. Ook was sprake van een verbeterde relatie tussen de Afghaanse en Pakistaanse overheid. Er vonden veel bezoeken over en weer plaats en in mei ondertekenden beide overheden het *Afghanistan-Pakistan Action Plan for Peace and Solidarity* (APAPPS), waarin een aantal uitgangspunten voor een gezamenlijk actieplan werden vastgelegd.⁶⁹

Bij de *Geneva Conference* (zie hoofdstuk 4) gaf president Ghani op 28 november 2018 opnieuw aan een vreedzame oplossing te zoeken voor het conflict met de Taliban indien deze organisatie binnen de kaders van de grondwet aan een democratische en inclusieve samenleving wil deelnemen.⁷⁰

⁶⁵ Office of the President, *President Ashraf Ghani's Remarks at Geneva Conference on Afghanistan*, 28 november 2018, <https://president.gov.af/en/SP/789012781234>; AAN, *Getting to the Steering Wheel: President Ghani's new set of peace proposals*, 4 december 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/getting-to-the-steering-wheel-president-ghanis-new-peace-proposals/>.

⁶⁶ Voor een toelichting op dit vredesproces, zie: The Diplomat, *The Afghan Peace Process: an FAQ*, 14 mei 2018, <https://thediplomat.com/2018/05/the-afghan-peace-process-an-faq/>.

⁶⁷ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539, pagina 1 en 2, 6 juni 2018.

⁶⁸ Tolo News, *Taliban Rejects Ghani's Call For Them To Take Part In Elections*, 16 april 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/taliban-rejects-ghani%E2%80%99s-call-them-take-part-elections>.

⁶⁹ UNAMA, *SRSB briefing to the Security Council on Afghanistan*, 26 juni 2018; Vertrouwelijke bron, 24 juni 2018; Tolonews, *Ghani, Abbasi Agree To 7 Key Principles For Action Plan*, 7 april 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/7-principles-agreed-afghanistan-pakistan-action-plan>.

⁷⁰ <https://president.gov.af/file/sites/4/2018/11/Achieving-Peace-Plan-Summary-English-.pdf>.

De Verenigde Staten, onder leiding van de *Special Representative for Afghanistan Reconciliation*, Zalmay Khalilzad, voerden sinds juni 2018 rechtstreeks gesprekken met de Taliban. De Pakistaanse autoriteiten beëindigden eind oktober 2018 de detentie van Mullah Baradar, medeoprichter van de Taliban en militair commandant alsmede van Abdul Samad, een andere militaire commandant. Baradar bevond zich sinds 2010 in gevangenschap in Pakistan. De vrijlating zou het resultaat zijn van een interventie door de Verenigde Staten.⁷¹

De Russische Federatie zette op 9 november 2018 het zogenaamde 'Moskou proces' voort. Vijf Talibanvertegenwoordigers waren uitgenodigd die met hun eigen vlag en als officiële delegatie deelnamen. De Afghaanse regering besloot geen officiële delegatie te sturen; er waren wel vertegenwoordigers van de HPC aanwezig.⁷²

1.2.2

Wapenstilstand gedurende het Suikerfeest

Op 7 juni 2018 kondigde president Ghani een eenzijdig staakt-het-vuren af in Afghanistan, voor een periode van acht dagen rondom het einde van de Ramadan, beginnend op 12 juni 2018. Het staakt-het-vuren gold alleen voor de Taliban. Operaties tegen ISKP (zie paragraaf 1.4.2.) en andere gewapende opposanten vonden wel doorgang. Op 14 juni kondigde de Taliban eenzijdig een wapenstilstand af van 15 tot en met 17 juni. Dit staakt-het-vuren gold alleen voor Afghaanse strijdkrachten en was niet van toepassing op Amerikaanse en coalitietroepen. Gedurende de drie dagen van het Suikerfeest (Eid al-Fitr) dat de wapenstilstanden elkaar overlaptten werd voor het eerst in zeventien jaar door beide zijden een wapenstilstand gerespecteerd. Niet alleen werden er geen schendingen gemeld, Talibanstrijders en Afghaanse strijdkrachten kwamen zelfs in meerdere provincies samen om het Suikerfeest te vieren.⁷³ Tijdens de Eid werden wel twee aanslagen gepleegd in Nangarhar, geclaimd door ISKP, waarbij zowel onder de Taliban als de Afghaanse strijdkrachten slachtoffers vielen (zie hoofdstuk 2). Op de laatste dag van het staakt-het-vuren kondigde president Ghani aan het staakt-het-vuren met tien dagen te verlengen. Ook liet hij weten bereid te zijn dit voor onbepaalde tijd te verlengen. Daarnaast bood hij een gevangenenruil aan en humanitaire hulp voor Talibanstrijders als zij het staakt-het-vuren accepteerden.

⁷¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken. Verzoek van uw Kamer over recente ontwikkelingen m.b.t. Afghanistan. 4 maart 2019. Deze brief van de ministers van Buitenlandse zaken, Defensie en van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking meldt de uitkomsten van de gesprekken in Qatar die van 21 tot 27 januari jl. plaatsvonden tussen de VS en vertegenwoordigers van de Taliban. Deze gesprekken hadden als resultaat een kaderovereenkomst, die kan dienen als basis voor gesprekken over een vredesakkoord tussen de Afghaanse regering en de Taliban, waar ook andere Afghaanse groepen bij kunnen worden betrokken. AAN, *The Release of Mullah Baradar: A contribution to the peace effort?*, 28 oktober 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-release-of-mullah-baradar-a-contribution-to-the-peace-effort/>; Tolonews, *Pakistan Embassy Confirms Release Of Taliban's Baradar*, 28 oktober 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/pakistan-embassy-confirms-release-taliban%E2%80%99s-baradar>; Al-Jazeera, *Afghanistan: Taliban confirms talks with US peace envoy in Qatar*, 13 oktober 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/10/envoy-afghan-peace-meets-taliban-officials-qatar-181013084549975.html>; Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018; FDD's Long war journal, Thomas Joscelyn, *Analysis: losing a war*, pagina 16, 29 augustus 2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/analysis-losing-a-war.php>. Dit artikel bevat onder andere een analyse over de opening van een politiek bureau van de Taliban in Doha (Qatar); Tolonews, *We are in a hurry to end the Afghan tragedy: Khalilzad*, 29 november 2018, <https://www.tolonews.com/index.php/afghanistan/we-are-hurry-end-afghan-tragedy-khalilzad>

⁷² Vertrouwelijke bron, geraadpleegd op 22 november 2018; Al Jazeera, *Afghanistan peace conference kicks off in Moscow*, 9 november 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/11/afghanistan-peace-conference-kicks-moscow-181109083021481.html>.

⁷³ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 June 2018*, pagina 6 en 7, 15 juli 2018.

De Taliban liet echter weten het staakt-het-vuren niet te verlengen en hervatte de strijd.⁷⁴ Een nieuw aanbod voor een staakt-het-vuren door de Afghaanse president op 19 augustus 2018, werd door de Taliban eveneens verworpen.⁷⁵

1.3 Machtsfactoren

Er waren, zoals ook aangegeven in het thematisch ambtsbericht over de veiligheidssituatie in Afghanistan van juni 2018, geen wezenlijke wijzigingen voor wat betreft de machtsfactoren. Afghanistan vormt geen eenheid middels ideologie, politieke partij of een charismatische leider. De sterke etnische en tribale banden verhinderen een nationale eenheid.⁷⁶ De samenleving wordt gekenmerkt door een diffuse machtsverdeling waarbij het bevoordelen van de eigen groep een belangrijke rol speelt. Er bestaan vele parallelle machtsstructuren die deels uit het verleden stammen en deels nieuw konden ontstaan door het machtsvacuüm als gevolg van de zwakke of afwezige autoriteiten. Afghaanse politiek is bijzonder persoonsgericht. Politieke partijen vertegenwoordigen vaak een religieuze of etnische groep en hebben doorgaans geen uitgewerkt politiek programma. Om draagvlak te creëren richten machthebbers zich op een patronagesysteem, waarmee zij proberen te balanceren tussen voor- en tegenstanders.⁷⁷ President Ghani probeert als technocraat met een achtergrond bij de Wereldbank deze gewoonte te doorbreken. De centrale overheid is echter gefragmenteerd en slaagt er niet in om haar autoriteit in het hele land uit te oefenen. De autoriteit van de overheid is vaak zwak door corruptie, lokale machtsfactoren en een zwakke rechtsgang.⁷⁸

Het is niet mogelijk een compleet en goed overzicht te geven van personen die feitelijk de macht in handen hebben in de regering, provincies, districten en belangrijkste steden in Afghanistan. De machtsverhoudingen verschuiven dikwijls of verschillen per belang.

1.3.1 *Macht van oude (mujahedin) facties/politieke partijen*

Lokale machthebbers, zoals Atta Noor en generaal Dostum in het noorden, blijven invloedrijk en zijn veelal krijgsheren met eigen milities.⁷⁹

De politieke impasse tussen de president en de *Jamīyat-i Islami* partij over het ontslag in december 2017 van Atta Mohammed Noor als gouverneur van de provincie Balkh eindigde toen Noor op 22 maart 2018 alsnog zijn ambt neerlegde.

⁷⁴ UNAMA, *SRSB briefing to the Security Council on Afghanistan*, 26 juni 2018; Vertrouwelijke bron, 24 juni 2018.

⁷⁵ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 65, 30 oktober 2018.

⁷⁶ Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>; Brookings, *The Case Against Involvement*, 5 september 2017, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/09/05/the-case-against-involvement-in-afghanistan/>.

⁷⁷ Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>; Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2016/11/15/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>; Vertrouwelijke bron, 16 februari 2018.

⁷⁸ Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>; Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2016/11/15/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>; vertrouwelijke bron, 16 februari 2018.

⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 10 januari 2019.

Dit besluit was de uitkomst van maandenlange onderhandelingen over de voorwaarden van zijn vertrek. Noor werd opgevolgd door de door hem zelf aangewezen partijgenoot Ishaq Rahguzar.⁸⁰

Op 22 juli 2018 keerde de eerste vicepresident en krijgsheer, generaal Abdul Rashid Dostum, naar Afghanistan terug. Hij verbleef meer dan een jaar in het buitenland nadat hij eind 2016 werd beschuldigd van ontvoering en het laten verkrachten van een politieke rivaal. In mei 2017 vertrok Dostum uit Afghanistan, officieel om gezondheidsredenen (zie ook hoofdstuk 3).⁸¹ Mede door de afwezigheid van Dostum is de veiligheidssituatie in Noord-Afghanistan verslechterd, aangezien de milities van Dostum minder actief waren als zorgdragers van veiligheid. Ook was sprake van het overlopen van leden van Dostum's milities naar de Taliban of de ISKP. (zie paragraaf 1.4.2.)⁸² Aanhangers van Dostum lobbyden om diens terugkeer voordat de nominaties van kandidaten plaatsvonden voor de parlementaire verkiezingen. Op 8 mei 2018 reisde een delegatie onder wie de oprichter van de *Hizb-i-Islami*, Gulbuddin Hekmatyar, en de minister van Arbeid en Sociale Zaken, Faizullah Zaki, naar Ankara naar verluidt om de voorbereidingen te bespreken voor de terugkeer van Dostum naar Afghanistan.⁸³ Dostum werd bij zijn terugkeer op het internationale vliegveld van Kaboel opgewacht door een regeringsdelegatie en door aanhangers. Kort nadat hij het vliegveld verliet, vond een zelfmoordaanslag plaats (zie hoofdstuk 2). Generaal Dostum bleef ongedeerd.⁸⁴

1.4 Militaire ontwikkelingen

1.4.1 De Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten

De Afghan National Defense and Security Forces (ANDSF) bestaat uit de strijdkrachten, de politie en veiligheidsonderdelen: het ANA, het Afghaanse nationale leger (waaronder de luchtmacht), de Afghaanse Nationale Politie (ANP), de Afghaanse Lokale Politie (ALP) en het Nationale Directoraat voor de Veiligheid (NDS). Achttien jaar is de wettelijke minimumleeftijd voor vrijwillige militaire dienst. Afghanistan kent geen militaire dienstplicht.⁸⁵

⁸⁰ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 9, 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. S/2018/539*, pagina 2, 6 juni 2018.

⁸¹ Le Figaro, *Attentat contre Dostum à Kaboul: 23 morts*, 23 juli 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/07/23/97001-20180723FILWWW00026-attentat-contre-dostum-a-kaboul-23-morts.php>; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 9, 2018.

⁸² Asian affairs Journal weblog, *Dostum's absence from Afghanistan – why is it important?* 13 juli 2017, <http://rsaa.org.uk/blog/2017/07/13/dostums-absence-afghanistan-important/>; Navy Times, *Stepped up violence alternately claimed by ISIS and Taliban*, 30 januari 2018, <https://www.navytimes.com/flashpoints/2018/01/30/stepped-up-violence-alternately-claimed-by-isis-and-taliban/>.

⁸³ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. S/2018/539*, pagina 2 en 3, 6 juni 2018. Gulbuddin Hekmatyar is een voormalig opstandeling die in april 2017 naar Kaboel terugkeerde na ondertekening van een vredesakkoord met de Afghaanse regering in 2016. Als uitvloeisel van het vredesakkoord werden gevangenen vrijgelaten. De regering wees in mei 2018 additioneel grondgebied toe aan de leiding van de Hizb-i Islami partij in de provincies Kaboel, Nangarhar en Laghman en amendeerde het concept landtoewijzingsdecreet om terugkeerders gelieerd aan de Hizb-i islami partij toe te voegen als prioritaire categorie voor de toewijzing om humanitaire reden van land. De regering wees bij een herschikking eind februari 2018 van gouverneursposities verschillende functies toe aan bondgenoten van Hekmatyar.

⁸⁴ Le Figaro, *Attentat contre Dostum à Kaboul : 23 morts*, 23 juli 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/07/23/97001-20180723FILWWW00026-attentat-contre-dostum-a-kaboul-23-morts.php>; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 9, 2018.

⁸⁵ CIA, *The World Fact Book: Afghanistan*, 2017, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>, geraadpleegd op 9 november 2018.

Voor een beschrijving van de verschillende onderdelen van de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten alsmede van de internationale militaire presentie in Afghanistan wordt verwezen naar het ambtsbericht over de veiligheidssituatie van mei 2018.

The Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction van de Verenigde Staten (SIGAR) meldde dat in juli 2018 de omvang de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten (ANDSF) 312.328 personen bedroeg, van wie 194.017 leden van de Afghan National Army (ANA) en 118.311 van de Afghan National Police (ANP). Vergeleken met dezelfde periode in 2017 zou het totaal aan manschappen met 8.827 personen zijn afgenomen. In de ANDSF dient een klein aantal vrouwen. Het totaal aantal vrouwen was in juli 2018 4.500 personen van wie 3.200 bij de ANP en 1.300 in de ANA. Daarnaast werkt een honderdtal vrouwen bij de Afghaanse luchtmacht (AAF) en bij de Afghaanse speciale veiligheidsstrijdkrachten (AASF); grotendeels als onderdeel van de ANP.⁸⁶

De Afghaanse lokale politie (ALP), ook wel 'wachters' genoemd, zijn meestal lokale burgers die door dorpsoudsten of lokale leiders zijn geselecteerd om hun gemeenschappen te verdedigen tegen aanvallers, om faciliteiten te bewaken en om lokale operaties tegen opstandelingen uit te voeren. De ALP had volgens de NAVO in 2018 ongeveer 28.000 wachters van wie er 24.000 een training hebben gevolgd. De rest is ongetraind of is in training. Volgens de NAVO vallen van alle eenheden in Afghanistan de meeste dodelijke slachtoffers in de gewapende strijd bij de ALP, aangezien de 'wachters' op veelal afgelegen checkpoints staan zonder noemenswaardige ondersteuning die daarmee een gemakkelijker doelwit vormen voor gewapende opposanten. Bij de ANP vielen vergeleken met het Afghaanse leger relatief veel slachtoffers door aanvallen van gewapende opposanten.⁸⁷

Desertie

Volgens de *uniform code of military justice* uit 2008 kan permanente desertie bestraft worden met twee tot vijf jaar gevangenisstraf. Deze bestraffing kan oplopen tot maximaal vijftien jaar indien sprake is van verzwarende omstandigheden zoals desertie tijdens een militaire confrontatie. Volgens informatie van de Zwitserse overheid over wetgeving en toepassing ervan bij desertie vindt in de praktijk nagenoeg geen strafvervolgning plaats bij desertie of afwezigheid zonder toestemming.⁸⁸ De Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten (ANDSF) kennen een groot verloop, niet alleen door het grote aantal slachtoffers maar vooral ook door de vele soldaten en politieagenten die weg blijven van hun werk voordat hun contract is

⁸⁶ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 67 en 103, 30 oktober 2018; <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/03/beantwoording-kamervragen-over-nederlandse-inzet-in-afghanistan-2018-2021>, pagina 22.

⁸⁷ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 103 en 104, 30 oktober 2018. Dit betreft gegevens van 21 juli 2018 gerapporteerd door de NATO Special Operations Component Command Afghanistan; The Defense Post, *The 'weak link': Afghan Police bear the brunt of insecurity in Afghanistan*, 1 februari 2018, <https://thedefensepost.com/2018/02/01/afghan-national-police-weak-link/>.

⁸⁸ Confederation Suisse. Secrétariat d'Etat aux migration SEM, *Note Afghanistan. Désertion: provisions légales et application*, 31 maart 2017, <https://www.sem.admin.ch/dam/data/sem/internationales/herkunftslander/asien-nahost/afg/AFG-desertion-f.pdf>; http://moj.gov.af/content/files/officialgazette/0901/OG_0944.pdf. De onderzoekers refereren slechts aan een zaak uit 2016 waarbij een rechtbank in eerste aanleg een straf van vijftien jaar had opgelegd wegens overlopen naar de vijand. De zaak zou aangehouden zijn om betrokkene in staat te stellen bezwaar aan te tekenen. De onderzoekers konden niet vaststellen of er bezwaar was aangetekend. Het gegeven dat er geen gedocumenteerde strafvervolgingszaken zijn bij desertie sluit, aldus de Zwitserse onderzoekers, niet bij voorbaat uit dat er toch enkele andere zaken kunnen zijn; Confederation Suisse. Secrétariat d'Etat aux migration SEM, *Note Afghanistan. Désertion: provisions légales et application*, 31 maart 2017. <https://www.sem.admin.ch/dam/data/sem/internationales/herkunftslander/asien-nahost/afg/AFG-desertion-f.pdf>; http://moj.gov.af/content/files/officialgazette/0901/OG_0944.pdf.

afgelopen.⁸⁹ Het personeelsverloop bij de strijdkrachten zou op jaarbasis op dertig procent liggen, volgens de laatste in 2016 openbaar gemaakte cijfers. Sindsdien houdt het leger gegevens over het personeelsverloop en over desertie vertrouwelijk.⁹⁰ Hoge verliescijfers (150-200 slachtoffers per maand) kunnen de ANDSF onvoldoende met werving aanvullen, ook omdat het ondanks de hoge salariëring niet aantrekkelijk is om in dienst te treden van de veiligheidsstrijdkrachten: men moet steekpenningen in Kaboel betalen om hogerop te komen, soldaten worden veelal buiten de eigen provincies op gevaarlijke buitenposten gestationeerd en familieleden van slachtoffers of zwaargewonden worden aan hun lot overgelaten.⁹¹

1.4.2

Opstandelingengroepen

De Taliban en het Haqqani-netwerk zijn de grootste en belangrijkste opstandelingengroeperingen die tegen de Afghaanse autoriteiten strijden.⁹² Daarnaast zijn er andere groepen zoals ISKP en Al Qaeda actief in Afghanistan. De opstandelingengroeperingen die in Afghanistan tegen de Afghaanse overheid opereren en niet onder gezag van een overheid staan, worden in rapporten meestal aangeduid als *Anti-Government Elements* (AGE's); deze afkorting zal dan ook in het onderhavige verslag worden gebruikt.

Naar schatting zijn op dit moment in heel Afghanistan enkele tienduizenden opstandelingen actief. Het is lastig vast te stellen over hoeveel strijders de Taliban en andere opstandelingengroepengroepen in Afghanistan precies beschikken. Dit komt doordat de strijders vaak niet als zodanig herkenbaar zijn en omdat Afghaanse burgers soms gedwongen worden (tijdelijk) de rangen van opstandelingengroepen te versterken. Militaire bronnen uit de Verenigde Staten gaven in de verslagperiode verschillende schattingen over het aantal manschappen van de Taliban. Deze schattingen varieerden van 20.000 tot 60.000 manschappen.⁹³

Taliban

De Taliban⁹⁴ bestaat uit een los verband van verschillende facties met soms samenvallende maar ook vaak strijdige belangen. Deze groepen opereren soms onafhankelijk van elkaar, maar ook is sprake van coördinatie en aansturing vanuit de leiding. Dat laatste bleek uit gecoördineerde aanvallen zoals de kortstondige

⁸⁹ Starts and stripes, *Tide of desertions — among highest in recent history — strains Afghan forces*, 3 september 2015, <https://www.stripes.com/news/middle-east/tide-of-desertions-among-highest-in-recent-history-strains-afghan-forces-1.366071>. De Afghaanse politie wordt gerekend tot de veiligheidsstrijdkrachten. De reguliere politietaken raken door het gewapende conflict in Afghanistan veelal ondergeschikt aan veiligheidstaken als bewaken van officiële gebouwen, bemensen van checkpoints en opsporen van gewapende opposanten. Mogelijke oorzaken voor het grote verloop zijn gebrekkig leiderschap, het hoge tempo van militaire operaties, onvoldoende zorg voor medewerkers, slechte levensomstandigheden en alternatieve mogelijkheden voor werk buiten de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten.

⁹⁰ The New York Times, *The Afghan Army's Last Stand at Chinese Camp*, 14 augustus 2018, <https://www.nytimes.com/2018/08/14/world/asia/the-afghan-armys-last-stand-at-chinese-camp.html>.

⁹¹ Vertrouwelijke bron, 10 januari 2019.

⁹² Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>; Algemeen ambtsbericht Afghanistan, december 2014, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2014/09/17/afghanistan>.

⁹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018, Antwoord op de vragen 34 t/m 37 en 46; The New York Times, *Need a Refresher on the War in Afghanistan? Here Are the Basics*, 21 december 2018. De New York Times meldt dat militaire bronnen van de VS de sterkte van de Taliban schatten tussen de 20.000 en 40.000 manschappen <https://www.nytimes.com/2018/12/21/world/asia/afghanistan-war-explainer.html>; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, 30 januari 2019. Pagina 66. Hier wordt een schatting van 60.000 Taliban-strijders gegeven.

⁹⁴ Le Figaro, *Afghanistan: les talibans sont bien plus forts qu'avant l'intervention américaine*, 11 maart 2018, <http://www.lefigaro.fr/international/2018/03/10/01003-20180310ARTFIG00008-afghanistan-les-talibans-sont-bien-plus-forts-qu-avant-l-intervention-americaine.php>; Zie ook ambtsberichten van november 2016 en mei 2018.

inname van de stad Ghazni (zie paragraaf 2.3.5.) maar ook uit de instelling in door de Taliban gecontroleerde gebieden van commissies voor financiën, gezondheidszorg, onderwijs, justitie en belastingheffing die als schaduwoverheid functioneren.⁹⁵ De Taliban als groep kan een gezamenlijke nationale agenda hebben, maar hun kernbelangen en machtsbasis hangen veelal af van lokale situaties en ontwikkelingen. Ook is sprake van afsplitsingen, wisselende allianties en het overlopen van strijders van de ene groep naar de andere -waaronder de regering- in de strijd om controle over grondgebied, handelsroutes en illegale markten.⁹⁶ Opportunisme van militiecommandanten, onder wie van personen met een criminele achtergrond, speelde ook een rol, waarbij de duur van de loyaliteit afhing van een constante toevoer van financiële middelen.⁹⁷ In een aantal districten in de provincie Faryab sloten bijvoorbeeld, voorheen aan Dostum getrouwe commandanten, zich aan bij de Taliban in de periode dat de vicepresident zich buiten Afghanistan bevond. Sommige commandanten en hun strijders zouden zijn overgelopen na maanden niet te zijn uitbetaald in een gebied waar de Taliban oprukte. In Jawzjan, de thuisprovincie van Dostum, splitsten Taliban commandanten zich af en noemden zichzelf Islamic State Khorasan Province (ISKP). Deze afsplitsing zou niet het gevolg zijn van een ideologisch geschil, maar van een ruzie tussen lokale Taliban facties over de controle op de belastingheffing aan dorpelingen.⁹⁸

Volgens de Afghaanse autoriteiten kwamen bij gevechten eind november 2018 tussen twee Taliban-facties in de provincie Herat tientallen strijders om. Ideologische geschillen maar ook beschuldigingen over steun van Iran zouden redenen zijn voor het onderlinge geweld.⁹⁹

De Pashtun zijn van oudsher de belangrijkste bron van Talibanstrijders. De Taliban rekruteert op veel beperktere schaal ook strijders uit andere bevolkingsgroepen, zoals Tadzjieken en Oezbeken die op lokaal niveau in de leiding zitting van bestuurlijke en militaire comités.¹⁰⁰

⁹⁵ Aljazeera, *From road tax to courts: the Taliban's attempts at state-building*, 26 augustus 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/road-tax-courts-taliban-attempts-state-building-180817101909543.html>; ODI, Jackson, Asley. *Life under the Taliban shadow government*, juni 2018, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12269.pdf>.

⁹⁶ Clingendael Spectator, Jorit Kamminga, *The hand-and-water tale: options for the West in Afghanistan*, 14 maart 2018, <https://spectator.clingendael.org/en/publication/hand-and-water-tale-options-west-afghanistan#>; New York Times, *Taliban Surge Routs ISIS in Northern Afghanistan*, 1 augustus 2018, <https://www.nytimes.com/2018/08/01/world/asia/afghanistan-taliban-isis.html>; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018, Antwoord op de vragen 34 t/m 37 en 46.

⁹⁷ AAN, *Non-Pashtun Taleban of the north (4): a case study from Jawzjan*, pagina 4, 18 september 2017.

⁹⁸ Derksen, Deedee: *In Afghanistan, today's pro-government militia's could be tomorrow's insurgents*, 11 december 2017, <https://warontherocks.com/2017/12/afghanistan-todays-pro-government-militias-tomorrows-insurgents/>; AAN bericht in een rapport van november 2017 dat Qari Hekmat, de leider van een groep Taliban-strijders in de provincie Jawzjan aangegeven had dat hij, een voormalig Taliban-commandant, en zijn strijders deel uitmaakten van de ISKP. De groep zou onder de banner van IS belasting hebben geheven en ook decreten in juni en augustus 2017 met het logo van IS hebben uitgevaardigd. Tweede helft oktober 2017 poogden Taliban eenheden zonder succes gebieden in de provincie Jawzjan in handen van de groep van Hekmat in te nemen. AAN. *Qari Hekmat's Island: A Daesh enclave in Jawzjan?* 11 november 2017. <https://www.afghanistan-analysts.org/qari-hekmats-island-a-daesh-enclave-in-jawzjan/>

⁹⁹ Tolonews, *Taliban Infighting In Herat Leaves 28 Dead*, 30 november 2018, <https://www.tolonews.com/index.php/afghanistan/taliban-infighting-herat-leaves-28-dead>; Stars and Stripes, *Taliban vs. Taliban clash in Afghanistan's west leaves 40 dead*, 2 november 2018, <https://www.stripes.com/news/taliban-vs-taliban-clash-in-afghanistan-s-west-leaves-40-dead-1.554808>.

¹⁰⁰ Clingendael Spectator, Jorit Kamminga, *The hand-and-water tale: options for the West in Afghanistan*, 14 maart 2018, <https://spectator.clingendael.org/en/publication/hand-and-water-tale-options-west-afghanistan#>; Le Figaro, *Afghanistan: les talibans sont bien plus forts qu'avant l'intervention américaine*, 11 maart 2018; AAN, *Non-Pashtun Taleban of the north (4): a case study from Jawzjan*, pagina 3, 18 september 2017.

Een deel van de Talibanstrijders in Afghanistan was voorheen actief in Pakistan maar werd verdreven door veiligheidsoperaties in Pakistan in de tribale gebieden of verplaatsten zich naar Afghanistan.¹⁰¹

De Taliban slaagde er in 2017 in haar inkomsten aanzienlijk te vergroten. Die inkomsten kwamen met name uit de productie en handel van opium. Ook haalde Taliban inkomsten uit de mijnbouw en aan de bevolking opgelegde belastingen in gebieden onder haar controle.¹⁰²

Haqqani-netwerk

Begin september 2018 deelde de Taliban via haar website mee dat Jalaluddin Haqqani na een ziekbed was overleden. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Sirajuddin.¹⁰³ Zoals aangegeven in het thematisch ambtsbericht over de veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018 wordt het Haqqani-netwerk door veel waarnemers beschouwd als onderdeel van de Taliban.¹⁰⁴ Een aantal van de meest dodelijke aanvallen in de oorlog in Afghanistan werd toegeschreven aan dit netwerk, waaronder de bomaanslag op de Duitse ambassade in mei 2017 in de diplomatieke wijk van Kaboel waarbij meer dan 150 personen omkwamen. Het Haqqani-netwerk zou banden hebben met de Pakistaanse veiligheidsdienst, de Inter-Services Intelligence (ISI).¹⁰⁵

Hezb-e Islami Gulbuddin (HIG)

Zoals aangegeven sloot deze groepering een vredesakkoord met de Afghaanse regering. Onderdeel van de afspraken is de vrijlating van aanhangers en strijders van de HIG uit detentie. Dit heeft inmiddels ten dele plaatsgehad. Begin januari 2018 werd een groep van 75 aanhangers van de HIG gedetineerd in de Pul-e Charkhi gevangenis in vrijheid gesteld, nadat in mei 2017 een eerste groep van 55 aanhangers was vrijgelaten. Volgens een woordvoerder van de HIG zouden er nog meer dan 2.200 aanhangers vastzitten.¹⁰⁶ Human Rights Watch (HRW) meldde in 2017 dat, na sluiting van het vredesakkoord, HIG-strijders zwaar bewapend Kaboel binnen kwamen (zie ook hoofdstuk 3, paragraaf 3.3.2).¹⁰⁷

¹⁰¹ UN, S/2018/466, 30 mei 2018. Letter dated 16 May 2018 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security. Annex. Letter dated 30 April 2018 from the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team addressed to the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011). Annex. *Ninth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, pagina 3.

¹⁰² UN, S/2018/466, 30 mei 2018. Letter dated 16 May 2018 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security. Annex. Letter dated 30 April 2018 from the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team addressed to the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011). Annex. *Ninth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, pagina 3.

¹⁰³ Le Figaro, *Les talibans afghans annoncent la mort du chef du réseau Haqqani*, 4 september 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/09/04/97001-20180904FILWWW00011-les-talibans-afghans-annoncent-la-mort-du-chef-du-reseau-haqqani.php>.

¹⁰⁴ Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>; Zie bijvoorbeeld: The New York Times, *What an Afghanistan Victory Looks Like Under the Trump Plan*, 22 augustus 2017, <https://www.nytimes.com/2017/08/22/world/asia/afghan-victory-trump-plan.html>.

¹⁰⁵ Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>; FDD's Long war journal, Thomas Joscelyn, *Analysis: losing a war*, pagina 16, 29 augustus 2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/analysis-losing-a-war.php>; The New York Times, *Taliban say Haqqani Founder is dead. His group is more vital than ever*, 4 september 2018, <https://www.nytimes.com/2018/09/04/world/asia/jalaluddin-haqqani-dead-taliban.html>.

¹⁰⁶ Gandara, *Seventy-Five Prisoners Loyal To Hekmatyar Pardoned In Afghanistan*, geraadpleegd 13 december 2018, <https://gandhara.rferl.org/a/afghanistan-hekmatyar-loyalists-freed/28969684.html>.

¹⁰⁷ HRW, *Hekmatyar Should Be Held Accountable For Past Actions*: HRW, 5 mei 2017, <https://www.hrw.org/news/2017/05/05/hekmatyar-should-be-held-accountable-past-actions-hrw>.

Al Qaeda

In Afghanistan is Al Qaeda nauw verbonden met de Taliban en met het Haqqaninetwerk.¹⁰⁸ In juni 2018 rapporteerde het ministerie van Defensie van de VS dat Al Qaeda kleiner zou zijn geworden en dat de overgebleven kaders gericht waren op hun eigen overleven. De leiders van Al Qaeda zouden verblijven in en reizen tussen de door stammen gedomineerde berggebieden van Afghanistan en Pakistan.¹⁰⁹ Zie ook algemeen ambtsbericht Afghanistan van november 2016 en het thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie van mei 2018.¹¹⁰

ISKP

De Islamic State in Khorasan Province (ISKP)¹¹¹ was in de verslagperiode vooral militair actief in de oostelijke provincies Kunar en Nangarhar. Ook was ISKP tot circa augustus 2018 actief in de provincie Jawzjan en andere provincies in het noorden van Afghanistan. De ISKP aanwezigheid in noord-Afghanistan lijkt sterk verminderd nadat circa 250 ISKP strijders zich overgaven aan de Afghaanse overheid.¹¹²

De ISKP bleek ook in staat te zijn tot acties elders in het land. De ISKP pleegde een aantal aanslagen met veel slachtoffers onder de burgerbevolking, waaronder aanslagen gericht op de sjiitische minderheid in Afghanistan. Gedurende het Eid al-Fitr staakt-het-vuren tussen de regering en de Taliban viel ISKP zowel regerings- als Taliban doelen aan.¹¹³

¹⁰⁸ UN, S/2018/466, 30 mei 2018. *Letter dated 16 May 2018 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*. Annex. Letter dated 30 April 2018 from the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team addressed to the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011). Annex. Ninth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan, pagina 3; Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018; FDD's Long war journal, Thomas Joscelyn, *Analysis: losing a war*, pagina 13, 29 augustus 2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/analysis-losing-a-war.php>.

¹⁰⁹ Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/spp/crs/row/IF10604.pdf>. In september 2014 kondigde Al Qaeda leider Ayman al-Zawahiri de formele oprichting van een aparte afdeling: *Al Qaeda in the Indian Subcontinent*. Deze organisatie, geleid door de Indiër Asim Umar, heeft aanvallen in Pakistan en Bangladesh geclaimd. In 2015 werd een groot trainingskamp in de provincie Kandahar ontdekt dat toegeschreven werd aan deze organisatie. In december 2017 werd Umar's plaatsvervanger gedood bij een gezamenlijke VS-Afghaanse operatie in de provincie Ghazni; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018.

¹¹⁰ Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2016/11/15/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>; Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Afghanistan, mei 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2018/06/15/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-afghanistan-mei-2018>.

¹¹¹ Giustozzi, Antonio. *The Islamic State in Khorasan. Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*. Augustus 2018. In januari 2015 deelde IS formeel mee dat er een afdeling opgericht was in Khorasan. Khorasan zou Afghanistan, Pakistan, geheel Centraal Azië, Iran en delen van India en Rusland moeten omvatten. P.2. Giustozzi hanteert de afkorting IS-K. In dit ambtsbericht wordt vastgehouden aan de afkorting ISKP, zoals gebruikt in de meeste rapporten. De ISKP had naast een militaire organisatie ook andere instanties opgericht voor het bestuur van de door haar gecontroleerde gebieden. Of en in hoeverre deze laatste instanties ook daadwerkelijk functioneerden is slechts beperkt bekend. Giustozzi meldt dat belastingheffing plaatsvond als een van de manieren om aan financiële middelen te komen en ook werden strenge gedragsregels opgelegd P. 161-164; P. 198-202. Voor zover bekend had ISKP, hoewel voorzien, geen functionerend systeem om geschillen op te lossen of om recht te spreken. In de praktijk zouden dergelijke geschillen behandeld zijn door militaire commandanten van de ISKP, pagina 118.

¹¹² Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018

¹¹³ UNSG, *Seventh report of the Secretary-General on the threat posed by ISIL (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat*. S/2018/770, pagina 7, 16 augustus 2018; Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/spp/crs/row/IF10604.pdf>. ISKP gaf maart 2018 een video-opname vrij waarin het liet zien grip te hebben op een aantal districten in de grotendeels door Turkmenen bewoonde provincie Jawzjan. ISKP liet daarmee zien dat het potentieel steun kon generen in gebieden waar het merendeel van de bevolking uit andere etnische groepen bestaat en die in het algemeen niet gezien worden als

ISKP heeft, volgens informatie van de Verenigde Naties, ongeveer vierduizend strijders in Afghanistan, van wie duizend in het noordelijk deel van het land. Veel leden en leiders waren voorheen actief binnen de *Tehrik-e-Taliban Pakistan*; de Pakistaanse Taliban. Er waren ook indicaties van buitenlandse Islamic State (IS)-strijders binnen de ISKP, onder wie centraal Aziatische strijders, die vanuit Syrië en Irak naar Afghanistan vertrokken.¹¹⁴ De groepering lijkt vooralsnog geen heel directe link te hebben met IS¹¹⁵, al zijn er wel aanwijzingen voor banden inclusief pogingen tot aansturing door IS van de ISKP, zoals blijkt uit het onderzoek door Giustozzi.¹¹⁶ Er zijn geen signalen dat op dit moment systematisch IS-strijders uit Syrië en Irak naar Afghanistan reizen.¹¹⁷ Enkele van de Afgaanse ISKP-leiders behoorden tot de vrijwilligers die rond 2012 naar Syrië waren afgereisd. Ook zou een aantal buitenlandse IS-activisten als adviseur en opleider voor ISKP werkzaam zijn of zijn geweest.¹¹⁸ Naar aanleiding van een luchtaanval in april 2018 door de VS waarbij een leider van de ISKP in Noord Afghanistan omkwam, noemde de NAVO Jawzjan als het belangrijkste kanaal waar langs buitenlandse hulp en strijders uit Centraal Aziatische staten Afghanistan binnen komen.¹¹⁹

Op 26 augustus 2018 meldde de Afgaanse overheid dat de leider van ISKP Abu Saad Erhabi bij een aanval in de provincie Nangarhar zou zijn omgekomen. Volgens Le Figaro zou dat de vierde gedode ISKP-leider zijn binnen een jaar.¹²⁰

ontvankelijk voor militante Pashtun-gebaseerde organisaties. Ook de Taliban bleek in staat te zijn steun te verwerven in de provincie Jawzjan onder andere bevolkingsgroepen dan de Pashtoen; AAN, *Non-Pashtun Taleban of the North (4): A case study from Jawzjan*. 18 september 2017, <https://www.afghanistan-analysts.org/non-pashtun-taleban-of-the-north-4-a-case-study-from-jawzjan/>.

¹¹⁴ UN, *Seventh report of the Secretary-General on the threat posed by ISIL (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat*. S/2018/770, pagina 7, 16 augustus 2018; Clingendael Spectator, Jorit Kamminga, *The hand-and-water tale: options for the West in Afghanistan*, 14 maart 2018, <https://spectator.clingendael.org/en/publication/hand-and-water-tale-options-west-afghanistan#>; Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>; Deze bron schat de kracht van ISKP op 3.000 a 4.000 man; Giustozzi, Antonio, *The Islamic State in Khorasan: Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, pagina 142, augustus 2018. Blijkens interne bronnen bij ISKP zou de beweging in januari 2017 20.000 leden hebben.

¹¹⁵ Vertrouwelijke bron, 4 november 2018

¹¹⁶ Giustozzi, Antonio. *The Islamic State in Khorasan: Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, pagina 67-68, Augustus 2018.

¹¹⁷ Vertrouwelijke bron, 4 november 2018; Giustozzi, Antonio, *The Islamic State in Khorasan: Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, pagina 67-75, augustus 2018.

¹¹⁸ Giustozzi, Antonio. *The Islamic State in Khorasan. Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, pagina 67-75, pagina 89-90, Augustus 2018.

¹¹⁹ Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>.

¹²⁰ Le Figaro, *Afghanistan: mort du chef de l'EI local*, 26 augustus 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/08/26/97001-20180826FILWWW00177-afghanistan-mort-du-chef-de-l-ei-local.php>; Congressional Research Service, *In Focus : Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>. In juli 2016 werd Hafiz Saeed Khan, een voormalig Tahrir-e Taliban Pakistan (TTP) lid gedood door een luchtaanval van de VS. Diens opvolgers Abdul Hasib en Abu Sayed kwamen respectievelijk in april en juli 2017 om; Giustozzi, Antonio, *The Islamic State in Khorasan: Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, Augustus 2018. Opvolging van leiders vormde ook een bron van onenigheid binnen de ISKP, pagina 193-196.

De Taliban en ISKP strijden nog steeds tegen elkaar, vooral in de provincie Nangarhar, gelegen tussen Kaboel en de grens met Pakistan. Hoewel de ideologieën van de Taliban en ISKP sterk verschillen¹²¹, gaat hun strijd om gebiedsbezit en bijbehorende (opium)inkomsten. Overlopers van Taliban naar ISKP zijn voornamelijk economisch gemotiveerd¹²², al speelt mogelijk ook dat sommige strijders in de ISKP een betere mogelijk zagen om hun jihadistische doelen te bereiken dan via de Taliban.¹²³ Ongeveer 250 ISKP-strijders actief in Noord-Afghanistan gaven zich op 31 juli 2018 in de noordelijke provincie Jawzjan over aan het Afghaanse regeringsleger na zware strijd met de Taliban. Hiermee voorkwamen de ISKP-strijders dat ze in handen zouden vallen van de Taliban. De Taliban voerde in dit gebied al weken een offensief tegen de ISKP. Volgens de Afghaanse autoriteiten waren er 89 gedetineerden die stelden jonger dan achttien jaar te zijn. De Afghaanse veiligheidsdienst (NDS) stelde vast dat 55 van hen kinderen waren, met tenminste vier kinderen jonger dan twaalf jaar¹²⁴ (zie hoofdstuk 3, rekrutering van minderjarigen). De noordelijke ISKP-groep bestond voornamelijk uit criminelen dan wel voormalige Talibanstrijders, die in 2015 besloten zichzelf om te dopen tot ISKP. Connecties met IS in Irak of Syrië, of met de ISKP groepen in het oosten van Afghanistan, zou de groep niet hebben (zie ook hoofdstuk 2).¹²⁵

Kleinere groepen

In de grensregio's van Afghanistan met Pakistan zijn verschillende kleinere groepen actief naast al Qaida: Tehrik-e Taliban Pakistan, Lashkar-e Taiba, Jaish-e Mohammad en Lashkar-e Jhangvi.¹²⁶ De Islamic Movement of Uzbekistan (IMU) met naar verluidt een vijfhonderdtal strijders, of een hiervan afgescheiden deel zou banden onderhouden met de ISKP.

¹²¹ Voor meer informatie over ideologische verschillen zie bijvoorbeeld: Sarah Ashraf. *ISIS KHORASAN: presence and potential in the Afghanistan-Pakistan region*. 2017. <http://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2017/10/HJS-ISIS-Khorasan-Report.pdf>. Pagina. 12. Asraf geeft als hoofdpunt aan: terwijl de ISKP het leiderschap claimt van de wereldwijde jihadistische beweging die vecht voor de instelling van een universeel islamitisch kalifaat voor de hele moslimgemeenschap, wordt de Taliban gezien als een beweging die zich beperkt tot Afghanistan en haar diaspora; Giustozzi, Antonio. *The Islamic State in Khorasan. Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*. Augustus 2018. P.200 en 201. Giustozzi wijst op de weerstand die de interpretatie van de sharia en toepassing ervan door ISKP oproept bij dorpingen in gebieden waar deze groepering actief was.

¹²² Vertrouwelijke bron, 4 november 2018; Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*, 23 augustus 2018, <https://fas.org/srg/crs/row/IF10604.pdf>; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 5 en 6, 7 december 2018.

¹²³ Giustozzi, Antonio, *The Islamic State in Khorasan. Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*, pagina 208, augustus 2018.

¹²⁴ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 september 2018*, pagina 9, 10 oktober 2018; New York Times, *Are ISIS fighters prisoners or honored guests of the Afghan government?*, 4 augustus 2018, <https://www.nytimes.com/2018/08/04/world/asia/islamic-state-prisoners-afghanistan.html>; The Independent, *ISIS fighters who surrender may be granted amnesty despite alleged atrocities, Afghan officials say*, 4 augustus 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/isis-fighters-surrender-war-crimes-murder-afghan-taliban-jawzjan-a8477391.html>; Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018.

¹²⁵ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018.

¹²⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018, Antwoord op vragen 34 t/m 37 en 46.

De VS voerde in februari 2018 luchtaanvallen uit tegen militaire kampen in noordelijk Afghanistan die gebruikt werden door de East Turkestan Islamic Movement (ETIM). ETIM zou ongeveer vierhonderd strijders in haar gelederen hebben.¹²⁷

¹²⁷ Congressional Research Service, *In Focus: Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan*: 23 augustus 2018, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018, Antwoord op vragen 34 t/m 37 en 46.

2 Veiligheidssituatie

2.1 Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie

Dit hoofdstuk beschrijft de veiligheidssituatie vanaf juni 2018. Het thematisch ambtsbericht over de veiligheidssituatie in Afghanistan van mei 2018 beschreef de veiligheidssituatie in de periode november 2016 tot en met mei 2018.

De onderhavige periode werd gekenmerkt door een felle strijd tussen regering en met name de Taliban. Opvallend was een door beide zijden gerespecteerd staakt-het-vuren tussen de regering en de Taliban na afloop van de ramadanperiode. De Taliban sloeg een nieuw aanbod voor een staakt-het-vuren af (zie hoofdstuk 1) en voerde haar offensieve operaties op.¹²⁸ Ook pleegde de Taliban meerdere aanslagen. Anders dan de ISKP stelde de Taliban in verschillende verklaringen dat zij geen burgerslachtoffers wilde maken. Zij richtte zich vooral op het Afghaanse leger en politie, en op buitenlandse/NAVO-troepen. Er vielen in de verslagperiode evenwel ook vele burgerslachtoffers die toegeschreven werden aan de Taliban als gevolg van de gevechten en aanslagen waarbij ook doelbewust burgers geraakt werden (zie paragraaf 2.2.).¹²⁹ Tijdens een aanslag in Kandahar kwamen op 18 oktober 2018 de politiechef generaal Abdul Raziq en het lokale hoofd van de veiligheidsdienst om het leven en raakten enkele andere aanwezigen, onder wie een VS-generaal, gewond. Deze aanslag vond plaats op een zwaar beveiligde locatie (de hoogste bevelhebber van de NAVO, generaal Miller, was hier aanwezig) en betrof een *insider attack* vanuit het Afghaanse veiligheidsapparaat.¹³⁰ De aanslag werd opgeëist door de Taliban. Abdul Raziq was de feitelijke, charismatische machthebber in de zuidelijke provincie Kandahar. Hij was er met harde hand in geslaagd om de Taliban te verdrijven.¹³¹ President Ghani stelde op 22 oktober 2018, na lobbyen door lokale ouderen, Raziq's jongere broer Tadin aan als hoofd van de politie van de provincie Kandahar.¹³²

De ISKP bleef in staat om zware aanslagen te plegen, waarbij veel slachtoffers vielen. Veel aanvallen waren gericht op burgerobjecten, zoals scholen of moskeeën (zie ook paragraaf 2.2.).¹³³

¹²⁸ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 65, 30 oktober 2018.

¹²⁹ UNAMA, *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*, 24 februari 2019, Pagina 3. https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf

¹³⁰ Economist, *Afghans vote as the war drags on: Security in Afghanistan*, 27 oktober 2018, <https://www.economist.com/asia/2018/10/27/afghans-vote-as-the-war-drags-on>; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 65, 30 oktober 2018; Vertrouwelijke bron, 4 november 2018.

¹³¹ Foreign Policy, Ashley Jackson, *The Taliban Just Won a Key Battle for Afghanistan's Future. The killing of a strongman police chief creates a dangerous power vacuum*, 20 oktober 2018, <https://foreignpolicy.com/2018/10/20/taliban-won-key-battle-afghanistan-future-election-abdul-raziq/>

¹³² UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018.

¹³³ Vertrouwelijke bron, 4 november 2018; UNAMA, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict. Special Report. Increasing Harm to Afghan Civilians from the Deliberate and Indiscriminate Use of Improvised Explosive Devices*, Oktober 2018. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/protection_of_civilians_in_armed_conflict_special_report_suicide_and_other_ied_devices_october_2018.pdf. Pagina 3. Over de periode januari tot en met september 2018 rekende UNAMA 52 % van alle burgerslachtoffers door zelfmoord – en andere geïmproviseerde bomaanslagen toe aan ISKP, 40% aan de Taliban en de rest aan niet geïdentificeerde AGE's. ISKP claimde in deze periode 32 van die aanslagen waarbij 1.513 burgerslachtoffers vielen (443 doden en 1.070 gewonden).

Een succes in de strijd tegen ISKP was de overgave aan de Afghaanse strijdkrachten begin augustus 2018 van ongeveer 250 ISKP strijders en hun familieleden in de provincie Jawzjan; hiermee zou volgens de commandant van de VS-strijdkrachten in Afghanistan één van de drie ISKP-haarden in Afghanistan zijn geëlimineerd. Op 25 augustus 2018 slaagden de VS er door een luchtaanval in om Abu Saad Orakzai, de leider van de ISKP in de provincie Nangarhar, te doden.¹³⁴

In de maanden voorafgaand aan de parlementsverkiezingen van 20 oktober 2018 vonden meerdere aanslagen plaats op kandidaten, kiezers en overheidsfunctionarissen die zich met de verkiezingen bezighielden (zie hoofdstuk 3). Op de eerste verkiezingsdag vonden in het hele land zo'n 190 gewelddadige incidenten plaats waarbij rond de zeventig doden vielen. De Taliban pleegde aanvallen en plaatste geïmproviseerde bommen om het verkiezingsproces te ontregelen. In Kunduz-stad werden de meeste geweldsincidenten geregistreerd (25), gevolgd door Kaboel-stad waar veertien bomaanslagen plaats hadden, alsook een zelfmoordaanslag geclaimd door de ISKP.¹³⁵ Het geweldsniveau op de verkiezingsdag was lager dan bij vorige parlementsverkiezingen in 2010 en tijdens de presidentsverkiezingen in 2014.¹³⁶

Op 10 augustus 2018 vond de tweede grote aanval in 2018 door de Taliban plaats op een provinciehoofdstad, namelijk Ghazni in de gelijknamige provincie. Na vijf dagen strijd slaagden de Afghaanse strijdkrachten er met hulp van de Amerikaanse luchtmacht in om de Taliban uit de stad Ghazni in de gelijknamige provincie te verdrijven (zie ook paragraaf 2.3.5.). Medio mei 2018 slaagde de Taliban er in de provinciehoofdstad Farah korte tijd te bezetten.¹³⁷ Eveneens slaagde de Taliban er in om in het derde kwartaal van 2018 verschillende kleinere Afghaanse militaire bases door middel van verrassingsaanvallen in te nemen in de provincies Faryab, Baghlan en elders.¹³⁸

Naast het onverminderd hoge aantal burgerslachtoffers (zie paragraaf 2.2.), viel een toenemend aantal slachtoffers onder de soldaten en de politie. Gemiddeld werden er de maanden voor september 2018, volgens Afghaanse bronnen in een artikel in de New York Times van 22 september 2018, dagelijks tussen de dertig en veertig Afghaanse soldaten en politieagenten gedood, vergeleken met gemiddeld 22 per dag in 2016. De regering stelde dat zij in augustus 2018 gemiddeld 42 Taliban strijders per dag gedood had.¹³⁹

¹³⁴ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 67, 30 oktober 2018. Andere provincies waar de ISKP aanwezig was, waren Kunar en Nangarhar.

¹³⁵ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018.

¹³⁶ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018; Vertrouwelijke bron, 4 november 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018.

¹³⁷ The New York Times, *Taliban Overrun Afghan City, Kill 30 People and Leave*, 16 mei 2018, <https://www.nytimes.com/2018/05/16/world/asia/taliban-farah-afghanistan.html>.

¹³⁸ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 66, 30 oktober 2018.

¹³⁹ The New York Times, *Why death toll in Afghanistan is kept a secret*, 22 september 2018; Economist, *Afghans vote as the war drags on*; *Security in Afghanistan*, 27 oktober 2018; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 66, 30 oktober 2018. VS militaire bronnen achtten het hoge aantal slachtoffers per dag plausibel en gaven aan dat er sprake was van een toename van het aantal ANDSF-slachtoffers vergeleken met 2017.

Controle over bevolking en grondgebied

De *Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction* (SIGAR) van de Verenigde Staten gaf in diens rapport van 30 oktober 2018 op basis van gegevens van de NAVO-missie Resolute Support aan dat de Afghaanse regering controle dan wel invloed had over 65% van de bevolking, maar slechts over 55% van Afghanistan's 407 districten.¹⁴⁰

GOVERNMENT AND INSURGENT CONTROL WITHIN AFGHANISTAN AS OF JULY 31, 2018						
Control Status	Districts		Population		Territory	
	Number	%	In Millions	%	Sq Km	%
GOVERNMENT						
Control	75	18%	11.4	34%	106,000	16%
Influence	151	37%	10.3	31%	258,000	40%
CONTESTED	132	32%	8.1	24%	165,000	26%
INSURGENT						
Control	10	2%	0.5	2%	37,000	6%
Influence	39	10%	3.0	9%	78,000	12%
Total	407	100%	33.3	100%	644,000	100%

Note: Sq Km = square kilometers. Component numbers may not add to 100 because of rounding. Territory figures have been rounded by RS.

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018; RS, response to SIGAR vetting, 10/11/2018; SIGAR, analysis of RS-provided data, 9/2018.¹⁴¹

SIGAR, tabel 3.7.¹⁴²

Volgens gegevens van Resolute Support had de Afghaanse overheid eind juli 2018 controle over of invloed op 56% van het Afghaanse *grondgebied* van 644.000 vierkante kilometer. Dit was een afname van 2,5% ten opzichte van de situatie in het tweede kwartaal van 2018. Het gebied onder controle of invloed van de AGE's nam ook enigszins af tot achttien procent; in het tweede kwartaal was dat 19,4%. Het resterende gebied van 165.000 vierkante kilometer (26%) werd door beide partijen betwist. Het betwiste gebied was in omvang met ongeveer 4% toegenomen ten opzichte van het tweede kwartaal van 2018.¹⁴³ Sommige bronnen stelden dat de Taliban meer dan veertig procent van het grondgebied van Afghanistan controleerde.¹⁴⁴

¹⁴⁰ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, 30 oktober 2018.

¹⁴¹ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 72, 30 oktober 2018.

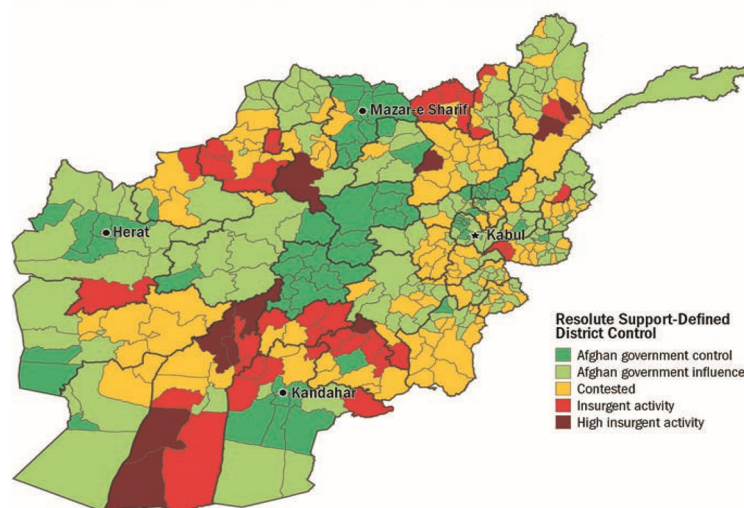
¹⁴² SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 72, 30 oktober 2018.

¹⁴³ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 68 en 69, 30 juli 2018; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 73, 30 oktober 2018.

¹⁴⁴ Le Figaro, *Afghanistan: les talibans sont bien plus forts qu'avant l'intervention américaine*, 11 maart 2018; Interview Karim Pakzad, landenspecialist en onderzoeker aan het IRIS, <http://www.lefigaro.fr/international/2018/03/10/01003-20180310ARTFIG00008-afghanistan-les-talibans-sont-bien-plus-forts-qu-avant-l-intervention-americaine.php>; Clingendael Spectator, Jorit Kamminga, *The hand-and-water tale: options for the West in Afghanistan*, 14 maart 2018, <https://spectator.clingendael.org/en/publication/hand-and-water-tale-options-west-afghanistan#>; The New York Times, *How the U.S. Government Misleads the Public on Afghanistan*, 8 september 2018, <https://www.nytimes.com/interactive/2018/09/08/world/asia/us-misleads-on-afghanistan.html>. Verschillen in methodologie en gehanteerde definities bij de bepaling wanneer een gebied onder controle of invloed staat van de regering of AGE's of wanneer een gebied wordt betwist vormen een verklaring voor het onderscheid in percentages tussen SIGAR en militair analisten. Zie: <https://www.longwarjournal.org/mapping-taliban-control-in-afghanistan>. Geraadpleegd 22 februari 2019.

De Afghaanse regering had eind juli 2018 controle over of invloed in 226 van de 407 *districten*, dit wil zeggen in 55,5% van de districten. Dit was een lichte afname ten opzichte van het eerste kwartaal van 2018. De AGE's verloren controle over dan wel invloed in zeven districten. Het totaal aantal districten onder controle of invloed van de AGE's was 49 (twaalf procent) van de districten. Het aantal districten dat noch onder controle van dan wel invloed stond van de regering noch van de Taliban (zie ambtsbericht veiligheidssituatie) nam toe met tien vergeleken met het tweede kwartaal van 2018 tot 132 districten (32,4%).¹⁴⁵ Beide zijden proberen dit gebied onder controle te krijgen. Ook is het mogelijk dat lokale milities in deze gebieden (tijdelijk) de scepter zwaaien.¹⁴⁶ De controle over sommige districtshoofdsteden wisselde meermaals tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban. AAN beschrijft dit in een case studie uit 2017 voor onder andere de districten Kharmab en Darzab in de provincie Jawzjan.¹⁴⁷

CONTROL OF AFGHANISTAN'S 407 DISTRICTS AS OF JULY 31, 2018

Note: A district is assigned its district-stability level based on the overall trend of land-area/population control of each district as a whole. The district stability levels listed in the key of this map do not correspond exactly to the categories used in RS's September 2018 narrative response for district control (i.e. High Insurgent Activity vs. Insurgent Control).
Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018.

SIGAR, figuur 3.27.¹⁴⁸

De meeste districten in handen van of onder invloed van de opstandelingen lagen eind juli 2018 in de provincies Uruzgan (vier van de zes districten; 53% van de bevolking van die provincie), Kunduz (vijf van de zeven; 62% van de bevolking) en Helmand (negen van de veertien; 56% van de bevolking). Alle provinciehoofdsteden bleven onder controle of invloed van de regering.¹⁴⁹ Het gegeven dat de groene gebieden op het kaartje in handen zijn of gecontroleerd worden door de regering, wil overigens niet zeggen dat hier geen of weinig veiligheidsincidenten zoals aanslagen plaatshadden (zie paragraaf 2.3.). In de noordelijke provincie Faryab vielen in augustus 2018 de districten Gormatsch en Bulcheragh in handen van de Taliban.¹⁵⁰

¹⁴⁵ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 71, 30 juli 2018; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 69, 30 oktober 2018.

¹⁴⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 2 juli 2018.

¹⁴⁷ AAN, *Non-Pashtun Taleban of the north (4): a case study from Jawzjan*, pagina 2, 18 september 2017.

¹⁴⁸ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 71, 30 oktober 2018.

¹⁴⁹ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 71, 30 juli 2018.

¹⁵⁰ Zeit, *Taliban erobren weiteres Bezirkszentrum in Afghanistan*, 19 augustus 2018, <https://www.zeit.de/news/2018-08/19/taliban-erobren-weiteres-bezirkszentrum-in-afghanistan-180819-99-607323>; Vertrouwelijke bron, 20 augustus 2018.

Medio december 2018 vonden gevechten plaats tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban over de controle van het Garziwandistrict in de provincie Faryab.¹⁵¹ In september 2018 vond een felle strijd tussen de veiligheidsstrijdkrachten van de regering (ANDSF) en de Taliban plaats rond de steden Tarinkowt (Uruzgan), Lashkar Gar (Helmand) en Gardez (Paktia).¹⁵²

65% van de *bevolking* van naar schatting 33.3 miljoen Afghanen, dit wil zeggen 21,7 miljoen mensen, leefde eind juli 2018 in gebieden onder controle van of onder invloed van de Afghaanse regering. Dit percentage bleef sinds oktober 2017 ongewijzigd.¹⁵³ Eind juli 2018 leefden naar schatting 3,5 miljoen personen, dit wil zeggen 10,5% van de bevolking, in de gebieden in handen van opstandelingen dan wel onder invloed van de opstandelingen; een lichte afname ten opzichte van het tweede kwartaal van 2018. De bevolking in de betwiste gebieden nam licht toe tot 8,1 miljoen personen vergeleken met 7,7 miljoen in het tweede kwartaal van 2018.¹⁵⁴ In de periode eind oktober tot half november 2018 viel de Taliban een aantal districten binnen met een overwegend Hazara bevolking in de provincies Uruzgan en Ghazni. Het betrof met name de districten Khas Uruzgan, Jaghori en Malestan. Dit leidde tot ontheemding van honderden burgers. Rond half november 2018 slaagde de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten erin om de Taliban uit de districten te verdrijven.¹⁵⁵

2.2 Burgerslachtoffers

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA) meldde in haar rapport over de bescherming van burgers in een gewapend conflict dat het aantal burgerslachtoffers in heel Afghanistan in 2018 10.933 personen betrof, waarvan 3.804 doden en 7.189 gewonden. Achtentwintig procent van het totaal aan burgerslachtoffers betrof kinderen (927 doden en 2.135 gewonden). Vergeleken met 2017 was sprake van een toename met vijf procent van het totaal aan burgerslachtoffers als gevolg van het conflict en met elf procent van het aantal omgekomen slachtoffers.¹⁵⁶ Net als in 2017 werden de burgers van de stad Kaboel verhoudingsgewijs zwaar getroffen door zelfmoord- en complexe aanslagen. Van de 65 zelfmoord- en complexe aanvallen in geheel Afghanistan vonden er 28 plaats in de stad Kaboel. Hierbij vielen 1.686 burgerslachtoffers (554 doden en 1.132 gewonden). Ten opzichte van 2017 was sprake van een toename met vijf procent van het aantal burgerslachtoffers als gevolg van dergelijke aanslagen.¹⁵⁷

¹⁵¹ Pajhwok, *31 killed or wounded as Afghan forces, Taliban clash in Faryab*, 18 december 2018, <https://www.pajhwok.com/en/2018/12/18/31-killed-or-wounded-afghan-forces-taliban-clash-faryab>.

¹⁵² Vertrouwelijke bron, 17 september 2018.

¹⁵³ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 66 en 71, 30 oktober 2018.

¹⁵⁴ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 68 en 69, 30 juli 2018; SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 71, 30 oktober 2018.

¹⁵⁵ The New York Times, *Bodies pile up as Taliban overrun Afghan Haven*, 13 november 2018, ; AAN, *Taliban Attacks on Khas Uruzgan, Jaghori and Malestan (I)*, 28 november 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/taliban-attacks-on-khas-uruzgan-jaghori-and-malestan-i-a-new-and-violent-push-into-hazara-areas/>.

¹⁵⁶ UNAMA, *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*:

2018. 24 februari 2019. Pagina 1 en 11. Het totaal aantal burgerslachtoffers in Afghanistan was het afgelopen decennium het hoogst in 2015 (11.035 slachtoffers) en 2016 (11.452 slachtoffers).

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf

¹⁵⁷ UNAMA, *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*. 24 februari 2019. Pagina 23.

De onderstaande analyse van UNAMA betreft de periode januari tot en met september 2018. Eind september 2018, bij de derde kwartaalrapportage van UNAMA over 2018 was het aantal slachtoffers in 2018 al 8.050 personen, van wie 2.798 doden en 5.252 gewonden. Het totaal aantal slachtoffers was over de eerste negen maanden ongeveer gelijk aan het aantal over dezelfde periode in 2017.¹⁵⁸ Onderstaande tabel van UNAMA vergelijkt het aantal burgerslachtoffers over de eerste negen maanden van 2018 met voorgaande jaren. Het totale aantal burgerslachtoffers bleef onverminderd hoog; het aantal omgekomen slachtoffers was in 2018 het hoogst sinds 2014. Van de burgerslachtoffers waren 829 vrouw (250 doden; 579 gewonden) en 2.136 kind (653 doden en 1.483 gewonden).

65% van alle burgerslachtoffers was volgens UNAMA het gevolg van acties van gewapende regeringstegenstanders (AGE's). Van die 65% kon 35% aan de Taliban, 25% aan ISKP en 5% aan niet geïdentificeerde opposanten worden toegerekend. Pro-regeringsstrijdkrachten waren verantwoordelijk voor 22% van de burgerslachtoffers, van wie 16% door de Afghaanse nationale veiligheidsstrijdkrachten, 5% door de internationale strijdkrachten en 1% door pro-regeringsgewapende groepen. 10% van de burgerslachtoffers was het gevolg van gevechten tussen AGE's en regeringsgetrouwe strijdkrachten; 3% van de burgerslachtoffers was het gevolg van acties van Pakistaanse strijdkrachten.¹⁵⁹ Het aantal slachtoffers als gevolg van luchtaanvallen door de Afghaanse en VS-strijdkrachten over de eerste negen maanden van 2018 bedroeg 313 doden en 336 gewonden, van wie meer dan de helft vrouwen en kinderen. Het aantal slachtoffers door luchtaanvallen nam met 39% toe ten opzichte van dezelfde periode in 2017.¹⁶⁰ Ook was sprake van een toegenomen aantal burgerslachtoffers dat viel bij opsporingsacties van de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten en internationale militaire strijdkrachten.¹⁶¹ Over de eerste negen maanden van 2018 documenteerde UNAMA 222 burgerslachtoffers (178 doden en 44 gewonden) als gevolg van opsporingsoperaties door pro-regeringsstrijdkrachten. Het betrof een meer dan verdubbeling van het aantal slachtoffers ten opzichte van dezelfde periode in 2017. 143 van de slachtoffers werden door UNAMA toegerekend aan de acties van het *National Directorate of Security* (NDS) die soms met ondersteuning van internationale strijdkrachten werden uitgevoerd. Ook ontving UNAMA berichten over mensenrechtenschendingen gedurende die militaire operaties zoals doelbewust vernielen van eigendommen van burgers, illegale detentie en andere vormen van misbruik door de speciale strijdkrachten van de NDS en andere pro-regering gewapende groepen waaronder de *Khost Protection Force*.¹⁶² Het voortgaande conflict veroorzaakte ook in deze verslagperiode een groot aantal binnenlands ontheemden (zie hoofdstuk 4).¹⁶³

¹⁵⁸ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 1, 10 oktober 2018.

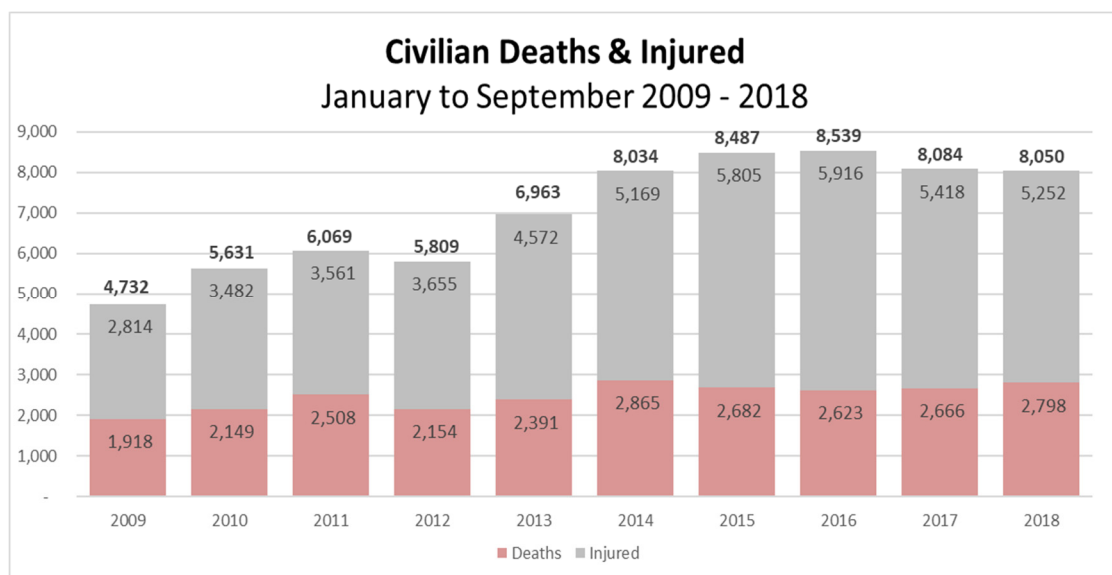
¹⁵⁹ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 2, 3 en 8, 10 oktober 2018; UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 June 2018*, 15 juli 2018; UNAMA, *Highest recorded civilian deaths from conflict at mid-year point-latest UNAMA update*, 15 juli 2018, <https://unama.unmissions.org>, geraadpleegd op 18 augustus 2018.

¹⁶⁰ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 3, 10 oktober 2018; Le Monde, "Plus de mille victimes" en deux mois parmi les forces afghans, 7 november 2018.

¹⁶¹ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 June 2018*, pagina 5 en 6, 15 juli 2018; UNAMA gaf aan dat vooral de speciale strijdkrachten van de veiligheidsdienst (National Directorate of Security) en de Khost beschermingsstrijdkracht verantwoordelijk waren voor die toename aan burgerslachtoffers.

¹⁶² UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 7, 10 oktober 2018.

¹⁶³ Freedom House, *Freedom in the world 2018: Afghanistan profile*, pagina 2, 2018.

UNAMA.¹⁶⁴

NAVO-operatie Resolute Support (RS) rapporteerde aan SIGAR over het aantal burgerslachtoffers over de periode januari tot 15 augustus 2018. Het totaal aantal burgerslachtoffers over genoemde periode was 5.588. Het hoogste aantal burgerslachtoffers viel volgens RS in de provincies Kaboel (1.225) en Nangarhar (935); in deze twee provincies viel 38,7% van het totaal aantal slachtoffers. SIGAR gaf aan dat een opvallend verschil met de UNAMA aantallen burgerslachtoffer was – behalve de verschillende periodes en gehanteerde rapportagetechnieken,- het substantieel lager aantal burgerslachtoffers dat RS registreerde als gevolg van luchtaanvallen.¹⁶⁵

Onder burgers woonachtig in de provincies Nangarhar, Kaboel, Helmand, Ghazni en Faryab vielen de meeste slachtoffers.¹⁶⁶ In de eerste zes maanden van 2018 registreerde UNAMA 993 burgerslachtoffers in de provincie Kaboel. Het betrof 321 gedode en 672 gewonde burgers. Vergeleken met dezelfde periode in 2017 was sprake van een daling met vijf procent. Het aantal geregistreerde burgerslachtoffers in de provincie Nangarhar over de eerste zes maanden van 2018 nam sterk toe tot 911 personen (204 doden en 607 gewonden); een toename met 142% vergeleken met dezelfde periode in 2017.¹⁶⁷ Over de eerste negen maanden van 2018 vielen de meeste burgerslachtoffers in de provincie Nangarhar, namelijk 1.494 van wie 554 doden en 940 gewonden; meer dan een verdubbeling in het aantal slachtoffers vergeleken met dezelfde periode in 2017.¹⁶⁸

¹⁶⁴ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January tot 30 September 2018*, pagina 1, 10 oktober 2018.

¹⁶⁵ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 79 en 80, 30 oktober 2018.

¹⁶⁶ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 5, 15 juli 2018; UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 september 2018*, pagina 1, 10 oktober 2018.

¹⁶⁷ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 2, 15 juli 2018.

¹⁶⁸ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 2, 10 oktober 2018.

Het kwartaalrapport van SIGAR van 30 oktober 2018 vermeldt dat RS aangaf dat verreweg het grootste aantal burgerslachtoffers in de periode januari tot en met 15 augustus 2018 in de provincie Kaboel viel, namelijk 1.225, gevolgd door de provincie Nangarhar met 935 personen. Rekening houdend met het aantal inwoners per provincie, is het beeld deels anders en vielen de hoogste aantallen slachtoffers per 1.000 inwoners in de provincies Nangarhar (0,50), Kunar (0,39), Paktiya (0,38). Voor de provincie Kaboel is dit cijfer 0,22, voor Herat 0,09 en voor de provincie Balkh 0,07 met Mazar-i-Sharif als hoofdstad.¹⁶⁹

RS-REPORTED CIVILIAN CASUALTIES: JANUARY–AUGUST 15, 2018

Province	Population	Total Casualties	Casualties Per Thousand	Province	Population	Total Casualties	Casualties Per Thousand
Nangarhar	1,864,582	935	0.50	Ghazni	1,507,262	176	0.12
Kunar	551,469	214	0.39	Badghis	607,825	63	0.10
Paktiya	677,465	259	0.38	Nuristan	173,222	18	0.10
Logar	481,271	137	0.28	Herat	2,326,261	219	0.09
Helmand	1,112,152	290	0.26	Nimroz	202,488	17	0.08
Laghman	552,694	143	0.26	Balkh	1,633,048	111	0.07
Uruzgan	429,415	109	0.25	Ghor	845,018	48	0.06
Khost	704,149	169	0.24	Parwan	817,955	53	0.06
Farah	620,552	135	0.22	Jowzjan	656,187	36	0.05
Kabul	5,452,652	1,225	0.22	Samangan	475,655	26	0.05
Faryab	1,226,475	247	0.20	Takhar	1,208,745	55	0.05
Kapisa	540,051	92	0.17	Badakhshan	1,165,960	30	0.03
Zabul	374,440	57	0.15	Sar-e Pul	690,566	23	0.03
Kandahar	1,512,293	206	0.14	Panjshayr	187,856	4	0.02
Kunduz	1,237,001	169	0.14	Daykundi	561,651	6	0.01
Paktika	532,953	73	0.14	Bamyan	549,243	0	0.00
Baghlan	1,120,511	151	0.13				
Wardak	729,983	92	0.13	Grand Total	33,329,050	5,588	

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018.

SIGAR, tabel 3.8.¹⁷⁰

ISKP was volgens UNAMA verantwoordelijk voor 52% van het totaal aan burgerslachtoffers in de periode januari tot en met juni 2018 als gevolg van zelfmoord- en complexe aanslagen; veertig procent van de slachtoffers van dergelijke aanslagen werd toegerekend aan de Taliban en de overige aan niet geïdentificeerde gewapende elementen.¹⁷¹

Een deel van de burgerslachtoffers viel in de periode januari tot en met eind september 2018 als gevolg van verkiezing gerelateerd geweld. UNAMA registreerde in deze periode 366 burgerslachtoffers gerelateerd aan de verkiezingen (126 doden en 240 gewonden). De meeste slachtoffers waren het gevolg van twee bomaanslagen op 22 april en 6 mei 2018 in respectievelijk Kaboel en Khost. Geweld dat samenhang met de verkiezingen begon met de start van de kiezersregistratie op 14 april 2018.

¹⁶⁹ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 81, 30 oktober 2018.

¹⁷⁰ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 81, 30 oktober 2018.

¹⁷¹ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*; UNAMA, *Highest recorded civilian deaths from conflict at mid-year point-latest UNAMA update*, 15 juli 2018, geraadpleegd 18 juli 2018, <https://unama.unmissions.org>; Volgens UNAMA omvat een complexe aanval de volgende elementen: twee of meer aanvallers, twee of meer typen wapens waarvan een van de wapens een geïmproviseerde (auto)zelfmoordbom (Improvised Explosive Device-i.e. body-borne suicide IED of vehicle-borne suicide IED); UNAMA, *Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict: Annual report 2017*, pagina 1, februari 2018, <http://www.refworld.org/docid/5a854a614.html>.

Er vonden aanvallen plaats op centra voor de verspreiding van de nationale identiteitskaart (tazkera) en op registratieplaatsen voor kiezers, waaronder scholen, alsook op medewerkers betrokken bij deze activiteiten, onder wie politieagenten. Die aanvallen betroffen bomaanslagen, zelfmoordaanslagen en gerichte moorden.¹⁷² Ook gedurende de verkiezingen zelf vielen slachtoffers. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3.

De belangrijkste oorzaak van burgerslachtoffers was het gebruik van geïmproviseerde explosieven (IED's) door AGE's, waaronder bij zelfmoordaanslagen. Deze veroorzaakten over de eerste negen maanden van 2018 bijna de helft van het aantal burgerslachtoffers. Het aantal hierbij gedode burgers (1.065) was het hoogst sinds 2011. UNAMA gaf aan dat dergelijke aanslagen in toenemende mate gericht waren tegen burgers, waaronder de sjiitische minderheid van wie de meesten etnisch Hazara zijn.¹⁷³ In de periode januari tot en met juni 2018 vielen vooral als gevolg van direct geweld tegen de sjiitische bevolking door zelfmoordaanslagen en complexe aanvallen 366 burgerslachtoffers (115 doden en 251 gewonden).¹⁷⁴ Grondgevechten vormden, aldus UNAMA, de op één na belangrijkste oorzaak van burgerslachtoffers in de periode januari tot en met september 2018 gevolgd door gerichte aanvallen, luchtaanvallen en ontploffingen door explosieve oorlogsrestanten.¹⁷⁵ Begin december 2018 wees UNAMA op de sterke stijging van het aantal kinderslachtoffers in Afghanistan door gewapend geweld tegen burgers. Over de eerste negen maanden van 2018 was sprake van een toename met 53% vergeleken met dezelfde periode in 2017. Die toename wordt met name veroorzaakt door luchtaanvallen.¹⁷⁶ Gericht en bewust doden was de derde hoofdoorzaak van slachtoffers onder burgers in de periode van 1 januari tot en met 30 september 2018. Dit resulteerde in 668 burgerslachtoffers (439 doden en 229 gewonden); een daling met 32% vergeleken met dezelfde periode in 2017. 89% van alle slachtoffers in deze categorie kwamen op het conto van AGE's. Het ging hierbij meestal om gerichte aanvallen door de Taliban op burgerregeringsambtenaren en op burgers beschuldigd van het spioneren voor of het geven van informatie aan medestanders van de regering. Deze laatsten, vooral pro-regeringsmilities, waren in elf procent van de gevallen betrokken bij het gericht doden of verwonden van burgers.¹⁷⁷ Ook RS geeft aan dat geïmproviseerde explosieven, in de periode januari tot medio augustus 2018, de belangrijkste bron van slachtoffers onder de burgerbevolking waren.

¹⁷² UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 8, 10 oktober 2018; UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 3 en 4, 15 juli 2018; UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict: Election-Related Attacks and Abuses during the Initial Voter Registration Period*, 10 mei 2018, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_-_special_report_-_election-related_attacks_and_abuses_may_2018_english.pdf.

¹⁷³ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 5, 15 juli 2018; UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 1 en 4, 10 oktober 2018.

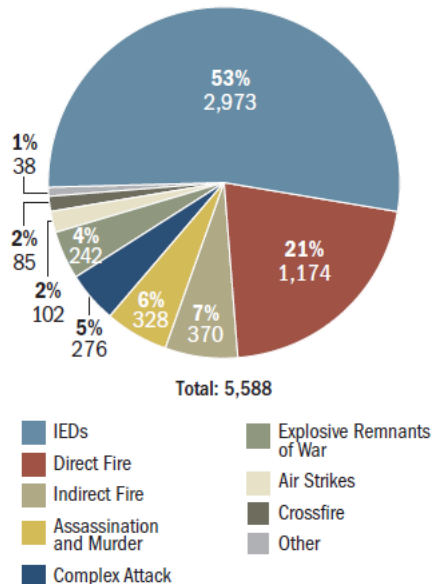
¹⁷⁴ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 5, 15 juli 2018.

¹⁷⁵ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 5, 15 juli 2018; UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 1 en 4, 10 oktober 2018.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 10 december 2018.

¹⁷⁷ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 5, 10 oktober 2018.

RS: CIVILIAN CASUALTIES BY INCIDENT TYPE

Note: The reporting period for this data is January 1–August 15, 2018. Casualties include dead and wounded.

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018.

SIGAR, figuur 3.35.¹⁷⁸

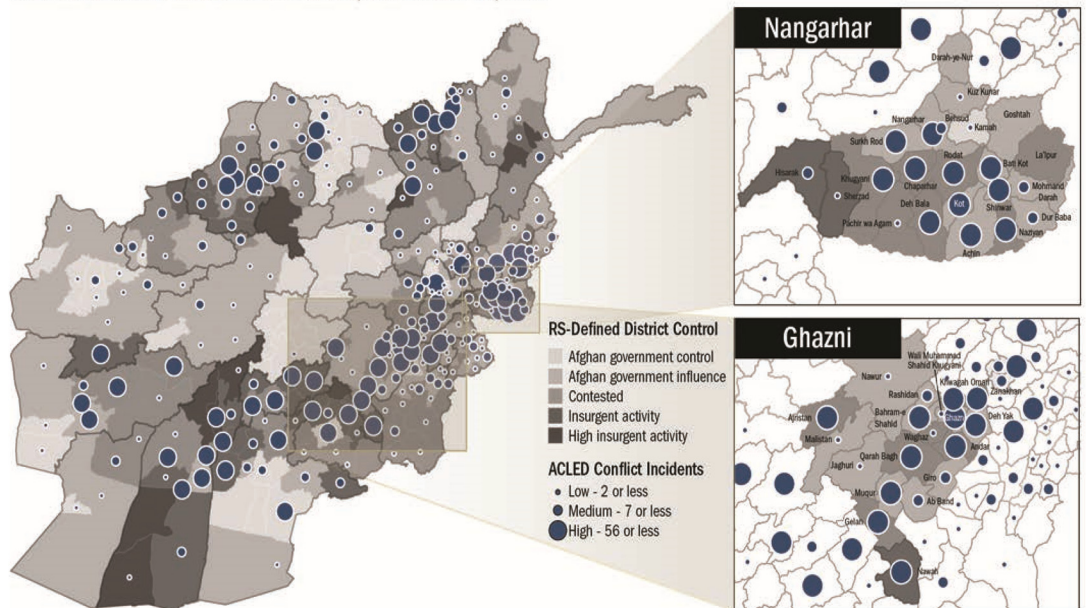
2.3 Veiligheidssituatie in regio's van Afghanistan

SIGAR maakt gebruik van gegevens over veiligheidsincidenten op districts niveau verzameld door ACLED over de periode medio mei tot en met eind juli 2018. Volgens SIGAR vonden ruim 35% van de veiligheidsincidenten plaats in door de regering gecontroleerde dan wel beïnvloede gebieden; ruim 47% van dergelijke incidenten vond plaats in betwiste gebieden en ruim 17% van de in totaal 1.792 gewelddadige gebeurtenissen vonden plaats in gebieden gecontroleerd of beïnvloed door AGE's. De meeste geweldsincidenten gebeurden (zie onderstaande kaart) in deze periode in districten onder regeringscontrole of invloed binnen de provincie Nangarhar (129 geweldsincidenten in zeven districten), de provincie Ghazni (101 incidenten in vier districten) en in de provincie Kaboel (46 gebeurtenissen in één district).¹⁷⁹ De onderstaande kaart, gepubliceerd door SIGAR in haar derde kwartaalrapport over 2018, combineert de controle over districten met de frequentie aan veiligheidsincidenten.

¹⁷⁸ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 80, 30 oktober 2018.

¹⁷⁹ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 74, 30 oktober 2018.

POLITICAL CONFLICT AND DISTRICT CONTROL, MAY 16-JULY 31, 2018

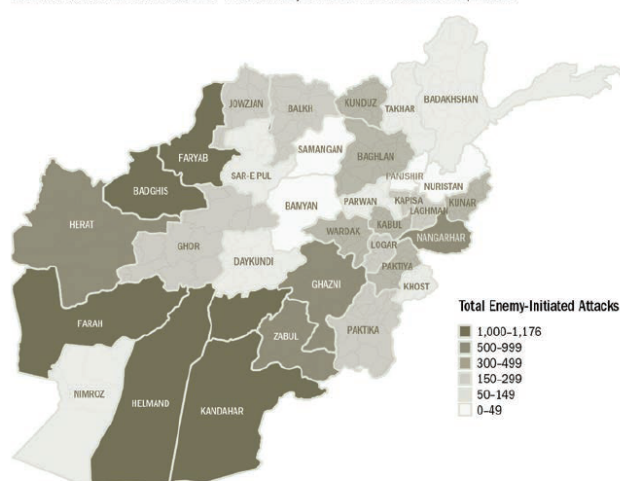
Note: The district map was adapted from the 2012 Afghan Geodesy and Cartography Head Office (AGCHO) shapefile that included 399 districts. Adjustments, some approximate, were made to data for districts that were whole in AGCHO's 399-district set but that were split in RS's 407-district set. See R.L. Helms, District Lookup Tool, <https://arcgis.com/arcgis/rest/services/1b0JGv> accessed 10/14/2018, for differences amongst district sets. This 407-district set was used to aggregate RS-provided district control data and Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED) incident data. SIGAR used ArcGIS Pro 2.2 for this analysis and all layers were projected to UTM 42N. ACLED data showing political conflict and protest data between 5/16/2018 and 7/31/2018 was used in order to match RS's district-control reporting period. ACLED data was sorted to the district-level by using a geo-precision code of 1 or 2 and incidents were summed. This left 1,792 district-level incidents for analysis. To create the map, incidents were categorized into three classes using the quantile method. The quantile method produces an equal number of observations per class to facilitate comparative analysis, but the interval of the class must therefore be variable.

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018; ACLED, South Asia 2016-Present dataset, 5/16/2018–7/31/2018, accessed online on 10/14/2018, available at <https://www.acleddata.com/>; SIGAR, analysis of ACLED and RS-provided data, 10/2018.

SIGAR, figuur 3.29.¹⁸⁰

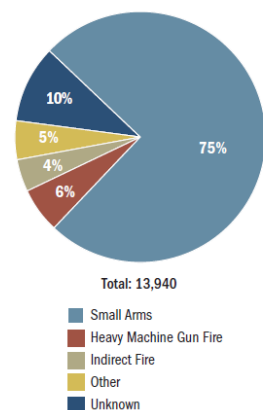
SIGAR geeft ook een overzicht aan aantallen aanvallen door AGE's in de periode van 1 januari 2018 tot en met 15 augustus 2018.

ENEMY-INITIATED ATTACKS BY PROVINCE, JANUARY 1-AUGUST 15, 2018

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018; RS, response to SIGAR vetting, 10/22/2018.

ENEMY-INITIATED ATTACKS BY ATTACK TYPE, JANUARY 1-AUGUST 15, 2018

Source: RS, response to SIGAR data call, 9/19/2018; RS, response to SIGAR vetting, 10/22/2018.

SIGAR, figuur 3.30 en 3.31.¹⁸¹

¹⁸⁰ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 74, 30 oktober 2018.

¹⁸¹ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 75, 30 oktober 2018.

De meeste aanvallen (7.473 of 54% op een totaal van 13.940) in genoemde periode vonden plaats in zeven van de 34 provincies: Badghis, Farah, Faryab, Ghazni, Helmand, Kandahar en Uruzgan. De meest gewelddadige provincies met betrekking tot AGE-aanvallen waren Faryab (1.176 aanvallen), gevolgd door Farah (1.145) en Uruzgan (1.096). In de provincies Kaboel, Herat en Balkh (met hoofdstad Mazar-i-Sharif) vonden respectievelijk 411, 779 en 411 van dergelijke aanvallen plaats in genoemde periode. 75% van dergelijke aanvallen betrof aanvallen met lichte wapens.¹⁸²

UNAMA registreerde in de periode van 16 augustus tot 15 november 2018 5.854 veiligheidsincidenten, ongeveer gelijk aan dezelfde periode in 2017. De meeste incidenten vonden plaats in de zuidelijke regio, gevolgd door de oostelijke en zuidoostelijke regio's.¹⁸³

Bewegingsvrijheid

De grondwet biedt Afghanen de vrijheid van beweging en de vrijheid om zich elders in het land te vestigen. In de praktijk worden deze rechten ernstig beperkt door het conflict. Dit conflict had niet alleen ontheemding op grote schaal tot gevolg (zie hoofdstuk 4), maar leidde er ook toe dat reizen in grote delen van Afghanistan gedurende 2017¹⁸⁴ en 2018 onveilig was. Zoals aangegeven was een groot deel van het land betwist gebied. Dit leidde ertoe dat geregeld hoofdwegen in delen van het land afgesloten werden door de regering of dat AGE's controleposten langs wegen oprichtten.¹⁸⁵ In de periode augustus tot en met november 2018 slaagde de Taliban er tijdelijk in om strategische posities langs verschillende hoofdwegen in te nemen, waardoor deze de bewegingsvrijheid tussen provincies kon inperken. Langs de hoofdweg I route naar Kaboel veroverde de Taliban de districten Daymirdad en Sayyidabad in de provincie Wardak. De Taliban voerde ook verschillende keren aanvallen uit op de Mazar-Shirbingham en de Maimana-Andkhoy hoofdwegen in de noordelijke regio en langs de Herat-Qala-e Naw weg in het westen.¹⁸⁶

De onveiligheid in delen van Afghanistan door de strijd tussen de regering en gewapende groepen had niet alleen gevolgen voor de bewegingsvrijheid van burgers maar ook voor de hulpverlening aan ontheemden.¹⁸⁷

Bij controleposten langs wegen was sprake van schietincidenten als gevolg waarvan burgers omkwamen. Volgens UNAMA werden in 2017 tenminste een dozijn burgers neergeschoten bij controleposten.¹⁸⁸

Onderstaand volgen voor de verschillende regio's en provincies een aantal in het oog springende ontwikkelingen en gebeurtenissen met betrekking tot de veiligheidssituatie in de periode juni 2018 tot met december 2018.

¹⁸² SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 75 en 251 (appendix G), 30 oktober 2018.

¹⁸³ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 5, 7 december 2018.

¹⁸⁴ Freedom House, *Freedom in the world, Afghanistan profile*, 2018, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/afghanistan>, geraadpleegd op 21 augustus 2018.

¹⁸⁵ OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 16-22 juli 2018. OCHA meldde dat in juli 2018 in het Anardara district van de provincie Farah drie medewerkers van een ngo werden een dag vastgehouden bij een controlepunt bemand door opstandelingen.

¹⁸⁶ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018.

¹⁸⁷ OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 5-11 november 2018; OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 12-19 november 2018, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afghanistan_weekly_field_report_12_-_19_november.pdf; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

¹⁸⁸ Amnesty International, *Annual report: Afghanistan 2017/2018*, betreft informatie van UNAMA, geraadpleegd 23 augustus 2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>.

Het onderstaand overzicht is geenszins uitputtend, zoals blijkt uit bovenstaande kaart (figuur 3.30) van SIGAR waarin per provincie een beeld wordt gegeven van het aantal AGE-aanvallen over de periode januari tot en met 15 augustus 2018.

2.3.1 *Noord (Badakhshan, Takhar, Baghlan, Kunduz, Samangan, Balkh, Sar-e Pul, Jawzjan, Faryab)*

Baghlan

Op woensdag 15 augustus viel de Taliban een militaire basis in Baghlan aan. Daarbij kwamen 44 politieagenten en militairen om het leven. De Taliban nam de basis in.¹⁸⁹

Faryab

De Afghaanse autoriteiten arresteerden op 2 juli 2018 de Oezbeekse commandant Qaisari afkomstig uit de provincie Faryab. Dit leidde in die provincie tot felle protesten. Zijn aanhangers staken onder andere het gebouwencomplex van de gouverneur in brand. Ook in andere delen van het land waren er protesten door aanhangers van de politieke partij Jombesh, die vooral steun krijgt van de Oezbeekse bevolkingsgroep. De demonstranten voelden zich aangemoedigd door vicepremier Dostum.¹⁹⁰

Medio augustus 2018 werd in het Ghormach-district een militaire basis van het regeringsleger, bekend onder de naam 'het Chinese kamp', veroverd door de Taliban.¹⁹¹

Op 30 september 2018 voerde de Taliban een gecoördineerde aanval uit tegen verschillende regeringscontrolepunten in het Qaysar-district van de provincie Faryab. Dit leidde tot een felle strijd voordat de Taliban zich op 1 oktober 2018 terugtrokken.¹⁹²

Balkh

Bij een aanval door de Taliban op een politiepost in het Chemtal-district kwamen volgens de lokale autoriteiten zes politieagenten om en raakten er zeven gewond.¹⁹³

Sar-e-Pul

De Afghaanse overheid maakte begin januari 2019 melding van hervatting door de Taliban van aanvallen op de stad Sar-e-Pul. Vlakbij deze stad liggen oliebronnen. Bij een van die aanvallen op 31 december 2018 kwamen volgens de gouverneur van de provincie tenminste twintig soldaten om.¹⁹⁴

¹⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 20 augustus 2018, <http://www.faz.net/aktuell/politik/die-rueckkehr-der-taliban-in-nord-afghanistan-15823101.html>.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 9 juli 2018.

¹⁹¹ The New York Times, *The Afghan Army's Last Stand at Chinese Camp* 14 augustus 2018. Deze basis, voorheen bemand door buitenlandse troepen, ligt op de plek van een verlaten Chinees ontwikkelingsproject, <https://www.nytimes.com/2018/08/14/world/asia/the-afghan-armys-last-stand-at-chinese-camp.html>.

¹⁹² UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018; FAZ, *Die Rückkehr der Taliban in Nord-Afghanistan*, 6 oktober 2018, <https://www.faz.net/aktuell/politik/die-rueckkehr-der-taliban-in-nord-afghanistan-15823101.html>.

¹⁹³ The New York Times, *27 Die as Taliban Targets Afghan Security Officers*, 1 januari 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/01/world/asia/afghanistan-attacks-taliban.html>.

¹⁹⁴ Tolonews, *Sar-e-Pul Oil Reservoirs Under Taliban Threat: Officials*, 3 januari 2019, <https://www.tolonews.com/afghanistan/sar-e-pul-oil-reservoirs-under-taliban-threat-officials>; the New York Times, *27 Die as Taliban Targets Afghan Security Officers*, 1 januari 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/01/world/asia/afghanistan-attacks-taliban.html>.

2.3.2 Zuid (Helmand, Kandahar, Uruzgan, Nimroz, Zabul)

Helmand

Eind november 2018 vonden zware gevechten plaats tussen Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten en de Taliban in het zuiden van de provincie Helmand. Volgens de provinciale autoriteiten kwamen hierbij tenminste dertig burgers om en zestien Talibanstrijders.¹⁹⁵

Op 1 december 2018 werd Mullah Abdul Manan, de meest invloedrijke Taliban commandant (schaduw-gouverneur) van Helmand, gedood door de ANDSF met steun van de VS (drone). Bij de aanval kwamen nog 29 andere Talibanstrijders om.¹⁹⁶

Kandahar

Op 18 oktober 2018 werd in Kandahar het provinciale hoofd van de politie en belangrijkste zuidelijke machthebber gedood (zie paragraaf 2.1.). Door een zelfmoordaanslag in de stad Kandahar kwam op 25 december 2018 Aslam Baluch om samen met vijf medestanders. Baluch was een commandant van de Baluchistan Liberation Army, een beweging die autonomie van de Pakistaanse regio Baluchistan nastreeft. Het hoofd van de lokale politie van Kandahar beschuldigde de Pakistaanse inlichtingendienst ISI van betrokkenheid bij de aanslag.¹⁹⁷

2.3.3 Oost (Nuristan, Kunar, Laghman, Nangarhar, Logar, Paktia, Khost, Paktika)

Khost

Bij een aanslag op 23 november 2018 in of bij een moskee op een Afghaanse militaire basis in de oostelijke provincie Khost kwamen ongeveer 27 militairen om.¹⁹⁸

Nuristan

Volgens de Afghaanse overheid kwamen bij een aanval in de nacht van 25 juni 2018 elf personen, onder wie zes burgers, om. De VS vielen met een drone een huis aan in het Waygal-district in het noordoosten van de provincie Nuristan waar zich Talibanstrijders bevonden die op bezoek waren bij een gewonde strijder.¹⁹⁹

Nangarhar

Op 1 juli 2018 vond er in Jalalabad, de hoofdstad van de provincie, een zelfmoordaanslag plaats met tenminste negentien doden tot gevolg. De explosie vond plaats dichtbij het gebouwencomplex van de gouverneur en zou zijn gericht op de sikh gemeenschap die onderweg was naar een bijeenkomst met president Ghani, die op het moment van de aanslag bezig was aan een tweedaags bezoek aan Nangarhar. Awtar Singh Khalsa, de enige sikh kandidaat voor de verkiezingen op 20 oktober 2018, kwam bij de aanslag om. De aanslag is opgeëist door ISKP.²⁰⁰

¹⁹⁵The Independent, *Taliban attack on G4S kill at least 10 in Afghanistan*, 29 november 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/taliban-afghanistan-g4s-attack-suicide-bomb-kabul-a8657186.html>; The Guardian, *At least 30 Afghan civilians killed in US air strike in Helmand province*, 28 november 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/28/afghanistan-civilians-killed-us-air-strike-helmand-province>; Vertrouwelijke bron, 3 december 2018

¹⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 3 december 2012; BBC, *Key Afghanistan Taliban commander killed in US air strike*, 2 december 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-46418776>.

¹⁹⁷ Pajhwok. Pakistan intelligence behind attack Balochs: Tadin Khan. 27 december 2018. <https://www.pajhwok.com/en/2018/12/27/pakistan-intelligence-behind-attack-balochs-tadin-khan>

¹⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 26 november 2018; The Defense Post, *Afghanistan: Soldiers killed in suicide attack on Khost army base mosque*, 23 november 2018, <https://thedefensepost.com/2018/11/23/afghanistan-soldiers-killed-in-suicide-attack-on-khost-army-base-mosque/>

¹⁹⁹ Washington Post, *Afghan official: 11 killed in US drone attack*, 26 juni 2018.

²⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 2 juli 2018; BBC news, *Afghanistan blast: Sikhs among 19 dead in Jalalabad suicide attack*, 1 juli 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-44677823>.

Een andere bron gaf echter aan dat de aanleiding een conflict over grondeigendom zou zijn van een sikh-familie met de lokale machthebber. Deze familie, ondersteund door anderen onder wie de sikh-parlements kandidaat, zou audiëntie hebben gevraagd bij de president om haar beklag te doen. De aanslag vond plaats toen de president al vertrokken was.²⁰¹

Bij een door de politie afgeslagen aanval van zelfmoordterroristen op 29 juli 2018 op een school voor vroedvrouwen in Jalalabad vielen tenminste twee doden en enkele gewonden. De aanval is niet opgeëist.²⁰²

Bij een zelfmoorbomaanslag en gewapende aanval op 31 juli 2018 op een overheidsgebouw voor vluchtelingen in Jalalabad kwamen tenminste vijftien personen om, onder wie een medewerker van *International Organization for Migration* (IOM) en raakten ongeveer evenveel personen gewond. De aanval werd opgeëist door ISKP.²⁰³ De Afgaanse autoriteiten droegen, in reactie op de serie aanslagen van de afgelopen maanden, het zorgdragen voor de veiligheid in de stad over van de politie naar het leger.²⁰⁴

Op 11 september 2018 kwamen zeker 68 personen om bij een zelfmoordaanslag in de provincie Nangarhar toen honderden mensen, op de hoofdweg die Kaboel met Pakistan verbindt, demonstreerden tegen de commandant van de lokale politie, Bilal Shah. Volgens de autoriteiten raakten bij de aanslag in het district Momand Dara op zeventig kilometer van de stad Jalalabad 165 personen gewond. De aanslag werd niet opgeëist. De demonstranten hadden opgeroepen tot ontslag en arrestatie van de politiechef. Shah was eerder kortstondig gedetineerd na beschuldiging door burgers van ernstige misdrijven waaronder marteling, ontvoering en moord. De Afgaanse overheid stelde een onderzoek in.²⁰⁵

Paktia

Op 31 juli 2018 werden 22 personen rijdend op de weg tussen Kaboel en Gardez door onbekende aanvallers staande gehouden en ontvoerd.²⁰⁶

Bij een dubbele zelfmoordaanslag op 3 augustus 2018 in de sjiiitische Khawaja Hassan moskee in de stad Gardez kwamen meer dan vijftientig personen om en raakten ongeveer tachtig personen gewond. De aanslag zou zijn opgeëist door ISKP.²⁰⁷

²⁰¹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁰² Vertrouwelijke bron, 30 juli 2018; New York Times, *Extremists kill 2 at Afghan school for midwives, but students escape*, 28 juli 2018, <https://www.nytimes.com/2018/07/28/world/asia/afghanistan-midwife-center.html>

²⁰³ BBC News, *Jalalabad attack: '15 killed' in eastern Afghan city*, <https://www.bbc.com/news/world-asia-45022014> 31 juli 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-45022014>; Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018.

²⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018.

²⁰⁵ Le Figaro, *Afghanistan: le bilan de l'attaque-suicide monte à 68 morts*, 12 september 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/09/12/97001-20180912FILWWW00052-afghanistan-le-bilan-de-l-attaque-suicide-monte-a-68-morts.php>; Washington Post, *Death toll in Afghan attack rises to 68; possible link to police chief probed*, 14 september 2018; Vertrouwelijke bron, 17 september 2018.

²⁰⁶ BBC News, *Jalalabad attack: '15 killed' in eastern Afghan city*, 31 juli 2018.

²⁰⁷ BBC News, *Afghanistan mosque attack: at least 29 worshippers killed in Gardez*, 3 augustus 2018, <https://www.bbc.co.uk/news/world-asia-45059701>; Zeit online, *Afghanistan. Viele Tote bei Anschlag auf Moschee in Afghanistan*, 3 augustus 2018, <https://www.zeit.de/gesellschaft/2018-08/afghanistan-selbstmord-anschlag-moschee-gardes>; Al Jazeera, *Afghanistan: dozens killed in bomb and gun attack on shia mosque*, 3 augustus 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/suicide-bombers-target-shia-mosque-eastern-afghanistan-180803104926634.html>; Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2018. Volgens deze bron zou het aantal dodelijke slachtoffers veertig zijn.

2.3.4 *West (Badghis, Herat, Ghor, Farah)*

Badghis

Vrijwel meteen na afloop van het eenzijdig door de Taliban uitgeroepen bestand ter gelegenheid van het einde van de Ramadan viel de Taliban in de provincie Badghis het Afghaanse leger aan. Bij aanvallen op controleposten en door berrmbommen kwamen ten minste dertig soldaten om.²⁰⁸

Farah

Elf personen kwamen in deze provincie om op 31 juli 2018 toen een bus een berrmbom raakte. Het zou hierbij, volgens de Afghaanse overheid, gaan om een aanval door de Taliban.²⁰⁹

Bij een hinderlaag door de Taliban in de provincie Farah kwamen op 26 november 2018 tenminste 22 politieagenten om.²¹⁰

Herat

Bij een aanval van de Taliban begin december 2018 op militaire posten in het Shindand-district werden tenminste veertien soldaten gedood en 21 anderen gevangen genomen.²¹¹

In de provincie Herat vonden begin januari 2019 gevechten plaats tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban. Dit mede naar aanleiding van een aanval in de grensplaats Islam Qala in de provincie Herat waar twee Afghaanse politieagenten op Westerse adviseurs schoten. Een van de aanvallers werd gedood.²¹²

2.3.5 *Centraal (Bamyan, Daikundi, Pansjir, Ghazni, Parwan, Kapisa, (Maydan) Wardak, Kaboel)*

Ghazni

In de nacht van 9 op 10 augustus 2018 viel de Taliban de stad Ghazni aan. Het Afghaanse leger slaagde er met luchtsteun van de VS in na meerdere dagen zware gevechten de Taliban uit de stad te verdrijven. Volgens sommige bronnen hebben naar schatting 2.000 tot 2.500 Talibanstrijders deelgenomen aan het offensief.²¹³ De Talibanstrijders kwamen tot in het stadscentrum waarbij ze overheidsgebouwen in brand staken waaronder een opleidingsinstituut voor de politie. Ook werd een legerkonvooi dat onderweg was van Paktia naar Ghazni aangevallen door de Taliban (80 km buiten Ghazni).²¹⁴ Op 20 augustus was de aanval van de Taliban op de stad Ghazni nog steeds niet helemaal voorbij. Taliban strijders begaven zich nog tot aan de rand van de stad en onder de burgerbevolking. Tijdens president Ghani's bezoek aan Ghazni op zaterdag 18 augustus werden er raketten afgevuurd richting het centrum van de stad. Deze maakten geen slachtoffers. Het geschatte totaal aantal slachtoffers van de aanval die startte op 10 augustus fluctueert.

²⁰⁸ Zeit online, *Afghanistan: Mindestens 30 Tote bei Angriffen von Taliban*, 20 juni 2018.

²⁰⁹ BBC News, *Jalalabad attack: '15 killed' in eastern Afghan city*, 31 juli 2018.

²¹⁰ The Defense Post, *Taliban kill 22 Afghan police in Farah province ambush*, 26 november 2018, <https://thedefensepost.com/2018/11/26/afghanistan-taliban-kill-police-farah-province-ambush/>

²¹¹ Aljazeera, *Afghan soldiers killed in 'coordinated Taliban attack' in Herat*, 7 december 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/afghan-soldiers-killed-coordinated-taliban-attack-herat-181207082508638.html>.

²¹² Vertrouwelijke bron, 5 januari 2019; The Defense Post, *Afghan forces open fire on NATO advisors at base in Herat*, 2 januari 2018, <https://thedefensepost.com/2019/01/02/afghanistan-guards-open-fire-nato-advisors-herat/>.

²¹³ Vertrouwelijke bron, 18 augustus 2018.

²¹⁴ BBC-news, *Taliban attack on Afghan city of Ghazni rages for third day*, 12 augustus 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-45161909>; BBC-news, *BBC reporter's terrifying days amid Taliban assault on Ghazni*, 15 augustus 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-45186341>.

Het aantal burgerslachtoffers zou rond de driehonderd liggen en het aantal slachtoffers aan de kant van de Afghaanse strijdkrachten werd geschat op tweehonderd.²¹⁵ UNAMA gaf aan dat het 210 burgerslachtoffers had geverifieerd (69 doden en 141 gewonden) die in Ghazni-stad tussen 10 en 15 augustus 2018 waren omgekomen. Het merendeel werd toegeschreven aan grondgevechten tussen de Taliban en pro-regeringsstrijdkrachten. Er vielen ook slachtoffers als gevolg van pro-regering luchtaanvallen. RS meldde dat de VS tweeëndertig luchtaanvallen uit hadden gevoerd die resulteerden in de dood van meer dan 220 Taliban-strijders.²¹⁶ UNAMA verifieerde ook het doelgericht vermoorden door de Taliban van een openbare aanklager en het ontvoeren van een verkiezingskandidaat, die later dood werd aangetroffen. Ook was sprake van bewust beschadigen van eigendommen van burgers.²¹⁷ De Taliban bleef na verdreven te zijn uit de stad Ghazni, elders in de provincie aanvallen uitvoeren, waaronder in november 2018 in de Malistan en Jaghori districten van de provincie Ghazni (zie paragraaf 3.5.4.) en controleerde grote delen van het platteland van de provincie.²¹⁸

Kaboel

Bij een zelfmoordaanslag voor het gebouw van het ministerie van Plattelandsontwikkeling (MoRD) kwamen op 15 juli 2018 meerdere personen om. Dit overheidsgebouw was ook op 11 juni 2018 doelwit van een aanslag, waarbij medewerkers wachtend op een bus slachtoffer werden.²¹⁹

Op 22 juli 2018 keerde krijgshoofd en vicepresident generaal Dostum terug naar Afghanistan. Kort na zijn vertrek van het internationale vliegveld vond een zelfmoordaanslag plaats. Volgens een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken vielen er tenminste 23 doden en 107 gewonden. De aanslag zou zijn opgeëist door ISKP.²²⁰

Bij een zelfmoordaanslag in Kaboel op een konvoi van de Afghaanse veiligheidsdienst op 26 juli 2018 vielen volgens de Afghaanse politie vier doden en vijf gewonden. De aanslag zou zijn opgeëist door de Taliban.²²¹ Op 15 augustus 2018 vond een zelfmoordaanslagplaats bij een onderwijsinstelling in een sjiiitische wijk in West Kaboel. Volgens de politie kwamen hierbij zeker 25 personen om en raakten er 35 gewond. Andere bronnen geven hogere aantallen doden en gewonden: tenminste 48 personen gedood en 76 gewond.²²²

²¹⁵ Vertrouwelijke bron, 20 augustus 2018.

²¹⁶ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 80, 30 oktober 2018; UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 7, 10 oktober 2018.

²¹⁷ SIGAR, *Quarterly report to the US Congress*, pagina 80, 30 oktober 2018; UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 7, 10 oktober 2018.

²¹⁸ FDD's Long war journal, Thomas Joscelyn, *Analysis: losing a war*, 29 augustus 2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/analysis-losing-a-war.php>.

²¹⁹ Frankfurter Allgemeine, *Wichtiges in Kürze; Tote bei Anschlag in Kabul*, 16 juli 2018; Vertrouwelijke bron, 30 juli 2018. De aanslag van 15 juli bij het Ministry of Rural Development (MoRD) bleek ook gericht te zijn op internationale ngo-medewerkers die daar aanwezig waren.

²²⁰ Le Figaro, *Attentat contre Dostum à Kaboul: 23 morts*, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/07/23/97001-20180723FILWWW00026-attentat-contre-dostum-a-kaboul-23-morts.php>.

²²¹ Le Figaro, *Kaboul: attentat-suicide contre un convoi du renseignement*, 26 juli 2018, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2018/07/26/97001-20180726FILWWW00021-kaboul-attentat-suicide-contre-un-convoi-du-renseignement.php>.

²²² Aljazeera, *Afghanistan: huge explosion hits Kabul-city*, 15 augustus 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/afghanistan-huge-explosion-hits-kabul-city-180815114313817.html>; Zeit online, *Viele Tote und Verletzte bei Anschlag in Kabul*, 15 augustus 2018, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2018-08/afghanistan-anschlag-kabul-tote>; Washington Post, *Scores killed in Kabul suicide bombing targeting Shiites*, 16 augustus 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fsuicide-bomber-kills-at-least-25-in-shiite-district-of-afghanistan%2f2018%2f08%2f15%2fc404df6e-a08b-11e8-a3dd-2a1991f075d5_story.html%3futm_term=.fe7c99c6dd50.

Opstandelingen beschoten het presidentiële paleis en de diplomatieke wijk op 21 augustus 2018 op het moment dat de Afghaanse president de bevolking ter gelegenheid van het Offerfeest vanuit zijn paleistuin toesprak. De opstandelingen die zich schuilhielden in de Sarai Maahi markt in de buurt van de Eidgah Moskee in Kaboel vuurden vanaf een pick-up mortiergranaten af.²²³ De twee aanvallers werden gedood door het Afghaanse leger; andere bronnen spraken over vier gedode opstandelingen en vijf personen die gevangen genomen werden. De Taliban ontkende betrokkenheid. Het ging mogelijk om een actie van het Haqqani-netwerk, in samenwerking met de Taliban, of van de ISKP.²²⁴

Voor geweldsincidenten gedurende de parlementsverkiezingen op 20 oktober 2018, wordt verwezen naar paragraaf 3.5.1.

Op 20 november 2018 vond een aanslag plaats in Kaboel tijdens de viering van de geboortedag van de profeet Mohammed. Er vielen meer dan vijftig dodelijke slachtoffers, vooral (soennitische) geestelijken. De Taliban veroordeelde de aanslag en ontkende betrokkenheid. Op 24 november 2018 werd ook het hoofd van de *Ulema* raad in Kaboel op straat doodgeschoten.²²⁵

Op 28 november 2018 vond een complexe aanval plaats op de compound van de G4S, een Britse beveiligingsfirma. Na de ontploffing van een autobom ontstond er een vuurgevecht buiten het complex plaats waarbij volgens de Afghaanse overheid tenminste tien doden en negentien gewonden vielen. G4S meldde dat vijf medewerkers waren omgekomen en 38 personen gewond waren geraakt. De Taliban gaf aan verantwoordelijk te zijn voor de aanslag.²²⁶

Op 3 december 2018 werd door Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten een geplande inval gedaan bij het huis van Tamim Wardak, zoon van voormalig minister van Defensie Abdul Rahim Wardak. Dit mondde uit in een gevecht van meer dan twintig uur, waarbij twee politieagenten om het leven kwamen. Er raakten meerdere mensen gewond, met name leden van veiligheidsstrijdkrachten. Uiteindelijk werd Tamim Wardak op donderdagochtend gearresteerd, evenals zeventien van zijn bodyguards. In de strijd kwamen ook drie bodyguards om en raakten drie bodyguards gewond. De aanleiding betrof de in beslagname, na een gerechtelijk besluit, van een huis dat illegaal in het bezit van Tamin Wardak was. Tamin Wardak was eigenaar van een beveiligingsbedrijf.²²⁷

²²³ Tolo news, *Attackers Stationed Near ARG 'Three Days Ahead Of Attack'*, 23 augustus 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/attackers-stationed-near-arg-three-days-ahead-attack-sources>; New York Times, *Mortar fire punctures Afghan President's speech on offer of cease-fire*, 22 augustus 2018; Vertrouwelijke bron, 27 augustus 2018.

²²⁴ Vertrouwelijke bron, 27 augustus 2018.

²²⁵ Vertrouwelijke bron, 26 november 2018.

²²⁶ The Independent, *Taliban attack on G4S kills at least 10 in Afghanistan*, 29 november 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/taliban-afghanistan-g4s-attack-suicide-bomb-kabul-a8657186.html>; The Guardian, *Briton among five G4S employees killed in Kabul attack; Taliban claim responsibility for bomb and gun attack on security firm's compound*, 30 november 2018, <https://www.alaraby.co.uk/english/news/2018/11/29/briton-among-five-g4s-employees-killed-in-kabul-blast>.

²²⁷ Vertrouwelijke bron, 10 december 2018; New York Times, *Traffic in Afghan Capital Blocked for Second Day as Police Battle Strongman* 4 december 2018, <https://www.nytimes.com/reuters/2018/12/04/world/asia/04reuters-afghanistan-strongman.html>.

Bij een zelfmoordaanslag met een autobom op een militair konvooi in het Paghman-district in de provincie Kaboel kwamen op 11 december 2018 tenminste twaalf personen om, onder wie acht burgers. Negen personen, onder wie drie burgers, raakten gewond.²²⁸

Zwaarbewapende AGE's voerden op 24 december 2018 een complexe aanval uit op de ministeries van publieke werken en dat van martelaren en gehandicapten. Bij de aanval, waarbij gebruik werd gemaakt van een autobom, en de vuurgevechten met veiligheidstroepen kwamen tenminste 43 personen om, waaronder elf vrouwen die die in de ministeries werkten, en raakten zeker 25 personen gewond. De Taliban ontkende betrokkenheid bij deze aanval.²²⁹

Wardak

Op 27 oktober 2018 vond een aanslag plaats in de provincie Wardak, ten westen van Kaboel, waarbij vijf mensen om het leven kwamen en twaalf anderen gewond raakten. De Taliban eiste de aanslag op.²³⁰

²²⁸ Tolonews, *Blast Targets Security Forces Convoy In Kabul; 12 Killed*, 11 december 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/blast-targets-security-forces-convoy-kabul>.

²²⁹ The Washington Post, *Death toll rises to 43 in attack on two afghan ministries*, 25 december 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fdeath-toll-rises-to-43-in-attack-on-two-afghan-ministries%2f2018%2f12%2f25%2fda0477f4-0858-11e9-8942-0ef442e59094_story.html%3f&utm_term=.bfc0b7dc1a4; Die Zeit, *Zahl der Opfer nach Anschlag in Kabul auf 43 gestiegen*, 25 december 2018, <https://www.zeit.de/news/2018-12/25/zahl-der-opfer-nach-anschlag-in-kabul-auf-43-gestiegen-181225-99-341623>.

²³⁰ Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018.

3 Mensenrechten

De National Unity Government (NUG) van Afghanistan nam een aantal maatregelen gedurende deze verslagperiode ter verbetering van de mensenrechtensituatie. De implementatie ervan bleef echter uit.

De meeste mensenrechtenschendingen in Afghanistan werden gepleegd door opstandelingen en niet door de overheid: Taliban en ISKP maakten zich schuldig aan het aanvallen van burgers en journalisten, het uitvoeren van buitengerechtelijke executies, het rekruteren van minderjarigen, het sluiten van scholen en het blokkeren van toegang tot humanitaire hulp. Echter ook overheidsfunctionarissen maakten zich straffeloos schuldig aan ernstige mensenrechtenschendingen en veiligheidsstrijdkrachten pasten martelingen toe om bekentenissen af te dwingen van gedetineerden.

De belangrijkste punten van zorg ten aanzien van de mensenrechten waren geweld tegen burgers, vrouwenrechten, kinderrechten, toegang tot eerlijke rechtspraak, marteling en de doodstraf.

Persvrijheid gaf een gemengd beeld: enerzijds kent Afghanistan een kritisch en divers medialandschap, zeker in vergelijking met andere landen in de regio. Anderzijds is het één van de gevaarlijkste landen ter wereld voor journalisten.²³¹

3.1 Juridische context

De mensenrechtensituatie in Afghanistan moet gezien worden in een context van conflict, armoede en beperkte slagkracht van de centrale overheid. De National Unity Government (NUG) nam in de verslagperiode een aantal besluiten ter verbetering van de mensenrechtensituatie:

- Het nieuwe Wetboek van Strafrecht zorgde voor een verbod op 'bacha bazi' (paragraaf 3.5.5.), betere bescherming voor vrouwen en codificering van internationale verdragen (waaronder Statuut van Rome en UN Convention Against Corruption);
- Het kabinet stemde in met ratificering van OPCAT²³², ondanks bezwaren van de veiligheidsdienst NDS tegen het toelaten van buitenlandse waarnemers;
- De Afgaanse strijdkracht (ANDSF) heeft maatregelen genomen om burgerslachtoffers te voorkomen en rekrutering van minderjarigen tegen te gaan;
- President Ghani vaardigde een presidentieel decreet uit tegen marteling in overheidsdetentie.

3.1.1 *Het nieuwe Wetboek van Strafrecht*

Met het nieuwe Wetboek van Strafrecht, dat van kracht werd op 14 februari 2018, heeft Afghanistan voor het eerst een samenhangend strafrecht dat in lijn is met internationale verdragsrechtelijke verplichtingen en strafrechtelijke normen.²³³

²³¹ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

²³² <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/OPCAT.aspx>. Afghanistan is toegetreden tot het Optical Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment op 17 april 2018.

²³³ UNAMA, *UNAMA welcomes Afghanistan's new penal code-calls for robust framework to protect women against violence*. 22 februari 2018, <https://unama.unmissions.org/unama-welcomes-afghanistan%E2%80%99s-new-penal-code-calls-robust-framework-protect-women-against-violence>; Vertrouwelijke bron, pagina 2 en 3, 7 november 2018. De rechtsgeldigheid van het nieuwe wetboek kan mogelijk nog onder druk komen te staan aangezien het van kracht is gegaan op basis van een presidentieel decreet (no. 256) zonder dat het aangenomen

Enkele bepalingen uit het Statuut van Rome van het Internationale Strafhof (ICC) zijn in de wet opgenomen en sommige misdrijven waar voorheen de doodstraf op stond zijn nu strafbaar met levenslange detentie.²³⁴

Het nieuwe wetboek bevat strafrechtelijke bepalingen, na herzieningen, uit 33 verschillende wetten. Artikel 916 van het wetboek geeft aan welke wetten en bepalingen zijn afgeschaft.

Artikel 7(2) geeft aan dat geen bestraffingen aan een persoon kunnen worden opgelegd tenzij deze als zodanig zijn erkend bij de wet, terwijl artikel 8 (2) onderstreept dat geen handeling of verzuim als misdrijf mag worden beschouwd tenzij deze onder de wet als misdrijf wordt gezien.

Op basis van artikel 916(3) van het wetboek zijn de volgende wetten uitzonderingen: *Law on Elimination of Violence against Women* (Official Gazette No. 989 of 1st August 2009); *Uniform Code of Military Justice* (Official Gazette No. 944 of 29th April 2008) en de *Law on Crimes Committed by Military* (Official Gazette No. 604 of 5th April 1986).²³⁵

is door het Afghaanse parlement. Artikel 79 van de grondwet van de Islamitische Republiek van Afghanistan (2004) betreft presidentiele decreten en stelt dat de regering gedurende het reces van het Huis van afgevaardigden in geval van onmiddellijke behoefte, wetgevende decreten zal afvaardigen met uitzondering van budgettaire en financiële zaken. Wetgevende decreten dienen binnen dertig dagen voorgelegd te worden aan het parlement nadat dit voor een eerste zitting is bijeengeroepen. In het geval het parlement een decreet verwierpt, vervalt het decreet. Er zijn voor zover bekend geen stappen ondernomen om het decreet voor te leggen aan het parlement.

²³⁴ Amnesty International, *Annual Report. Afghanistan 2017/2018*, 2018.

²³⁵ Vertrouwelijke bron, pagina 3-5, 7 november 2018. De volgende wetten en artikelen zijn afgeschaft: The Criminal Law of 1976 (Official Gazette No. 347 of 7th October 1976); 2. Annexure I to Criminal Law (Official Gazette No. 391 of 19th February 1978); Annexure II to Criminal Law (Official Gazette No. 498 of 22nd December 1982); Annexure III to Criminal Law (Official Gazette No. 547 of 6th January 1984); Articles 27, 61-78 of the Traffic Law (Official Gazette No. 484 of 21st June 1981); The Law on Crimes against National and International Security (Official Gazette No. 649 of 22nd October 1982); The Law on the Sentence of Death (Official Gazette No. 763 of 7th March 1992); The Anti-Smuggling Law (Official Gazette No. 793 of 2000); Article 18(3) of the Law on Pastures and Grasslands (Official Gazette No. 795 of 2000); Articles 49-58 of the Law of the *Da Afghanistan Bank* (Official Gazette No. 819 of 19th February 2004); Articles 74 – 80 of the Law on Preservation of the Historic and Cultural Heritage of Afghanistan (Official Gazette No. 828 of 20th May 2004); Articles 4(1), 5(1), 6, 35 and 39 of the Law on Child Delinquency (Official Gazette No. 846 of 23rd March 2005); Article 70 of the Environmental Law (Official Gazette No. 912 of 25th January 2007); Articles 8 – 20 of the Law against Terrorist Crimes (Official Gazette No. 952 of 15th July 2008); Article 35 of the Water Law (Official Gazette No. 980 of 26th April 2009); Article 25 of the Law on Seeds (Official Gazette No. 1005 of 20th August 2009); Articles 41 – 64 of the Law against Intoxicating Drinks and Drugs as well as Controlling them (Official Gazette No. 1025 of 14th June 2010); Articles 23 – 40 of the Law on Managing Jungle Affairs (Official Gazette No. 1087 of 10th September 2012); Article 23 of the Statistics Law (Official Gazette No. 1110 of 3rd July 2013); Article 205 of the Criminal Procedure Law (Official Gazette No. 1132 of 5th May 2014); Articles 39 and 50-54 of the Law on Money Laundering and Proceeds of Crime (Official Gazette No. 1142 of 23rd July 2014); Articles 3(1), 4, and 20-24 of the Law on Preventing Terrorism Financing (Official Gazette No. 1146 of 8th September 2014); Law on Prohibition of Child Recruitment in Military Units (Official Gazette No. 1146 of 8th September 2014); Article 55 of the Law on Nuclear Energy (Official Gazette No. 1182 of 21st September 2015); Articles 45 – 47 of the Law on Administration of Tax Affairs (Official Gazette No. 1198 of 2015); Articles 50(1)(2), 51(1) (2 and 3) and (5 and 6) and 52(1) of the Law on Money Laundering and Proceeds of Crime (Official Gazette No. 1210 of 18th April 2016); Article 99 of the Elections Law (Official Gazette No. 1226 of 25th September 2016); Article 31 of the Law on Protecting the Rights of Author, Writer, Artist and Researcher (Copyright) (Official Gazette No. 1230 of 15th October 2016); Articles 192-194 of the Law on Customs (Official Gazette No. 1235 of 25th October 2016); Articles 10 – 21 and Article 22(2 and 3) of the Law on Anti-Human and Emigrants Trafficking (Official Gazette No. 1244 of 29th January 2017); Annexure IV of the Criminal Law (Official Gazette No. 1244 of 29th January 2017); Annexure V of the Criminal Law related to the Crime of Abduction (Official Gazette No. 1244 of 29th January 2017); Articles 96-101 and Article 104 of the Law on Managing Land Affairs (Official Gazette No. 1254 of 17th April 2017); Articles 33-53, 54 (2, 3 and 4), and 55 – 58 of the Law on Combating Drugs and Narcotics (Official Gazette No. 1284 of 24th February 2018); Articles 24 – 27 of the Law on Prohibition of Harassment against Women and Children (Official Gazette No. 1280 of 30th December 2017); Article 17 of the Law on Prohibition of Torture (Official Gazette No. 1256 of 22nd April 2017); and Other provisions of penal content that are in contradiction with provisions of this Code.

Een belangrijke wijziging in het nieuwe Wetboek van Strafrecht ten opzichte van de vorige versie is dat deze beter de bestraffing van kleine vergrijpen reguleert waarbij is voorzien in alternatieven voor gevangenisstraffen, zoals boetes. Ook gaat de herziene wet, in tegenstelling tot diens voorganger, in op onderwerpen als cybermisdrijven, homoseksualiteit en proliferatie van wapens.

De *Elimination of Violence Against Women*-wet (EVAW) is niet opgenomen in de strafwet, maar blijft naast deze nieuwe wet van toepassing. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht uit 2017 bevatte oorspronkelijk een specifiek hoofdstuk over de uitbanning van geweld tegen vrouwen. In dit hoofdstuk waren onder andere alle bepalingen van de EVAW-wet opgenomen. De achterliggende reden om het oorspronkelijke voorstel niet goed te keuren was dat sommige conservatieve leden van het parlement de aangepaste strafwet, waarin de EVAW-bepalingen alsmede een aangescherpte definitie van verkrachting waren opgenomen, niet accepteerden. In augustus 2017 instrueerde president Ghani het ministerie van Justitie om het EVAW-hoofdstuk uit het nieuwe Wetboek van Strafrecht te halen.²³⁶ Op 3 maart 2018 ondertekende president Ghani een decreet waarmee hij sommige van de strafbepalingen uit de EVAW-wet in overeenstemming bracht met de nieuwe strafwet. Ook tekende hij een decreet waarmee de nieuwe strafwet werd geamendeerd om zorg te dragen dat de EVAW-wet in geval van geweld tegen vrouwen van toepassing is. Verder werd per presidentieel decreet vastgelegd dat geweldsmisdrijven tegen vrouwen niet ontheven worden van vrijheidsbestrafning.²³⁷

Het nieuwe Wetboek van Strafrecht geeft strengere straffen voor verkrachting dan voor *zina* (overspel). Ook zijn maagdelijkheidstesten die zonder toestemming van de vrouw en zonder een gerechtelijk bevel worden uitgevoerd strafbaar gesteld in de nieuwe strafwet.²³⁸ Het strafwetboek uit 1976 bepaalde dat een man die zijn vrouw doodde om zijn eer te verdedigen niet onderworpen werd aan de straf voor moord. In plaats daarvan kon de dader een gevangenisstraf van maximaal twee jaar krijgen. Het nieuwe Afghaanse Wetboek van Strafrecht uit 2017 bevat geen verwijzing naar eerwraak. De rechtvaardiging van een moord uit eerwraak kan dus niet meer worden gebruikt als verzachtende omstandigheid voor de verdachte in moordzaken.²³⁹ In alle provincies zijn kantoren gevestigd speciaal gericht op strafrechtelijke vervolging voor geweld tegen vrouwen. Bij de meeste daarvan zijn ook vrouwen werkzaam. Toch blijft de toegang tot rechtspraak voor veel vrouwen beperkt: veel vrouwen weten de weg naar dergelijke hulp niet te vinden vanwege gebrek aan financiële middelen, de slechte veiligheidssituatie of omdat ze niet zelfstandig kunnen reizen.²⁴⁰

De Afghaanse wetgeving is verbeterd voor wat betreft de bescherming van mensenrechten. De implementatie van de wetgeving is echter problematisch. Het schort de Afghaanse overheid aan financiële middelen, expertise en toezicht. Zo worden daders van seksueel geweld tegen vrouwen en kinderen nog nauwelijks vervolgd en veroordeeld, ondanks verscherpte wetgeving.

²³⁶ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 67, 30 augustus 2018; Human Rights Watch, *Country Summary: Afghanistan*, januari 2018; UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 16-17, mei 2018.

²³⁷ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, S/2018/539, pagina 9, 6 juni 2018.

²³⁸ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 26, 2017.

²³⁹ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 21-23, mei 2018.

²⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

Ook worden mensen die zich schuldig maken aan marteling en mishandeling in detentiecentra vrijwel nooit vervolgd (zie paragraaf 3.4.6).²⁴¹ Rechters en officieren van justitie, zeker buiten de hoofdstad Kaboel, hebben weinig kennis van de inhoud van het nieuwe Wetboek van Strafrecht.²⁴²

Sharia

Artikel 2 van het nieuwe Wetboek van Strafrecht geeft aan dat de reikwijdte van het wetboek de zogeheten *tazeermisdrijven*²⁴³ en bestraffingen betreft, net als het oude Wetboek van Strafrecht. De overheid omschrijft tazeermisdrijven en bepaalt de strafmaat. Het betreft misdrijven waar de teksten van de Koran en de Soenna²⁴⁴ niet in voorzien. Degenen die Hudood (vaste straffen)²⁴⁵, Qisaas (vergelding) en Diyyat (bloedgeld) misdrijven plegen kunnen worden bestraft op basis van de bepalingen voorzien bij de Hanafi denkriching in het islamitisch recht.²⁴⁶ Zie ook paragraaf 3.4.4 over het informeel rechtssysteem en gewoonterecht.

Hadd-bestraffingen zijn onderdeel van het Islamitisch strafrecht en vallen niet onder de reikwijdte van het Wetboek van Strafrecht. Islamitisch recht geeft echter aan dat de toepassing ervan bij de staat ligt en dat individuen of groepen niet het recht hebben om hadd-straffen uit te voeren of af te dwingen.²⁴⁷

De Afghaanse regering heeft hadd-straffen al vele jaren niet meer uitgevoerd. Een bron gaf aan enkele gevallen te zijn tegen gekomen waar mannen en vrouwen in de provincies Parwan en Baghlan zweepslagen kregen. De regering sprak zich in die gevallen uit tegen de betreffende instanties aangezien het een handeling betrof waartoe zij geen bevoegdheid hadden. Sommige individuen en groepen waren van mening dat de staat in gebreke bleef bij het afdwingen van hadd-bestraffingen en dat zij om die reden bevoegd waren om hadd-bestraffingen uit te voeren. Incidenteel zou in Noord-Afghanistan sprake zijn geweest van steniging van een vrouw en in Zuid-Afghanistan van het afhakken van een hand bij dieven. Soms voerden AGE's straffen uit in gebieden onder hun controle onder de naam van hadd-bestraffingen.²⁴⁸

Shurb of het drinken van wijn of andere alcoholische dranken is een misdrijf waarvoor een straf onder de hadd kan worden opgelegd (tachtig zweepslagen) en wordt dus niet in het Wetboek van Strafrecht genoemd. Het verbod is afgeleid van de Koran. Alcoholische dranken worden het land in gesmokkeld, verkocht en geconsumeerd door veel inwoners en in bijna alle steden. De overheid is niet in staat of bereid, aldus een bron, om te handhaven.²⁴⁹

²⁴¹ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

²⁴² Vertrouwelijke bron, 24 september 2018.

²⁴³ Maurits Berger. *Klassieke Islam en vernieuwing*. 2006. P.100 en 101. Tazeer of Tazir: wetgevende bevoegdheid van de overheid inzake misdrijven niet zijnde hudud of jinayat. Jinayat: vergeldingsrecht inzake moord, doodslag en mishandeling. Hadd (mv. hudud): misdrijven, vastgesteld in de Koran.

²⁴⁴ De Soenna betreft overleveringen van hetgeen de profeet Mohamed zei en deed.

²⁴⁵ Hadd of Hudood (meervoud) betreft binnen Islamitisch recht de term(en) voor het geheel aan overtredingen die in de Koran worden genoemd en die binnen de islam als zeer ernstig worden beschouwd, omdat ze tegen Gods wil in zouden gaan.

²⁴⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 5, 7 november 2018.

²⁴⁷ Hadd is het Arabisch woord voor grens. Vertrouwelijke bron, pagina 6, 7 november 2018; Maurits Berger, *Klassieke Islam en vernieuwing*, pagina 46-49, 2006, <https://books.google.nl/books?id=3vOx9zPjY-8C&pg=PA46&lpg=PA46&dq=hadd-misdrijf&source=bl&ots=-SmAdqncsW&sig=bzCdU8wHQaCkEY67duSEuRXBtk&hl=nl&sa=X&ved=2ahUKEwjK3-7k0KvAhXRY1AKHcQcDDwQ6AEwAXoECAGQAQ#v=onepage&q=hadd-misdrijf&f=false>.

²⁴⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 6, 7 november 2018; vertrouwelijke bron, 25 september 2018. In de provincie Nuristan waar het Haqqaninetwerk veel invloed heeft zouden praktijken als steniging nog voorkomen.

²⁴⁹ Maurits Berger. *Klassieke Islam en vernieuwing*. 2006. P. 47. Shurb of meer volledig *shurb al-khamr* is het arabische woord voor drinken of meer specifiek het drinken van alcoholische drank; Vertrouwelijke bron, pagina 8, 7 november 2018. Het bewijs voor de beschuldiging van alcoholgebruik moet geleverd worden door twee volwassen mannelijke getuigen die de verdachte hebben zien drinken en de verklaring moet worden afgelegd op

In april 2018 besloot de politie in Kaboel een parlamentslid naar huis te begeleiden nadat deze dronken was aangetroffen en in de lucht had geschoten samen met zijn lijfwachten.²⁵⁰

3.1.2 Nationaliteitswetgeving

Voor wat betreft het hebben van een dubbele nationaliteit wordt verwezen naar het ambtsbericht van november 2016.²⁵¹ De praktijk laat zien dat artikel 7 van de *Law on citizenship*, met betrekking tot het niet mogen hebben van een dubbele nationaliteit, niet wordt toegepast. Er zijn heel veel Afghanen met dubbele nationaliteit die binnen de overheid functies vervullen. De artikelen 62 en 72 van de grondwet van Afghanistan geven aan dat personen met een dubbele nationaliteit niet in aanmerking komen voor de functie van minister of president. Dit impliceert echter dat personen met een dubbele nationaliteit voor andere overheidsfuncties wel in aanmerking komen.²⁵²

Artikel 24 van de wet op het Staatsburgerschap, aangenomen gedurende de Talibantijd, geeft aan dat de Ministerraad en uiteindelijk de *Admirul mo'minin*, de officiële titel van Mullah Omar (de toenmalige leider van de Taliban) het verzoek tot het opgeven van het burgerschap moet goedkeuren. Een persoon kan de Afghaanse nationaliteit verliezen op basis van een oordeel van een bevoegde rechtbank.²⁵³

Artikel 25 geeft aan dat het opgeven van de Afghaanse nationaliteit niet geaccepteerd kan worden in de volgende situaties:

- de aanvrager heeft zijn taken en plichten ten aanzien van de Afghaanse staat, toentertijd het Islamitische Emiraat Afghanistan (IEA), niet vervuld;
- indien de aanvrager financiële bijdragen en uitstaande verplichtingen jegens het emiraat (dat wil zeggen staatsinstellingen) en dienstverlenende organisaties, gezamenlijke bedrijven en andere burgers heeft en het niet vervullen ervan bovengenoemde(n) zou schaden;
- indien de aanvrager is beschuldigd en/ of aangeklaagd wegens strafbare feiten;
- als zijn / haar afstand doen van de nationaliteit het land kan schaden.²⁵⁴

In de praktijk verloopt de aanvraag voor het afstand doen van het Afghaanse staatsburgerschap vanuit het buitenland als volgt. De aanvrager dient het verzoek in door middel van een ingevuld formulier waarop afdrukken van alle vingers worden geplaatst. De aanvraag loopt via de diplomatieke missie van Afghanistan in het land waar deze persoon verblijft. De diplomatieke vertegenwoordiging stuurt het verzoek door naar het Afghaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, die dit doorstuurt naar het ministerie van Justitie. Het ministerie van Justitie legt het verzoek voor aan de *Commission of Abandoning Afghan Citizenship*. Na een besluit wordt het verzoek voorgelegd aan het kabinet voor goedkeuring. De uiteindelijke goedkeuring gebeurt door de president van Afghanistan.

het moment dat de dranklucht nog te ruiken is tenzij er uitstel is wegens onvermijdbare omstandigheden. De bron geeft aan dat het heel moeilijk is om dergelijk bewijs te leveren.

²⁵⁰ Rahapress. *An Afghan MP took hostage brother of a police while drunk*, 28 april 2018, <http://www.en.rahapress.af/an-afghan-mp-took-hostage-brother-of-a-police-while-drunk/>.

²⁵¹ Zie algemeen ambtsbericht, pagina 52, November 2016, nog actueel.

²⁵² Vertrouwelijke bron, pagina 21 en 22, 7 november 2018.

²⁵³ Vertrouwelijke bron, pagina 21, 7 november 2018; International Business Publications, *Afghanistan. Constitution and citizenship. Laws handbook*, pagina 123-129, 2013, geraadpleegd 19 november 2018, https://books.google.nl/books?id=FVGaAAAAQBAJ&pg=PA129&lpg=PA129&dq=Admirul+mo%E2%80%99minin&source=bl&ots=P1yJOLTa42&sig=cIFf0abNwq9gUcRsA6mqo8tTFSY&hl=nl&sa=X&ved=2ahUKewjS8ua_iQDeAhW_OZFAKHVc6D3kQ6AEwB3oECAQQAQ#v=onepage&q=Admirul%20mo%E2%80%99minin&f=false. Amirul mo'minin is de leider van de gelovigen; de officiële titel van Mullah Omar, leider van de Taliban. Hij overleed in 2013.

²⁵⁴ Vertrouwelijke bron, pagina 21, 7 november 2018.

Vervolgens wordt de zaak teruggestuurd naar het ministerie van Justitie die het besluit aan alle relevante afdelingen en ministeries meedeelt. De persoon wordt daarna niet meer als Afghaans staatsburger beschouwd. De aanvrager ontvangt een brief ter kennisgeving van het besluit.²⁵⁵

Artikel 35 van de wet bepaalt dat het opnieuw verkrijgen van de Afghaanse nationaliteit mogelijk is indien de ministerraad, dit wil zeggen het kabinet, hier toestemming voor geeft en dit besluit wordt goedgekeurd door de Amirul mo'minin. Artikel 37 stelt dat "een persoon die een verzoek indient om de Afghaanse nationaliteit te herstellen of te verkrijgen, het uitgebreide burgerschapsformulier invult en alle getuigenissen aanlevert die betrekking hebben op zijn of haar identiteit".²⁵⁶

3.2 Documenten

De nationale identiteitskaart, de *tazkera*, en het paspoort zijn de identiteits- en reisdocumenten van Afghanistan.²⁵⁷ Het paspoort heeft een geldigheidsduur van vijf of tien jaar. De *tazkera* is geldig voor onbepaalde tijd.²⁵⁸ Elke Afghaanse burger dient een *tazkera* te hebben. Dit document wordt beschouwd als een bewijs van Afghaanse nationaliteit.²⁵⁹

Tazkera's verschillen van vorm en werden gewijzigd onder de verschillende regeringen. *Tazkera*'s afgegeven onder die verschillende regeringen bleven in omloop.²⁶⁰ Aanvragen voor beide documenten dienen ingediend te worden bij instanties die vallen onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. De afgifte van een *tazkera* is de verantwoording van het directoraat voor de registratie van de status en bevolking²⁶¹; de afgifte procedures verschillen tussen de districten, provinciehoofdsteden en de hoofdstad Kaboel. Voor het verkrijgen van een *tazkera* moet een aanvraagformulier worden ingevuld, zes pasfoto's voor een nieuwe *tazkera* (en vier voor een duplicaat) en een kopie van de *tazkera* van een familielid in de mannelijke lijn, zoals een vader, opa of oom worden overgelegd.²⁶²

Voor de afgifte van het paspoort is het directoraat voor paspoorten verantwoordelijk. Voor de afgifte van een paspoort dient een *tazkera* te worden overgelegd. De paspoortwet uit 2000 geeft aan dat een paspoort kan worden afgegeven na overlegging van een originele kopie van de *tazkera*, die is bevestigd door het *registration of population record office*, naast vier pasfoto's en een bewijs van betaling. Ook wordt biometrische informatie vastgelegd gedurende het aanvraagproces.²⁶³

²⁵⁵ Vertrouwelijke bron, pagina 6, 7 november 2018.

²⁵⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 21, 7 november 2018.

²⁵⁷ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 16-18, 8 november 2016, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/access-tazkera-and-other-civil-documentation-afghanistan>; Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁵⁹ Embassy of the Islamic republic of Afghanistan: Norway, <https://www.afghanistanembassy.no/consular-services/absentee-tazkira/>, geraadpleegd 6 december 2018; Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁶⁰ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 16, 8 november 2016.

²⁶¹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁶² Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 16-17, 8 november 2016.

²⁶³ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 18, 8 november 2016.

Een Afghaanse vrouw kan zelfstandig een aanvraag voor een identiteitskaart en een paspoort indienen en dient deze ook zelf op te halen²⁶⁴ (zie ook paragraaf 3.5.6; handelingsbekwaamheid).

Kinderen van Afghaanse ouders die in het buitenland zijn geboren en ook Afghanen die niet in bezit zijn van een tazkera of wiens tazkera verbrand of verloren is gegaan, kunnen bij de consulaire afdeling van een Afghaanse ambassade een aanvraag indienen voor een zogeheten *absentee tazkera*. De aanvraag voor de tazkera of voor een paspoort in het buitenland moet in persoon gedaan worden bij de consulaire afdeling van een Afghaanse ambassade.

Bij deze aanvraag moet een identificatieformulier worden ingevuld en een kopie gevoegd zijn van de tazkera van de ouder in geval van een aanvraag voor een kind. Voor identificatiedoeleinden wordt ook gevraagd om de kopie van de tazkera van een naast familielid in de mannelijke lijn zoals de vader, broer, zus, oom of neef die in het identificatieformulier wordt genoemd. Ook wordt informatie gevraagd over de persoon die in Afghanistan de aanvrager vertegenwoordigt.²⁶⁵ Dat kan een advocaat zijn.²⁶⁶ Indien een Afghaan al eerder een paspoort had dan dient dit bij de aanvraag voor een nieuw paspoort overgelegd te worden of in het geval van verlies een politieverklaring overgelegd te worden.²⁶⁷

Indien een minderjarige vanuit het buitenland bij een Afghaanse ambassade een aanvraag doet voor een tazkera of paspoort dient deze begeleid te worden door een volwassene. De aanvraag en het ophalen van het document kan worden gedaan door de ouders, de grootvader of een naast familielid in de familielijn van de vader. Indien het kind al in bezit is van een tazkera dan hoeft slechts één van de ouders het kind te begeleiden bij de aanvraag van een paspoort bij een consulaire vertegenwoordiging van Afghanistan.²⁶⁸

De tazkera is nodig om toegang te krijgen tot overheidsdiensten en de rechterlijke macht, waaronder onderwijs voor kinderen²⁶⁹ en om land of bezittingen te kopen. De Afghaanse overheid gaf aan dat veel burgers ook zonder tazkera toegang kregen tot diensten.²⁷⁰

Het verkrijgen van een tazkera is voor Afghanen veelal een langdurig en bureaucratisch proces. De tazkera en het afgifte proces ervan is fraudegevoelig en er is sprake van verschillende toepassing van procedures op lokaal niveau.²⁷¹

²⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁶⁵ Embassy of the Islamic republic of Afghanistan: Norway, <https://www.afghanistanembassy.no/consular-services/absentee-tazkira/>, geraadpleegd 6 december 2018; Consulate-general of the Islamic republic of Afghanistan in the US, <http://afconsulate.us/index.php/consulate-section/tazkira/17-tazkira>, geraadpleegd 6 december 2018.

²⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Consulate-general of the Islamic republic of Afghanistan in the US, <http://afconsulate.us/index.php/consulate-section/tazkira/17-tazkira>, geraadpleegd 6 december 2018.

²⁶⁷ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 18, 8 november 2016.

²⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Pajhwok, *Foreigners easily get Afghan citizenship than Afghans*, 20 juni 2017, <https://www.pajhwok.com/en/2017/06/20/foreigners-easily-get-afghan-citizenship-afghans>.

²⁷⁰ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3, pagina 8 en 9, 12 april 2017.

²⁷¹ Pajhwok, *Foreigners easily get Afghan citizenship than Afghans*, 20 juni 2017, <https://www.pajhwok.com/en/2017/06/20/foreigners-easily-get-afghan-citizenship-afghans>; NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 45, 8 november 2016..

Tussenpersonen, die hiertoe duizend of tweeduizend Afghani²⁷² betaald krijgen, regelen dat een tazkera sneller wordt afgegeven. Zie ook hoofdstuk 1, paragraaf 1.1.3.²⁷³

Afghanen die hun tazkera zijn kwijt geraakt of vertrokken zijn naar een andere plaats dienen voor een aanvraag voor een nieuwe tazkera terug te keren naar hun plaats van herkomst om daar de aanvraag in te dienen voor een vervangend document. Vooral ontheemden hebben problemen om te voldoen aan deze regelgeving doordat het onveilig is of omdat zij de middelen niet hebben om zich te verplaatsen. Onderzoek gaf aan dat een verhoudingsgewijs groot aantal ontheemde vrouwen niet in bezit is van een tazkera.²⁷⁴ Personen behorend tot bepaalde etnische groepen waaronder Kuchis, Jogis en andere nomaden hebben veelal geen tazkera of hebben geen toegang tot instanties die ze afgeven.²⁷⁵ NRC en Samuel Hall geven in hun onderzoek van november 2016 aan dat Kuchis, Pashtun-nomaden, een tazkera kunnen verkrijgen in hun seizoensgebonden verblijfplaats nadat de identiteit van betrokkene is geverifieerd door een nauwe relatie en bevestigd door een *kuchi malik*, een Kuchi leider of vertegenwoordiger van een gemeenschap.²⁷⁶

In 2010 startte de Afghaanse overheid een programma gericht op de ontwikkeling van biometrische of elektronische identiteitskaarten, de *e-tazkera*. De inzet was om deze e-tazkera vóór de in 2014 geplande verkiezingen te distribueren. De uitvoering hiervan vertraagde door meningsverschillen onder meer over de informatie die de kaart moet bevatten, in het bijzonder de etniciteit van de houder.²⁷⁷ Op 18 december 2017 keurde de Afghaanse senaat de elektronische identiteitskaart goed. Op 15 februari 2018 deden president Ghani en diens echtgenote als een van de eersten een aanvraag voor een elektronische identiteitskaart. Op 3 mei 2018 ontving de president als eerste Afghaan een e-tazkera. CEO Abdullah gaf aan dat afgifte tegen de wet was omdat er binnen de NUG geen overeenstemming was. Ook waren er in een aantal provincies protesten tegen de afgifte van de e-tazkera. Het besluit tot verspreiding leidde tot protesten in enkele provincies. Voor zover bekend werd er in de verslagperiode slechts in Kaboel een klein aantal e-tazkera verspreid.²⁷⁸

²⁷² 1 Euro = 86 Afghani, 1.000 Afghani is ongeveer €11,50, https://www.wisselkoers.nl/afghaanse_afghani, geraadpleegd 6 december 2018.

²⁷³ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Pajhwok, *Foreigners easily get Afghan citizenship than Afghans*, 20 juni 2017, <https://www.pajhwok.com/en/2017/06/20/foreigners-easily-get-afghan-citizenship-afghans>.

²⁷⁴ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3, pagina 8 en 9, 12 april 2017; IWPR, *Afghan Women Denied Identity Card*, 27 maart 2017, geraadpleegd op 29 november 2018; NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 17, 8 november 2016. Voor ontheemden afkomstig uit delen van het land waarheen zij niet naar toe kunnen, is het mogelijk om bij het bevolkingsregister in Kaboel een officieel document (een 'Ariza') aan te vragen ter ondersteuning van een tazkera aanvraag in Kaboel. In de praktijk, aldus NRC en Samuel Hall, is dit alleen van nut voor ontheemden die in Kaboel leven.

²⁷⁵ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3, pagina 8 en 9, 12 april 2017; IWPR, *Afghan Women Denied Identity Card*, 27 maart 2017, geraadpleegd op 29 november 2018.

²⁷⁶ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 17, 8 november 2016.

²⁷⁷ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3, pagina 8 en 9, 12 april 2017.

²⁷⁸ Tolonews. *Afghan President, First Lady Apply for e-NIC*. 15 februari 2018.

<https://www.tolonews.com/afghanistan/afghan-president-first-lady-apply-e-nic>; Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Library of the congress, *Afghanistan: Distribution of Controversial Electronic Identity Cards Launched*, 9 juli 2018, <http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/afghanistan-distribution-of-controversial-electronic-identity-cards-launched/>; Ariananews, *1,500 e-NIC Issued Since Launch of the Roll Out Process: Officials*, 3 juni 2018, <https://ariananews.af/1500-e-nic-issued-since-launch-of-the-roll-out-process-officials/>.

Het komt nog vaak voor in Afghanistan dat een geboorte, huwelijk of overlijden niet bij een instantie wordt geregistreerd.²⁷⁹ De *registration of Population Records Act* uit 2014 verplicht gezondheidscentra geboorten te registreren en verplicht de ouder(s), voogd of het gezondheidscentrum geboorten bij de overheid te melden. Geboorten dienen binnen drie maanden geregistreerd te zijn. Ook huwelijken dienen volgens het Afghaanse Burgerlijk Wetboek van 1977 geregistreerd te worden en een huwelijksakte dient afgegeven te worden. Als gevolg van de lengte van de procedure en de hiermee samenhangende kosten, worden veel huwelijken niet geregistreerd.²⁸⁰ Bij het voltrekken van een islamitisch huwelijk is het niet noodzakelijk om een tazkera te overleggen.²⁸¹

3.3 Toezicht en rechtsbescherming

In 2007 keurde de Afghaanse regering de wet op de Nationale Verzoening, Algemene Amnestie en Nationale Stabiliteit (*National Reconciliation, General Amnesty and National Stability Law; Qānūn-i Musāliha-yi Millī, Afw-i Umūmī wa Sabāt-i Millī*) goed.²⁸² Het gegeven dat de Afghaanse amnestiewet algehele amnestie verleent aan degenen die betrokken zijn geweest bij zowel conflicten uit het verleden als bij de huidige, leidde tot een roep uit het Afghaanse maatschappelijk middenveld voor *transitional justice*. Afghaanse activisten uit het maatschappelijk middenveld drongen aan dat het *International Criminal Court* een onderzoek instelt naar oorlogsmisdaden en naar misdaden tegen de menselijkheid.²⁸³

Parlement en mensenrechtencommissies

Voor commissies in het Afghaanse parlement die zich met mensenrechten bezighouden wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht van november 2016. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden ten aanzien van die commissies.²⁸⁴

²⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁸⁰ NRC and Samuel Hall, *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, pagina 19 en 20, 8 november 2016. De procedure voor het verkrijgen van een huwelijksakte bestaat uit meerdere stappen: de verificatie van de identiteit op basis van het bezit van een geldig identiteitsbewijs; een gecertificeerde verklaring afgegeven door een notaris waarin deze persoonsgegevens bevestigt alsmede gegevens over de eerdere huwelijks staat; gecertificeerde informatie door een bevoegde rechtbank en na bevestiging door twee getuigen kan de huwelijksakte worden geregistreerd door de rechtbank.

²⁸¹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

²⁸² UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 67, 30 augustus 2018; <https://www.legal-tools.org/doc/7825c2/pdf/>; Geraadpleegd 25 februari 2019.; Cooperation for Peace and Unity (CPAU). *ROAD TO NATIONAL PEACE*. December 2015. Pagina 26. <http://cpau.org.af/wp-content/uploads/2016/03/Road-To-National-Peace-final-FINAL-revised.pdf>. Deze wet werd gepubliceerd in de Official Gazette van 3 december 2008,

²⁸³ The Diplomat, *Afghanistan: choosing peace over justice*, 20 juli 2017, <https://thediplomat.com/2017/07/afghanistan-choosing-peace-over-justice/>; <https://www.legal-tools.org/doc/7825c2/pdf/>; Geraadpleegd 25 februari 2019. Artikel 3 van de National Reconciliation, General Amnesty and National Stability Law geeft aan:
(1) All political factions and hostile parties who were involved in a way or another in hostilities before establishing of the Interim Administration shall be included in the reconciliation and general amnesty program for the purpose of reconciliation among different segments of society, strengthening of peace and stability and starting of new life in the contemporary political history of Afghanistan, and enjoy all their legal rights and shall not be legally and judicially prosecuted. (2) Those individuals and groups who are still in opposition to the Islamic Republic of Afghanistan and cease enmity after the enforcement of this resolution and join the process of national reconciliation, and respect the Constitution and other laws and abide them shall enjoy the benefits of this resolution. (3) The provisions set forth in clause (1) and (2) of this article shall not affect the claims of individuals against individuals based up on Haqullabd (rights of people) and criminal offences in respect of individual crimes.

²⁸⁴ US, Department of State, *Country Reports on human rights practices for 2017: Afghanistan*, pagina 26, 2017.

3.3.1

Afghan Independent Human Rights Commission (AIHRC)

De AIHRC is een onafhankelijke, grondwettelijk erkende organisatie die onderzoek verricht naar mensenrechtenschendingen, slachtoffers van schendingen verwijst naar instanties en informatie over mensenrechten verspreidt. AIHRC is internationaal erkend en beoordeeld op haar onafhankelijke karakter door het *International Coordination Committee of the Human Rights Institutions*. Het ICC gaf haar de hoogste status, een A-status. In Afghanistan heeft AIHRC veertien kantoren en is aanwezig in 29 provincies. Daar wordt de mensenrechtensituatie gemonitord. Als gevolg van de veiligheidssituatie bestrijkt de AIHRC niet alle provincies. AIHRC-medewerkers ervaren bijna dagelijks druk wegens hun rapportages door onder andere lokale machthebbers, vertegenwoordigers van de autoriteiten maar ook de Taliban en de ISKP.²⁸⁵ Tot op heden is het door de AIHRC in 2011 opgestelde *conflict mapping report*, dat aan de toenmalige president Karzai werd aangeboden, niet door de regering gepubliceerd.²⁸⁶

3.3.2

Transitional Justice

Volgens het *International Criminal Court* (ICC) is niemand in Afghanistan in staat van beschuldiging gesteld wegens oorlogsmisdaden of misdaden tegen de menselijkheid sinds de ondertekening door Afghanistan van het statuut van Rome op 1 mei 2003.²⁸⁷

Het comité van de Verenigde Naties tegen martelingen concludeerde in juni 2017 dat in Afghanistan sprake blijft van een algemeen heersende cultuur van straffeloosheid. Dat blijkt uit het grote aantal zaken van mensenrechtenschendingen waarbij naar verluidt hoge overheidsfunctionarissen zijn betrokken. De wet op de Nationale Verzoening, Algehele Amnestie en Nationale Stabiliteit die in 2007 werd aangenomen, leidt er toe dat er geen strafvervolgning plaatsvindt van personen verantwoordelijk voor grove mensenrechtenschendingen, waaronder martelingen, gepleegd voor december 2001.²⁸⁸ Ook de verschillende pogingen van de Afghaanse overheid om te komen tot verzoening met de Taliban omvatten of refereren aan amnestie.²⁸⁹ Gulbuddin Hekmatyar, leider van de op één na grootste groep opstandelingen, de Hezb-e Islami Gulbuddin (HIG), sloot zich bij de Afghaanse regering aan. Op 4 mei 2017, na twee jaar onderhandelen, werd het vredesakkoord afgerond. Dit akkoord was in september 2016 in concept getekend door de regering en Gulbuddin Hekmatyar. Met het akkoord kreeg Hekmatyar amnestie voor misdrijven begaan in het verleden, waaronder oorlogsmisdaden en werd de vrijlating overeengekomen van bepaalde gedetineerde Hezb-i Islami aanhangers.²⁹⁰ Ook werd als onderdeel van het vredesakkoord tussen de Afghaanse regering en de HIG Hekmatyar's naam van de sanctielijst van de Verenigde Naties afgehaald.²⁹¹

²⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018. De bron noemde als voorbeelden dreigtelefontjes en dreigbrieven alsmede een bomaanslag in 2015 op de auto van AIHRC die geparkeerd stond voor het kantoor van de organisatie in Jalalabad. Twee stafleden werden hierbij gedood en zes raakten gewond.

²⁸⁶ Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016, nog actueel.

²⁸⁷ The Diplomat, *Afghanistan: choosing peace over justice*, 20 juli 2017, <https://thedi diplomat.com/2017/07/afghanistan-choosing-peace-over-justice/>; International Criminal Court: The office of the prosecutor. *Report on preliminary examination activities 2016*, 14 november 2016, https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-rep-PE_ENG.pdf.

²⁸⁸ UN, *Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan CAT/C/AFG/GO/2*, pagina 2, 12 juni 2017.

²⁸⁹ AAN, Thematic Dossier XVI: *Afghanistan's War Crimes Amnesty and the International Criminal Court*, 7 oktober 2017.

²⁹⁰ Amnesty International, *Annual Report, Afghanistan 2017/2018*.

²⁹¹ The Diplomat, *Afghanistan: choosing peace over justice*, 20 juli 2017, <https://thedi diplomat.com/2017/07/afghanistan-choosing-peace-over-justice/>. Human Rights Watch rapporteerde in 2002 dat op het hoogtepunt van de gevechten in juli en augustus 2002 de strijdkrachten van Hekmatyar honderden huizen vernietigden in Kaboel en vrouwen verkrachtten gedurende hun offensieve acties.

Op 10 november 2017 vroeg de aanklager van het ICC in Den Haag toestemming aan de rechters om een onderzoek te openen naar mogelijke oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid in Afghanistan gepleegd sinds 1 mei 2003, de datum waarop Afghanistan lid werd van het ICC. Het onderzoek zou zich richten op mogelijke misdrijven door de Taliban en gelieerde groepen, de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten (ANSF), de strijdkrachten van de Verenigde Staten en het *Central Intelligence Agency* (CIA).²⁹² Een besluit door het ICC op het openen van een onderzoek werd vooralsnog niet genomen. De Afghaanse overheid gaf aan, hoewel niet tegen een onderzoek door de ICC te zijn, dat dit nu niet in het belang van de stabiliteit was. De VS stelde dat het ICC geen jurisdictie had als het ging om onderzoek te doen naar betrokkenheid van VS-strijdkrachten bij oorlogsmisdaden.²⁹³

3.4 Naleving en schendingen

Afghanistan heeft zich in zijn grondwet, wetten en ratificering van internationale verdragen verplicht de mensenrechten te waarborgen. Ondanks verbeteringen, met name op het punt van wetgeving, blijft het schorten aan daadwerkelijke bescherming van mensenrechten. Belangrijke delen van de bevolking, onder wie vrouwen, kinderen, etnische minderheden, gevangenen en anderen blijven slachtoffers van mensenrechtenschendingen door diverse actoren.²⁹⁴

Mensenrechtenschendingen tegen de burgerbevolking vonden in het hele land plaats, ongeacht wie de effectieve controle over het gebied had. Zware mensenrechtenschendingen vonden vooral plaats in betwiste gebieden waar gevechten gaande waren.

De voornaamste mensenrechtenschendingen betroffen:

- wijdverbreid geweld, inclusief willekeurige aanvallen op burgers en gericht geweld tegen personen die geassocieerd worden met de overheid door AGE's;
- gericht geweld door AGE's tegen de sjiitische minderheid, merendeels Hazara;
- foltering en mishandeling van gedetineerden door veiligheidsstrijdkrachten in het bijzonder personen opgepakt in samenhang met de gewapende strijd;
- wijdverbreid negeren van de rechtsgang en weinig rekenschap voor mensenrechtenschenders;
- doelgericht geweld en wijdverbreide sociale discriminatie tegen vrouwen en meisjes.²⁹⁵

²⁹² Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

²⁹³ AAN, *Rights & Freedoms, An ICC Delay: Court postpones decision on whether to investigate war crimes in Afghanistan*, 7 april 2018.

²⁹⁴ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 23, 30 augustus 2018; vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

²⁹⁵ UNAMA, *Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2017*, pagina 48-51, februari 2018; UNAMA, *Treatment of Conflict Related Detainees: Implementation of Afghanistan's National Plan on the Elimination of Torture*, pagina 7-12, april 2017; Amnesty International, *Amnesty International Report 2017/18 – Afghanistan*, 22 februari 2018;

US Department of State, *Country reports on human rights practices for 2017: Afghanistan*, pagina 1, 4 maart 2018, <https://www.state.gov/documents/organization/277519.pdf>; UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*, HCR/EG/AFG/18/02, pagina 23-30, 30 augustus 2018; vertrouwelijke bron, 23 september 2018; vertrouwelijke bron, 25 september 2018; HRW, *Human Rights Watch Submission to the Universal Periodic Review of Afghanistan*, 16 december 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/12/16/human-rights-watch-submission-universal-periodic-review-afghanistan>.

Door de onveiligheid en het optreden van AGE's werd de *toegang tot onderwijs- en gezondheidscentra* in delen van het land bemoeilijkt dan wel onmogelijk gemaakt.²⁹⁶

In de periode januari tot en met maart 2018 registreerde de VN elf aanvallen op scholen en hun medewerkers. Vijf van die aanvallen werden door de Taliban gepleegd, drie door ISKP, twee door onbekende gewapende opposanten en één door een pro-regeringsmilitie. Een groot aantal scholen werd gesloten in deze periode als gevolg van bedreigingen door de Taliban in de provincies Kunduz (342 scholen) en Logar (29 scholen). Ook stelde de VN vast dat enkele scholen in die periode voor militaire doeleinden werden gebruikt waarvan één door ISKP en twee door het nationale leger van Afghanistan.²⁹⁷ UNAMA registreerde gedurende de maand juni 2018 dertien incidenten in de provincie Nangarhar waarbij ISKP onderwijsfaciliteiten en leerkrachten aanviel als represaille voor luchtaanvallen. Ook werden kantoren van het departement van onderwijs in Jalalabad aangevallen. Deze aanvallen hadden 23 burgerslachtoffers tot gevolg, onder wie zes doden. In diezelfde periode sloot de Taliban in het Charkh district van de provincie Logar 29 scholen nadat eind maart 2018 bij een operatie van regeringsgezinde troepen een huis van een Taliban-commandant was geraakt.²⁹⁸ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) gaf in november 2018 aan dat ISKP veertig tot vijftig scholen zou hebben gesloten in gebieden onder haar controle in het Chaparhar district van de provincie Nangarhar.²⁹⁹

De World Health Organization registreerde voor 2018 71 aanvallen op gezondheidscentra en medewerkers. In het merendeel van de gevallen was sprake van gerichte aanvallen op gezondheidsinstellingen en op gezondheidswerkers.³⁰⁰ De VN onderzocht voor de periode januari tot en met maart 2018 zeventien aanvallen op ziekenhuizen, onder wie acht tegen gezondheidswerkers. Ook werden vijf dreigementen voor een aanval op gezondheidsinstellingen onderzocht alsook vier aanvallen op gezondheidscentra. Vijf keer was de Taliban hierbij betrokken, zeven keer de ISKP en de overige aanvallen dan wel dreigementen waren afkomstig van overheidsstrijdkrachten, soms in samenwerking met een aan de regering gelieerde militia dan wel onbekende gewapende groep. In één geval waren ook internationale strijdkrachten betrokken.³⁰¹

²⁹⁶ UNAMA, *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*, 24 februari 2019, Pagina 4, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf; Human Rights Watch, "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick" - Girls' Access to Education in Afghanistan, pagina 78, 17 oktober 2017; 1TV News Afghanistan, *Daesh Closes Dozens of Schools in North Afghanistan: Local Officials*, 9 december 2017, geraadpleegd op 28 november 2018; UNAMA, *Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2017*, pagina 15, februari 2018; OCHA, *Humanitarian Bulletin Afghanistan – Issue 68*, pagina 2, 30 september 2017; New York Times, *Afghan Province, Squeezed by Taliban, Loses Access to Medical Care*, 23 september 2017, geraadpleegd op 28 november 2018.

²⁹⁷ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, S/2018/539, 6 juni 2018.

²⁹⁸ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict, 1 January to 30 June 2018*, pagina 3, 15 juli 2018.

²⁹⁹ OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 5-11 november 2018.

³⁰⁰ WHO, *Health Cluster: Health Cluster Bulletin*, december 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/health_cluster_bulletin_-_december_2018_0.pdf.

³⁰¹ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, S/2018/539, 6 juni 2018; WHO, *Afghanistan: Attacks on health care on the rise in Afghanistan*, 19 augustus 2017, <http://www.emro.who.int/afg/afghanistan-news/attacks-on-healthcare-on-the-rise-in-afghanistan.html>. Volgens de World Health Organization beperkten tot 2014 de aanvallen op gezondheidscentra en gezondheidswerkers zich merendeels tot de provincies Kandahar in het zuiden en Nangarhar in het oosten. Sindsdien komen dergelijke aanvallen op meer plaatsen in het land voor. Ook is sprake van een toename van aanvallen op gezondheidscentra. In 2014 werden 25 aanvallen op gezondheidsposten gerapporteerd. In 2015 waren dat er 53. Het gaat deels om gerichte aanvallen en deels om bijkomende schade bij beschietingen tussen strijdende partijen. Ook was sprake van een groot aantal gezondheidscentra dat al dan niet tijdelijk moest sluiten wegens onveiligheid.

AGE's vielen eind juli 2018 een opleidingsinstituut voor vroedvrouwen aan in Jalalabad (Nangarhar). Bij de door veiligheidstroepen afgeslagen aanval kwamen, naast de aanvallers, tenminste twee personen om en raakten zeker vijf personen gewond.³⁰²

3.4.1 *Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid*

Het recht op vreedzaam bijeenkomen is, zij het met enkele restricties, vastgelegd in de grondwet. De handhaving van dat recht verschilt echter per regio. In sommige gevallen schoot de overheid met scherp in reactie op demonstraties, waarbij slachtoffers vielen. De regering bereidde wetsvoorstellen voor om verdere restricties in te voeren. De *Afghanistan Independent Human Rights Commission* en organisaties van het maatschappelijk middenveld protesteerden tegen de voorgestelde restricties omdat deze het grondrecht op vrijheid van vereniging zouden aantasten. Op 2 juni 2017 vond, in een reactie op een terroristische aanslag in het centrum van Kaboel op 31 mei 2017 met veel slachtoffers, een grote demonstratie plaats in Kaboel. Aan de demonstratie namen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, politieke activisten en families van de slachtoffers deel. De demonstranten protesteerden tegen het onvermogen van de overheid om veiligheid te garanderen.³⁰³ De veiligheidsstrijdkrachten, voornamelijk bewakers van het presidentieel paleis, gebruikten waterkanonnen maar schoten ook met scherp. Human Rights Watch gaf aan dat zeven demonstranten hierbij omkwamen. De regering beloofde dit incident te onderzoeken.³⁰⁴

Begin november 2018 demonstreerden Hazara in Kaboel voor meer veiligheid in districten in de provincie Ghazni waar veel Hazara wonen. Op 25 en 26 november 2018 vonden opnieuw demonstraties plaats in Kaboel door Hazara; ditmaal naar aanleiding van de arrestatie van Ali Pur, een populaire commandant van een Hazara militie. Ali Pur werd gezocht door de Afghaanse overheid, naar verluidt wegens mensenrechtenschendingen. De demonstranten richtten zich tegen de veiligheidsdiensten in Kaboel en staken onder meer een checkpoint in brand. Zie ook paragraaf 3.5.4.³⁰⁵

Burgers die zich uitspraken tegen AGE's of ten gunste van de regering of burgers die door AGE's als spionnen voor de regering werden beschouwd, liepen het risico met geweld te worden geconfronteerd of op standrechtelijke vonnissen en bestraffing onder een door de AGE's gecontroleerde rechtsgang. Veelal is de bestraffing voor dergelijke vermeende misdaden de doodstraf.³⁰⁶

³⁰² The Guardian, *Afghanistan: gunmen kill and wound staff at midwife training centre*, 28 juli 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/28/afghanistan-gunmen-jalalabad-nangarhar-midwife-training-centre>.

³⁰³ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 13, 2018; Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018; Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, Geraadpleegd 23 augustus 2018.

³⁰⁴ Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018. HRW gaf aan dat eind december 2017 de uitkomsten van het toegezegde onderzoek naar de dood van de zeven demonstranten nog niet beschikbaar waren. Voor zover bekend is sindsdien door de Afghaanse autoriteiten ook geen informatie vrijgegeven; Amnesty International, *Annual report, Afghanistan 2017/2018*, 2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, geraadpleegd 23 augustus 2018. A.I. gaf aan dat tenminste vier personen omkwamen bij politiegeweld.

³⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 26 november 2018; The Washington Post, *Protests over arrest of anti-Taliban commander turn violent in Afghanistan*, 26 november 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fasia_pacific%2fprotests-over-arrest-of-anti-taliban-commander-turn-violent-in-afghanistan%2f2018%2f11%2f25%2f11512a08-f0c2-11e8-99c2-cfa6fc610c_story.html%3f&utm_term=.78f424ec70de.

³⁰⁶ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 27, 30 augustus 2018.

Verkiezingsgeweld

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen en ook de verkiezingsdag zelf vielen veel slachtoffers (zie ook paragraaf 1.1.2.). AGE's vielen in de periode dat kiezers zich konden registreren tazkera-uitgiftecentra en registratiepunten aan alsmede medewerkers van deze instanties en medewerkers van de Afghaanse nationale politie verantwoordelijk voor de veiligheid. Bij deze aanvallen, waaronder zelfmoordaanslagen, werd gebruik gemaakt van geïmproviseerde bommen. Ook werden er gerichte moordaanslagen gepleegd. Veel kiezerregistratiepunten en stembureaus waren gelegen in scholen, gezondheidscentra en in moskeeën. UNAMA registreerde tussen 1 januari en 30 september 2018 306 burgerslachtoffers (zestien doden en 240 gewonden) als gevolg van aan de verkiezingen gerelateerd geweld. Meer dan 250 slachtoffers waren het gevolg van aanvallen met geïmproviseerde bommen (IED's) op 22 april en 6 mei 2018 op kiezersregistratiecentra in respectievelijk Kaboel en Khost.³⁰⁷ Zie verder paragraaf 3.5.1.

Persvrijheid

In de grondwet van 2004 is het recht op vrijheid van expressie vastgelegd en ook het recht om te drukken en te publiceren zonder voorafgaand akkoord van de overheid. De mediawet uit 2009 verbiedt censuur en garandeert het recht van burgers om informatie te verkrijgen. De wet op de toegang tot overheidsinformatie uit 2014 geeft aan dat alle overheidsinformatie openbaar is, behalve als dat de nationale veiligheid bedreigt, de individuele privacy schendt of een onderzoek naar een misdrijf in gevaar brengt.³⁰⁸

Het Afghaanse medialandschap is, zeker in vergelijking met landen in de regio, divers, onafhankelijk en kritisch. De Afghaanse media omvatten onafhankelijke en commerciële bedrijven alsook overheidszenders en mediakanalen verbonden met specifieke politieke belangen.³⁰⁹ Tegelijkertijd is Afghanistan één van de gevaarlijkste landen voor journalisten. De afgelopen jaren kwamen gemiddeld tien journalisten per jaar om tijdens hun werk. Zie verder paragraaf 3.5.3.³¹⁰ HRW gaf in een rapport van 16 december 2018 aan dat de regering toegezegd had om alle gevallen van bedreigingen en geweld door medewerkers van veiligheidsdiensten, parlementariërs en andere overheidsdienaren te onderzoeken, en in enkele gevallen onderzoek had ingesteld, echter steevast niet tot strafvervolgning overging.³¹¹

Een antiterrorisme rechtbank veroordeelde drie mannen die betrokken waren bij de moord in april 2018 op de BBC-journalist Ahmed Shah. Volgens informatie verkregen door de BBC van de Afghaanse overheid kreeg een persoon de doodstraf; de anderen werden respectievelijk tot dertig jaar en zes jaar gevangenisstraf veroordeeld.

³⁰⁷ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 8, 10 oktober 2018; Pajhwok, *Death toll from Kabul attack soars to 69*, 23 april 2018, <https://www.pajhwok.com/en/2018/04/23/death-toll-kabul-attack-soars-69>.

³⁰⁸ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*, HCR/EG/AFG/18/02, pagina 49, 30 augustus 2018.

³⁰⁹ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 10, 2018.

³¹⁰ NAI Supporting open media in Afghanistan, <http://nai.org.af/about-us/>, geraadpleegd 19 november 2018; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 3 en 10, 2018; Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*, 2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>; AJSC, *Six months report July-December 2016*, 9 januari 2017, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-six-months-report-july-december-2016-analysis-violence-against>, geraadpleegd 23 augustus 2018; Human Rights Watch, *Country summary. Afghanistan*, pagina 4 en 5, januari 2018.

³¹¹ HRW, *Human Rights Watch Submission to the Universal Periodic Review of Afghanistan*, 16 december 2018.

Shah werd in april 2018 toen hij op weg was naar huis neergeschoten. De daders zitten vast in de Parwan gevangenis, ook bekend als de Bagram gevangenis.³¹²

Veel Afghanen hebben door de snelle verspreiding van mobiele telefoons, het internet en de sociale media toegang tot informatie en verschillende opinies. De regering van nationale eenheid heeft zich in het openbaar meermaals uitgesproken voor vrijheid van de media en samengewerkt in initiatieven bedoeld om bedreigingen tegen media tegen te gaan. De regering maakte na publieke verontwaardiging in november 2017 een vermeende poging ongedaan om sociale media applicaties als WhatsApp en Telegram te blokkeren.³¹³

3.4.2 *Vrijheid van vereniging*

In de grondwet is het recht vastgelegd om verenigingen op te richten. Afghanistan kent ook een wettelijk kader dat de oprichting en het functioneren van verenigingen faciliteert. De nationale overheid biedt organisaties van het maatschappelijk middenveld in het algemeen de ruimte om actief te zijn. Er is weinig sprake van overheidsbemoeienis. Niet-gouvernementele organisaties (ngo's) worden soms gehinderd door corruptiepraktijken van overheidsfunctionarissen en door bureaucratische rapportageverplichtingen. De dreiging van geweld door gewapende groepen vormt een belangrijk obstakel voor activiteiten van ngo's en interstatelijke organisaties. Er zijn, met name in de stedelijke gebieden, duizenden culturele, welzijns- en sportverenigingen actief.³¹⁴

3.4.3 *Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging*

In de grondwet is aangegeven dat de islam de staatsgodsdienst is. Aanhangers van religies anders dan de islam kunnen hun geloof binnen de grenzen van de wet uitoefenen.³¹⁵ Freedom House geeft aan dat er sprake is van een verbetering van vrijheid van religie sinds de val van het Taliban-bewind in 2001. Deze vrijheid wordt echter gehinderd door geweld tegen en discriminatie van religieuze minderheden en hervormingsgezinde moslims.³¹⁶ Godslastering en afvalligheid door moslims zijn misdrijven waar volgens de sharia de doodstraf op staat. Mensen die afwijken van religieuze of sociale normen lopen risico's op mishandeling vanwege conservatieve opvattingen, intolerantie en het onvermogen van of het niet bereid zijn tot ingrijpen door wetshandhavers.³¹⁷ De afgelopen jaren werd niemand door de Afghaanse overheid tot de dood veroordeeld wegens atheïsme, godslastering of afvalligheid.³¹⁸

Religieuze minderheden, vrijwel uitsluitend etnische Hazara sjiïeten, waren doelwit van aanvallen door de Taliban, ISKP en andere gewapende opstandelingen. Zie ook paragraaf 3.5.4.

³¹² BBC, *Ahmad Shah: Three convicted over BBC reporter's killing*, 3 januari 2019,

<https://www.bbc.com/news/world-asia-46750584>. De BBC gaf aan dat de identiteit van de daders en hun motieven niet bekend werden gemaakt door de Afghaanse autoriteiten.

³¹³ Freedom House, *Freedom in the world. Afghanistan profile*, pagina 11, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/afghanistan>, geraadpleegd 21 augustus 2018; Reuters *Afghanistan will not block Whatsapp, Telegram: spokesman*, 6 november 2017. <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-internet/afghanistan-will-not-block-whatsapp-telegram-spokesman-idUSKBN1D61VI>. De controverse ontstond toen een brief van de overheid op de sociale media circuleerde waarin de instructie stond om met onmiddellijke ingang Whatsapp en Telegram te blokkeren. Naar verluidt wilde de NDS voorkomen dat AGE's nog verder gebruik konden maken van versleutelde berichtgeving.

³¹⁴ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 13 en 14, 2018.

³¹⁵ US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 1, 2017.

³¹⁶ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 10, 2018.

³¹⁷ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 10 en 11, 2018.

³¹⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 16, 7 november 2018; US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 4, 5, 7 en 8, 2017.

3.4.4

Rechtsgang

Het gerechtelijke systeem wordt door willekeur gekenmerkt. Rechters hebben onvoldoende kennis. Corruptie en gebrek aan capaciteit ondermijnen het juridische systeem in Afghanistan. Ook worden rechters en advocaten bedreigd of omgekocht door lokale leiders of gewapende groepen.³¹⁹ Freedom House geeft aan dat de strafvervolging en rechtszaken een aantal tekortkomingen vertonen zoals een gebrek aan adequate vertegenwoordiging, buitensporig steunen op onbevestigde getuigenverklaringen, het ontbreken van betrouwbaar forensisch bewijs, willekeurige besluitvorming en het niet publiceren van gerechtelijke uitspraken. De politie houdt zich veelal met militaire taken bezig en is vooral gericht op de verdediging van bestuurlijke centra tegen aanvallen van AGE's. Corruptie vindt op grote schaal plaats bij de politie. Er is ook sprake van betrokkenheid van agenten bij de georganiseerde misdaad, vooral bij de belangrijkste smokkelroutes.³²⁰ Het Comité tegen martelingen van de VN- *Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment* sprak haar zorgen uit over het algehele klimaat en de cultuur van straffeloosheid in Afghanistan zoals bleek uit het grote aantal gevallen van beweerde mensenrechtenschendingen waar hoge overheidsfunctionarissen bij betrokken waren.³²¹ Zie ook paragrafen 3.4.5 en 3.4.6.

Formele en informele rechtssysteem

Informele rechtspraak, gebaseerd op een mengeling van gewoonterecht en islamitisch recht (Sharia) vindt op veel plaatsen, met name op het platteland, plaats om conflicten te beslechten. Deze traditionele rechtspraak is een wijdverbreide praktijk op dorps- en districts niveau. Het zijn raden van dorpsoudsten van stammen, in de meeste gevallen (alleen) mannen, die besluiten nemen. Het gaat hierbij meestal om besluiten over conflicten tussen mensen uit hun gemeenschap, binnen families of tussen families. Alleen al de Pashtun kennen 450 stammen. Die dorpsoudsten kunnen zowel geschoold als, en dat is vaak het geval, ongeschoold zijn. Ook zijn er religieuze raden. Deze kunnen bijeengeroepen worden om advies te geven aan dorpsoudsten over religieuze kwesties.³²² Rechtspraak door middel van bijeenkomsten, de zogeheten jirgas en shuras, van dorpsoudsten, zijn nog steeds diepgeworteld in de cultuur, vooral als het gaat om familierecht. Dit bemoeilijkt de toepassing van het nieuwe Wetboek van Strafrecht.³²³ De Afgaanse regering stelt dat dit informele parallelle rechtssysteem, in het bijzonder de jirga rechtbanken, alleen geschillen tussen burgers mag behandelen.³²⁴

³¹⁹ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 14, 2018.

³²⁰ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 15, 2018.

³²¹ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 2, 12 juni 2017; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 15, 2018. Verschillende hoge overheidsfunctionarissen, zoals Atta Mohamed Noor- de voormalig gouverneur van de provincie Balkh, en vice-president Dostum waren in 2017 beschuldigd van misdrijven zonder dat strafvervolging tegen hen werd ingesteld.

³²² Vertrouwelijke bron, 25 september 2018; US Central Command, *Female shuras uncover hardships facing rural Afghan women*, 20 december 2011. Er zijn meerdere initiatieven om vrouwen te betrekken bij informele / traditionele rechtspraak, of soms zelfs complete vrouwelijke shura's: <http://www.centcom.mil/MEDIA/NEWS-ARTICLES/News-Article-View/Article/884446/female-shuras-uncover-hardships-facing-rural-afghan-women/>.

³²³ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 14, 2018; Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018; *Afghan jirgas and shuras*. <http://www.afghanwarnews.info/topics/jirga-shura.htm>. Geraadpleegd 12 februari 2019. Deze bron geeft aan jirgas een meer ad hoc karakter hebben en gericht zijn op het oplossen van conflicten en shuras bijeenkomsten zijn die over specifieke thema's gaan.

³²⁴ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 9, 12 juni 2017. Het comité sprak haar zorg uit over het bestaan van dit parallelle systeem van rechtspraak, waarbij ze aangaf: "the Committee is seriously concerned by the sentences still imposed by *jirga* courts and other forms of dispute resolution systems on the Afghan population, in particular on women, notably for so-called

De stamraden zijn te vinden in heel het land. In gebieden in handen van de Taliban spreekt deze recht. De stamraden behandelen een breed scala aan onderwerpen zoals geschillen over water, land, natuurlijke hulpbronnen (zoals noten), het grazen door koeien en schapen. Maar ook ernstige kwesties zoals doodslag en moord alsmede kwesties als sodomie. Verder wordt recht gesproken in zaken die gaan over het gedrag van vrouwen (*narkh*). Narkh bevat regels hoe vrouwen zich dienen te gedragen.³²⁵

Onder het gewoonterecht is de besluitvorming door de ouderen gebaseerd op een traditie van herstel van vrede, van een geschil bijleggen en van gehoorzaam zijn aan de mening van de stamoudsten. Dit zijn mechanismen die onderdeel zijn van de islam. Het bijleggen kan gebeuren door het betalen van een geldbedrag (*blood money*), door ondersteuning (bv. financiële ondersteuning van iemand) maar ook het uithuwelijken van een dochter aan een andere familie als compensatie. In het laatste geval wordt de dochter meestal niets gevraagd.³²⁶

Parallele rechtspraak

De Taliban en andere AGE's hebben hun eigen rechterlijke macht in gebieden onder hun controle. Burgers die buiten gebieden onder controle van de Taliban leven, leggen soms zaken voor aan Taliban-rechters.³²⁷ Taliban commandanten leggen echter veelal willekeurige straffen op zonder verwijzing naar dit rechtstelsel.³²⁸ UNAMA boekstaafde in 2017 23 zaken van strafoplegging door parallele justitiële structuren met 33 burgerslachtoffers tot gevolg (21 doden en twaalf gewonden). Dergelijke (hadd-) straffen omvatten openbare executies door steniging en doodschieten, slaan en geseling en amputatie.³²⁹

3.4.5 *Arrestaties, bewaring en detenties*

Het komt niet vaak voor dat personen voor onbepaalde tijd worden vastgehouden zonder eerlijke rechtsgang. Een uitzondering hierop vormen personen die beschuldigd worden van betrokkenheid bij de Taliban, Al Qaeda of ISKP.³³⁰ Het Comité van de Verenigde Naties tegen martelingen (CAT) gaf in 2017 aan ernstig bezorgd te zijn over de vele beschuldigingen dat gedetineerden en in het bijzonder personen die om redenen van nationale veiligheid vastzitten bij de NDS dan wel de nationale of lokale politie geen zekerheid hebben dat ze toegang krijgen tot een advocaat, rechtsbijstand en medische hulp vanaf het moment van in hechtenisneming. Deze gedetineerden weten in voorarrest veelal niet waarom ze vastzitten en hebben geen toestemming om met familie contact te hebben.

"moral crimes", including the death sentence and corporal punishment, that amount to torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment".

³²⁵ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018; Zie ook: EASO Country of Origin Information Report Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms, december 2017.

³²⁶ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

³²⁷ ODI. Jackson, Asley. Life under the Taliban shadow government. Juni 2018 <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12269.pdf>. Pagina 20.

Jackson signaleert dat: "Taliban justice is also less enduring than portrayed, particularly in civil cases. Afghans, particularly in urban centres, can choose from several justice systems – state courts, Taliban courts and local forms of community dispute resolution – and may shop around. Where control flips back and forth, relitigation is common as cases are retried."

³²⁸ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 14, 2018.

³²⁹ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 26 en 27, 30 augustus 2018; Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, 2018.

³³⁰ Vertrouwelijke bron, pagina 17, 7 november 2018.

Vaak worden deze mensen langer vastgehouden dan de wetgeving toestaat; sommigen zouden soms al een jaar in voorarrest zitten.³³¹

Amnesty International geeft aan dat bij de NDS of politie gedetineerde personen het risico lopen slachtoffer te worden van martelingen. (zie ook paragraaf 3.4.6.)³³² Het CAT sprak haar verontrusting uit over de vele en geloofwaardige beschuldigingen en over het gegeven dat klachten over mishandeling en marteling door de Afghaanse overheid werden genegeerd wegens gebrek aan bewijs doordat er geen of te laat medisch onderzoek had plaatsgehad bij vermeende slachtoffers. CAT was ook verontrust omdat, ondanks dat de wet aangeeft dat geen gebruik gemaakt mag worden van bekentenissen die onder dwang zijn gemaakt, in de praktijk hier veelvuldig gebruik van werd gemaakt bij strafvervolgning en door rechtbanken bij veroordelingen. Ook sprak het Comité zijn verontrusting uit over het ontbreken van zaken van strafvervolgning en veroordeling door rechtbanken van overheidsfunctionarissen die bekentenissen onder dwang hadden verkregen.³³³

Een vertrouwelijke bron stelt dat rechters zelfs niet de moeite nemen om het bewijsmateriaal te controleren, in plaats daarvan berechten zij op basis van inlichtingenrapporten die met hen worden gedeeld. Dat is één van de redenen dat het aantal gevangenen zowel in de Bagram-gevangenis als in de Pul-e Charkhi-gevangenis toeneemt. Daarentegen zijn er ook gevallen, als gevolg van de wijdverspreide corruptie, waarbij gearresteerde terroristen binnen een maand worden vrijgelaten en hun dossier wordt gesloten.³³⁴

Situatie in gevangenissen

De omstandigheden in het algemeen in gevangenissen zijn slecht doordat deze overvol en onhygiënisch zijn. Er is slechts beperkt toegang tot medische zorg. De overheid beschikt over onvoldoende faciliteiten om verdachten gescheiden te houden van veroordeelde gevangenen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken (*General Directorate of Prisons and Detention Centers* - GDPDC) is verantwoordelijk voor alle detentiecentra voor burgers en beheerd door civiele functionarissen. Het GDPDC beheert onder andere het landelijke gevangeniscomplex in Pul-e Charkhi. De jeugdgevangenissen vallen onder het Ministerie van Justitie. De NDS heeft detentiefaciliteiten op provinciaal en districtsniveau. Het Ministerie van Defensie beheert een landelijk detentiecentrum in Parwan. Ook is sprake volgens het Department of State van de Verenigde Staten van onofficiële gevangenissen beheerd door leden van de ANDSF, waar gedetineerden worden mishandeld.³³⁵

Ook de detentiecentra van de veiligheidsdienst, het *National Directorate of Security* (NDS), zijn overvol, voornamelijk met personen die beschuldigd worden van terrorisme en misdaden tegen nationale en internationale veiligheid. De NDS, aldus een vertrouwelijke bron, zou een systeem hanteren waarbij ze een gedetineerde gedurende de eerste maximaal tien dagen na arrestatie vasthouden zonder in gesprek te gaan.

³³¹ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, punt 25, 12 juni 2017.

³³² Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018.

³³³ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, punt 11 en 27, 12 juni 2017.

³³⁴ Vertrouwelijke bron, pagina 17, 7 november 2018.

³³⁵ US Department of State, *Country reports on human rights practices for 2017: Afghanistan*, pagina 4, 4 maart 2018.

Zodra het verhoor start worden de gedetineerden meerdere keren geïnterviewd en wordt de informatie die de NDS ontvangt geanalyseerd in het licht van de informatie die ze over de gedetineerde hebben. Als de verzamelde informatie niet voldoende is om door te gaan met de zaak, wordt de gedetineerde in vrijheid gesteld; echter niet eerder dan na tien dagen detentie. Als de NDS genoeg informatie heeft verzameld om de gedetineerde veroordeeld te krijgen, wordt het dossier vervolgens naar een rechtbank overgedragen. Dit proces van overdracht kan drie maanden in beslag nemen. Nadat de rechtbank van eerste aanleg of de primaire rechtbank de gedetineerde heeft veroordeeld, wordt de persoon naar de gevangenis overgebracht en vindt de resterende rechtsgang vanuit detentie plaats.³³⁶

Vrouwen in detentie

Zoals aangegeven zijn de omstandigheden in gevangenissen in Afghanistan slecht; dat geldt ook voor vrouwegevangenissen. Vrouwen gedetineerd voor misdaden tegen de moraal zitten veelal vast met vrouwen gedetineerd voor zware misdrijven als moord. Een deel van de vrouwen in detentiecentra zijn moeders die bevallen zijn in detentie of waarvan de kinderen met hen zijn meegekomen naar de gevangenis.³³⁷ Ook lopen vrouwen in detentie, zowel in voorarrest als in de gevangenis, het risico op seksueel misbruik door politieagenten en andere medewerkers.³³⁸ Zoals aangegeven in het ambtsbericht van november 2016 zitten veel vrouwen in detentie die veroordeeld zijn voor zina (overspel of andere illegale seksuele relaties). Betrokkenen zitten in detentie, terwijl ze feitelijk sociale conventies hebben overtreden zoals weglopen van huis, het weigeren van een huwelijkskandidaat of vluchten voor huiselijk geweld of verkrachting. Weglopen van huis of het ontvluchten van de thuissituatie is niet strafbaar op grond van het Wetboek van Strafrecht, maar artikel 130 van de grondwet geeft aan dat in zaken die niet worden gedekt in de grondwet of andere wetten de rechtbank kan handelen op een manier die past binnen de Hanafi jurisprudentie. Dit houdt vaak een zina veroordeling in.³³⁹

Volgens een rapport van Human Rights Watch uit 2016 zit bijna de helft van alle gedetineerde vrouwen in Afghanistan en 95% van de meisjes in jeugddetentie vast wegens morele misdaden zoals seks voor het huwelijk.³⁴⁰ In 2016 beloofde president Ghani om vrouwen die beschuldigd worden van het weglopen van huis niet meer te veroordelen tot een gevangenisstraf. Afghaanse politie en officieren van justitie blijven echter vrouwen en meisjes die beschuldigd worden van "morele misdaden", zoals het weglopen van huis, naar de gevangenis sturen.³⁴¹

³³⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 17 en 18, 7 november 2018.

³³⁷ UK. Home office. *Country information and guidance. Afghanistan: prison conditions*. September 2015. Par. 5.4.; ; The Diplomat. *The Women in Afghanistan's Moral Prisons*. 8 maart 2017. <https://thediplomat.com/2017/03/the-women-in-afghanistans-moral-prisons/>; Reuters. *Most Afghan women serve sentences in elders' homes, not prisons*. 11 oktober 2016. <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-women-prisons-idUSKCN12A2KR>. In afgelegen gebieden op het platteland komt het veelvuldig voor dat onder traditionele rechtspraak veroordeelde vrouwen als straf te werkgesteld worden in het huishouden van lokale leiders.

³³⁸ IWPR. Afghanistan. *Female detainees face sexual abuse*. 28 maart 2017. <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-female-detainees-face-sexual-abuse>

³³⁹ Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

³⁴⁰ Marie Stopes International, *Breakthrough could lead to an end to virginity testing in Afghanistan*, 23 juli 2018, <https://www.mariestopes.org/news/2018/7/breakthrough-could-lead-to-an-end-to-virginity-testing-in-afghanistan/?page=0>.

³⁴¹ Human Rights Watch, *Human Rights Watch Submission to the Universal Periodic Review of Afghanistan*, pagina 5, 16 december 2018.

3.4.6 *Foltering, mishandeling en bedreiging*

Op 22 april 2017 publiceerde de Afghaanse overheid de wet op het verbod tot martelen in de staatskrant. Deze wet was in maart 2017 door de regering uitgevaardigd en is gebaseerd op de artikelen 64 en 69 van de grondwet uit 2004. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht gaat in hoofdstuk 9 (artikelen 450-452) in op martelen en moet in samenhang worden gezien met hetgeen in de wet op het verbod op martelen is vermeld. Artikel 6 van de wet op het verbod tot martelen geeft aan dat politie, functionarissen van de nationale directie van veiligheid en defensie, de officieren van justitie van het bureau van de procureur-generaal, de rechters, openbare ambtenaren of enig(e) andere persoon (personen) die in een officiële hoedanigheid optreden, onder geen enkele omstandigheid, tijdens de rechtsgang de verdachte, de veroordeelde of een andere persoon zullen martelen. Artikel 7 benadrukt dat geen rechtvaardiging voor martelen kan worden ontleend aan een staat van oorlog, oorlogsgevaar, interne politieke instabiliteit of andere omstandigheden of een bevel van een meerdere of een bevoegde overheidsfunctionaris.³⁴²

Ook ging de regering in augustus 2017 akkoord met een compensatieregeling voor slachtoffers van martelingen, zoals vermeld in artikel 5 van bovengenoemde wet. De nieuwe wet- en regelgeving maakte de omschrijving van marteling conform aan het gestelde in het Verdrag van de Verenigde Naties tegen Martelingen. Verder werd er een nieuwe toezichthoudende instantie ingesteld, de commissie tegen martelingen (artikel 11 van genoemde wet), voorgezeten door de AIHRC met leden van het ministerie van Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken, de rechterlijke macht, de advocatuur en het maatschappelijk middenveld.³⁴³ Dit leidde er toe dat aanklachten over martelingen die in eerste aanleg door een rechtbank waren verworpen, teruggestuurd werden voor behandeling in beroep. Er is, aldus een goed ingevoerde bron, sprake van een geleidelijk proces van bewustwording bij met name rechters in beroepszaken dat het voorkomt dat bekentenissen afgedwongen worden gedurende ondervragingen onder druk van martelingen of mishandeling.³⁴⁴

Op 17 april 2018 trad Afghanistan toe tot het *Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (OPCAT) en schrapte haar reservering ten aanzien van de *Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (CAT). Dit was een belofte die de regering deed tijdens de campagne voor het Afghaanse lidmaatschap van de Human Rights Commission.³⁴⁵

Ondanks de verbeterde wetgeving en de internationale verplichtingen die de regering is aangegaan is er nog geen bewijs dat marteling in overheidsdetentie in de praktijk is verminderd. Ook worden daders nauwelijks vervolgd en berecht.³⁴⁶

³⁴² Vertrouwelijke bron, pagina 21, 7 november 2018.

³⁴³ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, S/2018/539, pagina 9, 6 juni 2018; Vertrouwelijke bron, pagina 21, 7 november 2018; Vertrouwelijke bron, pagina 4, 7 december 2018; Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018.

³⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

³⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018; UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, /2018/539, pagina 9, 6 juni 2018.

³⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018; Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018; UNHCR, *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*, pagina 24, 30 augustus 2018; International Criminal Court, *Public Redacted Version of "Request for Authorization of an Investigation Pursuant to Article 15"*, pagina 7-8, 20 november 2017.

Informatie van de Afghaanse overheid over vervolging van plegers van marteling, zware mishandeling en verkrachting kon niet worden verkregen. De daders van dergelijke misdrijven slagen er in om strafvervolging en veroordelingen te ontlopen aangezien het meestal invloedrijke personen, krijgsheren en medewerkers van veiligheidsdiensten, politie of andere wetshandhavingsdiensten betreft.³⁴⁷ Amnesty International stelt dat veel personen die verdacht worden van verantwoordelijkheid voor dergelijke misdrijven in functie blijven in overheidsdienst, waaronder in de regering.³⁴⁸

In januari 2017 gaf het Openbaar Ministerie opdracht tot het horen van negen persoonsbeveiligers van de eerste vicepresident Dostum. Deze werden verdacht van betrokkenheid bij het ontvoeren, illegaal detineren en aanranden van de Oezbeekse politicus Ahmad Ischi, een politieke rivaal van Dostum. Bij verstek werden zeven van de bodyguards veroordeeld wegens aanranding en illegaal detineren en tot vijf jaar detentie veroordeeld. Geen van hen bevond zich eind 2017 in detentie.³⁴⁹

UNAMA monitort de uitvoering van het National *Plan on the elimination of torture* van februari 2015. UNAMA constateerde in haar laatste rapport van april 2017 dat ondanks de inspanningen van de Afghaanse regering om het plan ten uitvoer te brengen, er geregeld sprake blijft van geloofwaardige verklaringen over marteling en mishandeling van wegens het conflict gedetineerde personen. Marteling en mishandeling vinden hoofdzakelijk plaats gedurende de ondervragingen. Ook bleef sprake van een gebrek aan rekenschap geven over dergelijke daden door de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten, in het bijzonder de NDS en de ANP en in mindere mate de ALP en het ANA. Er was geen sprake van strafvervolging.³⁵⁰ Een andere bron gaf aan dat, hoewel er sprake lijkt te zijn van een afname in het aantal gevallen van marteling de afgelopen jaren, martelen nog steeds plaatsvindt bij onderzoek en verhoren door de ANP, de NDS en het Afghaanse nationale leger (ANA). Deze instanties plegen martelingen om bekentenissen af te dwingen, informatie te krijgen of als straf of wraak wegens verliezen.³⁵¹ Rechters, politie, advocaten, openbare aanklagers, overheidsfunctionarissen en zelfs sommige burgers zouden, aldus deze bron, op de hoogte zijn van de gebeurtenissen die plaatsvinden in deze detentiecentra. Burgers zijn op de hoogte van deze situatie omdat zoveel mensen worden vastgehouden, vrijgelaten of zijn veroordeeld.³⁵²

UNAMA sprak tussen 1 januari 2015 en 31 december 2016 met 469 wegens het gewapende conflict gedetineerde personen in 62 detentiefaciliteiten in 29 Afghaanse provincies. Van die 469 gevangenen waren 378 volwassen mannen, zes volwassen vrouwen en 85 waren kinderen jonger dan achttien jaar. UNAMA was van mening dat in 39% van de verklaringen van gedetineerden het geloofwaardig was dat sprake was van marteling dan wel menonwaardige behandeling. De meest voorkomende martelingen en mishandelingen betroffen het hard slaan op het lichaam (waaronder met stokken, plastic buizen en kabels), het slaan op de voetzolen, het toedienen van elektrische schokken (waaronder op de geslachtsdelen), lang ophangen aan armen en verstikking (zowel met plastic zakken als door gedwongen onderdompelen in water).

³⁴⁷ Vertrouwelijke bron, pagina 18-20, 7 november 2018; UNHCR, *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*, pagina 23, 30 augustus 2018.

³⁴⁸ Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018.

³⁴⁹ Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

³⁵⁰ UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*, pagina 6-11, april 2017, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/treatment_of_conflict-related_detainees_24_april_2017.pdf; Human Rights Watch, *World Report 2018: Afghanistan: Events of 2017*, 2018.

³⁵¹ Vertrouwelijke bron, pagina 4, 7 december 2018.

³⁵² Vertrouwelijke bron, pagina 17 en 18, 7 november 2018.

Andere vormen van marteling en mishandeling betroffen het kapotmaken van testikels, met aanstekers voetzolen branden, langdurig gedetineerden in een pijnlijke positie houden, het ontnemen van slaap, seksueel misbruik en het dreigen met executie. UNAMA noteerde het hoogste aantal van geloofwaardige verklaringen van marteling bij de ANP. In NDS-detentiecentra op nationaal en provinciaal niveau was sprake van systematisch of geregeld en veelvuldig gebruik van marteling. In de meeste gevallen gaven gevangenen aan dat martelen werd toegepast om een ondertekende of een met een duimafdruk gemerkte bekentenis af te dwingen. Vrijwel alle gedetineerden meldden dat ze geen toegang hadden tot een advocaat voordat ze de bekentenis ondertekenden. UNAMA vond geen indicaties dat gedetineerden nog gemarteld of mishandeld werden nadat deze waren overplaatst van een detentiecentrum van de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten naar een gevangenis beheerd door het *Central Prisons Department* van het ministerie van Binnenlandse Zaken.³⁵³ UNAMA vond geen informatie over de periode 2015 en 2016 dat strafvervolgning werd ingesteld tegen NDS-functionarissen. Wel zouden in januari 2017 twee NDS-functionarissen zijn veroordeeld door een rechtbank in eerste aanleg op beschuldiging van mishandeling van een minderjarige in de provincie Daikundi.³⁵⁴

AIHRC registreerde 79 zaken in 2017 van marteling op basis van het monitoren van en spreken met 621 verdachten en aangeklaagde personen in detentiecentra. In 2016 registreerde AIHRC 102 gevallen van marteling en in 2014 waren dat er nog 305 zaken. Van de 79 zaken waar sprake was marteling betrof het 62 keer de ANP, dertien maal de NDS en vier keer het ANA.³⁵⁵

Het Comité van de Verenigde Naties tegen martelingen sprak in haar rapport van juni 2017 op basis van een groot aantal onderzoeksrapporten van de VN, het Internationale Strafhof, de Afghaanse onafhankelijke mensenrechtencommissie en ngo's dat afranselen, elektrische schokken, ophangingen, bedreigingen, seksueel misbruik en andere vormen van geestelijke en lichamelijk misbruik veel en in toenemende mate toegepast worden op gedetineerden vastgehouden in gebouwen beheerd door het *National Directorate of Security* (NDS), de Afghaanse Nationale Politie en de Afghaanse Lokale Politie. Dergelijke praktijken vinden vooral plaats om bekentenissen of informatie te verkrijgen die gebruikt worden in strafrechtzaken. De Afghaanse overheid zou enkele NDS-medewerkers wegens betrokkenheid bij mishandelingen en martelingen ontslagen dan wel gedegradeerd hebben. Het Comité constateerde evenwel dat er nauwelijks strafvervolgning en veroordelingen plaatsvonden. Het detentiecentrum op de militaire basis Bagram in de provincie Parwan werd in 2017 nog steeds beheerd door het ministerie van Defensie. Gedetineerden zouden daar routinematig worden gemarteld als bestraffing voor terroristische activiteiten uit het verleden of als disciplinaire maatregel. Advocaten hadden beperkt toegang tot gevangenen in Parwan.³⁵⁶

³⁵³ UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*, pagina 6-11, april 2017, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/treatment_of_conflict-related_detainees_24_april_2017.pdf.

³⁵⁴ UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*, pagina 9, voetnoot 17, april 2017, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/treatment_of_conflict-related_detainees_24_april_2017.pdf.

³⁵⁵ Vertrouwelijke bron, pagina 4, 7 december 2018.

³⁵⁶ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 2 en 3, 12 juni 2017.

UNAMA berichtte in een rapport van april 2018 dat zij het grootste aantal meldingen had geregistreerd van martelingen gedurende politiehechtenis van in verband met de gewapende conflicten gedetineerde personen sinds 2010. Het rapport ging met name in op de omvang – meer dan negentig procent van de gedetineerden – en de aard van de martelpraktijken van de politie in de provincie Kandahar.³⁵⁷ Het Comité van de Verenigde Naties tegen martelingen gaf in haar rapport van juni 2017 aan dat dergelijke praktijken in meerdere provincies in Afghanistan voorkomen zoals Farah, Herat en Nangarhar. De situatie was in het bijzonder zorgelijke in de provincie Kandahar.³⁵⁸

3.4.7 *Buitengerechtelijke executies en verdwijningen*

Verschillende bronnen berichtten over mishandelingen en martelingen door de veiligheidsdienst, het *National Directorate of Security* (NDS) en de Afghaanse Nationale Politie (ANP) gedurende operaties tegen opstandelingen. Er was hierbij sprake van incommunicado detenties, verdwijningen, grootschalige willekeurige detentie en buitengerechtelijke executies. In het geval van de provincie Kandahar zou Generaal Abdul Raziq, de commandant van de ANP, ook persoonlijk betrokken zijn bij dergelijke mensenrechtenschendingen, waaronder buitengerechtelijk executies en de instelling van geheime detentiecentra.³⁵⁹

Gewapende groepen, waaronder de Taliban, pleegden misdrijven onder internationaal recht waaronder moorden, mishandeling en andere vormen van misbruik als bestraffing voor vermeenden misdrijven of overtredingen. Amnesty International geeft aan dat executies en zware straffen die opgelegd werden onder het parallelle justitiesysteem beschouwd kunnen worden als misdrijven onder de wet en in sommige gevallen gezien kunnen worden als oorlogsmisdaden.³⁶⁰ Het Comité van de Verenigde Naties tegen martelingen wees op een groot aantal gewapende groepen, waaronder de Taliban, ISKP en de Hizb-i Islami, die betrokken waren geweest bij ernstige mensenrechtenschendingen waaronder buitengerechtelijk doden en het opleggen van lichamelijke straffen zoals geselingen en steniging.³⁶¹ Amnesty International geeft enkele voorbeelden van buitengerechtelijke executies door AGE's. In januari 2017 doodden vijf gewapende mannen in de provincie Badakshan een zwangere vrouw die volgens getuigen was beschuldigd van het zijn van regeringsaanhanger. Op 8 maart 2017 drongen gewapende mannen een militair ziekenhuis van de ANA binnen in Kaboel en doodden 49 mensen, onder wie patiënten.

³⁵⁷ Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

³⁵⁸ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 3 en 4, 12 juni 2017. Het comité wijst onder meer naar rapporten van UNAMA uit 2015 en 2017; UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*, april 2017, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/treatment_of_conflict-related_detainees_24_april_2017.pdf.

³⁵⁹ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 3 en 4. Het comité wijst onder meer naar rapporten van UNAMA uit 2015 en 2017; UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*, april 2017, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/treatment_of_conflict-related_detainees_24_april_2017.pdf; UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 23-26, 30 augustus 2018.

³⁶⁰ Amnesty International, *Annual Report. Afghanistan. 2017/2018*, 2018; UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 26-29, 30 augustus 2018.

³⁶¹ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 5, 12 juni 2017.

In augustus 2017 vielen gewapende groepen het dorp Mirza Olang in de provincie Sar-e-Pul aan waarbij tenminste 36 personen, onder wie burgers omkwamen.³⁶²

In juni 2017 doodden pro-regeringsstrijdkrachten een vader en diens twee zonen (vijf en twaalf jaar) buiten een bakstenenfabriek waar zij werkzaam waren. Er was op dat moment geen sprake van militaire activiteit in het gebied.³⁶³

3.4.8

Bloed- en eerwraak

Het nieuwe Wetboek van Strafrecht bevat geen bepalingen over bloed- en eerwraak. Het oude Wetboek van Strafrecht bood in geval van eerwraak, op basis van artikel 398, wel een mogelijkheid voor strafvermindering in het geval een familielid ontdekte dat diens echtgenote of familie vreemdging, ontucht pleegde of homoseksueel was. Daders van eerwraak of bloedwraak worden meestal niet vervolgd en bestraft omdat een moord wegens bloed- of eerwraak door de samenleving wordt getolereerd omdat vrouwen geacht worden hun familie niet te 'onteren' door dingen te doen die de gemeenschap niet toestaat.³⁶⁴ Eerwraak beperkt zich traditioneel gezien en voor zover bekend tot heteroseksuele relaties buiten het huwelijk en tot de vrouw en de man die een affaire of een seksuele relatie met elkaar hebben. Andere familieleden zijn, hoewel niet uitgesloten en voor zover nagegaan kon worden, geen doelwit als gevolg van hetgeen de vrouw en de man gedaan zouden hebben. Eerwraak wordt bijna altijd gepleegd door familie van de vrouw, waarbij de vrouw eerst wordt gedood en vervolgens aan de familie van de man wordt gevraagd om de persoon aan te leveren die gedood moet worden omdat deze de familie van de vrouw heeft beschaamd. In het geval de man arm is, besluiten de lokale ouderen normaal gezien dat de man uitgeleverd moet worden om gedood te worden aangezien het meisje al gedood is. Het komt echter voor dat de familie van de man diens vlucht regelt naar Pakistan, Iran of de Verenigde Arabische Emiraten aangezien een ticket en een visum voor deze bestemmingen relatief makkelijk te regelen zijn.

Lokale autoriteiten proberen niet betrokken te raken bij eerwraakkwesies, omdat zij afkomstig zijn uit dezelfde etnische groepen die in deze regio's wonen. Ze vragen de gemeenschapsoudsten om samen te komen en een oplossing voor het geschil te vinden.³⁶⁵

Eerwraak kwam in de verslagperiode voor, maar het is moeilijk te bepalen hoe vaak dit voorkwam. Voor zover bekend komt eerwraak meer voor in plattelandsgebieden dan in stedelijke gebieden en de grote steden.³⁶⁶

Eerwraak wordt vaak niet gemeld bij de overheid of ngo's. UNAMA documenteerde van januari 2016 tot december 2017 280 gevallen van moord en eerwraak op vrouwen. In vijftig gevallen werden daders veroordeeld, wat achttien procent van de gedocumenteerde gevallen vertegenwoordigt. In de praktijk, zeker op het platteland, worden eerwraakmisdaden vaak onder het gewoonterecht behandeld. Het formele rechtssysteem wordt niet ingeschakeld.³⁶⁷

³⁶² Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan. 2017/2018*, 2018.

³⁶³ Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan. 2017/2018*, 2018.

³⁶⁴ Vertrouwelijke bron, pagina 13, 7 november 2018.

³⁶⁵ Vertrouwelijke bron, pagina 13, 7 november 2018.

³⁶⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 13, 7 december 2018.

³⁶⁷ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, mei 2018; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

De statistieken geven niet alle gevallen van eerwraak weer die in het land plaatsvinden omdat culturele en sociale gevoeligheden verhinderen dat er over wordt gerapporteerd en ook zijn er allerlei obstakels van traditionele-, culturele-, sociale-, economische- en veiligheidsaard alsook de omvangrijke corruptie waardoor families de rechtelijke macht niet inschakelen. In 2015 was de belangrijkste reden voor eerwraak het hebben van seksuele relaties buiten het huwelijk. Echter ook kwam onder meer eerwraak voor in het geval van weglopen van huis en belangstelling tonen voor een man met het doel om met hem te trouwen.³⁶⁸ De *Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC)* gaf in 2017 aan dat er de afgelopen drie jaar 51 incidenten plaats hadden die een inbreuk waren op het recht op leven door geweld tegen vrouwen in dorpen en op het platteland. In vijftien gevallen werden vrouwen verbrand of was sprake van zelfverminking. In zestien gevallen werden de vrouwen vermoord. De meeste van deze moorden werden door AIHRC beschouwd als eerwraak.³⁶⁹

De overheid is niet in staat bescherming te bieden tegen eerwraak. Mogelijke slachtoffers – meestal vrouwen – zullen hier vanwege schaamte, angst voor geweld of verlies van hun kinderen niet om verzoeken. Er zijn berichten over jonge koppels die tegen de zin van hun familie trouwden en door de familie zijn bedreigd of gedood uit eerwraak.³⁷⁰ In april 2018 werd in de provincie Faryab een jonge vrouw uit eerwraak doodgestoken door haar broer. De vrouw was weggelopen met een jongen en zij gingen samen naar de rechtbank om te trouwen. De rechtbank stuurde haar echter naar een opvanghuis. De broer had zijn zus opgespoord en slaagde er in toegang tot het opvanghuis te krijgen, waar hij haar vermoordde.³⁷¹ Soms komt het voor dat vrouwen 'voor hun eigen veiligheid' preventief in detentie worden genomen om ze te beschermen tegen eerwraak.³⁷² Vrouwen die uit angst voor eerwraak vluchten naar een opvanghuis kunnen daar vaak niet meer vandaan omdat de kans groot is dat ze dan alsnog worden vermoord. Onttrekking aan eerwraak door vestiging in een grote stad is voor een Afghaanse vrouw zeer moeilijk tot onmogelijk. Een vrouw is zonder de bescherming van familie 'vogelvrij' en kan zonder akkoord van een mannelijk familielid geen woning huren.³⁷³

Bloedwraak³⁷⁴ komt voornamelijk voor onder de Pashtun, maar het kan ook voorkomen onder of tussen andere etnische groepen. Volwassen mannen zijn het meest voorkomende doelwit van bloedwraak. Een veroordeling van de dader in het formele juridische systeem betekent niet dat de bloedvete voorbij is.

³⁶⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 2, 7 december 2018. Het betreft een toelichting van AIHRC bij cijfers over de periode 2013 tot en met mei 2015. In totaal werden 243 zaken aan AIHRC gerapporteerd. Het rapport meldde eveneens dat bijna 67% van de daders in geval van eerwraak en verkrachting werden gearresteerd. In 60% van de arrestaties werden de daders veroordeeld; AIHRC, *National Inquiry Report on Factors and Causes of Rape and Honor Killing in Afghanistan*, 26 augustus 2015, <https://www.refworld.org/publisher/AIHRC,,,5a1fe8144,0.html>, geraadpleegd 26 november 2018.

³⁶⁹ AIHRC, *Human rights situation of women and girls living in the villages in Afghanistan*, pagina 21, 2017, <https://www.aihrc.org.af/media/files/Human%20rights%20situation%20of%20women%20and%20girls%20living%20in%20the%20villages%20in%20Afghanistan.pdf>.

³⁷⁰ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 50, december 2017.

³⁷¹ TOLONews, *Faryab Woman Killed By Brother In 'Honor Killing'*, 26 april 2018, <https://www.tolonews.com/index.php/afghanistan/faryab-woman-killed-brother-%E2%80%99honor-killing%E2%80%99>, geraadpleegd op 25 oktober 2018.

³⁷² US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 27, 2017; IWPR, *Afghanistan: Women Seek Refuge in Safe Houses*, 20 april 2017, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-women-seek-refuge-safe-houses>; Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

³⁷³ Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

³⁷⁴ Bloedwraak vergeldt de dood van een familielid. De familie van de dode zal de schuldige of een familielid van de schuldige in een vergeldingsactie vermoorden: UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 97, 30 augustus 2018.

De familie van het slachtoffer kan naar verluidt nog steeds wraak nemen tegen de dader nadat hij zijn straf uitgezeten heeft.³⁷⁵ *Jirgas* en *shuras* worden vaak geraadpleegd bij bloedvetes. Door traditionele bemiddeling kan een schikking getroffen worden om een eind te maken aan de vete.³⁷⁶ Soms kan bloedgeld betaald worden om geschillen vreedzaam op te lossen. Als het bloedgeld betaald is, moet de vete eindigen. Ook kan een bloedvete opgelost worden door een meisje of vrouw uit de familie van de dader voor een huwelijk aan te bieden, dit wordt *baad* genoemd en is strafbaar volgens de EAW-wet.³⁷⁷ De EAW-wet verklaart in artikel 25 dat in geval van *baad* de dader, afhankelijk van de omstandigheden, veroordeeld wordt tot een langdurige gevangenisstraf, van maximaal tien jaar. Ook personen die betrokken waren bij de goedkeuring van *baad* kunnen, afhankelijk van de omstandigheden, veroordeeld worden tot een gevangenisstraf. Het huwelijk zal op verzoek van de vrouw volgens de wettelijke bepalingen als ongeldig worden beschouwd. De praktijk van *baad* neemt af, maar in sommige delen van het land wordt het nog steeds toegepast. De AIHCR heeft zeven gevallen van *baad* gerapporteerd in 2017.³⁷⁸

3.4.9

Doodstraf

In het nieuwe Wetboek van Strafrecht is de doodstraf voor sommige misdrijven vervangen door levenslange gevangenisstraf.³⁷⁹ Artikel 170 van het nieuwe Wetboek van Strafrecht geeft aan dat op de volgende misdrijven de doodstraf staat:

- a. genocide, misdaden tegen de menselijkheid, oorlogsmisdaden, verraad, terrorisme en bomexplosies, kidnapping, gijzelingen en diefstal die leiden tot de dood van (een) mens (en);
- b. opzettelijke doodslag/ moord;
- c. handelingen en nalatigheden (misdaden) die leiden tot absolute overgave van Afghaans grondgebied aan een buitenlandse macht of die de nationale soevereiniteit, territoriale integriteit en onafhankelijkheid ondermijnen;
- d. groepsverkrachting van een vrouw; en
- e. groepsverkrachting van een man die leidt tot de dood van het slachtoffer.³⁸⁰

Het VN Comité tegen martelingen gaf medio 2017 aan dat ongeveer zeshonderd personen wachten op de ten uitvoerlegging van de doodstraf. Het comité wees op de enorm lange periode voordat de opgelegde straffen ten uitvoer worden gebracht en op de omstandigheden in detentie van gevangenen die wachten op executie.³⁸¹ Medio juni 2018 werd het aantal personen dat in Afghanistan ter dood veroordeeld en in afwachting van de uitvoering van die straf op ongeveer zeshonderd mensen geschat.³⁸²

³⁷⁵ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 97-98, 30 augustus 2018; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, pagina 87-88, december 2017.

³⁷⁶ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, pagina 89-91, december 2017.

³⁷⁷ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 3, 22, mei 2018; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 90, december 2017.

³⁷⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 14, 7 november 2018; AIHCR, *Summary of the Report on Violence Against Women: The causes, context, and situation of violence against women in Afghanistan*, pagina 3, 11 maart 2018.

³⁷⁹ Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, pagina 16, 7 november 2018.

³⁸¹ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*, CAT/C/AFG/GO/2, pagina 8, 12 juni 2017.

³⁸² Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

Amnesty International meldde dat in november 2017 vijf executies hebben plaatsgehad in de Pul-e-Charkhi gevangenis te Kaboel. Het ministerie van Justitie deelde mee dat de vijf in 2016 veroordeeld waren wegens moord en kidnapping. Betrokkenen werden geëxecuteerd ondanks dat er nog een beroepsprocedure liep bij drie hoven van beroep.³⁸³ Een andere bron gaf aan dat eind 2017 na meer dan een jaar weer een executie plaatsvond. In januari 2018 werden ook drie mannen geëxecuteerd. De Afghaanse overheid geeft aan achter de doodstraf te staan. Met de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht is het aantal misdrijven waar de doodstraf op staat sterk gedaald.³⁸⁴

3.5 Positie van specifieke groepen

3.5.1 *Personen die worden geassocieerd met of ondersteunend zijn aan de Afghaanse overheid.*

Gewapende oppositiegroepen vallen gericht burgers aan die geassocieerd worden met of die beschouwd worden als ondersteunend aan de Afghaanse regering, pro-regering gewapende groepen, het Afghaanse maatschappelijk middenveld en de internationale gemeenschap in Afghanistan, waaronder internationale strijdkrachten. De (vermeende) banden met eenieder van deze actoren kan komen door de huidige of eerdere werkzaamheden dan wel door familiebanden. Burgers die werden aangevallen betroffen onder meer bestuurders of gouverneurs van districten en provincies, medewerkers van rechtbanken en het Openbare Ministerie, voormalige politieagenten of agenten buiten dienst, stamoudsten, religieuze geleerden en leiders, vrouwen in de openbare ruimte, leraren en andere burgermedewerkers van de overheid, burgers die beschouwd werden als tegenstander van waarden aangehangen door de AGE's, mensenrechtenactivisten en humanitaire en ontwikkelingshulp medewerkers.³⁸⁵

Tussen 1 januari en 31 december 2017 was volgens UNAMA sprake van 570 gerichte moorden door gewapende opstandelingen waarbij 1.032 burgerslachtoffers vielen (650 doden en 382 gewonden). Dit was tien procent van het totaal aantal burgerslachtoffers in dat jaar.³⁸⁶

Geweld tegen politici en personen betrokken bij het organiseren van verkiezingen
In de aanloop naar de verkiezingen werden tien parlements kandidaten vermoord, vermoedelijk door zowel politieke tegenstanders als door de Taliban en ISKP. Op 25 september 2018 werd een kandidaat, actief binnen het maatschappelijk middenveld en een uitgesproken criticus van corrupte politici, door onbekende schutters gedood. De Taliban eiste de aanval op.³⁸⁷ Op 2 oktober 2018 vond een aanslag op een campagnebijeenkomst plaats die geclaimd werd door de ISKP. Op 13 oktober 2018 vond een aanslag plaats op een vrouwelijke kandidaat. Zij overleefde de aanslag. Op 17 oktober 2018 vond een aanslag plaats op een kandidaat uit de provincie Helmand. Deze laatste aanslag werd door de Taliban opgeëist. Ook werden medewerkers van de Independent Election Commission (IEC) gekidnapt.³⁸⁸

³⁸³ Amnesty International, *Annual Report: Afghanistan 2017/2018*, 2018.

³⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

³⁸⁵ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylumseekers from Afghanistan*, pagina 39, voetnoot 250, 30 augustus 2018. UNHCR verwijst onder meer naar diverse UNAMA jaar- en kwartaalrapporten over de bescherming van burgers in Afghanistan ten tijde van gewapende conflicten.

³⁸⁶ UNAMA, *Afghanistan: Afghanistan: Annual report on the protection of civilians in armed conflict 2017*, pagina 33-34, februari 2018.

³⁸⁷ UNAMA, *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*, pagina 8, 10 oktober 2018.

³⁸⁸ Vertrouwelijke bron, 18 oktober 2018.

Het aantal incidenten op verkiezingsdagen zelf wordt door meerdere bronnen ingeschat op rond de 190 waarbij meer dan zeventig aan de verkiezingen gerelateerde doden, onder wie leden van de veiligheidsstrijdkrachten, zouden zijn gevallen (er zijn meer doden gevallen, maar die worden niet toegeschreven aan de verkiezingen).³⁸⁹ De VN gaf aan dat het geweld gedurende de parlementsverkiezing op 20 oktober 2018 de meeste burgerslachtoffers op een dag eiste in 2018. UNAMA registreerde voor die dag in totaal 435 burgerslachtoffers (56 doden en 379 gewonden). Vrijwel alle slachtoffers waren het gevolg van gerichte dan wel willekeurige aanvallen door AGE's, voornamelijk de Taliban. ISKP claimde de zelfmoordaanslag op een stembureau in Kaboel waarbij 53 burgerslachtoffers vielen (13 doden en 40 gewonden).³⁹⁰ Op 29 oktober 2018 vond een aanslag plaats bij het IEC-kantoor in Kaboel, waarbij een politie- en een IEC-medewerker om het leven kwamen en vier anderen gewond raakten. ISKP heeft de aanslag opgeëist.³⁹¹

Religieuze leiders

In juni 2018 kwamen bij een zelfmoordaanslag op een bijeenkomst in Kaboel van de *Afghan Ulema Council* zeven personen om en raakten er twintig gewond. Die laatste aanslag werd opgeëist door ISKP. De raad had een decreet uitgevaardigd tegen zelfmoordaanslagen en opgeroepen tot vredesonderhandelingen (zie ook hoofdstuk 1).³⁹² Op 20 november 2018 vond een zware zelfmoordaanslag plaats bij een bijeenkomst van soennitische islamitische religieuze leiders uit heel het land, bijeengeroepen door de *Afghan Ulema Council*. De geestelijken hadden zich verzameld in een grote feesthal in Kaboel ter gelegenheid van de geboortedag van de profeet. Er kwamen ten minste vijftig personen om en tachtig personen raakten gewond.³⁹³

Personen werkzaam voor noodhulp- of ontwikkelingsorganisaties.

Op 24 januari 2018 vielen gewapende aanvallers in Jalalabad de kantoren van de internationale Ngo *Save the Children* binnen en doodden vier medewerkers. De aanval werd opgeëist door ISKP. Het waren vooral lokale medewerkers die slachtoffer werden van aanvallen.

³⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 1 november 2018; Brookings, Vanda Felbab-Brown, *Ballots and bullets in Afghanistan*, 23 oktober 2018, https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/10/23/ballots-and-bullets-in-afghanistan/?utm_campaign=Brookings%20Brief&utm_source=hs_email&utm_medium=email&utm_content=66922773.

³⁹⁰ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 8, 7 december 2018.

³⁹¹ Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018.

³⁹² USA Today, *At least 7 killed as suicide bomber targets Afghanistan's top clerics*, 5 juni 2018, <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2018/06/04/afghanistan-suicide-bombing-least-7-killed-top-clerics-targeted/668280002/>; The Independent, *Kabul explosion: At least 50 dead and 80 injured in suicide blast at religious gathering in Afghanistan capital*, 21 november 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/kabul-explosion-blast-attack-terror-wedding-hall-victims-afghanistan-death-toll-a8643106.html>; The Washington Post, *Explosion rips through large Sunni gathering in Kabul, killing at least 50*, 21 november 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fasia_pacific%2fexplosion-rips-through-large-sunni-gathering-in-kabul-killing-at-least-40%2f2018%2f11%2f20%2fc8295b7a-eccf-11e8-baac-2a674e91502b_story.html%3f&utm_term=.e0ad39921bf0.

³⁹³ The Independent, *Kabul explosion: At least 50 dead and 80 injured in suicide blast at religious gathering in Afghanistan capital*, 21 november 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/kabul-explosion-blast-attack-terror-wedding-hall-victims-afghanistan-death-toll-a8643106.html>; The Washington Post, *Explosion rips through large Sunni gathering in Kabul, killing at least 50*, 21 november 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fasia_pacific%2fexplosion-rips-through-large-sunni-gathering-in-kabul-killing-at-least-40%2f2018%2f11%2f20%2fc8295b7a-eccf-11e8-baac-2a674e91502b_story.html%3f&utm_term=.e0ad39921bf0.

Lokale organisaties voelden zich door onveiligheid in bepaalde delen van het land, waaronder bedreigingen, genoodzaakt om hun programma's gericht op onder meer plattelandsonderwijs en vrouwenrechten, in te krimpen of stop te zetten.³⁹⁴ Volgens gegevens van de International NGO Safety Organization (INSO) vielen er in de periode januari tot en met juni 2018 elf doden, onder wie een buitenlander, onder medewerkers van in Afghanistan actieve ngo's. In die periode raakten 22 ngo-medewerkers gewond, onder wie een buitenlander. Zowel ongelukken, criminaliteit als conflict gerelateerd geweld leidden tot slachtoffers onder ngo-medewerkers. 26 medewerkers van ngo's, allemaal Afghaan, werden in deze periode ontvoerd.³⁹⁵ Een bron van een multilaterale organisatie gaf aan dat in 2017 drie medewerkers ontslag hebben gezocht omdat ze zich bedreigd voelden. Dat hoeft aldus de bron niet altijd te betekenen dat dit is omdat ze voor een buitenlandse organisatie werken. De bron gaf hierbij aan dat het afgelopen jaar twee keer een kind van een medewerker was ontvoerd om redenen van geld.³⁹⁶

Burgers die werkzaam zijn of zijn geweest voor buitenlandse militaire missies. Afghanen werkzaam of werkzaam geweest voor buitenlandse militaire missies, onder wie tolken, gaven aan zich bedreigd te voelen en benaderden hun buitenlandse werkgevers om in aanmerking te komen voor een visum voor hen zelf en/of gezinsleden.³⁹⁷ Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft een hulpprogramma voor voormalige lokale medewerkers die bescherming zoeken voor zichzelf en familieleden in verband met bedreigingen wegens hun (inmiddels beëindigde) werkzaamheden voor de VK. De VK had op 27 februari 2017 401 aanvragen van lokaal Afghaans personeel, merendeels tolken, behandeld. In 284 zaken kregen de betreffende personen veiligheidsadvies, in 35 zaken werd financiële hulp geboden voor binnenlandse hervestiging en in één geval werd door het VK hervestiging overwogen. Betrokkene kreeg echter geen visum voor het VK aangezien hij niet door de veiligheidsscreening kwam. De andere 85 zaken waren ingetrokken of gesloten wegens gebrek aan bewijs.³⁹⁸

3.5.2

Mensenrechtenactivisten

Amnesty International gaf aan dat mensenrechtenverdedigers gearresteerd of geïntimideerd werden door de overheid wegens aanklachten gerelateerd aan de nationale veiligheid. UNAMA en OHCHR onderzochten in 2017 bedreigingen tegen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en mensenrechtenverdedigers.³⁹⁹

³⁹⁴ IRIN, *Afghan attacks force aid rethink, leave local ngo's more exposed*, 8 februari 2018, <https://www.irinnews.org/news/2018/02/08/afghan-attacks-force-aid-rethink-leave-local-ngos-more-exposed>; UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylumseekers from Afghanistan*, pagina 44, 30 augustus 2018; BBC, *Afghanistan Attack: Save the Children suspends programmes*, 24 januari 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-42808342>, geraadpleegd op 3 december 2018.

³⁹⁵ INSO, *Country data: Afghanistan*, <https://www.ngosafety.org/country/afghanistan>, geraadpleegd 22 augustus 2018.

³⁹⁶ Vertrouwelijke bron. 25 september 2018

³⁹⁷ Le Figaro, *La mort d'un interprète afghan oublié par la France; Qader Daoudzai, qui avait servi l'armée française, n'avait pas obtenu de visa pour fuir les talibans. Une de leurs bombes l'a tué*, 25 oktober 2018, <http://www.lefigaro.fr/international/2018/10/24/01003-20181024ARTFIG00250-la-mort-d-un-interprete-afghan-oublie-par-la-france.php>; The guardian, *How two men and a WhatsApp group rescued scores of Afghan heroes; Home Office issues commitment to resettle more Afghan interpreters and their families in latest victory for two-man campaign*, 7 september 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/07/how-two-men-and-a-whatsapp-group-rescued-scores-of-afghan-heroes>.

³⁹⁸ UK. House of Commons. Defence Committee, *Lost in Translation? Afghan Interpreters and Other Locally Employed Civilians*, 26 mei 2018, <https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmdfence/572/57203.htm>. Het verslag (punt 40) geeft aan dat onder een eerdere versie van dit hulpprogramma één Afghaan was gehervestigd in het VK.

³⁹⁹ Amnesty International, *Amnesty International Report 2017/18*, 22 februari 2018; UN General Assembly, *The situation of Human Rights in Afghanistan and Technical assistance Achievements in the Field of Human Rights*, pagina 13, 21 februari 2018, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=/

Het betrof een twaalfstal bedreigingen; de meeste waren afkomstig van AGE's. Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers hebben in de verslagperiode te maken gehad met bedreigingen, aanranding of liquidatie.⁴⁰⁰ AGE's voerden gerichte aanvallen uit op mensenrechtenactivisten, waarbij activisten gewond raakten of gedood zijn. De veiligheidsdiensten slaagden er steeds niet in om deze bedreigingen te onderzoeken en aan te pakken. Hierdoor is er sprake van een gebrek aan vertrouwen in de veiligheidsdiensten door mensenrechtenactivisten, waardoor de meeste zaken van bedreigingen en geweld tegen vrouwelijke mensenrechtenactivisten niet worden gemeld aan de politie.⁴⁰¹

3.5.3

Journalisten en mediamedewerkers

In 2017 rapporteerde NAI *Supporting Open Media in Afghanistan* (NAI) 167 incidenten en de dood van 21 journalisten en mediamedewerkers. Er vonden vele aanvallen in 2017 plaats op journalisten en mediamedewerkers waaronder terreuraanslagen op zenders in Jalalabad in mei 2017 en in Kaboel in november 2017. Journalisten werden geconfronteerd met aanvallen door ISKP en werden zowel door de Taliban als door aan de regering gelieerde personen onder druk gezet om hun berichtgeving aan te passen.⁴⁰² NAI rapporteerde dat het in 2016 tenminste 240 geweldsincidenten had gemeld tegen mediamedewerkers, onder wie verslaggevers en journalisten. Een jaar later had de regering geen actie ondernomen en was niemand voor de rechter gebracht.⁴⁰³ Op 18 oktober 2018 gaf NAI, na de moordaanslag door onbekenden op een cameraman in Kandahar, aan dat er vanaf begin januari 2018 zeventien journalisten en mediamedewerkers in Afghanistan waren gedood.⁴⁰⁴

In haar jaarboek 2017/2018 meldde Amnesty International de volgende incidenten. In maart 2017 sloeg de politie een verslaggever werkzaam voor Ariana TV in de provincie Sar-e-Pul nadat deze een rapportage probeerde te maken over buitensporig geweld tegen burgers. De agenten namen de camera en andere uitrusting van de verslaggever in beslag. Betrokkene zocht toevlucht in het kantoor van de gouverneur. Een bekende verslaggever uit de provincie Zabul ontving in augustus 2017 doodsbedreigingen van Taliban-aanhangers gevolgd door pogingen hem van het leven te benemen. Veiligheidsfunctionarissen ondernamen nauwelijks actie om deze verslaggever te beschermen nadat hij de incidenten had gerapporteerd. Hij voelde zich genoodzaakt om de provincie te verlaten. ISKP-strijders vielen in november 2017 het tv-station van de zender Shamshad in Kaboel aan. Tenminste één medewerker werd gedood en anderen raakten gewond.⁴⁰⁵

[EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A_HRC_37_45.docx&action=default&DefaultItemOpen=1](https://www.unhcr.org/refugees/files/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A_HRC_37_45.docx&action=default&DefaultItemOpen=1).

⁴⁰⁰ UN General Assembly, *The Situation of Human Rights in Afghanistan and technical assistance achievements in the field of human rights*, pagina 14, 21 februari 2018.

⁴⁰¹ Amnesty International, *Amnesty International Report 2017/18*, pagina 68, 22 februari 2018.

⁴⁰² Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, pagina 3 en 10; Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, geraadpleegd 23 augustus 2018.

⁴⁰³ Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, geraadpleegd 23 augustus 2018.

⁴⁰⁴ NAI, *Journalistic community has witnessed another loss*, 18 oktober 2018, <https://nai.org.af/journalistic-community-has-witnessed-another-loss/>.

⁴⁰⁵ Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, geraadpleegd 23 augustus 2018; New York Times, *A Leading Afghan TV Station Is Attacked in Kabul*, 7 november 2017, <https://www.nytimes.com/2017/11/07/world/asia/kabul-shamshad-tv-attack.html>.

In 2018 registreerde het *Afghan Journalists Safety Committee (AJSC)* 121 gevallen van geweld tegen journalisten en medewerkers van de media, waaronder moord, verwonden, bedreigen, detineren en ontvoeren. 17 journalisten en mediamedewerkers werden gedood in 2018. Vergeleken met 2017 was volgens AJSC sprake van een afname in geweld (169 gevallen van geweld in 2017). ISKP en de Taliban, waren in 2018 net als in 2017, verantwoordelijk voor de meeste aanvallen. 50 aanvallen werden door AJSC op het conto van ISKP en de Taliban geschreven en 44 op het conto van personen gelieerd aan de overheid. De meeste van die aanvallen vonden plaats (42) in de provincie Kaboel en in nabijgelegen provincies en gebieden.⁴⁰⁶

Op 30 april 2018 kwamen bij één aanslag negen journalisten om het leven toen deze verslag wilden doen van een eerdere aanslag, voor zover bekend de dodelijkste aanslag op journalisten sinds 2001.⁴⁰⁷ AJSC meldde een soortgelijk incident op 5 september 2018 toen twee medewerkers van Tolo-televisie bij een aanslag met een autobom in het westen van Kaboel omkwamen toen ze verslag wilden doen van een eerdere zelfmoordaanslag.⁴⁰⁸

De Internationale Federatie van Journalisten meldde dat Afghanistan het land was waar in 2018 de meeste journalisten ter wereld, namelijk zestien, tijdens hun werk waren omgekomen.⁴⁰⁹

3.5.4

Etnische en/of religieuze minderheden

Afghanistan kent een multi-etnische bevolking. Vrijwel alle Afghanen zijn moslim; het grootste deel behoort tot de soennitische stroming binnen de islam. Minder dan 0,3% van de bevolking hangt een andere religie aan, hoofdzakelijk hindoes, sikhs, bahais en christenen.⁴¹⁰

Sjiieten

De Afgaanse overheid heeft geen statistische gegevens beschikbaar over het aantal soennieten en sjiieten in Afghanistan. Sjiitische religieuze leiders schatten dat twintig tot vijftientig procent van de bevolking deze geloofsrichting binnen de islam aanhangt. Soennitische religieuze leiders houden het aandeel van de sjiieten op de bevolking op tien procent. Het US Department of State geeft aan dat volgens religieuze gemeenschapsleiders het sjiitische deel van de bevolking voor negentig procent uit de etnische groep van de *Hazara* bestaat. Hazara leven vooral in de centrale en westelijke provincies alsook in Kaboel. Gedurende 2017 meldden media tenminste dertien aanvallen op sjiitische moskeeën of gemeenschappen, resulterend in meer dan vijfhonderd slachtoffers. 83% van alle burgerslachtoffers in 2017 bij aanvallen tegen gebedsplaatsen, religieuze leiders en gelovigen betrof sjiieten.⁴¹¹ UNAMA documenteerde over geheel 2018 negentien gebeurtenissen van sektarisch gemotiveerd geweld tegen de sjiitische moslimgemeenschap.

⁴⁰⁶ Afghan Journalist Safety Center (AJSC). 2018 annual report. <http://ajsc.af/wp-content/uploads/2019/01/2018%20annual%20report.pdf>. 10 januari 2019. Pagina 1.

⁴⁰⁷ UNAMA. *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*. 24 februari 2019. Pagina 23. https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf; Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018; SIGAR, *Quarterly report to the US congress*, pagina 65, 30 juli 2018, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2018-07-30qr.pdf>. Het betrof een dubbele zelfmoordaanslag in de buurt van de VS-ambassade en het hoofdkwartier van operatie Resolute Support waarbij tenminste vijftientig personen omkwamen, onder wie negen journalisten en 45 personen gewond raakten.

⁴⁰⁸ Afghan Journalist Safety Center (AJSC). 2018 annual report. <http://ajsc.af/wp-content/uploads/2019/01/2018%20annual%20report.pdf>. 10 januari 2019. Pagina 1 en 3.

⁴⁰⁹ Aljazeera, *Number of journalists killed on the job in 2018 rises*, 31 december 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/number-journalists-killed-job-2018-rises-181231021858196.html>.

⁴¹⁰ US. Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 3 en 4, 2017.

⁴¹¹ US. Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 3 en 4, 2017.

Hierbij vielen 747 burgerslachtoffers (223 doden en 524 gewonden). Vergeleken met 2017 is sprake van een toename met 34% aan burgerslachtoffers als gevolg van dergelijke aanslagen. Zeven van de negentien aanslagen, waarbij in totaal 711 burgerslachtoffers (212 doden en 499 gewonden) vielen, werden opgeëist door ISKP.⁴¹²

Hazara

Hazara vormen de derde etnische groep in Afghanistan na de Pashtun en de Tadzjieken. Hazara voelen zich als etnische en religieuze minderheid gediscrimineerd door andere bevolkingsgroepen. Ook zouden Hazara door andere Afghanen vaak worden beschouwd als handlangers van het overwegend sjiitische Iran. Hoewel de Hazara naar verluidt aanzienlijke economische en politieke vooruitgang boekten sinds de val van de Taliban in 2001, werd deze gemeenschap slachtoffer van een toename aan intimidatie, ontvoeringen⁴¹³ en moorden door de Taliban, ISKP en andere AGE's.⁴¹⁴

Bij een zelfmoordaanval op 17 augustus 2018 bij een onderwijsinstelling in een wijk van Kaboel waar vooral sjiitische Hazara leven, kwamen tenminste 34 jongeren om en raakten er 57 gewond. Die jongeren, jongens en meisjes, volgden lessen ter voorbereiding op de toelating aan een universiteit.⁴¹⁵

Op 25 augustus 2017 viel ISKP een sjiitische moskee in Kaboel aan waarbij tenminste 28 mensen omkwamen en tientallen anderen gewond raakten. Op 20 oktober 2017 vonden soortgelijke aanvallen plaats op twee andere sjiitische moskeeën - één in westelijk Kaboel en de andere in de provincie Ghor - waarbij meer dan zestig mensen omkwamen en tientallen gewond raakten.⁴¹⁶ In december 2017 vonden tenminste 41 personen, onder wie kinderen, de dood bij een zelfmoordaanval in Kaboel op een sjiitische culturele organisatie.⁴¹⁷

⁴¹² UNAMA. *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*. 24 februari 2019. Pagina 31. https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_v3.pdf; UNAMA-OHCHR, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict. Annual report 2017*, pagina 27, februari 2018, <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/AF/ProtectionCiviliansAnnualReport2017.pdf>. In 2017, registreerde UNAMA 557 burgerslachtoffers (211 doden en 346 gewonden) als gevolg van 22 sektarisch gemotiveerde aanvallen. Voor details zie: UNAMA *Protection of Civilians Annual Report 2017* pagina's 41-42; zie ook UNAMA *Special Report on Attacks against Places of Worship, Religious Leaders and Worshipers* van november 2017; US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 13-16, 2017. De ISKP claimde verantwoordelijk te zijn voor achttien en de Taliban voor twintig aanslagen in 2017 op gebedsplaatsen, religieuze leiders en/of gelovigen.

⁴¹³ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018. In 2014 en 2015 vonden op de belangrijkste weg door de provincie Zabul een aantal ontvoeringen plaats van Hazara die met de bus reisden. ISKP claimde die ontvoeringen. Het betrof drie of vier ontvoeringen in een periode van zes tot acht maanden. In die periode werden ook andere mensen, niet-Hazara, staande gehouden gedurende hun reis en ontvoerd. In één geval, aldus een goed ingevoerde bron, werd vastgesteld dat de ontvoering van doen had met een privégeschil over de reparatie van een auto.

⁴¹⁴ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 93-94, 30 augustus 2018; Minority Rights Group International, *No escape from discrimination: minorities, indigenous people and the crisis of displacement*, pagina 17, december 2017; The Globe Post, *Attacks on Hazara Community Killing Political Efficacy in Afghanistan*, 14 mei 2018, <https://theglobepost.com/2018/04/29/afghanistan-hazara-community/>, geraadpleegd op 3 december 2018; Le Monde. *A Herat le sentiment d'abandon des Hararas*, 26 augustus 2015, https://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2015/08/26/a-herat-le-sentiment-d-abandon-des-hazaras_4737156_3218.html.

⁴¹⁵ Washington Post, *Deadly bombing of Kabul student center targeted minorities*, 17 augustus 2018, <https://www.bostonglobe.com/news/world/2018/08/16/bombing-student-center-kabul-highlights-threat-minority-shi-ite-youth/WpXZre8cqkHcq89ZTwGHL/story.html>; New York Times, *Suicide attack ends Afghan dream of better life*, 17 augustus 2018, <https://www.nytimes.com/2018/08/16/world/asia/afghanistan-students-bombing.html?partner=rss&emc=rss>.

⁴¹⁶ Amnesty International, *Annual Report. Afghanistan, 2017/2018*, 2018.

⁴¹⁷ Amnesty International, *Annual Report. Afghanistan. 2017/2018*, 2018.

Gedurende de eerste helft van november 2018 verslechterde de veiligheidssituatie in de westelijke delen van de provincie Ghazni, waar overwegend Hazara wonen. Aanvallen op grote schaal door de Taliban leidden tot zware gevechten en tot een omvangrijke stroom ontheemden. Gevechten tussen de Taliban en pro-regeringsmilities in het Khas Uruzgan district van de provincie Uruzgan leidden ook tot ontheemding van Hazara-families in november 2018.⁴¹⁸ Honderden demonstranten trokken in de nacht van 11 op 12 november 2018 vanuit de westelijke delen van Kaboel naar het stadscentrum, dichtbij het presidentieel paleis. Betrokkenen beschuldigden de regering onvoldoende de veiligheid te garanderen in de provincies Uruzgan en Ghazni en meer in het bijzonder het Khas Uruzgan district van de provincie Uruzgan en in de Malistan- en Jaghori-districten van de provincie Ghazni; districten waar vooral Hazara wonen.⁴¹⁹ Na de arrestatie op 25 november 2018 van Abdul Ghani Alipur, leider van een Hazara militie, braken in Kaboel rellen uit waarbij politiecontroleposten werden aangevallen. Er zouden alleen gewonden zijn gevallen onder de agenten en onder de demonstranten. Alipur was gearresteerd op basis van een beschuldiging door de veiligheidsdienst, NDS, van corrupte praktijken zoals afpersing van handelaren. Hij werd op voorspraak van vicepresident Sarwar Danish, eveneens een Hazara, in vrijheid gesteld onder voorwaarde dat hij niet opnieuw de wet zou overtreden. Alipur is populair onder Hazara's aangezien zijn militie er voor zorgde dat Hazara veilig konden reizen via de hoofdverbindingsweg in de provincie Wardak door streken waar de Taliban actief was.⁴²⁰

Hindoes en sikhs

Betrouwbare gegevens over de huidige omvang van de hindoes- en sikhs gemeenschappen in Afghanistan zijn niet beschikbaar. In het *Afghanistan 2017 international religious freedom report* uit 2017 van het Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken schatten sikh- en hinduleiders dat er momenteel 245 sikh- en hindoe-families met in totaal 1.300 personen in Afghanistan zijn. Hindoes en Sikhs gaven aan dat zij hun geloof in het openbaar konden uitoefenen.⁴²¹ Hindoes en sikhs worden naar verluidt gediscrimineerd door de staat, ook wanneer ze toegang zoeken tot het rechtssysteem, bij politieke participatie en overheidsbanen. Ook hebben ze te maken met maatschappelijke discriminatie en intimidatie.⁴²² Hindoes en sikhs waren slachtoffer van illegale bezetting en inbeslagname van hun land, maar zij onthielden zich van juridische stappen, uit angst voor vergelding.⁴²³

⁴¹⁸ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092, pagina 6, 7 december 2018.

⁴¹⁹ Tolonews, *Hundreds Protest In Kabul Over Ghazni, Uruzgan Insecurity*, 12 november 2018, <https://www.tolonews.com/afghanistan/hundreds-protest-kabul-over-ghazni-uruzgan-insecurity>, geraadpleegd 13 november 2018. De provincie Ghazni heeft achttien districten, waarvan de districten Malistan, Jaghori and Nawor als relatief veilig bekend stonden. De Taliban zou volgens berichten met een offensief zijn begonnen.

⁴²⁰ The Washington Post, *Afghan authorities free Hazara fighter whose arrest ignited street clashes*, 27 november 2018, https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fworld%2fasia_pacific%2fin-afghanistan-an-anti-taliban-militia-hero-or-a-rogue-criminal%2f2018%2f11%2f26%2fab34ba4c-f16f-11e8-aeaa-b85fd44449f5_story.html%3f&utm_term=.c5f14c081137.

⁴²¹ US. Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 3, 2017; AAN, *Afghanistan election conundrum (16): Basic facts about the parliamentary elections*, 9 oktober 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistan-election-conundrum-16-basic-facts-about-the-parliamentary-elections/>. De IEC gaf aan dat zich onder de bijna negen miljoen geregistreerde kiezers zich 583 sikhs en hindoes bevonden. Dat gegeven is ook een indicatie van de geringe omvang van deze gemeenschappen.

⁴²² UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 62, 30 augustus 2018; IWPR, *Afghan Hindus and Sikhs Still Struggling*, 30 november 2017, <https://iwpr.net/global-voices/afghan-hindus-and-sikhs-still-struggling>, geraadpleegd op 3 december 2018; Aljazeera, *The decline of Afghanistan's Hindu and Sikh communities*, 1 januari 2017, <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/12/decline-afghanistan-hindu-sikh-communities-161225082540860.html>, geraadpleegd op 3 december 2018.

⁴²³ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 63, voetnoot 265, 30 augustus 2018. In totaal zouden er de afgelopen jaren volgens leiders van de hindoe en sikhgemeenschap een dertigtal terreinen met tempels door burgers in beslag genomen zijn. Het betrof onder andere terreinen in de provincies Kandahar, Ghazni en Paktya.

Kinderen uit de hindoe en sikhs gemeenschappen worden op gewone Afgaanse scholen vaak lastiggevalen door andere kinderen. De gemeenschappen hadden eigen scholen, maar omdat veel hindoes en sikhs Afghanistan de afgelopen jaren verlieten en hun economische situatie slecht was, werden veel van deze scholen gesloten. Volgens *United Nations High Commissioner for Refugees* (UNHCR) was er in heel het land slechts één regeringsschool overgebleven voor sikh-kinderen.⁴²⁴ Veel hindoes en sikhs uit Afghanistan zijn de afgelopen jaren naar India vertrokken.⁴²⁵

BBC rapporteerde over een zelfmoordaanslag in Jalalabad op 1 juli 2018 waar minstens negentien mensen waren gedood; zeventien van de gedode personen waren sikhs en hindoes. Onder de slachtoffers was de enige Sikh-kandidaat die zich verkiesbaar had gesteld voor de parlementsverkiezingen van oktober. De aanslag werd opgeëist door Islamitische Staat (zie ook paragraaf 2.3.3).⁴²⁶

Christenen

Er waren geen betrouwbare gegevens beschikbaar over het (kleine) aantal Afgaanse christenen. Christenen gaven aan hun geloof thuis uit te oefenen om maatschappelijke afwijzing en vervolging te vermijden.⁴²⁷ Volgens de christelijke organisatie *Open Doors* hebben de meeste christenen in Afghanistan een moslimachtergrond⁴²⁸.

Bekeerlingen en afvalligheid

De publieke opinie was afwijzend ten aanzien van bekeerlingen en christelijke zending.⁴²⁹ In het Wetboek van Strafrecht staat geen verwijzing naar afvalligheid. Het wetboek geeft wel aan dat degenen die hudoomisdrijven plegen bestraft zullen worden op basis van de bepalingen van de Hanafi rechtsschool. De staat, aldus het islamitisch recht, is als enige bevoegd om hadd-bestraffingen uit te voeren⁴³⁰ (zie paragraaf 3.1.1). Afvalligheid maakt onderdeel uit van één van de misdrijven onder de hudood zoals gedefinieerd door de sharia. Het overgaan van de islam tot een andere religie is afvalligheid volgens de Hanafi rechtsschool. Bekeringsgerichte activiteiten zijn eveneens strafbaar onder de sharia volgens de Hanafi rechtsschool. Godslastering is volgens deze jurisprudentie een misdrijf waar de doodstraf op staat. Er zijn volgens het *Afghanistan 2017 international religious freedom report* van de VS evenwel geen zaken bekend waarbij de overheid, in casu de procureur-generaal, strafvervolging instelde wegens afvalligheid of godslastering.⁴³¹ Zie ook par. 3.1.1.

⁴²⁴ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 63, 30 augustus 2018; IWPR, *Afghan Hindus and Sikhs Still Struggling*, 30 november 2017, <https://iwpr.net/global-voices/afghan-hindus-and-sikhs-still-struggling>, geraadpleegd op 3 december 2018.

⁴²⁵ The Independent, *India invites non-Muslim refugees to become citizens, sparking protests ahead of crunch election*, 10 januari 2019, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/india-refugees-muslim-citizenship-amendment-bill-assam-bjp-hindu-sikh-buddhist-a8719591.html>.

⁴²⁶ BBC, *Afghanistan blast: Sikhs among 19 dead in Jalalabad suicide attack*, 1 juli 2018, <https://www.bbc.com/news/world-asia-44677823>, geraadpleegd op 3 december 2018.

⁴²⁷ US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 3 en 17, 2017.

⁴²⁸ Open Doors USA, *Afghanistan*. <https://www.opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list/afghanistan/> Geraadpleegd 27 februari 2019. Open doors geeft aan: 'There are reports that several converts were killed in the 2019 World Watch List reporting period but for security reasons, no details can be published. Even foreign Christian aid workers have been targeted and killed as recently as May 2017'.

⁴²⁹ US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 3 en 17, 2017.

⁴³⁰ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 63 en 64, augustus 2018; Vertrouwelijke bron, pagina 5 en 6, 7 november 2018

⁴³¹ US Department of State, *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report*, pagina 4 en 7, 2017; Vertrouwelijke bron, pagina 5 en 6, 7 november 2018; Berger, Maurits. *Klassieke Islam en vernieuwing*. 2006. Berger noemt afvalligheid als een van de hadd-misdrijven, maar geeft erbij aan dat dit omstrede is. 'Dit misdrijf wordt niet met zoveel woorden vermeld in de Koran, maar is ingesteld door de *fiqh*. Of afvalligheid een *hadd*-misdrijf is, is dus omstrede, maar over de strafmaat zijn de rechtsscholen het unaniem eens: de doodstraf. De afvallige kan zijn straf ontlopen door zijn afvalligheid te herroepen. Afvalligheid wordt ook geacht plaatsgevonden te hebben in het geval van belastering van de Profeet Mohammed; ook daar staat de doodstraf op. In dit geval is herroeping echter niet mogelijk.'

3.5.5

Kinderen

Afghanistan is partij bij het Internationale verdrag inzake de Rechten van het Kind alsook bij het facultatief protocol over de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten.⁴³² Schending van kinderrechten, waaronder kindhuwelijken en kinderarbeid, komen voor. De Afghaanse *Child Protection Act* van 2016, die is goedgekeurd door de Afghaanse regering, moet de rechten van de kinderen in de Afghaanse wet waarborgen. Deze wet wacht nog op goedkeuring door het parlement.⁴³³ Kinderarbeid komt veel voor in Afghanistan. Volgens Save the Children komt kinderarbeid voor onder 29% van de kinderen.⁴³⁴ Het US Department of Labour gaf aan dat Afghanistan in 2017 een bescheiden voortgang boekte in het tegengaan van de ernstigste vormen van kinderarbeid. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht verbiedt en bestraft expliciet *bacha bazi* (zie hieronder). De *High Commission for Combating Crimes of Abduction and Human Trafficking* voerde 210 bewustwordingscampagnes uit. Ook haalde de regering bijna veertig kinderen uit een *madrassa*, een school voor islamitisch onderwijs, waar deze een militaire training kregen van de Taliban. Kinderen bleven niettemin onderworpen aan de ernstigste vormen van kinderarbeid, waaronder inzet in de gewapende strijd en door dwangarbeid bij de productie van bakstenen. *Bacha bazi* komt voor in alle provincies van het land en jongens die slachtoffer waren van deze praktijk werden vaak als crimineel behandeld in plaats van als slachtoffer. De arbeidsinspectie van de Afghaanse overheid mag geen straffen opleggen in geval van kinderarbeid en de regering heeft onvoldoende middelen om de ergste vormen van kinderarbeid tegen te gaan.⁴³⁵

(Gedwongen) rekrutering en ronselen van minderjarigen

Het nieuwe Wetboek van Strafrecht bevat bepalingen die het rekruteren en gebruiken van kinderen door strijdkrachten verbieden en strafbaar stellen. Ondanks inspanningen van de regering om rekrutering van minderjarigen uit te bannen bleef deze praktijk doorgaan. Vooral de *Afghan Local Police* (ALP) en pro-regeringsmilities maakten zich hieraan schuldig.⁴³⁶ Het ministerie van Binnenlandse Zaken zette stappen om rekrutering van minderjarigen bij de politie tegen te gaan: in 32 van de 34 provincies zijn *child protection units* ondergebracht bij de rekruteringscentra. In 2017 werden bijna driehonderd sollicitanten afgewezen omdat ze nog geen achttien waren. UNAMA documenteerde in 2017 enkele tientallen gevallen waarin jongens onder de achttien door de ANDSF werden ingezet.⁴³⁷ Gedurende de eerste zes maanden van 2018 onderzocht UNAMA de rekrutering en de inzet van 22 jongens in het gewapende conflict. Deze jongens werden ingezet bij vijandelijkheden, waaronder in het geval van gewapende regeringsopposanten het leggen van explosieven en het doden van burgers.

⁴³² https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=1&Lang=EN, geraadpleegd 21 januari 2019.

⁴³³ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 2 augustus 2018; Save the children, *From Europe to Afghanistan. Experiences of child returnees*, pagina 9, 2018, <https://www.savethechildren.net/article/new-report-highlights-alarming-lack-of-oversight-afghan-child-returns-europe-0>. 16 oktober 2018; Tolonews, *Govt Urged To Finalize Child Protection Act*, 6 december 2018, <https://www.tolonews.com/index.php/afghanistan/govt-urged-finalize-child-protection-act>.

⁴³⁴ Save the Children, <https://www.savethechildren.org/us/what-we-do/where-we-work/greater-middle-east-eurasia/afghanistan>, geraadpleegd 21 januari 2019.

⁴³⁵ US Department of Labour, *Child Labour and Forced Labour Reports: Afghanistan in 2017*, <https://www.dol.gov/agencies/ilab/resources/reports/child-labor/afghanistan>, geraadpleegd 15 november 2018.

⁴³⁶ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 54, 30 augustus 2018; Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

⁴³⁷ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

UNAMA boekstaafde de rekrutering en inzet van zeven van deze minderjarigen; vier door de Taliban, twee door de Afghaanse Nationale Politie en een jongen die zowel werd gebruikt door de nationale veiligheidsdienst (NDS) als de Taliban.⁴³⁸ Volgens de mensenrechtenorganisatie AIHRC was in 2017 sprake van toegenomen rekrutering van minderjarigen in de provincie Nangarhar door groepen gelieerd aan de ISKP.⁴³⁹

In het door het Afghaanse ministerie van Defensie beheerde Parwan detentiecentrum werden in 2017 tenminste 160 kinderen vastgehouden. Ze zaten gedetineerd met volwassenen en kregen dezelfde behandeling. Kinderen beschuldigd van betrokkenheid bij gewapende groepen werden bestraft in plaats van voorbereid op terugkeer in de samenleving.⁴⁴⁰ De in paragraaf 1.4.2 genoemde 55 jongeren, die deel uitmaakten van een groep van 250 ISK- aanhangers die zich op 31 juli 2018 overgaf aan de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten, werden op 10 november 2018 overgebracht naar het *Kabul Juvenile Rehabilitation Centre*, de jeugdgevangenis. Deze jongeren werden gedetineerd zonder in beschuldiging te zijn gesteld door de NDS, in tegenspraak met de vereisten van het Wetboek van Strafrecht.⁴⁴¹

Zowel de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten (ANDSF) als de Taliban bezetten of gebruikten scholen voor militaire doeleinden in omstreken gebieden. Als gevolg hiervan hebben duizenden kinderen, vooral meisjes, geen toegang tot onderwijs.⁴⁴² De Verenigde Naties onderzochten zestien incidenten in 2017 waarbij sprake was van militair gebruik van scholen en ziekenhuizen; in tien gevallen waren de ANDSF hierbij betrokken, vier maal de ANDSF en twee keer de ISKP. De *Norwegian Refugee Council* meldde dat sinds april 2018 alleen al in de provincie Faryab minstens tien scholen zijn beschadigd en bezet door gewapende partijen; negen scholen door de ANDSF en een door AGE's.⁴⁴³ In haar jaarrapport over 2018 geeft UNAMA aan dat er niet alleen verkiezing gerelateerde aanvallen plaatsvonden op onderwijsfaciliteiten maar ook dat onderwijsinstellingen door AGE's werden bedreigd en aangevallen in antwoord op militaire operaties van regeringsstrijdkrachten. ISKP bedreigde in het bijzonder meisjesscholen in de provincie Nangarhar. Vanaf juni 2018 viel ISKP 34 keer dergelijke onderwijsinstellingen aan waarbij 64 slachtoffers vielen (17 doden en 39 gewonden), waaronder negen kinderen. Ook plaatste de ISKP geïmproviseerde bommen in de nabijheid van scholen. De Taliban bedreigde en viel eveneens scholen aan of stak deze in brand als antwoord op militaire acties van de Afghaanse strijdkrachten en andere overheidsmaatregelen. In antwoord op een beslissing van het ministerie van onderwijs om leerkrachten via bankovermakingen te betalen in plaats van cash, gaf de Taliban opdracht om 342 scholen in de provincie Kunduz te sluiten. Met bankovermakingen wilde de Afghaanse overheid de mogelijkheid beperken voor de Taliban om 'belasting' te heffen over deze inkomsten.

⁴³⁸ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 3, 15 juli 2018.

⁴³⁹ Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

⁴⁴⁰ UN. Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan CAT/C/AFG/GO/2*, pagina 4, 12 juni 2017.

⁴⁴¹ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. A/73/624-S/2018/1092*, pagina 9, 7 december 2018.

⁴⁴² Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018; VOA, *Afghan Schools Used as Military Bases By Government, Taliban*, 26 januari 2017, <https://www.voanews.com/a/afghanistan-schools-used-as-military-by-government-taliban/3694992.html>.

⁴⁴³ <https://childrenandarmedconflict.un.org/where-we-work/afghanistan/>, de informatie komt uit het rapport van de SGVN over kinderen en gewapend conflict van 16 mei 2018, (A/72/865-S/2018/465); NRC, *Afghanistan: Amid progress talks in Geneva, military use of schools put thousands of children at risk*, 28 november 2018, <https://www.nrc.no/news/2018/november/afghanistan-amid-progress-talks-in-geneva-military-use-of-schools-put-thousands-of-children-at-risk/>.

UNAMA registreerde vijf aanvallen van de Taliban in 2018 op gemengde of meisjesscholen in de provincies Farah en Herat.⁴⁴⁴

Bacha bazi

Het nieuwe Afghaanse Wetboek van Strafrecht stelt seksueel misbruik van jongens, in Afghanistan bekend als *bacha bazi*, strafbaar.⁴⁴⁵ Het gaat om kinderen die als seksslaaf worden misbruikt. Voorheen, aldus een bron, werd zo'n kind beschouwd als iemand die een misdrijf had gepleegd. Nu wordt het kind gezien als een slachtoffer dat beschermd moet worden.⁴⁴⁶

Krijgsheren, politiecommandanten, invloedrijke stamleiders en leiders van criminele organisaties dwingen jongens, meestal jonger dan achttien jaar, voor sociaal en seksueel vermaak. Veelal gaan die jongens hierbij gekleed als meisjes/vrouwen en treden ze op als dansers bij feesten en ceremonies. Dergelijke praktijken komen voor in alle delen van het land.⁴⁴⁷ De jongens zijn vaak weeskinderen of afkomstig uit arme families. Arme families dwingen jongens soms tot *bacha bazi*, jongens worden soms door anderen onder valse voorwendselen meegenomen of gekidnap. Het komt ook voor dat jongens op die manier hun familie proberen te helpen.⁴⁴⁸

Het wetboek heeft onder hoofdstuk 5 vijftien artikelen die de praktijk van *bachi bazi* strafbaar stellen alsmede de deelname aan feesten waar jongens (meestal gekleed als meisjes) dansen. Slachtoffers van *bacha bazi* hebben op grond van artikel 667 recht op bescherming en kunnen derhalve niet vervolgd worden. Personen die kinderen aanzetten of dwingen tot onfatsoen en immorele activiteiten alsmede personen die dit faciliteren zijn strafbaar. De bestraffing is tenminste drie jaar detentie. Strafverzwaring geldt in geval de dader een familielid is van het kind of het misdrijf werd gepleegd voor financieel gewin. In dat geval kan de verdachte, op grond van artikel 618, een gevangenisstraf krijgen van maximaal tien jaar. Artikel 654 van hetzelfde wetboek geeft aan dat een persoon die een minderjarige jongen vasthoudt voor dansfeesten of voor seksueel plezier bestraft zal worden met maximaal drie jaar detentie. Op het opleiden van kinderen voor dansen op dergelijke feesten staat een straf van maximaal twee jaar. Artikel 656 stelt dat een persoon die kinderen om redenen van financieel gewin dwingt te dansen, kan bestraft worden met maximaal drie jaar detentie. Deze straf kan verhoogd worden tot maximaal vijf jaar indien het een herhaald delict betreft. Een toeschouwer bij een *bacha bazi* feest kan bestraft worden op basis van artikel 658 met een boete tussen AFG 5.000 – 30.000⁴⁴⁹. Bij een herhaald delict kan de verdachte een detentie tussen drie maanden en een jaar, krijgen opgelegd. Artikel 660 van het Wetboek van Strafrecht gaat in op de bestraffing van militairen die schuldig zijn bevonden aan *bachi bazi* of ervan op de hoogte waren. Het gaat hierbij om korte (maximaal een jaar) tot middellange termijn gevangenisstraffen (tenminste twee jaar).

⁴⁴⁴ UNAMA. *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict:2018*. 24 februari 2019. P. 15 en 16.

⁴⁴⁵ Human Rights Watch, *Country summary* Afghanistan, januari 2018.

⁴⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 24 september 2018. De bron maakte deze opmerking in de context van de nieuwe strafwet.

⁴⁴⁷ Vertrouwelijke bron, pagina 12, 7 november 2018; UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 3, 15 juli 2018; The Journal.ie: *Stolen boys: Life after sexual slavery in Afghanistan*, 1 juli 2017, <http://www.thejournal.ie/sex-slave-afghanistan-bacha-bazi-children-3464413-Jul2017/>.

⁴⁴⁸ The Afghan Dispatch, *Bacha Bazi, the ugly life of Afghanistan's "dancing boys"*, 9 maart 2017, <https://www.afghandispatch.com/bacha-bazi/>; Daily mail, *The secret shame of Afghanistan's bacha bazi 'dancing boys' who are made to dress like little girls, then abused by paedophiles*, 7 januari 2016, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3384027/Women-children-boys-pleasure-secret-shame-Afghanistan-s-bacha-bazi-dancing-boys-dress-like-little-girls-make-skirts-abused-paedophiles.html>.

⁴⁴⁹ 1.000 Afghani is ongeveer €11,50, https://www.wisselkoers.nl/afghaanse_afghani, geraadpleegd 19 december 2018.

In geval bacha bazi feesten resulteren in geslachtsgemeenschap met de hierbij betrokken kinderen dan kan een veroordeling leiden tot strafverzwaring (artikelen 663, 664 en 666) die kan oplopen tot maximaal twintig jaar additionele detentie.⁴⁵⁰

De overheid treedt nauwelijks op tegen overtredingen van het verbod op bacha bazi. De toepassing van dit artikel, aldus een bron, is een uitdaging: het justitieel systeem werkt niet naar behoren en er is enorme corruptie. In het geval van bachi bazi zijn de misdadigers dikwijls machtige mensen. Het gaat om krijgsheren, militaire commandanten.⁴⁵¹ In januari 2017 was de Afghaanse nationale grenspolitie in de provincie Paktika betrokken bij het seksueel misbruiken en vervolgens doodschieten van een dertienjarige jongen. De Afghaanse nationale politie stelde een onderzoek in en arresteerde verdachten die werden veroordeeld tot zes jaar detentie voor deze moord.⁴⁵² UNAMA documenteerde gedurende de eerste helft van 2018 het seksuele misbruik, met als doel bacha bazi, door de Afghaanse nationale politie en de Afghaanse lokale politie van zes jongens.⁴⁵³

Kindhuwelijken

Kindhuwelijken komen nog steeds voor, ondanks de wettelijke leeftijdsgrens van zestien jaar voor meisjes en achttien jaar voor jongens. De wettelijke minimumleeftijd is vastgelegd in het Afghaanse Burgerlijk Wetboek. Op 18 april 2017 lanceerde de First lady, Rula Ghani, een nationaal actieplan tegen kind- en gedwongen huwelijken (2017-2021).⁴⁵⁴

De uitvoering van het door de First lady aangekondigde actieplan blijft achter door gebrek aan financiële middelen.⁴⁵⁵

Volgens onderzoek van UNICEF en het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken is het aantal kindhuwelijken de afgelopen vijf jaar met tien procent afgenomen. Het aantal blijft desondanks hoog: in 42% van de huishoudens is in elk geval één kind onder de achttien jaar getrouwd.⁴⁵⁶ Zie ook paragraaf 3.5.6 over gedwongen huwelijken.

Toegang tot onderwijs

Het door het Afghaanse ministerie van Onderwijs (MOE) beheerde onderwijssysteem bestaat uit drie niveaus: primair onderwijs (groep één tot en met zes), secundair onderwijs (groep zeven tot en met negen) en het hoger secundair onderwijs (groep tien tot en met twaalf).

⁴⁵⁰ Vertrouwelijke bron, pagina 10-12, 7 november 2018. Article 666 titled "Aggravated Punishments in Cases of *Bacha Bazi*" explains that the punishment for *bacha bazi* shall be aggravated in the following circumstances:

1. When a perpetrator has retained more than one child in his/her custody for *bacha bazi*;
2. When the victim(s) are children below 12 years of age;
3. When poverty of the child has led to his involvement in crimes mentioned under this chapter;
4. When the crime has been committed by relatives or someone with legal authority over the child;
5. When the crimes have been committed by someone with influence on the child; and
6. When the crime leads to adverse physical or psychological implications for the child.

⁴⁵¹ Vertrouwelijke bron, 24 september 2018; US Department of Labour, *Child Labour and Forced Labour Reports: Afghanistan in 2017*, <https://www.dol.gov/agencies/ilab/resources/reports/child-labor/afghanistan>, geraadpleegd 15 november 2018; UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 86, 30 augustus 2018; IWPR, *Boys Sold for Sex in Afghan Province*, 2 maart 2017, <https://iwpr.net/global-voices/boys-sold-sex-afghan-province>.

⁴⁵² Amnesty International, *Annual report. Afghanistan 2017/2018*. Betreft informatie van UNAMA. <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report-afghanistan/>, geraadpleegd 23 augustus 2018.

⁴⁵³ UNAMA, *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*, pagina 3, 15 juli 2018.

⁴⁵⁴ UNICEF, *Child Marriage in Afghanistan: Changing the narrative*, 24, juli 2018; Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 2 augustus 2018.

⁴⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018; vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁴⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 30 juli 2018.

Over het algemeen zijn de leeftijden van schoolgaande kinderen zeven tot twaalf jaar voor het primair onderwijs, dertien tot vijftien jaar voor het secundair onderwijs en zestien tot achttien jaar voor het hoger secundair onderwijs. Hoewel het wettelijk verplicht is dat alle kinderen groep negen moeten voltooien, heeft de Afghaanse regering volgens Human Rights Watch niet de middelen om dit niveau aan alle kinderen te bieden en geen systeem om ervoor te zorgen dat alle kinderen naar school gaan. In de praktijk hebben veel kinderen geen toegang tot onderwijs, of, als ze toegang hebben tot onderwijs is dit vaak alleen tot het lager onderwijs.⁴⁵⁷ UNICEF schat in een rapport dat 3,7 miljoen kinderen in Afghanistan niet naar school gaan, wat in totaal 43,7% van de kinderen in de leeftijd voor primair onderwijs vertegenwoordigt.⁴⁵⁸ Volgens UNICEF vormen meisjes zestig procent van de kinderen die niet naar school gaan.⁴⁵⁹

Het werkelijke aantal schoolgaande kinderen in Afghanistan is altijd een schatting geweest. Statistieken van alle soorten, zelfs basisgegevens over de bevolking, zijn vaak moeilijk te verkrijgen in Afghanistan en zijn van twijfelachtige nauwkeurigheid.⁴⁶⁰ Volgens een rapport van de Wereldbank waren in 2016 meer dan 9,2 miljoen Afghaanse kinderen en jongeren op school ingeschreven.⁴⁶¹ Human Rights Watch, de woordvoerder van het Afghaanse ministerie van Onderwijs en andere onderwijsfunctionarissen geven soortgelijke cijfers van het aantal schoolgaande kinderen.⁴⁶²

Sinds de val van de Taliban in 2001 hebben meisjes weer toegang tot het onderwijssysteem. Over het algemeen is de positie van schoolkinderen in Afghanistan erg kwetsbaar. Aanvallen op studenten en scholen vormen een belangrijke oorzaak voor het sluiten van scholen.⁴⁶³ De huidige humanitaire crisis in Afghanistan heeft het toch al kwetsbare onderwijssysteem verder verslechterd. Meer dan duizend scholen zijn vernietigd, beschadigd of bezet als gevolg van conflicten en onveiligheid.⁴⁶⁴ Vanwege culturele-, economische- en veiligheidsbeperkingen stoppen de meeste meisjes op veertienjarige leeftijd en jongens op zestienjarige leeftijd met school.⁴⁶⁵

Het aantal meisjes dat naar school gaat blijft aanzienlijk lager dan het aantal jongens. Toch is het feit dat meisjes naar school gaan een verbetering ten opzichte van de tijd van de Taliban-heerschappij, toen het vrouwen en meisjes verboden werd onderwijs te volgen.⁴⁶⁶ In sommige gebieden werkt de Taliban in de door haar gecontroleerde gebieden samen met de overheid zodat onderwijs aangeboden blijft worden.

⁴⁵⁷ Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan*, 9, oktober 2017; UNICEF, *Global initiative on out-of-school children*, pagina 9, 2018.

⁴⁵⁸ UNICEF, *Global initiative on out-of-school children*, pagina IX, 2018.

⁴⁵⁹ <https://www.unicef.org/afghanistan/education>.

⁴⁶⁰ <https://afghanistan.unfpa.org/en/node/15230>. Geraadpleegd 10 januari 2019. De laatste volkstelling dateert van 1979 en was onvolledig.

⁴⁶¹ Worldbank, *Afghanistan: promoting education during times of increased fragility*, pagina 21, 2018.

⁴⁶² Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan*, pagina 37 - 38, oktober 2017; New York Times. *A New Push Is On for Afghan Schools, but the Numbers Are Grim*. 1 april 2018. <https://www.nytimes.com/2018/04/01/world/asia/afghanistan-schools-taliban.html>; AAN, *A Success Story Marred by Ghost Numbers: Afghanistan's inconsistent education statistics*, 13 maart 2017, geraadpleegd op 26 september 2018.

⁴⁶³ Worldbank, *Afghanistan: promoting education during times of increased fragility*, pagina 16, 2018,

⁴⁶⁴ UNOCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 20, december 2017; Worldbank, *Afghanistan: promoting education during times of increased fragility*, pagina 16, 2018,

⁴⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

⁴⁶⁶ Aljazeera, *Afghan Girls' Struggle for Education*, 10 juni 2018, <https://www.aljazeera.com/indepth/features/aid-money-afghan-girls-struggle-education-180606134316480.html>, geraadpleegd op 30 augustus 2018.

In de provincie Helmand zijn bijvoorbeeld door de Taliban schriftelijke afspraken gemaakt met de regering om zorg te dragen dat onderwijs wordt gegeven en de scholen open blijven, ook onder Taliban bestuur.⁴⁶⁷

Jongens vanaf zestien jaar worden vaak gedwongen om te werken, waardoor ze niet meer naar school kunnen. Ook worden veel van hen kostwinner van het gezin wanneer de vader verdwenen is.⁴⁶⁸ Volgens Human Rights Watch gaat twee derde van de meisjes in de leeftijd van twaalf tot vijftien jaar niet naar school.⁴⁶⁹ Een derde van de meisjes in Afghanistan trouwt voor de leeftijd van achttien jaar, wat hen uit het onderwijs dwingt. Ook vanwege het lage aandeel vrouwelijke leerkrachten kunnen veel meisjes niet naar school.⁴⁷⁰ Andere gerapporteerde obstakels voor schoolgaande meisjes zijn armoede, gebrek aan gezinsondersteuning, gebrek aan sanitaire voorzieningen, gebrek aan toegang tot identiteitsdocumenten en lange afstanden naar school.⁴⁷¹

Schoolgaande meisjes kunnen op weg naar school het slachtoffer worden van ontvoering of seksuele intimidatie. Een enkele ontvoering kan tot gevolg hebben dat gezinnen in een gemeenschap hun kinderen, met name meisjes, thuis houden.⁴⁷² Ook als de afstand naar school kort is kan seksuele intimidatie door jongens en mannen onderweg ervoor zorgen dat meisjes niet naar school kunnen. In de provincie Kandahar intimideerden en bedreigden mannen meisjes die onderweg waren naar school, waardoor de inwoners van de gemeenschap het niet meer toestonden dat hun dochters naar school gingen.⁴⁷³ Het is mogelijk dat schoolgaande meisjes met een vermeende westerse levensstijl meer risico lopen op seksuele intimidatie.⁴⁷⁴

3.5.6

Vrouwen

De Afghaanse samenleving verandert snel. Globalisering en de gevolgen van crises waar Afghanen mee geconfronteerd worden, hebben grote invloed op hun leven en op de onderlinge relaties waaronder die tussen generaties, tussen geschoolden en ongeschoolden, tussen bewoners van het platteland en stad, tussen mannen en vrouwen.⁴⁷⁵ De positie van vrouwen is in het algemeen in de verslagperiode niet verbeterd. Wel is enige vooruitgang te zien in de grote steden, op het gebied van onderwijs, voedsel en de levensstandaard. Gewapende oppositiegroepen heersen de facto over het platteland en zij leggen hun eigen waarden en principes aan de bevolking op. Zij erkennen over het algemeen vrouwenrechten niet volgens de internationale normen.⁴⁷⁶

⁴⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018; Vertrouwelijke bron, 26 september 2018.

⁴⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan*, pagina 12, oktober 2017.

⁴⁶⁹ HRW, *15 Years After Forces Overthrew Taliban, Afghanistan Failing Its Girls*, 15 november 2017, geraadpleegd op 25 oktober 2018.

⁴⁷⁰ UNOCHA, *Humanitarian Needs Overview*, 20, december 2017.

⁴⁷¹ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 84-85, 30 augustus 2018;

⁴⁷² Human Rights Watch, *Girls' Access to Education in Afghanistan*, 17, oktober 2017; Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan*, pagina 17, 20, oktober 2017.

⁴⁷³ Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls' Access to Education in Afghanistan*, pagina 74, oktober 2017.

⁴⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

⁴⁷⁵ Die Zeit. *Von Wandel zerrissen; die Globalisierung und die Folgen der Kriege schleudern die Afghanen in eine neue, ihnen unbekannte Welt. Die Folgen für die Psyche der Menschen sind enorm.* 22 oktober 2018. <https://www.zeit.de/feature/afghanistan-globalisierung-wertewandel-tradition-zukunft>.

⁴⁷⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 5, 7 december 2018.

Sinds de val van het bewind van de Taliban in 2001 is de algemene positie van vrouwen in Afghanistan enigszins verbeterd. Zo heeft de Afghaanse regering maatregelen genomen om de politieke participatie van vrouwen te vergroten en er is een ministerie van Vrouwenzaken opgericht.⁴⁷⁷

Het jaarlijkse onderzoek van de *Asia Foundation* naar de beleving van Afghanen over allerlei facetten van hun leven, laat zien dat er verbetering is – zij het heel langzaam – in de rechten van de vrouw en in de deelname van vrouwen aan het openbare leven in Afghanistan.⁴⁷⁸ Ondanks de vooruitgang sinds 2001 worden Afghaanse vrouwen en meisjes nog steeds geconfronteerd met structurele problemen. Het verschil tussen stad en platteland is groot.⁴⁷⁹

Vrouwen worden nog steeds geconfronteerd met ernstige en aanhoudende discriminatie, geweld, gedwongen huwelijken, beperkingen om te werken en te studeren en beperkte toegang tot justitie. Veel vrouwen in Afghanistan ervaren fysiek, seksueel en/of psychologisch geweld.⁴⁸⁰ Factoren als cultuur, economie, geografie, etniciteit en religie onderscheiden de sociale positie van vrouwen. Opgeleide vrouwen bevinden zich overwegend in de steden, ongeschoolde vrouwen op het platteland. De positie van vrouwen verschilt per provincie. In Kandahar, een provincie met een soennitische conservatieve bevolking, zijn er bijvoorbeeld niet veel vrouwen die naar school zijn gegaan. Maar in de provincie Daikundi gaan veel meisjes wel naar school. In grote steden als Kaboel, Mazar-i Sharif en Herat is de sociale positie van vrouwen beter dan in de provincies. Onder sjiieten is de sociale positie van vrouwen beter, doordat zij over meer zelfstandigheid bezitten om deel te kunnen nemen aan onderwijs en te kunnen werken.⁴⁸¹

Deelname aan het openbare leven

Vrouwen ondervinden obstakels bij de deelname aan het openbare leven in Afghanistan. Parlementariërs, leden van de provinciale raden, ambtenaren, journalisten, juristen, politieagenten, leraren, mensenrechtenactivisten en vrouwen die voor internationale organisaties werken kregen vaak te maken met intimidatie, bedreigingen en geweld. Sommige Afghanen zien hen als “immoreel”, omdat ze sociale normen overschrijden.⁴⁸² Toch zijn er meer vrouwen die een machtspositie bekleden in Afghanistan dan ooit tevoren.⁴⁸³

De NUG heeft verschillende actieplannen op het gebied van onderwijs voor meisjes, *gender-based violence* en politieke participatie van vrouwen. Er is echter maar weinig budget beschikbaar voor de uitvoering hiervan. De Afghaanse overheid hanteert een streefcijfer van dertig procent vrouwen in overheidsdienst. Volgens het ministerie van Vrouwenzaken is dit op dit moment 22%. In de verslagperiode werd er op universiteiten en via de sociale media actie gevoerd voor vrouwenrechten, zoals campagnes voor meer liberale kleding voor vrouwelijke sporters, campagnes tegen straatintimidatie en de oproep aan mannen om vrouwen bij hun naam te noemen (en niet “echtgenote”).⁴⁸⁴

⁴⁷⁷ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 66-67, 30 augustus 2018.

⁴⁷⁸ The Asia Foundation. 2018 Survey of Afghan People Shows Women's Rights are Complicated. 5 december 2018. <https://asiafoundation.org/2018/12/05/2018-survey-of-afghan-people-shows-womens-rights-are-complicated/>

⁴⁷⁹ Human Rights Watch. *Country Summary. Afghanistan*. Januari 2018.

⁴⁸⁰ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2018 Country Report – Afghanistan*, pagina 19, 2018.

⁴⁸¹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; Vertrouwelijke bron, 24 september 2018.

⁴⁸² Algemeen ambtsbericht Afghanistan. November 2016; UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 45-46, 30 augustus 2018.

⁴⁸³ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2018 Country Report – Afghanistan*, pagina 19, 2018; Vertrouwelijke bron, 30 september 2018.

⁴⁸⁴ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 2 augustus 2018; Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

Volgens een rapport van US Department of State uit 2017 vormen vrouwen slechts zeven procent van de beroepsbevolking in Afghanistan.⁴⁸⁵ Vrouwen worden wanneer ze willen werken geconfronteerd met een groot aantal belemmeringen, waaronder intimidatie, discriminatie en geweld als ook praktische obstakels zoals een gebrek aan werkervaring, arbeidsvaardigheden en onderwijs.⁴⁸⁶ *Institute for War and Peace Reporting* (IWPR) schrijft over een 25-jarige vrouw die een universitair diploma heeft en geen passende baan kan vinden voor iemand met haar kwalificaties. Meer dan de helft van de opgeleide vrouwen die zij kent kunnen ook geen werk vinden, terwijl ze talloze obstakels hebben overwonnen om te studeren.⁴⁸⁷ Vrouwelijke journalisten lopen een hoog risico op intimidatie en bedreigingen.⁴⁸⁸ Veel vrouwelijke journalisten werken onder een pseudoniem om herkenning, intimidatie en vergelding te voorkomen.⁴⁸⁹ IWPR geeft als voorbeeld Sadaf, een vrouw met een bloeiende carrière in de media. Zij werkt onder een pseudoniem en is gefrustreerd omdat ze haar echte naam niet kan gebruiken.⁴⁹⁰ Ook vrouwelijke politieagenten zijn vaak slachtoffer van intimidatie en geweld. In Kaboel wordt een beveiligde woonwijk gebouwd voor Afghaanse vrouwelijke politieagenten. Het complex wordt gebouwd om de veiligheid van de politievrouwen en hun gezinnen te kunnen garanderen.⁴⁹¹

Afghanistan heeft een tweekamerstelsel, waarbij een minimaal aantal zetels bekleed moet worden door vrouwen.⁴⁹² Voor de verkiezingen van oktober 2018 voerden 417 vrouwelijke kandidaten campagne voor een zetel in het 250 leden tellende Afghaanse parlement. De grondwet van Afghanistan reserveert 27% van de zetels voor vrouwen. Volgens cijfers van de Wereldbank was in 2017 28% van de parlementariërs vrouw.⁴⁹³

Toegang tot onderwijs en gezondheidszorg blijft volgens een rapport van de Asia Foundation een grote uitdaging voor vrouwen en meisjes.⁴⁹⁴ Veel Afghanen maken bezwaar tegen onderwijs voor vrouwen als vrouwen hierdoor gedwongen worden om van huis te reizen. Door hoge reiskosten en lange afstanden naar gezondheidscentra hebben Afghaanse vrouwen in mindere mate dan mannen toegang tot gezondheidszorg. De sociale druk om begeleid te worden door een *mahram* vormt hierbij ook een belemmering voor vrouwen om naar gezondheidscentra te gaan. Als mahram komen in aanmerking: de echtgenoot, of directe mannelijke familieleden met wie zij volgens de sharia niet kan trouwen – vader, broer, ooms van vader en moeders kant en neven met wie ze niet kan trouwen.⁴⁹⁵

⁴⁸⁵ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 35-36, 2017.

⁴⁸⁶ UN Women Afghanistan, <http://asiapacific.unwomen.org/en/countries/afghanistan>, geraadpleegd op 22 januari 2019.

⁴⁸⁷ IWPR, *Few jobs for educated women*, 5 december 2017, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-few-jobs-educated-women>.

⁴⁸⁸ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 50-51, 30 augustus 2018.

⁴⁸⁹ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 18, 2017.

⁴⁹⁰ Aljazeera, *Copland? A town in Afghanistan for female police officers*, 10 september 2018, geraadpleegd op 5 november 2018. <https://www.aljazeera.com/news/2018/09/copland-town-afghanistan-female-police-officers-180910075954500.html>; IWPR, *Afghanistan: Female Reporters Hide Their Identities*, 8 maart 2018, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-female-reporters-hide-their>, geraadpleegd op 26 september 2018.

⁴⁹¹ Khaama Press, *Construction of a Major Town for the Afghan Women Police celebrated in Kabul*, 9 april 2018, <https://www.khaama.com/construction-of-a-major-town-for-the-afghan-women-police-celebrated-in-kabul-04834/>, geraadpleegd op 25 oktober 2018.

⁴⁹² US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 18, 2017.

⁴⁹³ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 2 augustus 2018; Vertrouwelijke bron, 11 juni 2018.

⁴⁹⁴ The Asia Foundation, *A Survey of the Afghan People. Afghanistan 2017*, pagina 30, November 2017.

⁴⁹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken. Algemeen ambtsbericht Afghanistan. November 2016.;

UNAMA, *Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict. Annual Report 2017*, 9-10, februari 2018.

Onder de traditionele heersende cultuur, met name in plattelandsgebieden, is het voor vrouwen niet geaccepteerd om een mannelijke arts te bezoeken voor een medische behandeling.⁴⁹⁶

Er zijn geen wettelijke belemmeringen die vrouwen verbieden om met het openbaar vervoer te reizen.⁴⁹⁷ Voor vrouwen is het in de praktijk vaak riskant om alleen te reizen. Niet alleen op het platteland, maar ook in grote steden als Kaboel.⁴⁹⁸

In Afghanistan worden veelal vrouwen buitenshuis als gevolg van de heersende cultuur en daarmee samenhangende sociale druk begeleid door een mahram.⁴⁹⁹ Het idee hierachter is dat de mahram de vrouw kan ondersteunen wanneer een vrouw problemen zou ondervinden.⁵⁰⁰ Op het platteland⁵⁰¹ en in gebieden onder controle van de Taliban en andere AGE's is die druk het grootst.⁵⁰²

Er zijn weinig voorzieningen die vrouwen in staat stellen om zich alleen zonder het risico te lopen lastig gevallen te worden door mannen met het openbaar vervoer te verplaatsen. Wel zijn er bussen waarbij vrouwen in een afzonderlijk deel plaats kunnen nemen. Sommige werkgevers dragen zorg voor eigen vervoer van vrouwelijke werknemers.⁵⁰³

Hoewel dit wettelijk niet verplicht is, is het gebruikelijk voor vrouwen in Afghanistan, zowel soennieten als sjiieten, om een hoofddoek te dragen – ook in Kaboel. Het verschilt per familie of etniciteit op welke manier de hoofddoek wordt gedragen. De boerka wordt ook nog veel gedragen, vooral bij de Pashtun.⁵⁰⁴ Vrouwen bedekken zich met een hoofddoek of boerka vanwege religieuze en maatschappelijke traditie, maar ook om zich meer beschermd te voelen tegen intimidatie.⁵⁰⁵

⁴⁹⁶ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2018 Country Report – Afghanistan*, pagina 19, 2018; Vertrouwelijke bron, 30 september 2018.

⁴⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 10 februari 2019

⁴⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 10 februari 2019; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018. Deze bron geeft als voorbeeld de problemen waar vrouwelijke studenten afkomstig van buiten Kaboel tegen aanlopen indien ze in Kaboel studeren. Indien een studente s'avonds alleen op straat loopt of alleen in een taxi zit, dan is er het risico dat ze aangehouden wordt door de politie of bij een controlepost en meegenomen wordt voor ondervraging. De eerste veronderstelling is dat ze in de prostitutie zit of een heimelijke liefdesrelatie heeft. Dit kan grote problemen voor betrokkene opleveren, zeker indien zij geen familie in de stad heeft.

⁴⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 10 februari 2019; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018. Deze bron gaf de volgende toelichting: 'When you are found not in company of any of these mahrams, and on your own in public space, there is always a underlying assumption that you are there to commit some sort of sexual relationship with an unknown man, or that you are running away from your acknowledged male guardian, to another male that is not your guardian, and all of that is prohibited under islam. It is all considered wrong under islam. Sharia in itself does not say that if you are not found in the company of your male guardian that you have to be punished. It is tradition incorporated with religion, which has led to this conclusion in Afghanistan that if women are not in the company of the legal guardian, the assumption is that they want to commit some sort of sexual relationship. But traditionally even under the Hafani jurisprudence, there is nothing that says that if a community finds a woman in such public space you have to punish her, there is nothing in sharia that says that. So it is a lot of practice patriarchy coming into play and the male domination in society'.

⁵⁰⁰ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 77, 30 augustus 2018; AREU, *Women in Agriculture in Afghanistan*, pagina 2, juli 2017; Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

⁵⁰¹ Premiere urgence. *Finding ways to help women to get access to healthcare in Afghanistan*. 19 juni 2017. <https://www.premiere-urgence.org/en/women-s-health-in-afghanistan/>

⁵⁰² UNAMA, *Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict. Annual Report 2017*, pagina 9-10, februari 2018. Op 21 augustus 2017 schoot de Taliban in de provincie Faryab een 25-jarige vrouw dood nadat ze zonder mahram in een gedeelde taxi had gereisd.

⁵⁰³ Swedish Committee for Afghanistan, *Women and Girls Have Right to Travel Without Being Harassed*, 24 december 2018, <https://swedishcommittee.org/blog/women-and-girls-have-right-travel-without-being-harassed/>; Worldbank, *Making higher education accessible to Afghan women*, 11 juni 2018, <http://blogs.worldbank.org/endpovertyinsouthasia/making-higher-education-accessible-afghan-women>; <http://www.afghanistans.com/Information/Economy/Transportation.htm>; Vertrouwelijke bron, 24 september 2018.

⁵⁰⁴ Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁰⁵ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, pagina 34-35, december 2017.

Met name in plattelandsgebieden en gebieden die onder de controle van AGE's vallen worden vrouwen die sociale normen overtreden, zoals het niet dragen van een hoofddoek of boerka, bedreigd en gediscrimineerd.⁵⁰⁶

Positie alleenstaande vrouwen

In Afghanistan is het zeer ongebruikelijk om te leven als alleenstaande vrouw. Vrouwen worden gezien als eigendom van hun vader voordat ze het eigendom van hun echtgenoot worden.⁵⁰⁷ Het is voor vrouwen onveilig om alleen te wonen en alleenstaande vrouwen bewegen zich buitenshuis in groepen. Zonder mannelijke bescherming lopen vrouwen meer risico om lastiggevallen en gediscrimineerd te worden.⁵⁰⁸ Een alleenstaande moeder kan zich zonder lastig gevallen te worden op straat begeven indien zij begeleid wordt door een zoon. Jongens vanaf een jaar of zeven kunnen die rol van begeleider vervullen.⁵⁰⁹

Gescheiden vrouwen komen in een onzekere situatie terecht. Zowel de Afghaanse maatschappij als de overheid ziet jonge gescheiden vrouwen niet als volwassenen die onafhankelijk van een man kunnen functioneren. Mogelijk kunnen gescheiden vrouwen niet terugkeren naar het huis van hun vader of worden ze beschouwd als een last voor de familie. Soms worden gescheiden vrouwen gedwongen hun eigendommen, huisvestingsrechten en voogdijschap over hun kinderen afstaan aan de man of de familie van de man.⁵¹⁰ Een weduwe wordt in de ogen van de Afghaanse samenleving als een 'vrouw zonder identiteit en bescherming' gezien. Weduwen worden in Afghanistan als een last gezien, omdat ze beschouwd worden als een extra economische verantwoordelijkheid.⁵¹¹ Geschat wordt dat er ongeveer 2,5 miljoen weduwen zijn in Afghanistan. Vaak zijn vrouwen analfabeet en hebben ze weinig of geen ervaring met werken buitenshuis, waardoor ze weinig mogelijkheden hebben om geld te verdienen als hun man overlijdt. In het beste geval ontvangen zij 150 dollar per jaar van de overheid, wanneer hun echtgenoot in de strijd omgekomen is. Veel Afghaanse weduwen overleven door elders huishoudelijk werk te verrichten, door te bedelen of door hun kinderen te laten bedelen.⁵¹²

⁵⁰⁶ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 77, 30 augustus 2018.

⁵⁰⁷ The Daily Mail, *Afghanistan's 'Hill of Widows' Live in a World Apart*, 23 juni 2017, <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-4631438/Afghanistans-hill-widows-live-world-apart.html>, geraadpleegd op 3 oktober 2018.

⁵⁰⁸ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 61-62, december 2017; The Daily Mail, *Afghanistan's 'Hill of Widows' Live in a World Apart*, 23 juni 2017, <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-4631438/Afghanistans-hill-widows-live-world-apart.html>, geraadpleegd op 3 oktober 2018; IGUACU, *Women of War – Behind the Frontlines in Afghanistan*, 29 november 2017, <https://blog.politicsmeanspolitics.com/the-anxiety-ridden-wives-of-afghanistans-security-forces-55d6d81b43e0>, geraadpleegd op 3 oktober 2018.

⁵⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018.

⁵¹⁰ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 57, december 2017; New York Times, *In Afghanistan, 'I Feel Like a Divorced Woman Is Up for Grabs'*, 17 april 2017, <https://www.nytimes.com/2017/04/17/world/asia/afghan-women-divorce.html>, geraadpleegd op 27 augustus 2018.

⁵¹¹ ACCORD, *Query Response on Afghanistan: Rights of Single Mothers (Widows and Divorced Women): Legislation and Practices*, 2 juni 2017.

⁵¹² The Daily Mail, *Afghanistan's 'Hill of Widows' Live in a World Apart*, 23 juni 2017, <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-4631438/Afghanistans-hill-widows-live-world-apart.html>, geraadpleegd op 3 oktober 2018; Japan Times, *War Widows in Afghanistan Pay a Heavy Price for their Husbands' Sacrifice*, 4 december 2017, <https://www.france24.com/en/20171204-afghan-war-widows-pay-heavy-price-husbands-sacrifice>, geraadpleegd op 3 oktober 2018.

Een weduwe is vaak volledig afhankelijk van de familie van haar echtgenoot. De kans is groot dat deze eist dat de weduwe trouwt met een beschikbare broer of neef. Vrouwen hebben meestal nauwelijks iets te zeggen, al komt het voor dat een enkeling weigert.⁵¹³ Wanneer een vrouw van wie de echtgenoot verdwenen is, wordt gedwongen om te hertrouwen, wordt zij meestal zijn tweede of derde vrouw. Zo heeft zij een man die voor haar gezin kan zorgen. De vrouwen die ervoor kiezen om buiten de familie te hertrouwen riskeren de voogdij over hun kinderen te verliezen.⁵¹⁴ Volgens het gewoonterecht van de Pashtun-bevolkingsgroep is de vrouw onderdeel van de erfenis. Wanneer de echtgenoot overlijdt dient de weduwe te trouwen met haar zwager of neef.⁵¹⁵

Artikel 194 van het nieuwe Wetboek van Strafrecht stelt dat een vrouw een echtscheiding bij de rechtbank kan eisen indien de echtgenoot gedurende een periode van drie jaar of meer zonder redelijk excuus afwezig is geweest. De rechtbank zal na het horen van het verzoek om scheiding van de vrouw de echtgenoot schriftelijk op de hoogte brengen en een termijn bepalen waarbinnen de echtgenoot moet terugkeren naar zijn gezin. Indien de echtgenoot afwezig blijft zonder redelijk excuus of wanneer kennisgeving aan hem onmogelijk is zal de rechtbank een uitspraak doen over de scheiding. In de praktijk wordt de termijn van drie jaar echter niet gevolgd en zullen vrouwen nog jaren wachten, tenzij ze jong zijn. In dat geval zullen zij trouwen met een mannelijk familielid van de vermiste echtgenoot. Daarmee zou de eer van het gezin beschermd zijn. Volgens artikel 196 van het Wetboek van Strafrecht kan een vrouw van wie de echtgenoot volgens een definitieve uitspraak van een rechtbank tot een gevangenisstraf van tien jaar of meer is veroordeeld na vijf jaar een scheiding eisen.⁵¹⁶

Positie verwesterde Afghaanse vrouwen

Deze paragraaf gaat in op Afghaanse vrouwen en meisjes die lange tijd in het buitenland verbleven hebben. Vrouwen die waarden en/of uiterlijkheden hebben overgenomen uit westerse landen lopen het risico een doelwit te zijn van AGE's.⁵¹⁷ Het kan voor Afghaanse vrouwen en meisjes die gewend zijn geraakt aan de vrijheden en onafhankelijkheid in westerse landen moeilijk zijn om zich weer aan te passen aan de sociale beperkingen in Afghanistan. Zij moeten zich ondergeschikt maken en zich aanpassen aan hetgeen mannen besluiten. Indien ze hiertegen in opstand komen, lopen ze het risico bedreigd te worden. In westerse landen kunnen vrouwen zonder mannelijke begeleiding ergens naar toe gaan, in Afghanistan is dat zeer ongebruikelijk en onveilig, zeker buiten de grote steden. Vrouwen lopen daarmee risico's.⁵¹⁸ In Afghanistan moeten vrouwen zich weer aanpassen aan strikte normen die gelden wat betreft kleding, uiterlijk en gedrag, vooral in het openbaar. Vrouwen bedekken zich met een boerka, niqab of hoofddoek om zich meer beschermd te voelen en wegens religieuze en sociale traditie. Het niet volgen van deze kledingnormen kan risico's met zich meebrengen.⁵¹⁹

⁵¹³ The New York Times. *A Generation of Widows, Raising Children Who Will Be Forged by Loss*. 1 december 2018. <https://www.nytimes.com/2018/12/01/world/asia/afghanistan-widows-war.html>.

⁵¹⁴ ACCORD, *Query Response on Afghanistan: Rights of Single Mothers (Widows and Divorced Women): Legislation and Practices*, pagina 2, 2 juni 2017; TED Ideas, *A Rare, Intimate Look at the Lives of Single Mothers in Afghanistan*, 27 oktober 2017, <https://ideas.ted.com/a-rare-intimate-look-at-the-lives-of-single-mothers-in-afghanistan/>; Vertrouwelijke bron, 30 september 2018.

⁵¹⁵ Bundesamts für Fremdenwesen und Asyl, *AfPak: Principals of the Tribal & Clan Structure*, pagina 48, 5 April 2017.

⁵¹⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 26, 7 november 2018.

⁵¹⁷ Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, *DFAT Country Information Report*, pagina 31, 18 september 2017;

⁵¹⁸ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, pagina 105-106, december 2017; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵¹⁹ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, pagina 35-37, december 2017; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

Ook zijn meisjes/vrouwen die in westerse landen naar school zijn gegaan eraan gewend om samen met jongens/mannen naar school te gaan en om te gaan. In Afghanistan zijn de werelden van mannen en vrouwen meer gescheiden.⁵²⁰ Wanneer iemand geïdentificeerd wordt als een persoon die uit het buitenland komt, wordt er vaak vanuit gegaan dat deze persoon afkomstig is uit een familie met veel geld. Daarmee loopt deze persoon het risico gekidnapt te worden om bijvoorbeeld losgeld te eisen.⁵²¹

Afghaanse vrouwen die langere tijd in westerse landen hebben gewoond, daar een opleiding hebben gevolgd en naar steden als Kaboel, Herat of Mazar-i Sharif komen hebben meer kans dan lokale vrouwen om werk te vinden, bijvoorbeeld bij een internationale organisatie.⁵²²

Gedwongen huwelijken

Artikel 70 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat mannen op achttienjarige leeftijd mogen trouwen en vrouwen op zestienjarige leeftijd. Artikel 71 bepaalt dat met toestemming van de vader van het meisje of een bevoegde rechtbank een meisje op vijftienjarige leeftijd mag trouwen. Lid 2 van artikel 71 voegt daaraan toe dat het huwelijk van minderjarige meisjes, jonger dan vijftien jaar, op geen enkele manier toelaatbaar is.⁵²³ In de praktijk wordt de leeftijd waarop jongens en meisjes in het huwelijk mogen treden echter bepaald op basis van puberteit, waardoor het voorkomt dat meisjes voor de leeftijd van vijftien jaar trouwen. Door het gebrek aan registratie van huwelijken is er nauwelijks toezicht op de uithuwelijking van kinderen.

Het gedwongen huwelijk van volwassen vrouwen komt met enige regelmaat voor in Afghanistan.⁵²⁴ Ook het gedwongen huwelijk van jonge meisjes met (oudere) mannen komt voor in Afghanistan, waarbij meisjes voor de wettelijke leeftijd van zestien jaar worden uitgehuwelijkt.⁵²⁵ Meisjes die niet naar school gaan lopen een verhoogd risico om uitgehuwelijkt te worden. Vanwege veiligheidsproblemen laten ouders hun dochters niet naar school gaan. Doordat families geloven dat zij in de onveilige omstandigheden in Afghanistan zelf niet voor hun dochters kunnen zorgen, worden de dochters uitgehuwelijkt.⁵²⁶ Armoede is vaak een reden voor families om hun dochters uit te huwelijken. Het komt voor dat meisjes uitgehuwelijkt worden aan veel oudere mannen in ruil voor geld.⁵²⁷ IWPR geeft het voorbeeld van Zargar, zij werd als veertienjarig schoolgaand meisje in maart 2017 voor 14.000 dollar verkocht aan een 65-jarige man. Vervolgens werd zij door haar man, zijn broers en zelfs zijn andere vrouwen mishandeld en vernederd.⁵²⁸ De gevolgen van vroege huwelijken zijn zeer schadelijk voor meisjes. Getrouwde meisjes worden vaak uitgesloten van onderwijs en krijgen te maken met ernstige gezondheidsrisico's, waaronder sterfte als gevolg van een zwangerschap op jonge leeftijd.⁵²⁹

⁵²⁰ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵²¹ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵²² Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵²³ Vertrouwelijke bron, pagina 23-24, 7 november 2018; UNICEF, *Child Marriage in Afghanistan: Changing the narrative*, pagina 24, juli 2018

⁵²⁴ HRW, *Girls' Access To Education in Afghanistan*, pagina 52, 17 oktober 2017.

⁵²⁵ Freedom House, *Freedom in the World 2018: Afghanistan*, pagina 18, 2018; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 40, december 2017.

⁵²⁶ HRW, *Girls' Access To Education in Afghanistan*, pagina 53-54, 17 oktober 2017.

⁵²⁷ Pahjwok, *Forced marriage: a cultural dimension of human trafficking*, 1 maart 2017, <https://www.pajhwok.com/en/2017/03/01/forced-marriage-cultural-dimension-human-trafficking>, geraadpleegd op 1 oktober 2018.

⁵²⁸ IWPR, *Afghanistan: Children or Brides?*, 7 augustus 2018, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-children-or-brides>, geraadpleegd op 24 oktober 2018.

⁵²⁹ Vertrouwelijke bron, 28 september 2018; HRW, *Girls' Access To Education in Afghanistan*, pagina 53-54, 17 oktober 2017.

De jonge Afghanen beginnen de traditie van uithuwelijking in twijfel te trekken. Dit levert conflicten op omdat jongeren minder bereid zijn zich aan de wil van ouders te onderwerpen. *Die Zeit* geeft in een artikel als voorbeeld het verhaal van Marwa, een jonge vrouw uit de buitenwijken van Herat. Zij werd verliefd op een jongen en vecht voor haar recht om haar echtgenoot zelf te kiezen. Haar ouders willen dat zij een door hen gearrangeerd huwelijk aangaat. Nog geen twintig jaar geleden werden gearrangeerde huwelijken door de kinderen zelden in twijfel getrokken.⁵³⁰

Geweld tegen vrouwen

De uitvoering van de wetgeving om de rechten van vrouwen in Afghanistan te beschermen verloopt traag, dit geldt in het bijzonder voor de *Elimination of Violence Against Women*-wet (EVAW-wet).⁵³¹ Het Afgaans Openbaar Ministerie meldde dat bij strafvervolgning onder de EVAW-wet de meeste aanklagers inzetten op bemiddeling. Veel vrouwelijke slachtoffers voelen zich onder druk van familie en justitiemedewerkers gedwongen om dit te accepteren.⁵³²

In Afghanistan wordt geweld tegen vrouwen beschouwd als een privé- of familieaangelegenheid. Het is niet gebruikelijk om te praten over conflicten binnen de familie, geweld en persoonlijke problemen.⁵³³ Afgaanse vrouwen zijn hierdoor minder geneigd geweld buiten hun familie te melden. Dit draagt bij aan de onderrapportage van seksueel- en huiselijk geweld tegen vrouwen.⁵³⁴ Afghanistan heeft op papier goede wetten, ook over de rechten van vrouwen. Het probleem is echter dat deze wetten niet worden nageleefd.⁵³⁵ Recht wordt overwegend via het informele rechtsbestel gesproken. Het formele rechtssysteem wordt gekenmerkt door corruptie, waardoor mensen niet naar rechtbanken gaan maar hun toevlucht nemen tot traditionele manieren van besluitvorming over zaken.⁵³⁶ Mannen die verantwoordelijk zijn voor huiselijk geweld blijven bijna altijd ongestraft. Omdat vrouwen vaak economisch afhankelijk zijn van hun echtgenoot, doen veel vrouwen geen aangifte wanneer de dader van het geweld de echtgenoot is.⁵³⁷

De EVAW-wet, die via een presidentieel decreet sinds 2009 in werking is, heeft het mogelijk gemaakt om geweld tegen vrouwen (verkrachting, gedwongen prostitutie, vervolging of lastigvallen, het veroorzaken van verwondingen of invaliditeit, het uitruilen van vrouwen bij geschilbeslechting (*baad*), polygamie, gedwongen huwelijken en huwelijken met minderjarigen) strafbaar te stellen. De EVAW-wet voorziet niet in strafbaarstelling van verkrachting binnen het huwelijk en evenmin in de verkrachting van mannen en jongens.⁵³⁸ In het geval van geweld tegen vrouwen voorziet de EVAW-wet in artikel 39 in de mogelijkheid tot vervolging van de dader. Dit artikel stelt dat rechtszaken en vervolging van daders moeten geschieden op basis van de aanklacht ingediend door het slachtoffer of haar advocaat. Het slachtoffer kan haar zaak in elk stadium van de gerechtelijke procedure intrekken.⁵³⁹

⁵³⁰ *Die Zeit, Vom Wandel zerrissen*, 22 oktober 2018, <https://www.zeit.de/feature/afghanistan-globalisierung-wertewandel-tradition-zukunft>, geraadpleegd op 23 oktober 2018.

⁵³¹ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, pagina 57, 19 april 2016.

⁵³² Human Rights Watch, *World Report 2018: Afghanistan: Events of 2017*, pagina 3.

⁵³³ *Die Zeit, Vom Wandel zerrissen*, 22 oktober 2018, geraadpleegd op 23 oktober 2018.

⁵³⁴ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 25-26, mei 2018.

⁵³⁵ Vertrouwelijke bron, 30 september 2018; Vertrouwelijke bron, 7 november 2018.

⁵³⁶ Vertrouwelijke bron, 30 september 2018; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵³⁷ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 73, 30 augustus 2018.

⁵³⁸ Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵³⁹ Vertrouwelijke bron, 7 november 2018, pagina 28.

In stedelijke gebieden zoals Kaboel, Herat en Mazar i-Sharif bevinden zich rechtbanken waar formele rechtspraak plaatsvindt. Die rechtbanken zijn buiten de steden nauwelijks te vinden.⁵⁴⁰ Vrouwen ervaren vaak discriminatie binnen het rechtstelsel wanneer zij aangifte willen doen van mishandeling of andere vormen van geweld.⁵⁴¹ Uit onderzoek dat in 2017 en 2018 is uitgevoerd blijkt volgens Human Rights Watch dat de politie routinematig weigert om zaken te registreren. In plaats daarvan vertellen zij vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld terug te keren naar hun echtgenoot.⁵⁴² Vooral in dorpen en plattelandsgebieden is een groot gebrek aan toegang tot het rechtssysteem voor vrouwen. Hierdoor worden veel zaken van geweld tegen vrouwen nooit geregistreerd.⁵⁴³ De oplossing van het overgrote deel van de geweldsincidenten wordt nog steeds gezocht via traditionele bemiddeling en niet door vervolging, zoals vereist door de wet. Hierdoor wordt de uitvoering van de EVAW-wet ondermijnd.⁵⁴⁴

Het Afghaans Openbaar Ministerie meldde dat bij strafvervolgning onder de EVAW-wet de meeste aanklagers inzetten op bemiddeling. Veel vrouwelijke slachtoffers voelen zich onder druk van familie en justitiemedewerkers gedwongen om dit te accepteren. Blijkens gegevens van de Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC) die eind 2016 5.575 zaken van geweld tegen vrouwen onderzocht, werden deze veelal niet bij de overheid geregistreerd.⁵⁴⁵ De Afghaanse regering bracht op 28 maart 2018 haar vijfde rapport uit over de toepassing van de EVAW-wet. In dit rapport dat de periode maart 2016 tot maart 2017 beslaat werd melding gemaakt van 4.290 zaken van geweld tegen vrouwen.⁵⁴⁶ Een jonge vrouw, Soraya, vertelde *Human Right Watch* dat ze naar de politie was gegaan nadat haar man haar met een mes had aangevallen en haar schoonvader haar had verkracht. Toen zij aangifte wilde doen zei een officier tegen haar dat ze haar zaak niet gingen registreren, omdat het niet belangrijk genoeg was. Ze moest dit met haar familie oplossen.⁵⁴⁷

Vrouwenrechtenactivisten benadrukken dat wanneer vrouwen het formele rechtssysteem benaderen dit voor hen vaak het laatste redmiddel is. Zij benaderen het formele rechtssysteem meestal pas wanneer er bijvoorbeeld sprake is van herhaaldelijk ernstig geweld of wanneer eerdere bemiddeling niet gewerkt heeft.⁵⁴⁸

Rechtbanken nemen familiekwetsies vaak niet in behandeling en verwijzen deze terug naar het informele rechtssysteem dat tot oplossing probeert te komen door bemiddeling. Gezien de heersende tradities is de positie van de vrouw hierin zwak. Het zijn immers de dorpsoudsten (mannen) die het oordeel vellen.⁵⁴⁹

⁵⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 25 september 2018; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵⁴¹ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 70, 30 augustus 2018; US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 28, 2017.

⁵⁴² Human Rights Watch, *Human Rights Watch Submission to the Universal Periodic Review of Afghanistan*, pagina 5, 16 december 2018.

⁵⁴³ AIHRC, *Human rights situation of women and girls living in the villages in Afghanistan*, pagina 20, februari 2017; Vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁵⁴⁴ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 6 en 24, mei 2018.

⁵⁴⁵ Human Rights Watch. *Country Summary. Afghanistan*. Januari 2018

⁵⁴⁶ UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, S/2018/539, pagina 9, 6 juni 2018.

⁵⁴⁷ Human Rights Watch, *Afghan Government Ignoring Violence Against Women*, 30 mei 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/05/30/afghan-government-ignoring-violence-against-women>, geraadpleegd op 21 augustus 2018.

⁵⁴⁸ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 25-26, mei 2018.

⁵⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 30 september 2018;

Veel vrouwen zoeken geen juridische hulp omdat ze hun rechten niet kennen, omdat ze bang zijn voor vervolging of omdat ze bang zijn om teruggestuurd te worden naar hun familie of de dader.⁵⁵⁰ Toegang voor vrouwen tot het rechtssysteem wordt verder belemmerd door het feit dat vrouwelijke politieagenten minder dan twee procent uitmaken van alle politieagenten in Afghanistan. Vrouwelijke politieagenten lopen zelf ook risico op seksuele intimidatie en mishandeling op de werkplek.⁵⁵¹ Bovendien is straffeloosheid een ernstig probleem in Afghanistan. De meeste vrouwen die wel hulp zoeken maken gebruik van traditionele manieren om het conflict op te lossen, wat vaak in het voordeel van de dader werkt.⁵⁵² Zowel de Afghaanse Strafwet als de EVAW-wet staan bemiddeling in strafzaken niet toe, veel strafzaken worden echter nog door bemiddeling opgelost. UNAMA documenteerde tussen augustus 2015 en december 2017 talloze gevallen van bemiddeling.⁵⁵³

Door conservatieve tradities is het voor Afghaanse vrouwen heel moeilijk om openlijk met een man over hun problemen te praten. Er zijn in Afghanistan weinig vrouwen werkzaam in de justitiële sector. IWPR geeft als voorbeeld de situatie in de provincie Kandahar. Als enige vrouwelijke officier van justitie in de provincie Kandahar heeft Zainab in 2017 bijna vijftig zaken van geweld tegen vrouwen opgelost. Een vrouw uit het district Panjwai had na tien jaar huiselijk geweld aangifte gedaan, omdat ze haar verhaal kon delen met een vrouwelijke officier van justitie. Dit betekende voor haar dat ze openlijk en eerlijk kon praten over het huiselijk geweld. Door gebrek aan vrouwelijke werknemers in de justitiële sector worden veel vrouwen, met name in gevallen van seksueel geweld, gedwongen om tot bemiddeling over te gaan in plaats van de zaak te behandelen in het formele rechtstelsel. IWPR geeft als voorbeeld een 37-jarige vrouw Anisa uit de stad Gardez in de provincie Paktia. Zij wilde scheiden van haar gewelddadige echtgenoot, maar werd gedwongen om de zaak te laten vallen omdat ze geen vrouwelijke advocaat kon vinden. Ze werd gedwongen om haar zaak op te lossen via een *jirga*, die oordeelde dat de echtgenoot Anisa niet meer mocht mishandelen. Wanneer haar echtgenoot dit wel zou doen, zou hij een boete krijgen.⁵⁵⁴ Van maart 2017 tot maart 2018 werden volgens een rapport van AIHCR 168 zaken van geweld tegen vrouwen overgedragen aan het speciale bureau voor de bestrijding van geweld tegen vrouwen. Hiervan werden 49 zaken door bemiddeling opgelost, 42 zaken werden aan de rechtbank overgedragen, 32 zaken werden aangehouden in afwachting van het aanleveren van benodigde documenten door de gedaagde en in 31 zaken werd de rechtszaak door de partijen ingetrokken.⁵⁵⁵

⁵⁵⁰ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 27, 2017; Oxfam Novib, *Fighting for women's rights in Afghanistan, a door-to-door job*, <https://www.oxfam.org/en/afghanistan/fighting-womens-rights-afghanistan-door-door-job>.

⁵⁵¹ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 73, 30 augustus 2018; UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence*, pagina 7, 15 april 2017.

⁵⁵² Associazione Diritti e Frontiere, *Under Warlords, Rule Solidarity Party of Afghanistan Celebrates International Women's Day*, 15 mei 2018, <https://www.a-dif.org/2018/05/15/under-warlords-rule-solidarity-party-of-afghanistan-celebrates-international-womens-day/>, geraadpleegd op 2 oktober 2018.

⁵⁵³ IWPR, *Afghanistan: Sexual Violence Needs Justice, Not Mediation*, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-sexual-violence-needs-justice-not>, 29 juni 2018, geraadpleegd op 24 oktober 2018; UNAMA, *Injustice and Impunity, Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 6, mei 2018.

⁵⁵⁴ IWPR, *Women Sideline from Services in Afghan Province*, 1 augustus 2018, <https://iwpr.net/global-voices/women-sidelined-from-services-afghan-province>, geraadpleegd op 24 oktober 2018; [http://cso.gov.af/Content/files/Population\(3\).pdf](http://cso.gov.af/Content/files/Population(3).pdf). De provincie Kandahar heeft volgens de Centrale Statistische Organisatie van Afghanistan (2013-2014) 54.850 km² bij een bevolkingsdichtheid van 21 personen per km². Geraadpleegd 10 december 2018.

⁵⁵⁵ AIHCR, *Summary of the Report on Violence Against Women: The Causes, Context, and Situation of Violence Against Women in Afghanistan*, pagina 5, 11 maart 2018.

Rechtspositie vrouwen

Plannen om het familierecht, waaronder bepalingen over echtscheiding, aan te passen werden niet geconcretiseerd.⁵⁵⁶

De Afghaanse sjiiten bezitten het grondwettelijke recht om het familierecht voor de eigen gemeenschap bij wet zelf te regelen. In 2009 werd een speciale wet voor Afghaanse sjiiten aangenomen, de *Shia Personal Status Law*. De *Shia Personal Status Law* bevat enkele artikelen die de rechten van Afghaanse sjiitische vrouwen beperken. Deze artikelen zien onder andere op kindhuwelijk, polygamie, erfrecht, zelfbeschikkingsrecht, bewegingsvrijheid, en voogdijschap.⁵⁵⁷

Handelingsbekwaamheid

Handelingsbekwaamheid is niet afhankelijk van geslacht of burgerlijke staat. Artikel 39 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een persoon volwassen is bij achttien jaar (volgens de islamitische zonnecalender). Een volwassen persoon heeft volledige rechtsbevoegdheid.⁵⁵⁸ Op grond van het civiele recht beschikken vrouwen over dezelfde handelingsbekwaamheid als mannen, maar zij beschikken meestal niet over gelijke rechten. Zo krijgt een vrouw geen voogdij over haar eigen kinderen als haar man overlijdt, maar wordt dit toegekend aan de schoonouders. In de vroege kinderjaren (tot zeven jaar voor jongens en negen jaar voor meisjes) worden de kinderen wettelijk 'onder de hoede' gesteld van de moeder, maar in de praktijk is dit meestal niet het geval. Vaak worden ze min of meer gedwongen een andere man uit de schoonfamilie te trouwen om de kinderen niet te verliezen.⁵⁵⁹ Volgens het civiele recht en de islamitische jurisprudentie hebben vrouwen (als dochter of weduwe) het recht op een erfenis, maar dit is veel minder dan wat een man of zoon erft. Gescheiden vrouwen hebben geen recht op een erfenis. In de praktijk erven vrouwen onder het gewoonterecht meestal niets, tenzij de vrouw een mannelijk schoonfamilielid trouwt. Het is voor mannen eenvoudiger om te scheiden dan voor vrouwen, hoewel het juridisch gezien voor beiden mogelijk is. Een scheiding wordt voor een vrouw gezien als een schande, omdat het haar niet is gelukt haar huwelijk te beschermen, zelfs als ze de scheiding aanvraagt om reden van mishandeling.⁵⁶⁰

In het algemeen hebben vrouwen in het informele rechtssysteem minder handelingsbekwaamheid dan in het formele rechtssysteem, maar ook in het formele rechtssysteem krijgen vrouwen vaak te maken met discriminatie als zij een zaak aandragen. Beperkte toegang tot geld om boetes (of steekpenningen) te betalen, de afwezigheid van vrouwelijke medewerkers om zich tot te wenden en de noodzaak van een mannelijke begeleider, hebben voor vrouwen een negatieve invloed op toegang tot en deelname aan het juridische systeem.⁵⁶¹

⁵⁵⁶ Human Rights Watch, *World report 2018. Afghanistan events*, <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/afghanistan>.

⁵⁵⁷ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 70, 30 augustus 2018.

⁵⁵⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 23, 7 november 2018; <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>. Artikel 46 van het Burgerlijk Wetboek geeft aan dat 'Civil status of persons who attain eighteen years shall be recorded in special registration books in accordance with provisions stated in articles (47-48-49-50) of this Law'.

⁵⁵⁹ Free Women Writers, *What Life is Like for Afghan Widows*, 23 juni 2017, <https://www.freewomenwriters.org/2017/06/23/life-afghan-widows-afghanistan/>; Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁶⁰ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 82, december 2017; Free Women Writers, *What Life is Like for Afghan Widows*, 23 juni 2017, <https://www.freewomenwriters.org/2017/06/23/life-afghan-widows-afghanistan/>; Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁶¹ UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 25-26, mei 2018; UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 70, 30 augustus 2018; Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

Ook zijn Afghaanse vrouwen zich over het algemeen niet bewust van hun rechten in het justitiële systeem. Volgens een rapport van UNAMA is gemiddeld 83% van de vrouwen analfabeet. Door het hoge analfabetisme en de obstakels om het huis of dorp te verlaten heeft een groot deel van de Afghaanse vrouwen geen directe toegang tot juridische informatie of sociale netwerken die hen kunnen helpen het rechtssysteem te begrijpen.⁵⁶²

In de Afghaanse grondwet is bepaald dat het niemand verboden mag worden eigendom te bezitten en te verwerven. Volgens de Sharia, de Afghaanse grondwet en andere geldende wetten kunnen vrouwen gelijke eigendomsrechten als mannen verkrijgen. Ondanks de formele wettelijke bepalingen die vrouwen in staat stellen land te bezitten, bezitten in werkelijkheid heel weinig vrouwen land.⁵⁶³ Juridisch gezien wordt het tegenhouden van het verwerven van eigendommen van vrouwen beschouwd als een daad van geweld tegen vrouwen. Volgens artikel 34 van de EVAW-wet zal een persoon die geërfde goederen van een vrouw inneemt of haar verhindert deze te verwerven, afhankelijk van de omstandigheden, worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van maximaal drie maanden. Het eigendom zal aan de vrouw worden teruggegeven.⁵⁶⁴ Vanwege de heersende discriminerende houding tegenover vrouwen worden eigendommen in formele en informele processen vaak aan oudere zoons of mannelijke familieleden toegekend. Weduwen die land erven dragen het vaak over aan hun zoons. Bij gebrek aan mannelijke familieleden kunnen vrouwen geërfd land bezitten. Soms worden weduwen op lokaal niveau erkend als eigenaar van een perceel. Zij registreren deze rechten zelden op hun eigen naam, maar registreren dit op naam van een mannelijk familielid.⁵⁶⁵

In grote steden zijn er vrouwen die bedrijven besturen, onroerend goed bezitten en in veel steden krijgen zij onderwijs. Ook moedigen sommige universiteiten vrouwen aan economisch onafhankelijk te zijn. Schendingen zijn echter wijdverspreid. Soms laten familieleden vrouwen niet toe om hun beroep, echtgenoot, school of universiteit te kiezen. Het milieu is zodanig dat de meeste vrouwen niet deel kunnen nemen aan culturele, sociale en economische activiteiten. Banken zijn vaak niet bereid om leningen te verstrekken aan vrouwelijke ondernemers, tenzij een mannelijk familielid haar verzoek om een lening heeft goedgekeurd en ondersteund.⁵⁶⁶

Zina

Geslachtsgemeenschap tussen twee individuen buiten het huwelijk om wordt in Afghanistan aangeduid met de term zina en is strafbaar volgens de wet. Volgens artikel 643 van het Wetboek van Strafrecht wordt zina geïnterpreteerd als geslachtsgemeenschap tussen een man en een vrouw buiten het wettelijke huwelijk. Zina kan zowel gepleegd worden door iemand die getrouwd is als door ongehuwden onderling en heeft alleen betrekking op seksueel contact tussen een man en een vrouw.⁵⁶⁷ Zina is een 'morele' misdaad en wordt door de Afghaanse samenleving gezien als een zeer beschamende daad.⁵⁶⁸

⁵⁶² UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, pagina 32, mei 2018.

⁵⁶³ AREU, *Land Governance Assessment Framework Afghanistan: Final Report*, pagina 63, juni 2017; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 82, december 2017.

⁵⁶⁴ Vertrouwelijke bron, pagina 24, 7 november 2018.

⁵⁶⁵ AREU, *Land Governance Assessment Framework Afghanistan: Final Report*, pagina 63, juni 2017; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 82, december 2017.

⁵⁶⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 6,7 december 2018.

⁵⁶⁷ Vertrouwelijke bron, pagina 7, 7 november 2018.

⁵⁶⁸ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 43, december 2017.

Seksuele handelingen buiten het huwelijk worden in Afghanistan wijdverspreid beschouwd als een schande voor de familie, waardoor betrokkenen –onder wie slachtoffers van verkrachting buiten de familie- risico lopen op verstoting, gedwongen abortus, gevangenschap of zelfs de dood. Slachtoffers van seksueel en geslacht gerelateerd geweld durven vaak geen aangifte te doen wegens maatschappelijke taboes en uit angst voor stigmatisering en vergelding waaronder door hun eigen gemeenschap of familie.⁵⁶⁹

Het bewijzen van zina is moeilijk in de islamitische wet. Zina kan alleen bewezen worden als vier mannelijke getuigen de beschuldiging bevestigen. De getuigen moeten een getuigenis tot in de kleinste details afleggen.⁵⁷⁰ Het nieuwe Afghaanse Wetboek van Strafrecht uit 2017 stelt zina strafbaar. Artikel 644 van het strafwetboek bepaalt dat in het geval de partij gehuwd is, hij/zij kan worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van niet meer dan twee jaar. Wanneer iemand die zina pleegt ongehuwd is, krijgt de persoon minder dan twee jaar gevangenisstraf opgelegd.⁵⁷¹ Artikel 636 van de Afghaanse strafwet bevat een duidelijkere en meer omvattende definitie van verkrachting.⁵⁷² Artikel 17 van de ERAW-wet bepaalt in overeenstemming met artikel 636 van het strafwetboek dat in het geval een man een meisje of vrouw verkracht, hij tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld zal worden. Indien de verkrachting de dood van het slachtoffer tot gevolg heeft, zal de dader worden veroordeeld tot de doodstraf. Ook zal de dader een bedrag gelijk aan de bruidsschat moeten betalen als schadevergoeding aan het slachtoffer of aan de familie van het slachtoffer in geval van overlijden.⁵⁷³

Hoewel zowel mannen als vrouwen strafrechtelijk vervolgd kunnen worden voor zina, gebeurt dit bijna uitsluitend bij vrouwen.⁵⁷⁴ Vrouwen worden bij de bestraffing van zina of overspel ook vaak strenger behandeld dan mannen. Vaak is het enige bewijs in de zaak de bekentenis van een vrouw. Bij de arrestatie van een vrouw voor zina verzamelt de politie volgens Human Rights Watch verklaringen onder intimiderende omstandigheden. Het is niet uitgesloten dat formele rechtbanken lijfstraffen uitvoeren voor zina, ondanks het feit dat dit illegaal is in de Afghaanse wetgeving.⁵⁷⁵ Vrouwen worden vaak veroordeeld als dader van zina, maar zijn meestal het slachtoffer van verkrachting. Om bewijslast te krijgen voor zina worden veel aangeklaagde vrouwen onderworpen aan een maagdelijkheidstest. Hierbij bepaalt een door de overheid aangestelde arts via inwendig onderzoek of de vrouw nog maagd is. Als dit niet zo is, wordt het als bewijs gezien van zina en wordt de vrouw veroordeeld.⁵⁷⁶ In juli 2018 kondigde het Afghaanse ministerie van Volksgezondheid een nieuw beleid aan waarbij gezondheidswerkers van de overheid deze maagdelijkheidstesten niet meer uit mogen voeren.⁵⁷⁷

⁵⁶⁹ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 72, 30 augustus 2018.

⁵⁷⁰ Vertrouwelijke bron, pagina 7, 7 november 2018.

⁵⁷¹ Vertrouwelijke bron, pagina 8, 7 november 2018.

⁵⁷² UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 73, 30 augustus 2018.

⁵⁷³ Vertrouwelijke bron, pagina 20, 7 november 2018; Afghanistan Public Policy Research Organization, *New Penal Code and ERAW Law: To Incorporate or Not to Incorporate?*, pagina 13-14, juli 2018.

⁵⁷⁴ Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁷⁵ EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 43-47, december 2017.

⁵⁷⁶ Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁷⁷ HRW, *A Step Toward Ending 'Virginity Exams' in Afghanistan*, 10 juli 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/07/10/step-toward-ending-virginity-exams-afghanistan>, geraadpleegd op 25 oktober 2018.

Een ngo meldde dat alleen al in een gevangenis in de provincie Balkh er tweehonderd meisjes vastzaten op grond van de maagdelijkheidstest. De detentieomstandigheden waren slecht waarbij zij ook het risico liepen door gevangenisautoriteiten te worden verkracht. Betrokkenen werden veelal tot meer dan een jaar vastgehouden en liepen bij vrijlating de kans verstoten te worden door hun familie.⁵⁷⁸

Het risico om beschuldigd te worden van zina vormt een sterk afschrikmiddel voor vrouwen om aangifte te doen van verkrachting. Het komt zelden voor dat vrouwen de Afghaanse autoriteiten uit eigen initiatief benaderen om aangifte te doen van verkrachting, met enkele uitzonderingen van gevallen waarbij een verkrachting tot een zwangerschap heeft geleid.⁵⁷⁹ Zoals aangegeven in het ambtsbericht van november 2016 zitten veel vrouwen in detentie die veroordeeld zijn voor zina (overspel of andere illegale seksuele relaties). Geschat wordt dat in Afghanistan bijna de helft van alle vrouwen (en vrijwel alle meisjes) in de gevangenis is veroordeeld voor 'morele misdaden'.⁵⁸⁰ Betrokkenen zitten in detentie, terwijl ze feitelijk sociale conventies hebben overtreden zoals wegvloeden van huis, het weigeren van een huwelijkskandidaat of vluchten voor huiselijk geweld of verkrachting. Wegvloeden van huis of het ontvluchten van de thuissituatie is niet strafbaar op grond van het Wetboek van Strafrecht, maar artikel 130 van de grondwet geeft aan dat in zaken die niet worden gedekt in de grondwet of andere wetten de rechtbank kan handelen op een manier die past binnen de Hanafi jurisprudentie. Dit houdt vaak een zina veroordeling in.⁵⁸¹

In de verslagperiode werden 163 gevallen van morele overtredingen (voornamelijk zina) geregistreerd bij het kantoor van de procureur-generaal. Hoeveel van deze vrouwen daadwerkelijk zijn vastgehouden is niet bekendgemaakt.⁵⁸² Wanneer vrouwen wegvloeden van huis proberen ze vaak te ontsnappen aan huiselijk geweld. Zij worden echter niet geholpen, maar worden gestraft omdat ze zonder toestemming weggelopen zijn van huis.⁵⁸³ Onder toenemende druk van mensenrechtenactivisten beloofde president Ghani in februari 2016 te voorkomen dat vrouwen die beschuldigd werden van het wegvloeden van hun familie opgesloten zouden worden. Maar nog steeds blijven de Afghaanse politie en officieren van justitie meisjes opsluiten vanwege morele misdaden, zoals het wegvloeden van huis.⁵⁸⁴ In een artikel uit *The Diplomat* worden enkele voorbeelden hiervan gegeven. Humaira rende bijvoorbeeld op dertienjarige leeftijd weg van huis om te ontsnappen aan *baad*; het uithuwelijken van een meisje om een vete tussen families op te lossen. Doordat zij weggelopen was werd ze beschuldigd van een 'morele misdaad' en moet zij een gevangenisstraf uitzitten.

⁵⁷⁸ Marie Stopes International, *Breakthrough could lead to an end to virginity testing in Afghanistan*, 23 juli 2018, <https://www.mariestopes.org/news/2018/7/breakthrough-could-lead-to-an-end-to-virginity-testing-in-afghanistan/?page=0>.

⁵⁷⁹ Wimpelmann, Torunn, *Adultery, rape, and escaping the house*, CMI Working Paper, pagina 12, december 2017.

⁵⁸⁰ Penal Reform International, *Eliminating violence against women in the criminal justice system*, 21 november 2017, <https://www.penalreform.org/blog/eliminating-violence-women-criminal-justice-system/>, geraadpleegd op 3 oktober 2018.

⁵⁸¹ Vertrouwelijke bron, pagina 10, 7 november 2018.

⁵⁸² Vertrouwelijke bron, pagina 30, 7 november 2018.

⁵⁸³ UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 78-79, 30 augustus 2018; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, november 2016.

⁵⁸⁴ The Guardian, *Breakthrough made in fight to end virginity testing in Afghanistan*, 5 juli 2018, <https://www.theguardian.com/global-development/2018/jul/05/breakthrough-fight-to-end-virginity-testing-afghanistan>, geraadpleegd 18 september 2018; Human Rights Watch, *End 'Moral Crimes' Charges, 'Virginity' Tests*, 25 mei 2016, <https://www.hrw.org/news/2016/05/25/afghanistan-end-moral-crimes-charges-virginity-tests>, geraadpleegd 18 september 2018; UNAMA, *Treatment of Conflict-Related Detainees: Implementation of Afghanistan's National Plan on the Elimination of Torture*, pagina 6, April 2017.

Ook de achttienjarige Sumaira zit in de gevangenis. Op zestienjarige leeftijd werd Sumaira verkracht door haar oom en raakte ze zwanger. Toen haar familie erachter kwam dat zij zwanger was vertelde ze hen wat er gebeurd was. Haar oom beschuldigde haar ervan hem verleid te hebben en beweerde dat ze loog. De oom werd nooit berecht en Sumaira werd veroordeeld voor zina.⁵⁸⁵

Gedurende de verslagperiode zijn er geen veroordelingen tot doodstraf uitgesproken en ten uitvoer gelegd die waren opgelegd vanwege overspel of zina.⁵⁸⁶ Wel werden straffen vanwege zina opgelegd en uitgevoerd door AGE's. UNAMA documenteerde in 2017 vier gevallen waarbij AGE's veroordelingen tot doodstraf uitspraken en uitvoerden bij vrouwen die beschuldigd werden van het plegen van 'morele misdaden'.⁵⁸⁷ Op 7 maart 2017 veroordeelde en stenigde de Taliban een vrouw die beschuldigd werd van overspel in de provincie Badakhshan.⁵⁸⁸ In augustus 2017 werd in de provincie Jawzjan een vrouw doodgeschoten door Taliban-leden. De vrouw was enkele maanden eerder naar een opvanghuis gevlucht vanwege huiselijk geweld. Na lokale bemiddeling keerde ze terug, maar werd bij terugkomst uit haar huis gesleept en neergeschoten door Taliban-leden.⁵⁸⁹ In de provincie Herat schoot de Taliban op 6 september 2017 een vrouw dood die ze beschuldigden van het plegen van overspel.⁵⁹⁰

Opvangmogelijkheden

Om zich aan het geweld te onttrekken kunnen vrouwen naar opvanghuizen gaan. Volgens de New York Times en een vertrouwelijke bron zijn er ongeveer veertig opvanghuiszorg voor vrouwen in Afghanistan, gerund door ngo's.⁵⁹¹ De VN gaf aan dat er in 21 provincies 26 opvangprojecten zijn waarvan tenminste twee door gebrek aan middelen gedwongen waren om hun dienstverlening te verminderen.⁵⁹² Vrouwen die niet herenigd kunnen worden met hun familie zijn vaak gedwongen in het opvanghuis te blijven wonen. De vrouwenopvangcentra zijn vooral geconcentreerd in de westelijke, noordelijke en centrale regio's van het Afghanistan. Doordat de meeste opvangcentra in steden zitten hebben vrouwen op het platteland hiertoe moeilijk toegang. De opvanghuizen zijn erg berucht en religieuze geleerden hebben problemen met het idee dat er plekken zijn waar vrouwen die van huis wegelopen onderdak vinden. Conservatieve Afghanen zien de opvanghuizen als westerse aanvallen op de Afghaanse cultuur.⁵⁹³ Ook het uiteenvallen van gezinnen en het verbreken van de sociale orde wordt opvangplaatsen verweten.⁵⁹⁴ De autoriteiten plaatsten vrouwen die slachtoffer waren van huiselijk geweld ook ter bescherming in detentiecentra, wanneer er geen opvanghuizen beschikbaar waren om hen te beschermen tegen verder misbruik.⁵⁹⁵

⁵⁸⁵ The Diplomat, *The Women in Afghanistan's Moral Prisons*, 8 maart 2017, <https://thediplomat.com/2017/03/the-women-in-afghanistans-moral-prisons/>, geraadpleegd op 26 september 2018.

⁵⁸⁶ Vertrouwelijke bron, pagina 16, 7 november 2018.

⁵⁸⁷ UNAMA, *Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict. Annual Report 2017*, pagina 10, februari 2018.

⁵⁸⁸ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 27, 2017.

⁵⁸⁹ Amnesty International, *Amnesty International Report 2017-2018*, pagina 67, 22 februari 2018.

⁵⁹⁰ UNAMA, *Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict. Annual Report 2017*, pagina 10, februari 2018.

⁵⁹¹ New York Times, *Shelters Have Saved Countless Afghan Women. So Why Are They Afraid?*, 3 maart 2018, <https://www.nytimes.com/2018/03/17/world/asia/afghanistan-womens-shelters.html>, geraadpleegd op 20 december 2018; Vertrouwelijke bron, pagina 29-30, 7 november 2018.

⁵⁹² UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. A/73/624-S/2018/1092*, pagina 9, 7 december 2018.

⁵⁹³ Vertrouwelijke bron, pagina 29-30, 7 november 2018.

⁵⁹⁴ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 27, 2017; EASO, *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, pagina 59-60, december 2017; IWPR, *Afghanistan: Women Seek Refuge in Safe Houses*, 20 april 2017, <https://iwpr.net/global-voices/afghanistan-women-seek-refuge-safe-houses>; Algemeen ambtsbericht Afghanistan, november 2016.

⁵⁹⁵ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 8, 2017.

3.5.7

LHBTI

De wet biedt geen bescherming voor LHBTI-mensen (lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en intersekse), die geconfronteerd worden met een afwijzing door de samenleving en met misbruik door de politie. Seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht zijn illegaal onder het Wetboek van Strafrecht en onder de sharia.⁵⁹⁶ In Afghanistan zijn seksuele relaties tussen mensen van gelijke sekse onder een wet die seks verbiedt tussen individuen die niet met elkaar zijn gehuwd strafbaar tussen de vijf en vijftien jaar detentie.⁵⁹⁷ Homoseksualiteit wordt in het nieuwe Wetboek van Strafrecht als een overtreding beschouwd. De artikelen 645 en 649 van het wetboek geven aan dat indien een vrouw aangetroffen wordt in een intieme positie met een andere vrouw (seksuele handelingen verricht) of indien een man een seksuele handeling verricht niet zijnde een daadwerkelijke penetratie dan zijn elk van de betrokken personen strafbaar met kortstondige detentie. Artikel 147 omschrijft kortstondige detentie als een gevangenisstraf tussen de drie maanden en een jaar.⁵⁹⁸

In het geval een man anale seks heeft met een vrouw of met een man dan staat hierop een straf van maximaal twee jaar gevangenis op basis van de artikelen 646 en 647 van het Wetboek van Strafrecht. Artikel 648 geeft aan dat strafverhoging geldt in het geval het misdrijf gepleegd werd door de verdachte bij een verwante in de derde graad; bij een begeleider, leraar of bediende aangezien de verdachte op enigerlei wijze autoriteit heeft over of invloed heeft op eerstgenoemden; en/of de persoon die slachtoffer is van het misdrijf geïnfecteerd is geraakt met een seksueel overdraagbare ziekte. Voor zover bekend heeft de Afghaanse overheid geen strafvervolgning ingesteld en/of straffen opgelegd in geval van vrijwillige seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht, noch in het geval één van de betrokken personen een minderjarige was.⁵⁹⁹

Homoseksualiteit is een taboe in Afghanistan. Veel Afghanen beschouwen homoseksualiteit als niet-islamitisch en immoreel. Homoseksuele mannen kunnen een gevangenisstraf krijgen of door hun familieleden worden vermoord in eerwraakmoorden.⁶⁰⁰ De Afghaanse wet biedt geen bescherming tegen discriminatie of intimidatie op grond van seksuele geaardheid of genderidentiteit. Volgens een *US Department of State* rapport uit 2017 hadden leden van de LHBTI-gemeenschap geen toegang tot bepaalde gezondheidsdiensten en konden zij vanwege hun seksuele geaardheid worden ontslagen. Organisaties die zich inzetten voor de bescherming van de vrijheid van de LHBTI-gemeenschap bleven ondergronds omdat zij zich niet legaal bij de overheid konden registreren en om te voorkomen dat ze werden aangevallen. Leden van de LHBTI-gemeenschap melden dat ze worden geconfronteerd met discriminatie en mishandeling.⁶⁰¹ De politie biedt geen bescherming aan de LHBTI's.

⁵⁹⁶ Freedom House, *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/Afghanistan>, Geraadpleegd 21 augustus 2018.

⁵⁹⁷ Human Rights Watch, *Country summary Afghanistan*, januari 2018.

⁵⁹⁸ Vertrouwelijke bron, pagina 9, 7 november 2018.

⁵⁹⁹ Vertrouwelijke bron, pagina 10, 7 november 2018; vertrouwelijke bron, pagina 2, 7 december 2018. Volgens de bron niet sedert de val van de Taliban in 2001.

⁶⁰⁰ Radio Free Europe Radio Liberty, *'Fake Life': Being Gay in Afghanistan*, 12 september 2017, <https://www.rferl.org/a/afghanistan-being-gay-fake-life/28731934.html>, geraadpleegd op 3 december 2018; Open Democracy, *'I am not safe'. on the run as a gay man in Afghanistan*, 3 maart 2017, <https://www.opendemocracy.net/5050/ritu-mahendru/i-am-not-safe-on-run-as-gay-man-in-afghanistan>, geraadpleegd op 3 december 2018.

⁶⁰¹ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, pagina 32-33, 2017; Human Rights Watch, *Afghan LGBT Asylum Seekers in UK Among Most Vulnerable*, 27 februari 2017, <https://www.hrw.org/news/2017/02/26/afghan-lgbt-asylum-seekers-uk-among-most-vulnerable>, geraadpleegd op 3 december 2018.

In plaats daarvan zijn er meldingen van politieagenten die LHBTI's onderwerpen aan intimidatie, geweld (inclusief verkrachting), arrestatie en detentie op basis van hun geaardheid.⁶⁰²

3.5.8

Ex-communisten

Voor de positie van ex-communisten en meer in het bijzonder van personen die posities hebben bekleed onder het voormalige communistische bewind alsook ex-communisten die voor de veiligheidsdienst Khad-Wad hebben gewerkt, wordt verwezen naar het gestelde in het algemeen ambtsbericht van november 2016 alsmede naar paragraaf 3.3 over de *National Stability and Reconciliation law* uit 2007, die amnestie gaf aan al degenen die betrokken waren in gewapende conflicten voor de vorming van het Interim Bestuur in Afghanistan in december 2001.

Veel voormalige leden van de Democratische Volkspartij van Afghanistan (DPVA) en ex-medewerkers van de voormalige inlichtingendiensten Khad en WAD werken momenteel voor de Afghaanse overheid. Verschillende bronnen geven aan dat de in augustus 2018 afgetreden voorzitter van de nationale veiligheidsraad Hanif Atmar, een voormalig Khad-Wad medewerker was.⁶⁰³

Abdul Jabar Qahraman, een voormalig generaal gedurende de communistische periode en de afgelopen jaren lid van het Afghaanse parlement en in 2016 kortstondig veiligheidsadviseur voor de president voor de provincie Helmand in het zuiden van Afghanistan voerde campagne als parlamentskandidaat. Hij werd medio oktober 2018 door de Taliban vermoord in zijn campagnekantoor in de provincie Helmand.⁶⁰⁴ Het *Afghanistan Analysts Network* gaf aan dat Qahraman initiatiefnemer was om de Hezb-e Watan opnieuw op te richten. Hij hield hiertoe verschillende bijeenkomsten. De Hezb-e Watan was de opvolger in 1990 van de DPVA gedurende het bewind van president Najibulla. Deze partij is in 1992 door de toenmalige regering van de mujahedin ontbonden. Verschillende aanvragen om de partij opnieuw erkend te krijgen werden verworpen door het ministerie van Justitie, waar alle partijen geregistreerd moeten worden.⁶⁰⁵

⁶⁰² UNHCR, *Eligibility Guidelines For Assessing The International Protection Needs of Asylum-Seekers From Afghanistan*, pagina 89, 30 augustus 2018; Australian Government department of Foreign Affairs and Trade, *DFAT Country of Information Report Afghanistan*, pagina 22, 18 september 2017.

⁶⁰³ Afghan biographies, *Who is who in Afghanistan*. Atmar, Hanif resigned, http://afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=226&task=view&total=3424&start=424&Itemid=2, geraadpleegd 10 december 2018; The New York Times, *Afghan president pressured, reshuffles cabinet*, 2008, <https://www.nytimes.com/2008/10/12/world/asia/12afghan.html?mtrref=www.google.nl&qwh=3A4B3278A233EE509A4916455EAA5EF5&gwt=pay>; vertrouwelijke bron, 17 januari 2019.

⁶⁰⁴ The Telegraph. Taliban sofa bomb kills prominent Afghan election candidate. 17 oktober 2018; AAN. The Ghost of Najibullah: Hezb-e Watan (another) relaunch. 21 augustus 2017. <https://www.afghanistan-analysts.org/the-ghost-of-najibullah-hezb-e-watan-announces-another-relaunch/>

⁶⁰⁵ AAN. The Ghost of Najibullah: Hezb-e Watan (another) relaunch. 21 augustus 2017. <https://www.afghanistan-analysts.org/the-ghost-of-najibullah-hezb-e-watan-announces-another-relaunch/>

4 Migratie

De Verenigde Naties benadrukten eind 2017 in hun *2018 humanitarian needs overview Afghanistan* dat zij Afghanistan als één van de meest gecompliceerde humanitaire noodsituaties beschouwden. Die noodsituatie kenmerkte zich door een verslechterende veiligheidssituatie met als gevolg dat er eind 2017 meer dan een miljoen mensen waren die zich in een nieuwe situatie⁶⁰⁶ van ontheemding bevonden.⁶⁰⁷ In totaal was het aantal binnenlands ontheemden als gevolg van conflicten eind 2017 meer dan twee miljoen personen op een bevolking van naar schatting 34,5 miljoen mensen.⁶⁰⁸ Ongeveer 2,6 miljoen Afghanen verbleven eind 2017 buiten Afghanistan als vluchteling in met name Pakistan en Iran.⁶⁰⁹

Afghanistan wordt met regelmaat getroffen door natuurrampen. Gemiddeld ondervinden, volgens OCHA, een kwart miljoen Afghanen per jaar de gevolgen van natuurrampen zoals overstromingen en aardverschuivingen. Bijna vier decennia conflicten hebben Afghanistan ook extra kwetsbaar gemaakt voor droogte door vernieling of slecht onderhoud van irrigatie-infrastructuur.⁶¹⁰ De Verenigde Naties gaven begin januari 2019 aan dat 10,2 miljoen Afghanen geraakt zijn door de voedselcrisis als gevolg van de droogte, van wie 3,6 miljoen zodanig dat ze dringend humanitaire hulp nodig hebben. Vooral mensen in het westen van het land in de provincies Herat, Ghor en Badghis ondervinden de gevolgen van de droogte.⁶¹¹

Na een periode van teruggelopen economische groei in de periode 2014-2017, met een dieptepunt van 1,5% groei in 2015, voorziet de World Bank voor 2017 economische herstel met een verwachte economische groei van 2,7%, mede als gevolg van budgettaire hervormingen en een sterk toegenomen export waarbij voor 2018 geschat wordt dat de inflatie stabiel blijft (rond drie procent).⁶¹² De *Central Statistics Office* van Afghanistan gaf aan dat het beeld van stagnatie en verslechtering van veel indicatoren de afgelopen jaren gezien moet worden tegen de achtergrond van een verslechterende veiligheidssituatie, het grote aantal terugkeerders uit buurlanden (zie paragraaf 4.3), de verminderde internationale aanwezigheid in en hulp aan Afghanistan en macro-economische omstandigheden. Ook werd gewezen op andere factoren zoals het lage onderwijsniveau en de hoge bevolkingsgroei. Afghanistan heeft een extreem jonge bevolking; bijna de helft van de bevolking bestaat uit kinderen onder de vijftien jaar. Het gemiddelde Afgaanse huishouden telt 7,7 personen. Ongeveer 44% van de bevolking leeft in overbevolkte onderkomens, gedefinieerd als een huishouden met meer dan drie personen per kamer.⁶¹³

⁶⁰⁶ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 5, december 2017. Met een nieuwe situatie van ontheemding doelt OCHA op het gegeven dat nu (eind 2017) meer dan vijftig procent van de mensen die ontheemd zijn geraakt als gevolg van conflicten in Afghanistan dit twee keer of meer is overkomen, vergeleken met zeven procent vijf jaar eerder.

⁶⁰⁷ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 5, december 2017.

⁶⁰⁸ Amnesty International, *Annual report 2017/2018*, 2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report>; OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 6, december 2017.

⁶⁰⁹ Amnesty International, *Annual report 2017/2018*, 2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/afghanistan/report>.

⁶¹⁰ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 8, december 2017.

⁶¹¹ Vertrouwelijke bron, 30 juli 2018; vertrouwelijke bron, 10 januari 2018.

⁶¹² The World Bank, *Afghanistan Development Update*, pagina I en II, augustus 2018, <http://documents.worldbank.org/curated/en/98585153322840038/pdf/129163-REVISED-AFG-Development-Update-Aug-2018-FINAL.pdf>.

⁶¹³ Islamic republic of Afghanistan, *Afghanistan Living Conditions Survey. 2016-2017*, Executive summary, http://cso.gov.af/Content/files/ALCS%20-%202016-17%20Analysis%20report%20-%20pre-print%20for%20web_rev.pdf.

Uit de halfjaarlijkse *Development Update* van de Wereldbank blijkt dat de economie in Afghanistan nog steeds groei kent (voor 2018 wordt deze geschat op 2,4%, maar mogelijk minder in geval van politieke instabiliteit), maar dat de armoede desondanks toeneemt (bevolkingsgroei wordt geschat op 2,9%).⁶¹⁴ Ongeveer 39% van de Afghaanse bevolking leeft volgens de Verenigde Naties onder de door de VN gehanteerde armoedenorm van 1.90 USD per dag.⁶¹⁵ De Afghaanse overheid geeft aan dat het aandeel van armen onder de bevolking (38,3%) sinds 2011-2012 van 38,3% is gestegen naar 55% in 2016-2017. Bijna zestien miljoen Afghanen leven in armoede.⁶¹⁶ Naar schatting tien miljoen mensen hebben beperkt of geen toegang tot essentiële gezondheidszorg. In Afghanistan gaan 3,5 miljoen kinderen niet naar school. Het kindersterftecijfer behoort tot de hoogste ter wereld, al is sprake van een gestage afname: achtenzestig op de duizend levend ter wereld gekomen baby's sterft. Ook behoort Afghanistan tot de twee landen ter wereld waar polio endemisch is.⁶¹⁷

De Afghaanse economie bestaat in belangrijke mate uit informele en illegale activiteiten, waaronder de opiumhandel. Die handel creëert op haar beurt weer instabiliteit.⁶¹⁸ Volgens statistische gegevens van de Afghaanse overheid is de werkeloosheid van 22% (2013-2014) naar 24% gestegen in 2016-2017. Er is een ernstig gebrek aan werkgelegenheid. Slechts dertien procent van de bevolking heeft passend werk of werk dat zich niet kenmerkt door baanonzekerheid of slechte werkomstandigheden. Voor jongeren zijn er weinig banen, terwijl de jeugdwerkeloosheid (in de leeftijd van 15-24 jaar) rond de 31% bedraagt. De kans op een baan voor jonge vrouwen is veel kleiner dan voor mannelijke leeftijdsgenoten.⁶¹⁹

⁶¹⁴ Worldbank, *Afghanistan Development Update*, augustus 2018.

<http://documents.worldbank.org/curated/en/985851533222840038/pdf/129163-REVISED-AFG-Development-Update-Aug-2018-FINAL.pdf>; Islamic republic of Afghanistan, *Afghanistan Living Conditions Survey. 2016-2017*, http://cso.gov.af/Content/files/ALCS/ALCS%20-%202016-17%20Analysis%20report%20-%20pre-print%20for%20web_rev.pdf; unfpa, *Population dashboard*, <https://www.unfpa.org/data/world-population/AF>, Geraadpleegd 3 december 2018.

⁶¹⁵ VN armoede grens ligt op 1.90 USD per dag, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/>, geraadpleegd 29 november 2018. Het centrale bureau voor de statistiek van Afghanistan gaf in mei 2018 aan dat meer dan 54 % van de bevolking onder de armoedegrens leeft; in 2007 was dat 34%. Volgens de minister van Economische Zaken leeft 85% van de bevolking op het platteland onder de armoedegrens. 155.000 Afghanen uit 34 provincies werden bevraagd over armoede, voedselzekerheid, werkeloosheid, arbeidsmarkt en onderwijs. Het onderzoek gaf aan dat 44% van de bevolking geen voedselzekerheid kende en dat het werkeloosheidspercentage 24% was; Ariana news, *Over 54% of Afghans live under poverty line*, <https://ariananews.af/over-54-percent-of-afghans-live-under-poverty-line-cso/>, geraadpleegd 29 november 2018; Central Statistics Office, *Afghanistans living survey 2016-2017*, <https://washdata.org/sites/default/files/documents/reports/2018-07/Afghanistan%20ALCS%202016-17%20Analysis%20report.pdf>.

⁶¹⁶ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*. Pagina 5, december 2017; Islamic republic of Afghanistan, *Afghanistan Living Condition Survey. 2016-17*, http://cso.gov.af/Content/files/ALCS/ALCS%20-%202016-17%20Analysis%20report%20-%20pre-print%20for%20web_rev.pdf; The World Bank, *Afghanistan Development Update*, pagina II, augustus 2018, <http://documents.worldbank.org/curated/en/985851533222840038/pdf/129163-REVISED-AFG-Development-Update-Aug-2018-FINAL.pdf>.

⁶¹⁷ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 5, december 2017; Islamic republic of Afghanistan, *Afghanistan Living Condition Survey. 2016-17*, http://cso.gov.af/Content/files/ALCS/ALCS%20-%202016-17%20Analysis%20report%20-%20pre-print%20for%20web_rev.pdf; Unicef, <https://data.unicef.org/country/afg/>, geraadpleegd 22 januari 2019.

⁶¹⁸ World Bank, *The World Bank in Afghanistan: Overview*, 10 april 2018, <http://www.worldbank.org/en/country/afghanistan/overview>.

⁶¹⁹ Islamic Republic of Afghanistan, *Afghanistan Living Conditions Survey. 2016-17*, Survey, http://cso.gov.af/Content/files/ALCS/ALCS%20-%202016-17%20Analysis%20report%20-%20pre-print%20for%20web_rev.pdf.

4.1 Ontheemden

In 2016 ontvlochten meer dan 652.000 Afghanen (ongeveer 96.000 families) gewapende conflicten en zochten elders in Afghanistan een veilig heenkomen. In 2016 voelden gemiddeld meer dan 1.500 personen per dag de noodzaak om huis en haard te verlaten. Die meer dan 650.000 ontheemden uit 2016, voegden zich bij de meer dan een miljoen langdurig ontheemden. De meeste ontheemden zochten bescherming bij gemeenschappen in de buurt die al te maken hadden met extreme armoede. De meerderheid van de ontheemden wonen in zelfgemaakte onderkomens en zonder toestemming gebouwde nederzettingen met nauwelijks toegang tot basisvoorzieningen; anderen verblijven in gedeelde en overbevolkte gehuurde onderkomens of trekken in bij verwanten.⁶²⁰ Veel binnenlands ontheemden hebben meerdere keren in hun leven moeten vluchten als gevolg van onveiligheid. Velen verkopen of verlaten hun land en bezittingen wegens de onveiligheid, bedreigingen, de dreiging van gedwongen rekrutering of om andere redenen en vestigen zich blijvend elders. Veelal vestigt men zich in gebieden waar men etnische of familiebanden heeft. Deze grootschalige ontheemding en het grote aantal terugkeerders uit de regio (zie paragraaf 4.3.) droeg bij aan urbanisatie. Ook leidde dit tot nog meer druk op basisvoorzieningen. Alleen al rond de stad Kaboel waren er in 2016 meer dan vijftig krottenwijken waar naar schatting 55.000 ontheemde Afghanen leefden.⁶²¹ De provincie Kaboel - en meer specifiek de hoofdstad - trekt de meeste migranten aan in het land, zowel degenen die binnen het land verhuizen als degenen die vanuit het buitenland terugkeren. Andere provincies waarheen veel migranten trekken zijn Balkh, Herat en Kandahar.⁶²²

In 2017 raakten naar schatting 474.000 Afghanen ontheemd.⁶²³ Tot medio september 2018 registreerde UNOCHA 225.166 nieuwe ontheemden (32.762 families) als gevolg van conflicten in met name de noordoostelijke, noordelijke en westelijke regio's.⁶²⁴ De eerste helft van november 2018 was het aantal nieuwe ontheemden in 2018 toegenomen tot 289.000 personen.⁶²⁵ Dit is een afname van 33% vergeleken met dezelfde periode vorig jaar.⁶²⁶

4.2 Vluchtelingen

Afghanistan is sinds 2005 partij bij de VN Vluchtelingenconventie uit 1951 en het Protocol uit 1967. Afghanistan heeft geen nationale asiel wet- en regelgeving. De Afghaanse overheid heeft een taakgroep ingesteld waar het ministerie van Vluchtelingen en Repatriëring (MoRR), de ministeries van Buitenlandse en Binnenlandse Zaken alsmede enkele agentschappen en UNHCR zitting in hebben.⁶²⁷

⁶²⁰ UNHCR, *Guidance note. Informing Afghanistan Protection Cluster Strategic Priorities for 2017-2018*, pagina 7 en 8, 23 juli 2017, http://www.globalprotectioncluster.org/assets/files/field_protection_clusters/Afghanistan/files/afghanistan-pc_strategic_guidance_note_2017-2018.pdf.

⁶²¹ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3. pagina 4, 12 april 2017.

⁶²² Central Statistics Office, *Afghanistans living survey 2016-2017, Survey findings*, <https://washdata.org/sites/default/files/documents/reports/2018-07/Afghanistan%20ALCS%202016-17%20Analysis%20report.pdf>.

⁶²³ IDMC. <http://www.internal-displacement.org/countries/afghanistan>. Geraadpleegd 28 februari 2019.

⁶²⁴ OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 20-26 augustus 2018; UNHCR, *Afghanistan. Fact sheet*, 15 September 2018.

⁶²⁵ OCHA, *Afghanistan weekly field report*, 5-11 november 2018.

⁶²⁶ Vertrouwelijke bron, 26 november 2018; Ocha, *Afghanistan weekly fieldreport. 12-19 november 2018*, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afghanistan-weekly_field_report_12_-_19_november.pdf.

⁶²⁷ Inter-agency refugee operational update, *Afghanistan*, december 2017, www.unhcr.org.

Eind 2017 leefden honderdduizend Pakistaanse vluchtelingen in de zuidoostelijke provincies Khost en Paktia in spontane nederzettingen, veelal zonder elementaire voorzieningen. Deze mensen waren drie jaar eerder Pakistan ontvlucht.⁶²⁸ UNHCR gaf aan dat in 2018 in Afghanistan 75.023 Pakistani als vluchteling staan geregistreerd; in 2018 werden tot medio september 3.937 nieuwe Pakistaanse vluchtelingen in de provincies Khost en Paktika geregistreerd. Daarnaast stonden ongeveer vijfhonderd personen als vluchteling en asielzoeker geregistreerd bij UNHCR in Kaboel en in andere stedelijke centra.⁶²⁹

4.2.1 *Opvang in de regio*

De regeringen van Afghanistan, Iran en Pakistan alsmede UNHCR werken samen bij de uitvoering van de *Solutions Strategy for Afghan Refugees (SSAR) to Support Voluntary Repatriation and Sustainable Reintegration and Assistance to Host Countries*. Bij een stuurgroepvergadering op 1 december 2017 werd het kader vastgelegd voor de uitvoering van SSAR in de periode 2018-2019. Daarnaast vindt er tripartite overleg plaats over de uitvoering van de SSAR tussen Afghanistan, UNHCR en respectievelijk Iran en Pakistan.⁶³⁰

Eind 2017 leefden ongeveer 2,4 miljoen geregistreerde Afghaanse vluchtelingen in de buurlanden Pakistan en Iran. 1,4 miljoen Afghaanse vluchtelingen in Pakistan waren in bezit van een registratiekaart, een zogeheten *Proof of Registration (POR) card*. In Iran verbleven ongeveer 951.000 Afghanen met een zogeheten *Afghan Amayesh card*. Naar schatting 2,3 tot 3 miljoen Afghanen leven ongedocumenteerd, dit wil zeggen zonder bovengenoemde registratiekaart, in de buurlanden Pakistan en Iran. Volgens de Iraanse overheid zouden er 1,5 tot 2 miljoen ongedocumenteerde Afghanen in Iran verblijven. Het geschat aantal ongedocumenteerde Afghanen in Pakistan bedraagt 800.000 tot 1 miljoen personen.⁶³¹

4.3 **Terugkeer**

Terugkeer vanuit de regio.

In 2018 keerden bijna 806.000 ongedocumenteerde Afghanen terug uit Pakistan en Iran, waarvan meer dan 773.000 uit Iran. Vergeleken met 2017 (462.361 personen) was sprake van een toename aan terugkeerders uit Iran met meer dan zeventig procent. 358.065 personen keerden vrijwillig terug naar Afghanistan; 415.060 werden gedeporteerd. De meeste terugkeer verliep via de grensovergangen in de provincie Herat (421.255 personen) en in de provincie Nimroz (351.870 personen). De verslechterde economische situatie in Iran droeg in belangrijke mate bij aan de terugkeer. Die grootschalige terugkeer had ook gevolgen voor de Afghaanse economie omdat de Afghaanse migranten geld stuurden naar hun families.⁶³² De geldontwaarding van de Iraanse munt had als gevolg dat het minder aantrekkelijk werd voor Afghanen om in Iran te blijven werken. Aangezien Afghanen vooral in de informele economie in Iran werken, is de vraag naar dit type werk sterk teruggelopen.⁶³³

⁶²⁸ OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 8 en 12, december 2017.

⁶²⁹ UNHCR, *Afghanistan. Fact sheet*, Afghanistan. As at 15 September 2018. UNHCR hanteert de term 'active population'. Het betrof personen die in 2014 de North Waziristan Agency in Pakistan waren ontvlucht.

⁶³⁰ UNHCR, *Conclusions of the fifth meeting of the quadripartite steering committee. Solutions Strategy for Afghan Refugees (SSAR) to Support Voluntary Repatriation and Sustainable Reintegration and Assistance to Host Countries*. Istanbul, 1 december 2017; UNHCR, *Afghanistan. Multi-year country strategy. 2017-2019*; Vertrouwelijke bron, 27 september 2018.

⁶³¹ IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 4, februari 2018.

⁶³² IOM, *Return of undocumented Afghans. Weekly situation report*, 16-22 september 2018.

⁶³³ Le Monde. *Le désarroi des travailleurs afghans en Iran. La situation économique, aggravée par les sanctions américaines, pousse des milliers de ressortissants afghans à retourner dans leur pays malgré les violences qui y*

Uit Pakistan keerden 32.725 personen in 2018 terug naar Afghanistan; een afname met zeventig procent ten opzichte van 2017. Van deze Afghanen keerden er 30.168 vrijwillig terug naar Afghanistan.⁶³⁴ UNHCR assisteerde in 2018 15.699 Afgaanse vluchtelingen bij hun terugkeer; 13.584 keerden terug vanuit Pakistan en 1.964 vanuit Iran. 4.099 personen hadden de provincie Kaboel als bestemming, 2.275 de provincie Nangarhar en 1.322 de provincie Sar-e Pol.⁶³⁵ Naast het verbeterde beschermingsklimaat en socio-economische omstandigheden in Pakistan, lijkt ook de zorgelijke veiligheidssituatie in Afghanistan een verklaring te vormen voor de afname van het aantal terugkeerders.⁶³⁶

De meeste terugkeerders vestigden zich de afgelopen jaren in stedelijke gebieden zoals Kaboel en Jalalabad aangezien zij niet in staat of bereid waren om terug te keren naar herkomstgebieden als gevolg van de gewapende strijd of omdat de gebieden in handen waren van gewapende groepen. Vrijwel alle provincies herbergen, in meer of mindere mate, binnenlands ontheemden en terugkeerders. De regering zette zich in om ontheemden en terugkeerders te helpen maar had niet de capaciteit en de middelen voor effectieve hulpverlening.⁶³⁷ Onderzoek naar de situatie van ontheemden in verschillende provincies laat zien dat velen van hen te kampen hebben met onder meer onderling gerelateerde problemen als slechte huisvesting, onvoldoende toegang tot water, voedsel en gezondheidszorg alsmede het niet hebben van geregeld werk en inkomen.⁶³⁸

De terugkeerders zijn vrijwel geheel afhankelijk van uitgebreide familienetwerken en internationale hulp bij aankomst. Een deel van de uit Iran gedeporteerde Afgaanse terugkeerders, verbleef tientallen jaren in dat land. Ongeveer 58% van de terugkeerders was jonger dan achttien jaar, van wie velen met een onderwijsbehoefte. OCHA en IOM noemden als extra kwetsbare groepen onder de terugkeerders onbegeleide minderjarigen met name terugkomend uit Iran. Alleenstaande vrouwen en door Pakistan of Iran uitgezette personen werden eveneens als extra kwetsbaar beschouwd. Als voornaamste risico's noemden OCHA en IOM mensenhandel, uitbuiting en rekrutering door gewapende groepen. In sommige delen van het land leidde het grote aantal terugkeerders tot aanzienlijke demografische wijzigingen: een op drie personen in de provincie Nangarhar was eind 2017 terugkeerder of binnenlands ontheemd.⁶³⁹

régnt. 8 januari 2019, https://www.lemonde.fr/international/article/2019/01/08/le-desarroi-des-travailleurs-afghans-en-iran_5406082_3210.html; IOM, *Return of undocumented Afghans. Weekly situation report*, Jan-Dec 2018/ 01-05 Jan 2019, http://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/iom_afghanistan-return_of_undocumented_afghans-situation_report_30_dec_2018_05_jan_2019-es_0.pdf.

⁶³⁴ IOM, *Return of undocumented Afghans. Weekly situation report*, Jan-Dec 2018/ 01-05 Jan 2019, http://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/iom_afghanistan-return_of_undocumented_afghans-situation_report_30_dec_2018_05_jan_2019-es_0.pdf.

⁶³⁵ UNHCR, *Afghanistan voluntary repatriation update*, januari 2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/67539>.

⁶³⁶ UNHCR, *Afghanistan. Voluntary repatriation update*, juli 2018; UNHCR, *Afghanistan voluntary repatriation update*, Januari 2019, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/67539>.

⁶³⁷ UNGA, *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3, 12 april 2017.

⁶³⁸ NRC, IDMC, Samuel Hall. *Escaping war: where to next? A research study on the challenges of IDP protection in Afghanistan*, pagina 25-41, januari 2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/20180124-NRC-IDMC-SamuelHall-escaping-war-where-to-next.pdf>; Österreichisches Rotes Kreuz und Accord, *Afghanistan: Entwicklung der wirtschaftlichen Situation, der Versorgungs- und Sicherheitslage in Herat, Mazar-e Sharif (Provinz Balkh) und Kabul 2010-2018*, pagina 26-184, 7 december 2018, https://www.ecoi.net/en/file/local/2001546/Afghanistan_Versorgungslage+und+Sicherheitslage_2010+bis+2018.pdf.

⁶³⁹ UN.OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 8, december 2017; IOM, *Humanitarian protection overview. Western Afghanistan*, november 2017.

Een deel van de terugkeerders bleek niet terug te kunnen naar hun gebied van herkomst en was afhankelijk van ondersteuning door familie of door internationale organisaties. Er was sprake van een toename aan terugkeerders die hun heil in stedelijke gebieden zochten in de hoop toegang te krijgen tot basisdienstverlening en werk.⁶⁴⁰ Naar schatting 44% van de 2,1 miljoen Afghanen die in spontane nederzettingen zoals krottenwijken woont is een terugkeerder. In de provincie Nangarhar was 69% van de één miljoen personen die in spontane nederzettingen woont, een terugkeerder. In dergelijke nederzettingen ontbreken veelal elementaire voorzieningen.⁶⁴¹

Teruggekeerde geregistreerde vluchtelingen kwamen in aanmerking voor een bedrag van 200 USD per persoon en voor tijdelijk onderdak. Dit bedrag dat UNHCR uitkeerde in samenwerking met *Ministry of Refugees and Repatriations* (MoRR) was bedoeld voor transportkosten en eerste levensbehoeften bij terugkeer. Het ministerie van Gezondheid, ondersteund door de WHO en UNICEF, droeg zorg voor de basisgezondheidszorg en inentingen. Andere activiteiten waar de VN in samenwerking met de Afghaanse overheid en ngo's zorg voor droeg waren onder meer bewustwording van het risico van mijnen en additionele hulp aan kwetsbare groepen onder de terugkeerders. UNHCR voert ook gemeenschapsgerichte projecten uit waar terugkeerders, ontheemden en de lokale bevolking baat bij hadden.⁶⁴² De Pakistaanse overheid bood in samenwerking met IOM ongedocumenteerde Afghanen de mogelijkheid om zich als Afghaan te laten registreren. Eind februari 2018 waren er meer dan 800.000 aanvragen bij 21 registratiecentra in Pakistan ingediend. De mogelijkheid tot registratie werd verlengd tot 30 september 2018; de initiële deadline was februari 2018. Betrokkenen komen door de registratie in aanmerking voor een *Afghan Citizen Card* (ACC) waarmee zij in Pakistan kunnen verblijven in afwachting van hun terugkeer of om hun legale status te regulariseren door het verkrijgen van een paspoort en een visum.⁶⁴³

68% van de als vluchteling geregistreerde terugkeerders keerde in 2017 terug naar de provincies Kaboel, Nangarhar, Kunduz, Logar en Sar-e-Pul. Kaboel, Nangarhar en Kunduz zijn sinds 2002 de belangrijkste provincies waarheen terugkeer plaatsvindt. 52% van de ongedocumenteerde Afghaanse terugkeerders uit Pakistan hadden de provincies Nangarhar, Kaboel, Kandahar, Kunduz en Helmand als bestemming. Terugkeerders uit Iran gingen vooral naar de provincies Badakhshan, Badghis, Baghlan, Balkh en Bamyan.⁶⁴⁴ Uit de regio terugkerende Afghaanse vluchtelingen in de periode 1 januari 2018 tot en met eind juli 2018 gaven als belangrijkste provincies van bestemming aan: Kaboel, Nangarhar, Sar-e-Pul, Paktya en Logar. 56% van de vluchtelingen gaf hierbij aan terug te willen keren naar hun provincie van oorsprong terwijl de overige 44% dat niet wilde. In het geval van Kaboel gaven 2.832 van de terugkeerders aan dat Kaboel de bestemming was, terwijl maar 1.245 personen uit deze provincie afkomstig waren. De voornaamste redenen die vluchtelingen aangaven om niet naar hun provincie van herkomst terug te keren waren: de meegemaakte onveiligheid (33%); hereniging met familie (17%); gebrek aan land (17%); gebrek aan inkomensmogelijkheden (13%); gebrek aan onderdak (11%), gebrek aan voorzieningen (7%) en overig (2%).⁶⁴⁵

⁶⁴⁰ UN.OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 12, december 2017.

⁶⁴¹ UN.OCHA, *2018 Humanitarian needs overview*, pagina 12, december 2017.

⁶⁴² IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 5, februari 2018; UNHCR, *Afghanistan. Voluntary repatriation Update*, juli 2018.

⁶⁴³ IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 5, februari 2018; UNHCR, *Afghanistan. Voluntary repatriation Update*, juli 2018.

⁶⁴⁴ IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 5, februari 2018.

⁶⁴⁵ UNHCR, *Afghanistan voluntary repatriation update*, juli 2018.

IOM en UNHCR monitoren de inreis en terugkeer van respectievelijk vluchtelingen en ongedocumenteerde migranten, waaronder gedwongen teruggekeerden. UNHCR monitort de terugkeer van vluchtelingen gedurende het hele proces van vrijwillige terugkeer beginnend met een gesprek in een centrum voor vrijwillige terugkeer in het land van opvang, vervolgens na terugkeer bij de uitbetaling van financiële hulp bij een *encashment centre* (EC) en tenslotte na één tot zes maanden door een telefonisch onderzoek.⁶⁴⁶ IOM is bij vier grensovergangen met Iran en Pakistan om daar in samenwerking met het Afghaanse ministerie voor Vluchtelingen en Repatriëring (MoRR) terugkeerders met speciale behoeften te identificeren, te screenen en te registreren. IOM biedt vervolgens humanitaire hulp aan in transit centra en in een aantal opvangpunten in bestemmingsgebieden. Speciale aandacht wordt in de hulpverlening gegeven aan kwetsbare groepen zoals alleenstaande minderjarigen, alleenstaande vrouwen al dan niet met kinderen, zieken en slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Deze contacten tussen UNHCR en teruggekeerde personen helpen ook om eventuele intimidatie van en geweld tegen teruggekeerden in kaart te brengen zodat dit onder de aandacht van de autoriteiten gebracht kan worden.⁶⁴⁷

IOM en UNHCR gaven aan dat de belangrijkste uitdagingen voor terugkeerders voedselzekerheid, onderdak, land, middelen van bestaan en toegang tot diensten waren.⁶⁴⁸

Het EASO (augustus 2017) en het Oostenrijkse Rode Kruis in samenwerking met Accord (december 2018) publiceerden rapporten met informatie over onder meer sociaaleconomische indicatoren van de steden Kaboel, Herat en Mazar-i Sharif.⁶⁴⁹ Afghanen die na lange tijd in het buitenland zich willen vestigen in een van deze steden lopen, aldus de door EASO geraadpleegde bronnen, meer risico op problemen in het geval ze ter plekke geen sociaal netwerk hebben dat hen kan beschermen of anderszins kan helpen. Ook is de kans groter dat de politie en/of de lokale autoriteiten hen niet helpen bij moeilijkheden. Afghanen die opgegroeid zijn in het buitenland kunnen extra kwetsbaar zijn indien ze niet bekend zijn met lokale verhoudingen en cultuur. Indien men wel familie heeft in Afghanistan dan zijn veelal de mogelijkheden om daar bij terugkeer op terug te vallen beperkt, gezien de armoede waar veel Afghanen in verkeren.⁶⁵⁰

Terugkeer vanuit Europa

Nederland en Afghanistan werken samen op basis van een *memorandum of understanding* (MoU) uit 2003 -ondertekend door Nederland, Afghanistan en UNHCR- dat gedwongen uitzetting mogelijk maakt, mits relevante humanitaire aspecten zijn meegewogen.

⁶⁴⁶ UNHCR, *Afghanistan voluntary repatriation update*, juli 2018.

⁶⁴⁷ IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 5 en 9, februari 2018.

⁶⁴⁸ IOM and UNHCR, *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*, pagina 6 en 7, februari 2018.

⁶⁴⁹ EASO, *Country of Origin Information Report. Afghanistan*. KAugustus 2017. *ocio-economic indicators, state action*, https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-COI-Afghanistan-IPA-August-2017_0.pdf; Österreichisches Rotes Kreuz und Accord, *Afghanistan: Entwicklung der wirtschaftlichen Situation, der Versorgungs- und Sicherheitslage in Herat, Mazar-e Sharif (Provinz Balkh) und Kabul 2010-2018*, 7 december 2018, https://www.ecoi.net/en/file/local/2001546/Afghanistan_Versorgungslage+und+Sicherheitslage_2010+bis+2018.pdf.

⁶⁵⁰ EASO, *Country of Origin Information Report. Afghanistan*. Augustus 2017. Pagina 66, 67 en 103. *Key socio-economic indicators, state protection, and mobility in Kabul City, Mazar-e Sharif, and*

De tussen de EU en de Afghaanse overheid afgesproken *Joint Way Forward* onderschrijft dit. Het bilaterale MoU is nog steeds van kracht. Zowel in 2017 als in 2018 heeft Nederland Afghanen uitgezet.⁶⁵¹

De Joint Way Forward betreft de samenwerkingsafspraken vastgelegd in oktober 2016 tussen de EU en Afghanistan om irreguliere migratie aan te pakken en te voorkomen alsmede samen te werken bij terugkeer van irreguliere migranten aan wie, gelet op alle relevante internationale wetgeving en juridische procedures geen bescherming kan worden geboden. Over de uitvoering van de gemaakte afspraken vindt geregeld overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de EU en de Afghaanse overheid.⁶⁵² Een uitputtend overzicht met gegevens over de gedwongen terugkeer naar Afghanistan vanuit diverse Europese landen was niet beschikbaar. Euro-stat geeft onderstaande gegevens over terugkeer van Afghanen naar Afghanistan.

Terugkeer van Afghanen naar Afghanistan (2017)

Land van verblijf	Totaal
Frankrijk	915
Oostenrijk	330
Zweden	470
Bulgarije	200
Verenigd Koninkrijk	165

Euro-stat.⁶⁵³

Een ander Euro-stat overzicht geeft over 2017 het aantal uitgezette Afghanen weer als onderdeel van het totaal aantal vertrokken Afghanen. In hoeverre het hierbij om daadwerkelijk naar Afghanistan terugkeerde Afghanen valt niet op te maken uit de beschikbare gegevens.

Aantal uitgezette Afghanen ten opzichte van het totaal aan teruggekeerde Afghanen (2017)

Land van verblijf	Uitgezet	Totaal aantal vertrokken Afghanen
Zweden	415	1.440
Frankrijk	130	1.025
Bulgarije	185	695
Noorwegen	355	420
Oostenrijk	120	355
België	105	170
Hongarije	105	105

Euro-stat.⁶⁵⁴

⁶⁵¹ Algemeen Ambtsbericht Afghanistan, november 2016; vertrouwelijke bron, 20 september 2018; vertrouwelijke bron, 25 september 2018.

⁶⁵² EU, *Joint Way Forward on migration issues between Afghanistan and the EU*, 2 oktober 2016, https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_afghanistan_joint_way_forward_on_migration_issues.pdf, geraadpleegd 3 december 2018.

⁶⁵³ Vertrouwelijke bron, 11 december 2018. Betreft informatie van: Euro-stat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_enforcement_of_immigration_legislation#Latest_trends_in_enforcement_statistics, geraadpleegd 10 december 2018.

⁶⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 11 december 2018. Betreft informatie van: Euro-stat. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics>

Die Zeit meldde op 5 december 2018, naar aanleiding van de negentiende groepsgewijze uitzetting, dat de Duitse overheid, waaronder die van de deelstaten sinds 2016 in totaal 439 mannen terugzond naar Afghanistan.⁶⁵⁵

Met hulp van de *Internationale Organisatie voor Migratie* keerden 28 personen in 2018 vanuit Nederland vrijwillig terug naar Afghanistan. In het jaar 2017 waren dat er 72 en in 2016 110.⁶⁵⁶ De Dienst Terugkeer en Vertrek van het ministerie van Justitie en Veiligheid gaf aan dat in 2017 in totaal zeventig personen gedwongen terugkeerden naar Afghanistan en in 2018 tot en met november het twintig personen betrof.⁶⁵⁷

IOM-Afghanistan biedt terugkeerders uit Europa en andere landen buiten de regio hulp aan via twee programma's:

- Het Assisted Voluntary Return and Reintegration Program (AVRR). Vrijwillig terugkerenden die in aanmerking komen voor hulp uit dit programma krijgen de volgende assistentie van IOM: opvang bij aankomst, onderbrengen in een hotel, doorverwijzing in geval van noodzaak van psychosociale hulp; hulp bij herintegratie zoals bij het opstarten van een bedrijfje of bij het leren van een vak.
- Het *Post Arrival Reception Assistance* (PARA-) programma biedt hulp bij aankomst aan vrijwillig terugkerenden en aan gedeporteerde migranten. De volgende hulp wordt geboden: aanwezigheid door IOM bij inreis op het vliegveld; het bieden van de mogelijkheid om familie te bellen; hulp bij binnenlands reis.⁶⁵⁸

Onder het PARA-programma kregen in 2018 tot en met augustus 1.901 Afghaanse terugkeerders hulp. De belangrijkste landen waaruit terugkeer plaatsvond waren Turkije (1.167 personen), Duitsland (293), Oostenrijk (146), Griekenland (106) en Indonesië (75). Negentien Afghanen die vanuit Nederland terugkeerden kregen eveneens assistentie van IOM onder het PARA-programma, vergeleken met zeventig personen in 2017.⁶⁵⁹

Terugkeer minderjarigen vanuit Europa

Save the children deed onderzoek naar de situatie van teruggekeerde kinderen. Het onderzoek richtte zich op het terugkeerproces zoals uitgevoerd door EU-Lidstaten - waaronder Nederland, Duitsland en Zweden- en Noorwegen over de afgelopen vijf jaar. Een onderzoek naar de situatie van 53 kinderen (46 jongens, zeven meisjes) maakte hiervan deel uit alsmede ook een dozijn diepte-interviews met kinderen, hun ouders of voogden. Het onderzoek vond plaats in de steden Kaboel en Herat. De onderzochte groep viel uiteen in drie groepen:

- Kinderen jonger dan achttien jaar die terugkeerden (11);
- Kinderen die terugkeerden met hun familie (18);

[explained/index.php/Statistics_on_enforcement_of_immigration_legislation#Latest_trends_in_enforcement_statistics](https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2018-12/afghanistan-abschiebeflug-kabul-asylopolitik-deutschland), geraadpleegd 10 december 2018.

⁶⁵⁵ Die Zeit, *Afghanistan. Erneut Abschiebeflug in Kabul gelandet*, 5 december 2018, <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2018-12/afghanistan-abschiebeflug-kabul-asylopolitik-deutschland>.

⁶⁵⁶ <http://www.iom-nederland.nl/nl/vrijwillig-vertrek/cijfers-vrijwillige-terugkeer>, geraadpleegd 28 februari 2019.

⁶⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 11 december 2018.

⁶⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 27 september 2018; Het European Return and Reintegration Network, (ERRIN)-programma uitgevoerd door de organisatie International Returns and Reintegration Assistance (IRARA) valt onder PARA-assistentie. Nederland participeert in het ERRIN-programma. Zie: <https://www.irara.org/wp-content/uploads/afghanistan.pdf> Geraadpleegd 28 februari 2019.

⁶⁵⁹ IOM-Afghanistan, *IOM Afghanistan: European return statistics 2017/2018*, 1 oktober 2018.

- Jongeren die alleen terugkeerden binnen een jaar nadat ze achttien waren geworden (24).

Save the Children wees in het bijzonder op onderstaande bevindingen:

- Bijna driekwart van de onderzochte jongeren gaf aan zich niet veilig te voelen gedurende het terugkeerproces en meer dan de helft meldde voorbeelden van dwang of geweld, waaronder door enkelen die aangaven vrijwillig te zijn teruggekeerd;
- Ongeveer de helft van de jongeren kwam alleen of onder politiebegeleiding aan;
- Slechts drie kinderen hadden een specifiek herintegratieplan ontvangen;
- Driekwart van de jongeren sloot niet uit komend jaar opnieuw te migreren;
- Terwijl 45 van de 53 kinderen in Europa naar school ging, waren nog maar 16 na terugkeer naar school gegaan. Driekwart van de jongeren noemde onderwijs als hun grootste behoefte.
- Bijna een op de vijf gaf aan dat iemand had gepoogd hen na hun terugkeer te rekruteren om deel te nemen aan de gewapende strijd, gewelddaden te plegen of samen te werken met een gewapende groep.⁶⁶⁰

4.4 Activiteiten van internationale organisaties

De belangrijkste internationale organisaties die zich in Afghanistan bezighouden met vluchtelingen en (afgewezen/teruggekeerde) asielzoekers zijn UNHCR (vluchtelingen en binnenlands ontheemden), IOM (vrijwillige terugkeer afgewezen asielzoekers, humanitaire assistentie ongedocumenteerde Afghanen uit Iran en Pakistan), OCHA (humanitaire hulp) en het Rode Kruis (humanitaire assistentie). Voor de meest recente informatie, zie de websites van de respectievelijke organisaties.

Tijdens de ministeriele donorconferentie, *Brussels Conference on Afghanistan*, in 2016 heeft de internationale gemeenschap 13,6 miljard Euro toegezegd voor de wederopbouw voor de periode 2016-2020.

Op 27 en 28 november 2018 vond in Geneve, onder voorzitterschap van UNAMA en de Afghaanse overheid, de *Geneva Conference on Afghanistan* plaats waar de balans werd opgemaakt. De conferentie stond in het teken van het vredesproces en het opmaken van de balans met betrekking tot de hervormingsafspraken tussen Afghanistan en de internationale gemeenschap. President Ghani, CEO Abdullah en andere ministers van de Afghaanse overheid dankten voor internationale steun. Ook benadrukten zij de positieve ontwikkelingen in Afghanistan, ondanks de steeds complexere veiligheidssituatie. Veel sprekers uitten hun zorgen over de snel verslechterende humanitaire situatie, die vooral wordt veroorzaakt door droogte, een groot aantal terugkerende vluchtelingen en beperkte toegang voor humanitaire hulpverleners vanwege de huidige veiligheidssituatie. De internationale gemeenschap bevestigde haar bereidheid om de in Brussel toegezegde hulp te verstrekken.⁶⁶¹

⁶⁶⁰ Save the children, *From Europe to Afghanistan*, 16 oktober 2018. De doelgroep omvatte 57 kinderen, waarvan er 53 vragenlijsten invulden, <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/europe-afghanistan-experiences-child-returnees>.

⁶⁶¹ Vertrouwelijke bron, geraadpleegd 22 november 2018; Vertrouwelijke bron, 3 december 2018; *Geneva Conference on Afghanistan: Joint Communiqué Securing Afghanistan's Future: Peace, Self-Reliance and Connectivity*, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/geneva_conference_on_afghanistan_-_joint_communique_-_english_0.pdf.

4.5 Standpunt UNHCR

UNHCR is van mening dat er geen binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief aanwezig is in delen van Afghanistan die onder feitelijke controle van AGE's staan. Ook is UNHCR van mening dat een binnenlands vlucht of vestigingsalternatief niet aanwezig is in delen van het land waar gevechtshandelingen plaatsvinden tussen regeringsgezinde strijdkrachten en AGE's en tussen AGE's. UNHCR stelt in haar rapport van 30 augustus 2018 tevens dat in het algemeen *Kaboel* geen binnenlands vlucht of vestigingsalternatief kan bieden. Daarbij baseert UNHCR zich op de verslechterende trend van de veiligheidssituatie van burgers. UNHCR refereert in dit verband in het bijzonder aan de rapportages van UNAMA over aantallen burgerslachtoffers en meer in het bijzonder aan dat in 2017 zeventig procent van alle burgerslachtoffers in Afghanistan als gevolg van zelfmoord en complexe aanvallen in de stad *Kaboel* vielen. Burgers die deelnemen aan dagelijkse economische en sociale activiteiten in *Kaboel* staan bloot aan wijdverbreid geweld dat het leven in de stad raakt. Dergelijke activiteiten betreffen onder meer reizen van en naar werk, naar ziekenhuizen en klinieken of het reizen naar school, inkomen generende activiteiten die op straat plaatsvinden zoals straatverkoop maar ook het bezoeken van markten, moskeeën en andere plekken waar mensen samenkomen. Bovendien zijn de levensomstandigheden in *Kaboel*, waaronder huisvesting en toegang tot werk, voor het grootste deel van de bevolking slecht.⁶⁶²

⁶⁶² UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 9 en 10, 30 augustus 2018.

5 Bijlagen

5.1 Rapporten en publicaties

AAN. *Afghanistan's Incomplete New Electoral Law: Changes and controversies*. 22 januari 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *The Ghost of Najibullah: Hezb-e Watan (another) relaunch*. 21 augustus 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Non-Pashtun Taleban of the North (4): A case study from Jawzjan*. 18 september 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Thematic Dossier XVI: Afghanistan's War Crimes Amnesty and the International Criminal Court*. 7 oktober 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Qari Hekmat's Island: A Daesh enclave in Jawzjan?* 11 november 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Rights & Freedoms. An ICC Delay: Court postpones decision on whether to investigate war crimes in Afghanistan*. 7 april 2018.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Political landscape. Inside and outside the system: new AAN report on Afghanistan political parties published*. 6 mei 2018.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Afghanistan Election Conundrum (10): Failure to hold the first ever district council elections?* 7 augustus 2018.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Afghanistan election conundrum (16): Basic facts about the parliamentary elections*. 9 oktober 2018.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Election Days in Zurmat, Paktia: real voting only in the districts centre*. 29 oktober 2018.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Harassment of Women in Afghanistan: A hidden phenomenon addressed in too many laws*, 2 april 2017.

Afghanistan Analysts Network (AAN). *Taleban Attacks on Khas Uruzgan, Jaghori and Malestan (I)*. 28 november 2018.

Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC). *Human rights situation of women and girls living in the villages in Afghanistan*. 2017.
<https://www.aihrc.org.af/media/files/Human%20rights%20situation%20of%20women%20and%20girls%20living%20in%20the%20villages%20in%20Afghanistan.pdf>

Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC). *Summary of the Report on Violence Against Women: The causes, context, and situation of violence against women in Afghanistan*, 11 maart 2017.

Amnesty International, *Amnesty International Report 2017/18*, 22 februari 2018.

Afghanistan Public Policy Research Organization, *New Penal Code and ERAW Law: Ro Incorporate or Not to incorporate?*, juli 2018.

Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU), *Land Governance Assessment Framework Afghanistan*, juni 2017.

Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU), *Women in Agriculture in Afghanistan*, juli 2017.

AJSC. *Six months report July-December 2016*. 9 januari 2017.

Ashraf, Sarah. *ISIS KHORASAN: PRESENCE AND POTENTIAL IN THE AFGHANISTAN PAKISTAN REGION*. 2017. <http://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2017/10/HJS-ISIS-Khorasan-Report.pdf>.

Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, *DFAT Country Information Report Afghanistan*, 18 september 2017.

Berger, Maurits. *Klassieke Islam en vernieuwing*. 2006.

Bertelsmann Stiftung, *BTI 2018 Country Report – Afghanistan*, 2018.

Brookings. Vanda Felbab-Brown. Ballots and bullets in Afghanistan. 23 oktober 2018. https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/10/23/ballots-and-bullets-in-afghanistan/?utm_campaign=Brookings%20Brief&utm_source=hs_email&utm_medium=email&utm_content=66922773

Chr. Michelsen Institute (CMI), *CMI Working Paper number 9: Adultery, rape and escaping the house: The protection and policing of female sexuality in Afghanistan*, december 2017.

Center for Strategic and International Studies (CSIS). A Cordesman. *Telling the Truth About the War in Afghanistan*. September 2018.

Clingendael Spectator. Jorit Kamminga. *The hand-and-water tale: options for the West in Afghanistan*. 14 maart 2018. <https://spectator.clingendael.org/en/publication/hand-and-water-tale-options-west-afghanistan#>

Cooperation for Peace and Unity (CPAU). *ROAD TO NATIONAL PEACE*. December 2015.

Confederation Suisse. Secrétariat d'Etat aux migration SEM. *Note Afghanistan. Désertion : provisions légales et application*. 31 maart 2017. <https://www.sem.admin.ch/dam/data/sem/internationales/herkunftslander/asien-nahost/afg/AFG-desertion-f.pdf>

Congressional Research Service. In Focus. Al Qaeda and Islamic State Affiliates in Afghanistan. 23 augustus 2018. <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10604.pdf>.

Derksen, Deedee. In Afghanistan, today's pro-government militia's could be tomorrow's insurgents. 11 december 2017. <https://warontherocks.com/2017/12/afghanistan-todays-pro-government-militias-tomorrows-insurgents/>

European Asylum Support Office (EASO). *Country of Origin Information Report. Afghanistan. Key socio-economic indicators, state protection, and mobility in Kabul City, Mazar-e Sharif, and Herat City*. Augustus 2017. https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-COI-Afghanistan-IPA-August-2017_0.pdf

European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted by armed actors in the conflict*, december 2017.

European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information Report: Afghanistan: Individuals targeted under societal and legal norms*, december 2017.

EIU. *Country Report 2nd Quarter 2018*

EU. *Joint Way Forward on migration issues between Afghanistan and the EU*. 2 oktober 2016.

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_afghanistan_joint_way_forward_on_migration_issues.pdf.

FDD's Long war journal. Thomas Joscelyn. *Analysis: losing a war*. 29 augustus 2018.

Foreign Policy. Ashley Jackson. *The Taliban Just Won a Key Battle for Afghanistan's Future. The killing of a strongman police chief creates a dangerous power vacuum*. 20 oktober 2018.

Freedom House. *Freedom in the world 2018. Afghanistan profile*.
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/afghanistan>.

Giustozzi, Antonio. *The Islamic State in Khorasan. Afghanistan, Pakistan and the new Central Asian Jihad*. Augustus 2018.

Human Rights Watch. *Country summary. Afghanistan*. Januari 2018.

Human Rights Watch, *"I Won't Be A Doctor, and One Day You'll Be Sick": Girls Access to Education in Afghanistan*, oktober 2017.

Human Rights Watch, *World Report 2018: Afghanistan: Events of 2017*.

Human Rights Watch. *Human Rights Watch Submission to the Universal Periodic Review of Afghanistan*. 16 december 2018

International Business Publications. *Afghanistan. Constitution and citizenship. Laws handbook*. Washington DC. 2013.

International Criminal Court. The office of the prosecutor. *Report on preliminary examination activities 2016*. 14 november 2016.

IOM and UNHCR. *Returns to Afghanistan in 2017. Joint IOM-UNHCR Summary Report*. Februari 2018.

IWPR. Afghanistan. *Female detainees face sexual abuse*. 28 maart 2017.

Minority Rights Group International, *No escape from discrimination: minorities, indigenous people and the crisis of displacement*, december 2017.

Ministerie van Buitenlandse Zaken. *Antwoord op feitelijke vragen over Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*. 2 juli 2018.

Norwegian Refugee Council (NRC) and Samuel Hall. *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*. 8 november 2016.

<https://reliefweb.int/report/afghanistan/access-tazkera-and-other-civil-documentation-afghanistan>

NRC, IDMC, Samuel Hall. *Escaping war: where to next? A research study on the challenges of IDP protection in Afghanistan*. Januari 2018. P. 25-41.
<http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/20180124-NRC-IDMC-SamuelHall-escaping-war-where-to-next.pdf>

ODI. Jackson, Asley. *Life under the Taliban shadow government*. Juni 2018
<https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12269.pdf>

Österreichisches Rotes Kreuz und Accord. *Afghanistan: Entwicklung der wirtschaftlichen Situation, der Versorgungs- und Sicherheitslage in Herat, Mazar-e Sharif (Provinz Balkh) und Kabul 2010-2018*. 7 december 2018. P. 26-184.
https://www.ecoi.net/en/file/local/2001546/Afghanistan_Versorgungslage+und+Sicherheitslage_2010+bis+2018.pdf

Save the children. *From Europe to Afghanistan*. 16 oktober 2018.
<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/europe-afghanistan-experiences-child-returnees>

The Asia Foundation. *Afghanistan in 2017: A Survey of the Afghan People*, november 2017.

The Asia Foundation. *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2018*. 4 december 2018. https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/12/2018_Afghan-Survey_fullReport-12.4.18.pdf.

The Special Inspector General for Afghan Reconstruction (SIGAR). *Quarterly report to the US congress*. 30 juli 2018.
<https://www.SIGAR.mil/pdf/quarterlyreports/2018-07-30qr.pdf>.

The Special Inspector General for Afghan Reconstruction (SIGAR). *Quarterly report to the US congress*. 30 oktober 2018.

The Special Inspector General for Afghan Reconstruction (SIGAR). *Quarterly report to the US Congress*. 30 januari 2019.

UK. House of Commons. Defence Committee. UK. *Lost in Translation? Afghan Interpreters and Other Locally Employed Civilians*. 26 mei 2018.
<https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmdfence/572/57203.htm>

UK. Home Office. *Country information and guidance. Afghanistan: prison conditions*. September 2015. *ost in Translation? Afghan*

UNAMA, *Injustice and Impunity: Mediation of Criminal Offences of Violence against Women*, mei 2018.

UNAMA. *Treatment of conflict-related detainees: implementation of Afghanistan's national plan on the elimination of torture*. April 2017.

UNAMA-OHCHR. *Afghanistan: Protection of Civilians in Armed Conflict: Annual report 2017*, February 2018. <http://www.refworld.org/docid/5a854a614.html>

UNAMA. *UNAMA welcomes Afghanistan's new penal code-calls for robust framework to protect women against violence*. 22 februari 2018.

<https://unama.unmissions.org/unama-welcomes-afghanistan%E2%80%99s-new-penal-code-calls-robust-framework-protect-women-against-violence>.

UNAMA. *Midyear update on the protection of civilians in armed conflict. 1 January to 30 June 2018*. 15 juli 2018.

UNAMA. *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*. 10 oktober 2018.

UNAMA. *AFGHANISTAN PROTECTION OF CIVILIANS IN ARMED CONFLICT*. Special Report. Increasing Harm to Afghan Civilians from the Deliberate and Indiscriminate Use of Improvised Explosive Devices. Oktober 2018.

UNAMA. *Afghanistan Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2018*. 24 februari 2019.

UNICEF, *Child Marriage in Afghanistan: Changing the narrative*, juli 2018.

UNICEF, *Global initiative on out-of-school children*, 2018.

UN. S/2018/466. 30 mei 2018. Letter dated 16 May 2018 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security. Annex. Letter dated 30 April 2018 from the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team addressed to the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011). Annex. Ninth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan.

UN. *Seventh report of the Secretary-General on the threat posed by ISIL (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat*. S/2018/770. 16 augustus 2018.

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2018/770&referer=/english/&Lang=E

UNGASC. *Report of the special rapporteur on the human rights of the internally displaced persons on his mission to Afghanistan*. A/HRC/35/27/Add.3. 12 april 2017.

UNGASC. *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. S/2018/539. 6 juni 2018.

UNGASC, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/374-S/2018/824, 10 september 2018

UNGASC. *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. A/73/624-S/2018/1092. 7 december 2018.

UN. *Convention against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Committee against Torture. Concluding observations on the second periodic report of Afghanistan*. 12 juni 2017. CAT/C/AFG/GO/2.

UN Human Rights Council, *The situation of human rights in Afghanistan and technical assistance achievements in the field of human rights*, 21 februari 2018.

UNHCR. *Guidance note. Informing Afghanistan Protection Cluster Strategic Priorities for 2017-2018.*

UNHCR. *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan.* HCR/EG/AFG/18/02. 30 augustus 2018.

UN.OCHA. *2018 Humanitarian needs overview.* December 2017.

UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence*, 15 april 2017.

US Department of Defense. *Report on enhancing security and stability in Afghanistan.* Juni 2015.

US. Department of State. *Afghanistan 2017 International Religious Freedom Report.*

US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017*, 2017.

US Department of State, *2017 Trafficking in Persons Report – Afghanistan*, 27 juni 2017.

United States Institute of Peace (USIP). Casey Garret Johnson. *The political deal with Hezb-e Islami. What it means for talks with the Taliban and peace in Afghanistan.* Peace Works. Juli 2018.

Worldbank. *Afghanistan Development Update.* Augustus 2018.

Worldbank, *Afghanistan: Promoting education during time of increased fragility*, 2018.

5.2 Nieuwsberichten

1TV Afghanistan
Al-Jazeera
Associazione Diritti e Frontiere
Frankfurter Allgemeine Zeitung
BBC
Daily Mail
International Committee of the Red Cross (ICRC)
Institute for War and Peace Reporting (IWPR)
Khaama Press
Le Monde
OHCHR

OpenDemocracy
Pahjwok
Radio Free Europe/Radio Liberty
The Diplomat
The Globe Post
The Japan Times
The New York Times
The Guardian
The Independent
Tolo News
The Washington Post
Die Zeit
Weareiguacu

5.3

Websites

<https://president.gov.af>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>.

<https://culturalatlas.sbs.com.au/afghan-culture/core-concepts>

<https://gandhara.rferl.org>

<https://thedefensepost.com/>

<https://www.globalsecurity.org/military/world/afghanistan/society-distribution.htm>

<http://www.iom-nederland.nl/nl/vrijwillig-vertrek/cijfers-vrijwillige-terugkeer>.

<https://www.mariestopes.org/>

<http://nai.org.af/about-us/>

<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/OPCAT.aspx>.

<https://www.pajhwok.com/en/>

<http://www.en.rahapress.af/>

<https://www.tolonews.com>

https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

<https://www.unfpa.org/data/world-population/AF>

<http://www.worldbank.org/en/country/afghanistan/overview>

<https://datacatalog.worldbank.org/dataset/worldwide-governance-indicators>

<https://www.freewomenwriters.org/>

<https://www.oxfam.org/en>

<https://ideas.ted.com/>

<https://unama.unmissions.org/>

<http://wolesi.website>

5.4 Afkortingen

AAF	Afghan Air Force
AAN	Afghanistan Analysts Network
AASF	Afghaanse speciale veiligheidsstrijdkrachten
ACC	Afghan Citizen Card
ACCRA	Afghanistan's Central Civil Registration Authority
ACLED	Armed Conflict Location Event Data
AJSC	Afghan Journalists Safety Committee
AGE's	Anti-Government Elements
AIHRC	Afghan Independent Human Rights Commission
ALP	Afghan Local Police
ANA	Afghan National Army
ANDSF	Afghan National Defense and Security Forces
ANP	Afghan National Police
APAPPS	Afghanistan-Pakistan Action Plan for Peace and Solidarity
AVVR	Assisted Voluntary Return and Reintegration Program
CAT	Committee Against Torture
CEO	Chief Executive Officer
CIA	Central Intelligence Agency
EC	Encashment Centre
ETIM	East Turkestan Islamic Movemen
EVAW	Elimination of Violence Against Women
GDPMC	General Directorate of Prisons and Detention Centers
GNCA	Grand National Coalition of Afghanistan
HIA	Hezb-e Islami Afghanistan
HIG	Hezb-e Islami Gulbuddin
HPC	High Peace Council
HRW	Human Rights Watch
ICC	International Criminal Court
ICRC	International Committee of the Red Cross
IEA	Islamic Emirate of Afghanistan
IEC	Independent Election Commission
IECC	Independent Electoral Complaints Commission
IED	Improvised Explosion Device
IMU	Islamic Movement of Uzbekistan
INSO	International NGO Safety Organization
IOM	International Organization for Migration
IS	Islamic State
ISI	Inter-Services Intelligence
ISKP	Islamic State of Khorasan Province
IWPR	Institute for War and Peace Reporting
LHBTI	Lesbisch Homoseksueel Biseksueel Transgender Interseks
MOE	Afghaanse ministerie van Onderwijs
MoRD	ministerie van Plattelandsontwikkeling
MoRR	ministerie van Vluchtelingen en Repatriëring
MoU	Memorandum of Understanding
NAI	NAI Supporting Open Media in Afghanistan
NDS	National Directorate of Security
ngo	niet-gouvernementele organisatie
NUG	National Unity Government
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OPCAT	Optical Protocol to the Convention against Torture
PARA	Post Arrival Reception Assistance

PDPA	People's Democratic Party of Afghanistan
POR	Proof of Registration
RS	Resolute Support
SIGAR	Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction
SSAR	Solutions Strategy for Afghan Refugees
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
VK	Verenigd Koninkrijk
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten

5.5 Verklarende woordenlijst⁶⁶³

Diyya: Compensatie (bloedgeld), te betalen als tegenwaarde voor verwonding of doodslag.

Fiqh: 1. De islamitische rechtswetenschap waarmee de goddelijke bedoeling met de maatschappij achterhaald kon worden, 2. Het corpus van regels dat door deze wetenschap is ontwikkeld

Hadd (mv. hudud/ huduud): Misdrijven, vastgesteld in de Koran

Imam: 1. Leider van de geloofsgemeenschap, 2. Voorganger in gebed

Jihad: 1. Inspanning om goed moslim te zijn ('grote jihad'), 2. Gewapende strijd ter verdediging van de islam ('kleine jihad')

Jinayat: Vergeldingsrecht inzake moord, doodslag en mishandeling

Kanun: Regelgeving of wet die is afgekondigd door de overheid

Niqab: Gezichtbedekkende sluier

Qisas: Vergelding bij lichamelijk letsel (ius talio, ofwel 'oog om oog, tand om tand')

Ridda: Afvalligheid van islam

Shiïeten: Na de sunnieten de tweede grote stroming binnen de islam (Letterlijk: Aanhangers van de factie – nl.: de factie van Ali)

Shura: Beraadslaging

Shurb al-khamr: Drinken van alcoholische dranken (hadd-misdrijf)

Sunna: Handelingen van de Profeet Mohammed (bron van sharia)

Soennieten: Aanhangers van geloofsrichting die meerderheid van alle moslims vertegenwoordigt (Letterlijk: Aanhangers van de traditie)

Takfir: Verkettering; een mede-moslim bestempelen tot ongelovige

⁶⁶³ Gebaseerd op Berger, Maurits. *Klassieke Islam en vernieuwing*. 2006.

Tazir / tazeer: Wetgevende bevoegdheid van de overheid inzake misdrijven niet zijnde hudud of jinayat

Ulama (ev. alim): Schriftgeleerden

Umma: Geloofsgemeenschap van de moslims

Zina: Seksueel verkeer buiten het huwelijk (Hadd-delict)

5.6 Kaart van Afghanistan

